

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İLKÖĞRETİM 6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ
PROGRAMINDA YER ALAN TÜRKİYE'MİZ ÜNİTESİNİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Havva ÖZDAL

**Enstitü Anabilim Dalı : İlköğretim
Enstitü Bilim Dalı : Sosyal Bilgiler Eğitimi**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Yüksel GÜÇLÜ

OCAK-2007

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**İLKÖĞRETİM 6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ
PROGRAMINDA YER ALAN TÜRKİYE’MİZ ÜNİTESİNİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Havva ÖZDAL

**Enstitü Anabilim Dalı : İlköğretim
Enstitü Bilim Dalı : Sosyal Bilgiler Eğitimi**

Bu tez 31/01/2007 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

**Jüri Başkanı
Yrd. Doç. Dr. Yüksel GÜÇLÜ**

**Jüri Üyesi
Yrd. Doç. Dr. Murat İSKENDER**

**Jüri Üyesi
Yrd. Doç. Dr. Kenan OLGUN**

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Havva ÖZDAL

31.01.2007

ÖNSÖZ

Günümüzde insanlar eskiye kıyasla çok daha hızla değişen ve gelişen bir dünyada yaşamaktadır. Bu durumda, çağımızdaki bilim ve teknolojiadaki gelişmeleri takip edebilmek, bu gelişmeler doğrultusunda ülke ekonomisini canlandırmak, bireyin hem değişen yaşam koşullarına uyumu hem de değişime katkıda bulunabilecek yeterliliğe ulaşmasını sağlama ihtiyaçları eğitimde yeni yapılanmaları beraberinde getirmektedir. Her toplumun kendini oluşturan bireylerden beklentileri vardır. Dolayısıyla bu durumda toplumun eğitimden beklentileri de değişmektedir. Günümüzde toplumların bireylerden en büyük beklentisi, nitelikli insanların yetiştirilebilmesidir.

Eğitim kurumlarının en önemli işlevlerinden biri, insan davranışlarını değiştirebilmek ve bireyi iyi bir vatandaş olarak yetiştirebilmektir. Bu nedenle eğitim, bireyin bilişsel, duyuşsal ve devinimsel özelliklerini istendik yönde geliştirip değiştirme aracı ve ekonomik kalkınmanın önemli bir koşulu olarak görülmektedir.

Türkiye’de bireyin toplumsal yaşama hazırlanmasında en önemli görevi Sosyal Bilgiler dersi yerine getirmektedir. Bugün ilköğretim okullarının dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci sınıflarında okutulmakta olan Sosyal Bilgiler dersinin temel amacı; bireylere tüm sosyal bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazandırarak onların toplumsallaşmalarını sağlamak ve onları iyi bir vatandaş olarak yetiştirebilmektir. Bu bakımdan Sosyal Bilgiler dersinin ilköğretim programında önemli bir yeri vardır.

Programların sürekli olarak değişen ve gelişen toplumun koşullarına ayak uydurabilmesi ve bireyin beklenti ve ihtiyaçlarına cevap verebilmesi önemli bir gerekliliktir. Aynı zamanda bilim ve teknolojiye ortaya çıkan gelişmelerin eğitim programlarına yansımaya düzeyini saptamak ve program geliştirme sürecindeki gelişmeleri görmek amacıyla eğitimin her kademesinde olduğu gibi ilköğretim kademesinde de eğitim programlarının sürekli olarak geliştirilmesi ve değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Program geliştirme sürecinde, programın amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme gibi dört temel ögesi arasındaki ilişkiler araştırılmaktadır. Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının kendinden beklenen işlevi daha iyi yerine getirebilmesi ve eksik yanlarının tespit edilebilmesi için bu dört öge açısından incelenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bunun nedeni, eğitimde

karşılaşılan sorunların hangi ögelerden kaynaklandığının bilimsel veriler ışığında belirlenerek giderilmesini sağlamaktır.

Bu nedenle, bu araştırma ilköğretimin altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programının uygulayıcısı olan öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesi ile ilgili uygulamaları değerlendirmek, sorunları tespit etmek ve bu konuda önerilerde bulunmak amacını taşımaktadır. Böylece sınırlandırılmış bir konudan yola çıkılarak mevcut öğretim programının yeterliliği belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde bana rehberlik eden, çalışmalarımı titizlikle inceleyen, sabırla katkı ve yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Yüksel Güçlü'ye sonsuz şükranlarımı sunarım. Ayrıca araştırmada verilerin çözümlenmesi sırasında bana yardımcı olan Dr. İsmail Yıldız'a da teşekkür ederim. Bugünlere ulaşmamda emeklerinin karşılığını hiçbir zaman ödeyemeyeceğim, uzun yıllardır bütün çalışmalarında beni destekleyen, yanımda olan değerli anneme, babama, umudumu sürekli ayakta tutan, beni sürekli destekleyerek, yardımlarını esirgemeyen değerli eşime, hiçbir zaman fedakârlıklarını esirgemeyen ve hep yanımda olan değerli ablama ve kardeşlerime, arkadaşlarım Ebru Erköse ve Arş.Gr.Tuba Çengelci'ye içten saygı ve sevgilerimi sunarım. Yetişmemde katkıları olan tüm hocalarıma da minnettar olduğumu ifade etmek isterim. Anketin yanıtlanmasında katkı sağlayan Şanlıurfa İl ve Birecik İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı resmi ilköğretim okullarında görev yapan tüm meslektaşlarıma da şükranlarımı sunarım.

Havva ÖZDAL

31.Ocak.2007

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	vi
TABLolar LİSTESİ	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
ÖZET	xvi
SUMMARY	xvii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN YERİ VE ÖNEMİ	10
1.1. Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgilerin Öğretimi	13
1.2. Eğitim Programı ve Öğretim Programı Kavramlarının İçeriği.....	17
1.3. Sosyal Bilgiler Programı	21
1.3.1. Sosyal Bilgiler Dersinin Diğer Derslerle İlişkisi	24
1.3.2. Sosyal Bilgiler Programının Amaçları	27
1.3.3. Sosyal Bilgiler Programının İçeriği	36
1.3.4. Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Öğretme-Öğrenme Süreçleri	42
1.3.5. Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Değerlendirme	57
BÖLÜM 2: SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNİN TARİHİ GELİŞİMİ	64
2.1. Dünya'daki Sosyal Bilgiler Öğretiminin Tarihi Gelişimi	64
2.2. Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Öğretiminin Tarihi Gelişimi	67
2.3. Türkiye'de Zorunlu Eğitimin Tarihi Gelişimi ve Ülkemizin Sosyal Bilgiler Öğretimine Yaklaşımı	71
BÖLÜM 3: İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	75
BÖLÜM 4: YÖNTEM	81
4.1. Araştırmanın Modeli	81
4.2. Araştırmanın Çalışma Evreni	81
4.3. Veriler ve Toplanması.....	85
4.4. Ölçme araçları.....	85
4.4.1. Kişisel Özelliklerle İlgili Bilgi Formu	86

4.4.2. İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesinin Var Olan Durumunu Belirlemek Amaçlı Anket Formu	86
4.4.3. İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesine İlişkin, Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Geleceğe Yönelik Önerilerini Belirlemek Amaçlı Anket Formu	86
4.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	88
BÖLÜM 5: BULGULAR ve YORUMLAR	90
5.1. Kişisel Özelliklerle İlgili Bilgiler	90
5.2. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesinin Var Olan Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar	92
5.2.1. Türkiye'miz Ünitesinin, Genelde Yararlı ve Uygun Olma Durumuna İlişkin Görüşler	92
5.2.2. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Toplumun Gereksinimlerini Karşılmasına İlişkin Görüşler	95
5.2.3. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılmasına İlişkin Görüşler	97
5.2.4. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Öğrencilerin Buldukları Dönemdeki Gelişim Özelliklerine Uygun Nitelikte Olmasına İlişkin Görüşler	99
5.2.5. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının Birbirleriyle Tutarlı Olmasına İlişkin Görüşler	102
5.2.6. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının Gerçekleştirilebilecek Nitelikte Olmasına İlişkin Görüşler	104
5.2.7. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Türk Milli Eğitiminin Amaçlarının Gerçekleştirilmesinde Kendinden Beklenen İşlevi Yerine Getirmesine İlişkin Görüşler	106
5.2.8. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinin(Konularının), Öğrencilere Amaçlar Kazandırabilecek Nitelikte Olmasına İlişkin Görüşler	109
5.2.9. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Tüm Konuların Önemli ve Gerekli Olmasına İlişkin Görüşler	111

5.2.10. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Genel Olarak Öğrencilerin İlgisini Çekmesine İlişkin Görüşler	113
5.2.10. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin Öğrencilerin Gereksinimlerini Karşılmasına İlişkin Görüşler	115
5.2.11. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Bilgilerin Sunuluşunun Basitten Karmaşığa Doğru Bir Sıra İzlemesine İlişkin Görüşler.....	117
5.2.13. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Bilgilerin Sunuluşunun Yakın Çevre ve Zamandan, Uzak Çevre ve Zamana Göre Sistemli Düzenlenmesine İlişkin Görüşler	119
5.2.14. Türkiye’imiz Ünitesinde Yer Alan İçeriğin Gerçek Yaşamla Bağ Kurmaya Olanak Tanınmasına İlişkin Görüşler	121
5.2.15. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin Öğrenciler İçin Anamlı Olmasına İlişkin Görüşler.....	124
5.2.16. Türkiye’imiz Ünitesinde Yer Alan İçeriğin Bilimsel Açıdan Doğru Olmasına İlişkin Görüşler.....	126
5.2.17. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin Güncel Olmasına İlişkin Görüşler ...	129
5.2.18. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin Kültürel ve Sosyal Bakımdan Anamlı Olmasına İlişkin Görüşler	130
5.2.19. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin Öğrencilerin Gelişim Düzeylerine Uygun Olmasına İlişkin Görüşler	133
5.2.20. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin Öğrencilerin Becerilerini Geliştirmesini Ön Planda Tutmasına İlişkin Görüşler	135
5.2.21. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin Öğrencilerin Olgu ve Olaylara Geniş Bir Görüş Açısıyla Bakmasına Olanak Sağlamasına İlişkin Görüşler	137
5.2.22. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin Öğrencilerin Önceki Öğrendikleri İle Kaynaşıklık(Bağ Kurmasını) Sağlamasına İlişkin Görüşler.....	139
5.2.23. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin Uygulanabilir, Kullanılabilir (İşevuruk) Özellikte Olmasına İlişkin Görüşler.....	141
5.2.24. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konuların Sayılarının Yeterli Olmasına İlişkin Görüşler	143
5.2.25. Türkiye’imiz Ünitesinin Öğrenci Merkezli Olmasına İlişkin Görüşler ...	146

5.2.26. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konuların Öğrenci Düzeyine Göre Soyut Olmasına İlişkin Görüşler	148
5.2.27. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği Hazırlanırken, Öğrencilerin Bireysel Farklılıklarına Dikkat Edilmesine İlişkin Görüşler.....	150
5.2.28. Öğrencilerin Türkiye’imiz Ünitesine Olan Tutumlarının Genel Olarak Olumlu Olmasına İlişkin Görüşler.....	152
5.2.29. Türkiye’imiz Ünitesine Ayrılan Ders Saati Süresinin, Üniteye Yer Alan İçeriğin Öğrencilere Kazandırılmasındaki Yeterliliğine İlişkin Görüşler	154
5.2.30. Türkiye’imiz Ünitesinde Öğrencilerin Derse Katılımlarını Sağlayacak Etkinliklerin Olmasına İlişkin Görüşler	157
5.2.31. Türkiye’imiz Ünitesine Ayrılan Sürenin Gezi-Gözlem ve İnceleme Yapmak İçin Yeterli Olmasına İlişkin Görüşler	159
5.2.32. Halen Eğitim-Öğretim Yapılan Sınıflardaki Ortalama Öğrenci Sayısına İlişkin Görüşler	161
5.2.33. Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken Farklı Strateji, Yöntem, Teknik ve Araç-Gereçlerin Kullanılmasına İlişkin Görüşler	165
5.2.34. Öğretmenlerin Türkiye’imiz Ünitesinin Öğretiminde Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşler	167
5.2.35. Okuldaki Ders Araç-Gereçlerinin Türkiye’imiz Ünitesinin Öğretimi İçin, Gerekisini Karşılama Yeterli Olmasına İlişkin Görüşler.....	168
5.2.36. Öğretmenlerin Türkiye’imiz Ünitesinin Öğretiminde Kullandıkları Araç-Gereç Türlerine İlişkin Görüşler	170
5.2.37. Ünite Sonunda İzleme Testlerinin Uygulanmasına İlişkin Görüşler	171
5.2.38. Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken Öğrenci Başarısını Değerlendirmede Kullanılan Tekniklere İlişkin Görüşler.....	173
5.2.39. Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilerle Bireysel Çalışmaların Yapılmasına İlişkin Görüşler.....	174
5.2.40. Öğrencilerin Olumlu Çalışmalarının Ödüllendirilip, Eksik ve Yanlışlarının Giderilmesine İlişkin Görüşler.....	176
5.2.41. Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesinde 5’lik Not Sisteminin Kullanılmasının Uygunluğuna İlişkin Görüşler	178

5.2.42. Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken Öğrenci Başarısını Değerlendirmek İçin Kullanılan Ölçme Araçlarının Geçerlik ve Güvenirlik Durumlarına İlişkin Görüşler.....	181
5.3. Öğretmenlerin, 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye’imiz Ünitesine İlişkin Geleceğe Yönelik Önerileri.....	184
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	196
KAYNAKÇA.....	208
EKLER.....	218
ÖZGEÇMİŞ.....	248

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
EARGE	: Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı
OKS	: Ortaöğretim Kurumları Sınavı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MÖ	: Milattan Önce
NCSS	: Amerikan Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi(National Council for the Social Studies)
NSF	: Amerikan Bilim Kuruluşu
SAÜ	: Sakarya Üniversitesi
SPSS	: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı(Statistical Package for the Social Sciences)
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TD	: Tebliğler Dergisi
TED	: Türk Eğitim Derneği
TTKB	: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: İlköğretim Okulu Haftalık Ders Dağıtım Tablosu	24
Tablo 2: 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Ünitelerinin Dağılımı.....	40
Tablo 3: Öğretim Yaklaşımları ve Dayandıkları Öğrenme Kuramları	44
Tablo 4: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler	46
Tablo 5: Araştırmanın Çalışma Evreni	83
Tablo 6: Uygulanan Anketlerin Geri Dönüşüm Sayıları.....	85
Tablo 7: Çalışma Evrenindeki Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	90
Tablo 8: Çalışma Evrenindeki Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Yıllarına Göre Dağılımı	91
Tablo 9: Çalışma Evrenindeki Öğretmenlerin En Son Bitirdikleri Okul yada Eğitim- Öğretim Programı Türlerine Göre Dağılımı.....	92
Tablo 10: 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesini Genelde Yararlı ve Uygun Buluyor musunuz?	93
Tablo 11: 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesinin Genelde Yararlı ve Uygun Olma Durumuna İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	94
Tablo 12: Türkiye'miz Ünitesinin Amaçları, Toplumun Gereksinimlerini Karşılacak Nitelikte midir?	95
Tablo 13: Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Toplumun Gereksinimlerini Karşılacak Nitelikte Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	96
Tablo 14 : Türkiye'miz Ünitesinin Amaçları, Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılama Yeterli midir?	97
Tablo 15: Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılama Yeterli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	98
Tablo 16: Türkiye'miz Ünitesinin Amaçları, Öğrencilerin Buldukları Dönemdeki Gelişim Özelliklerine Uygun Nitelikte midir?	99

Tablo 17: Türkiye’imiz Ünitesinin Amaçlarının, Öğrencilerin Buldukları Dönemdeki Gelişim Özelliklerine Uygun Nitelikte Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı.....	100
Tablo 18: Türkiye’imiz Ünitesinin Amaçları, Birbirleriyle Tutarlı mıdır?.....	102
Tablo 19: Türkiye’imiz Ünitesinin Amaçlarının, Birbirleriyle Tutarlı Olma Durumuna İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	103
Tablo 20: Türkiye’imiz Ünitesinin Amaçları Gerçekleştirilebilecek Nitelikte midir?.....	104
Tablo 21: Türkiye’imiz Ünitesinin Amaçlarının, Gerçekleştirilebilecek Nitelikte Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	105
Tablo 22: Türkiye’imiz Ünitesinin Amaçları, Türk Milli Eğitiminin Amaçlarının Gerçekleştirilmesinde Kendisinden Beklenen İşlevi Yerine Getirmekte midir?	107
Tablo 23: Türkiye’imiz Ünitesinin Amaçlarının, Türk Milli Eğitiminin Amaçlarının Gerçekleştirilmesinde Kendisinden Beklenen İşlevi Yerine Getirmesine İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı.....	107
Tablo 24: Türkiye’imiz Ünitesinde Yer Alan İçerik(Konular), Öğrencilere Amaçları Kazandırabilecek Nitelikte midir?.....	109
Tablo 25: Türkiye’imiz Ünitesinde Yer Alan İçeriğin (Konular), Öğrencilere Amaçları Kazandırabilecek Nitelikte Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	109
Tablo 26: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Tüm Konular Önemli ve Gerekli midir?	111
Tablo 27: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Tüm Konuların Önemli ve Gerekli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı.....	111
Tablo 28: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Genel Olarak Öğrencilerin İlgisini Çekiyor mu?	113
Tablo 29: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Genel Olarak Öğrencilerin İlgisini Çekmesine İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı.....	113
Tablo 30: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Öğrencilerin Gereksinimlerini Karşılıyor mu?.....	115

Tablo 31: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Öğrencilerin Gereksinimlerini Karşılmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	116
Tablo 32: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Bilgilerin Sunuluşu, Basitten Karmaşığa Doğru Bir Sıra İzliyor mu?	117
Tablo 33: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Bilgilerin Sunuluşunun, Basitten Karmaşığa Doğru Bir Sıra İzlemesine İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	118
Tablo 34: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Bilgilerin Sunuluşu, Yakın Çevre ve Zamandan, Uzak Çevre ve Zamana Göre Sistemli Düzenlenmiş midir?.....	119
Tablo 35: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Bilgilerin Sunuluşunun, Yakın Çevre ve Zamandan, Uzak Çevre ve Zamana Göre Sistemli Düzenlenmesine İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı.....	120
Tablo 36: Türkiye’imiz Ünitesinde Yer Alan İçerik, Gerçek Yaşamla Bağ Kurmaya Olanak Tanıyor mu?.....	122
Tablo 37: Türkiye’imiz Ünitesinde Yer Alan İçeriğin, Gerçek Yaşamla Bağ Kurmaya Olanak Tanınmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	122
Tablo 38: Türkiye’imiz Ünitesinde Yer Alan İçerik Öğrenciler İçin Anlamlı mıdır?	124
Tablo 39: Türkiye’imiz Ünitesinde Yer Alan İçeriğin, Öğrenciler İçin Anlamlı Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	124
Tablo 40: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Bilimsel Açıdan Doğru mudur?.....	126
Tablo 41: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Bilimsel Açıdan Doğru Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	127
Tablo 42: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Güncel midir?	129
Tablo 43: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Güncel Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	129
Tablo 44: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Kültürel ve Sosyal Bakımdan Anlamlı mıdır?	131

Tablo 45: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Kültürel ve Sosyal Bakımdan Anlamli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	131
Tablo 46: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Öğrencilerin Gelişim Düzeylerine Uygun mudur?.....	133
Tablo 47: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Öğrencilerin Gelişim Düzeylerine Uygun Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	133
Tablo 48: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Öğrencilerde Becerilerin Geliştirilmesini Ön Planda Tutmakta mıdır?	135
Tablo 49: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Öğrencilerin Becerilerini Geliştirmesini Ön Planda Tutmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	136
Tablo 50: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Öğrencilerin Olgu ve Olaylara Geniş Bir Görüş Açısıyla Bakmasına Olanak Sağlamakta mıdır?.....	137
Tablo 51: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Öğrencilerin Olgu ve Olaylara Geniş Bir Görüş Açısıyla Bakmasına Olanak Sağlamasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	138
Tablo 52: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Öğrencilerin Önceki Öğrendikleri İle Kaynaşıklık(Bağ Kurması) Sağlamakta mıdır?	139
Tablo 53: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Öğrencilerin Önceki Öğrendikleri ile Kaynaşıklık (Bağ Kurması) Sağlamasına İlişkin Bulguların Değişkenlere Göre Dağılımı	140
Tablo 54: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Uygulanabilir, Kullanılabilir (İşevuruk) Özellikte midir?.....	141
Tablo 55: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Uygulanabilir, Kullanılabilir (İşevuruk) Özellikte Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	142
Tablo 56: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konuların Sayısı Fazla mıdır?.....	143
Tablo 57: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konuların Sayısının Fazla Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	144

Tablo 58: Türkiye’imiz Ünitesi Öğrenci Merkezli midir?	146
Tablo 59: Türkiye’imiz Ünitesinin, Öğrenci Merkezli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	147
Tablo 60: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konular, Öğrenci Düzeyine Göre Soyut mudur?.....	148
Tablo 61: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konuların, Öğrenci Düzeyine Göre Soyut Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	149
Tablo 62: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği Hazırlanırken, Öğrencilerin Bireysel Farklılıklarına Dikkat Edilmiş midir?.....	150
Tablo 63: Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği Hazırlanırken, Öğrencilerin Bireysel Farklılıklarına Dikkat Edilmesine İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	151
Tablo 64: Öğrencilerin Türkiye’imiz Ünitesine Karşı Olan Tutumları Genel Olarak Olumlu mudur?	152
Tablo 65: Öğrencilerin Türkiye’imiz Ünitesine Karşı Olan Tutumlarının, Genel Olarak Olumlu Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	153
Tablo 66: 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında, Türkiye’imiz Ünitesine, Ayrılan Ders Saati Süresi, Üniteye Yer Alan İçeriğin Öğrencilere Kazandırılması İçin Yeterli midir?.....	155
Tablo 67: 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında, Türkiye’imiz Ünitesine, Ayrılan Ders Saati Süresinin, Üniteye Yer Alan İçeriğin Öğrencilere Kazandırılması İçin Yeterli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	155
Tablo 68: Türkiye’imiz Ünitesinde Öğrencilerin Derse Katılımlarını Sağlayacak Etkinlikler Var mı?	157
Tablo 69: Türkiye’imiz Ünitesinde Öğrencilerin Derse Katılımlarını Sağlayacak Etkinliklerin Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	158

Tablo 70: Türkiye’imiz Ünitesine Ayrılan Süre, Gezi-Gözlem ve İnceleme Yapmak İçin Yeterli midir?	159
Tablo 71: Türkiye’imiz Ünitesine Ayrılan Sürenin, Gezi-Gözlem ve İnceleme Yapmak İçin Yeterli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	160
Tablo 72: Halen Eğitim-Öğretim Yaptığınız Sınıflarda Ortalama Öğrenci Sayısı Kaçtır?.....	162
Tablo 73: Halen Eğitim-Öğretim Yapılan Sınıflardaki Ortalama Öğrenci Sayısına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı.....	163
Tablo 74: Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken, Farklı Strateji, Yöntem, Teknik ve Araç-Gereçler Kullanıyor musunuz?	165
Tablo 75: Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken, Farklı Strateji, Yöntem, Teknik ve Araç-Gereçlerin Kullanılmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	166
Tablo 76: Türkiye’imiz Ünitesinin Öğretiminde Aşağıda Belirtilen Öğretim Yöntem ve Tekniklerinden Hangilerini Kullanıyorsunuz?	167
Tablo 77: Okulunuzdaki Ders Araç-Gereçleri, Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye’imiz Ünitesinin Öğretimi İçin, Gereksinimi Karşulamakta Yeterli midir?.....	168
Tablo 78: Okullardaki Ders Araç-Gereçlerinin, Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye’imiz Ünitesinin Öğretimi İçin, Gereksinimi Karşulamakta Yeterli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız DeğişkenlereGörDağılımı	169
Tablo 79: Türkiye’imiz Ünitesinin Öğretiminde Aşağıda Belirtilen Araç-Gereç Türlerinden Hangilerini Kullanıyorsunuz?	170
Tablo 80: Türkiye’imiz Ünitesini İşledikten Sonra Öğrencilere, Ünite Kazandırılmak İstenen Bütün Davranışları Yoklayan İzleme Testleri Uyguluyor musunuz?.....	171
Tablo 81: Türkiye’imiz Ünitesini İşledikten Sonra Öğrencilere, Ünite Kazandırılmak İstenen Bütün Davranışları Yoklayan İzleme Testlerinin Uygulanmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı.....	172

Tablo 82: Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken, Öğrenci Başarısını Değerlendirmede Aşağıdaki Tekniklerden Hangilerini Kullanıyorsunuz?	173
Tablo 83: Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilerle Bireysel Çalışmaların Yapıyorsunuz?	174
Tablo 84: Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilerle Bireysel Çalışmalar Yapılmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı.....	175
Tablo 85: Öğrencilerin Olumlu Çalışmalarını Ödüllendirip, Eksik ve Yanlışlarını Gideriyor musunuz?	176
Tablo 86: Öğrencilerin Olumlu Çalışmalarının Ödüllendirilip, Eksik ve Yanlışlarının Giderilmesine İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	177
Tablo 87: Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesinde 5’lik Not Sisteminin Kullanılması Uygun mudur?.....	179
Tablo 88: Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesinde 5’lik Not Sisteminin Kullanılmasının Uygun Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	180
Tablo 89: Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken, Öğrenci Başarısını Değerlendirmek İçin Kullandığınız Araçların Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması Yapılmakta mıdır?	182
Tablo 90: Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken, Öğrenci Başarısını Değerlendirmek İçin Kullanılan Araçların Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmasının Yapılmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı.....	182
Tablo 91: Birbirleri ile Tutarlı Olmalıdır	184
Tablo 92: Gözlenebilir Öğrenci Davranışları Bakımından İfade Edilmelidir.....	185
Tablo 93: Eğitim Yoluyla Kazandırılabilir Bir Özelliği Belirtmelidir	185
Tablo 94: Öğrencilere Yakın Çevredeki Ortam İle Olayları Gözleme ve İnceleme Olanağı Sağlamalıdır	186
Tablo 95: Öğrencilerde Araştırma Yapma İsteği Uyandırmalıdır	186
Tablo 96: Öğrencilerde Eleştirel, Mantıksal, Yaratıcı Düşünme Becerileri Geliştirmelidir	187
Tablo 97: Dünyaya Açık, Nesnel (Objektif) Bir Bakış Açısı Yansıtmalıdır	187

Tablo 98: Kuramsal Bilgilerin, Günlük Yaşamda Kullanılmasına Olanak Vermelidir	188
Tablo 99 : Sınıflardaki Öğrenci Sayısı 35'i Geçmemelidir	188
Tablo 100: İçeriği, Öğrenciye Aktaracak Uygun Yöntemler Seçilmeli ve Öğretim Sırasında Birden Fazla Yöntem Kullanılmadır	189
Tablo 101: Öğretim, Öğrencilerin İlgi ve Güdülenmelerini Artıracak Araç-Gereçlerle Desteklenmelidir.....	189
Tablo 102: Öğretmen, Programların Hazırlanması ve Geliştirilmesi Sürecinde Her Aşamada Doğrudan ve Etkin Biçimde Katılmalıdır.....	190
Tablo 103: Öğrenciler Ezbercilikten Kurtarılmalı, Öğrencilere Araştırma Süreçleri Kazandırılmalıdır.....	190
Tablo 104 : Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konular Geliştirilmelidir..	191
Tablo 105: İhtiyaç Duyulan Alanlarda Milli Eğitim Bakanlığı'nca Daha Sık Hizmet İçi Eğitim Programları Düzenlenmelidir	191
Tablo 106: Özendirici ve Teşvik Edici Yasal Düzenlemeler Yapılmalıdır	192
Tablo 107: Ölçme Araçlarının Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları Yapılmalıdır....	192
Tablo 108: İllerde Uzmanlardan ve Alan Öğretmenlerinden Oluşan, Test Üretim Merkezleri Kurulmalı, Tüm Öğretmenlerin Bu Merkezlerden Yararlanmaları Sağlanmalıdır	193
Tablo 109: Türkiye'miz Ünitesinin Amaçları	218

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Sosyal Bilgilerin Kapsamı	14
Şekil 2: Eğitim Programlarının Köprü Görevi Görmeleri	19
Şekil 3: Programların Hiyerarşisi.....	19
Şekil 4: Program Geliştirme Sürecinde Yer Alan Öğeler.....	20
Şekil 5: Sosyal Bilgiler Dersinin Öteki Derslerle İlişkisi.....	25
Şekil 6: Sosyal Bilgiler Programı ile Hayat Bilgisi, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersleri Öğretim Programlarının İlişkisi	26
Şekil 7: Amaçların Hiyerarşisi	28

Tezin Başlığı: İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi(Şanlıurfa Merkez ve Birecik İlçesinde Bir Araştırma).	
Tezin Yazarı: Havva ÖZDAL	Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yüksel GÜÇLÜ
Kabul Tarihi: 31 Ocak 2007	Sayfa Sayısı: xvii(ön kısım)+248(tez)+30(ekler)
Anabilimdalı: İlköğretim	Bilimdalı: Sosyal Bilgiler Eğitimi
<p>Sosyal Bilgiler dersinin temel amacı, öğrencilere önemli sosyal beceriler kazandırarak onların toplumsallaşmalarını sağlamak ve onları iyi birer vatandaş olarak yetiştirebilmektir. Bu nedenle ilköğretim okullarında, Sosyal Bilgiler öğretiminden en üst düzeyde yararlanabilmek için etkili bir öğretimin gerçekleştirilmesi gerekir. Bu amaçla yapılan bu araştırmanın temel problemini; ilköğretim 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin amaç, içerik, öğretme-öğrenme ve değerlendirme süreçleri açısından var olan durumu nedir? Ve bu ünitenin amaçlara uygun, daha etkili ve daha yararlı bir şekilde işlenebilmesi için öğretmenlerin geleceğe yönelik önerileri nelerdir? Soruları oluşturmaktadır. Böylece sınırlandırılmış bir konudan yola çıkılarak mevcut öğretim programının yeterliliği belirlenmeye çalışılmıştır.</p> <p>Betimsel nitelikte olan bu çalışmada öncelikle konuyla ilgili literatür taranmış, ardından bu literatüre ve uzman görüşlerine dayalı olarak veri toplamak amacıyla öğretmenler için, anket hazırlanmıştır. Araştırma 2005–2006 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa il merkezinde ve Birecik ilçesinde bulunan ilköğretim okullarında 6.sınıfta görev yapan Sosyal Bilgiler branş öğretmenleri üzerinde gerçekleştirilmiştir.Son aşamada ise uygulamanın sonucunda elde edilen verilerin yorumlanması yoluna gidilmiştir.Anketlerin %100 oranında geri dönüşü gerçekleşmiştir.Bu araştırma beş bölümden oluşmaktadır.Birinci bölümde Sosyal Bilgiler dersinin yeri ve önemi, Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler öğretimi,Sosyal Bilgiler programı ve öğeleri, ikinci bölümde Sosyal Bilgiler öğretiminin Dünyadaki ve Türkiye'deki tarihi gelişimi, ülkemizde zorunlu eğitimin tarihi gelişimi ve ülkemizin Sosyal Bilgiler öğretimine yaklaşımı ile ilgili kuramsal bilgiler verilmiştir.Üçüncü bölümde ilgili araştırmalar yer almaktadır.Dördüncü bölümde araştırmanın gerçekleştirilmesinde izlenen çalışmalar açıklanmıştır. Burada araştırmanın yöntemi, modeli, evreni, örnekleme, verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanmasına yer verilmiştir.Beşinci bölümde öğretmenlerin kişisel özelliklerle ilgili bilgilerine, öğretmenlerin, ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin varolan durumuna ilişkin görüşlerine yönelik bulgu ve yorumlara ve geleceğe yönelik önerileriyle ilgili bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.Son olarak da bulgulara dayalı olarak elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlar ışığında yapılan önerilere yer verilerek tez çalışması tamamlanmıştır.</p> <p>Uygulanan veri toplama aracı, kişisel bilgileri içeren dört soru ile, ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin var olan durumuna ilişkin kırk iki soru ve geleceğe yönelik önerilerle ilgili onsekiz sorudan oluşmaktadır.Veritoplama aracının araştırmada geçerliliğinin ve güvenilirliğinin sağlanmasına özen gösterilmiştir. Araştırmada toplanan bilgilerin işlenmesi ve tüm istatistiksel çözümlenmelerde SPSS(Statistical Package for the Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır.Veriler, frekans ve yüzdelerinin yanı sıra χ^2(Ki-Kare)teknikine göre çözümlenmiş, değişkenler arasındaki ilişkinin miktarını belirlemek için "C" değerleri hesaplanmıştır.Değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlılığının test edilmesinde $P<0.05$ güven düzeyi benimsenmiştir.Yapılan veri analizlerinden ve istatistiksel çözümlenmelerden sonra şu sonuçlara ulaşılmıştır:1.Öğretmen görüşlerine göre değerlendirilen ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesi genelde yararlı ve uygundur(% 57.8).2.İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesi amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme öğeleri açısından yeterli ölçüde etkili ve uygun değildir.Bu durumda program değerlendirme ve geliştirme çalışmaları ile ilgilenen tüm uzman ve araştırmacılar tarafından, daha verimli,başarılı,etkili ve faydalı bir eğitim-öğretim için ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesi, programın dört temel ögesi yönünden incelenmeli, değerlendirilmeli, geliştirilmeli ve bu çalışmaların devamlılığı sağlanmalıdır.Ayrıca Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin program ve ünite hakkındaki gelişmeleri takip edebilmeleri için daha sık hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesi ve özendirici ve teşvik edici yasal düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.</p>	
Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, Program Geliştirme, Program Değerlendirme.	

Sakarya University, Insitute of Social Sciences Abstract of Master's/PhD Thesis

Title of the Thesis: Evaluating the Unit of “Turkiyemiz” Which Takes Place in 6th Grade Social Studies Course Program in Terms of Teacher Views (Şanlıurfa Center and Birecik Town a Research)

Author : Havva ÖZDAL

Supervisor: Asist.Prof. Yüksel GÜÇLÜ

Date: 31 Ocak 2007

Number of Pages : xvii(pre text)+248(main body)+30(appendices)

Department: Primary Education

Subfield: Social Studies Education

The main purpose of the Social Studies course is to gain students important social skills to help their socialization and to train them as a good citizens. For that reason, an effective teaching should be realized in primary schools to benefit from Social Studies course at maximum level. For this pupose the main problem of this study includes: What is the present situation of “Turkiyemiz” unit in terms of aim, content, teaching-learning and evaluation processes? What is the recommendation of teachers on teaching this unit more effectively and properly to the aims. Evaluation of present program is being tried to make via limited topic.

In this descriptive study firstly literature was scanned related to topic, then a questionnaire was prepared based on literature and experts opinions to collect data. Study was realized to Social Studies Teachers who taught at 6th grade in 2005-2006 instruction year in Şanlıurfa provincial centre and Birecik. Finally data were interpreted which were collected from teachers. Questionnaires were returned at %100 level. This study has five sections. Place and importance of Social Studies course, Social Sciences and Social Studies teaching, Social Studies Program and its elements takes place in section one. In the second section, there is theoretical information about historcial development of Social Studies teaching in the world and Turkey, historical development of compulsory education in our country and approach of our country to Social :Studies teaching. Related researches takes place in section three. In fourth section followed studies are explained in realizing research. Research method, sample, collecting and analyzing data are mentioned in this section. Pesonel information of teachers, findings and iterpretation about teachers opinions and recommendations on Turkiyemiz Unit which takes place in 6th Grade Social Studies Program is explained in fifth section. Finally thesis study is completed by mentioning results which based on findings and recommendations which based on results.

Applied data collection instrument consists of four personel information questions, forty two questions about present situation of Turkiyemiz unit which takes place in 6th grade Sociakl Studies Course Program and eighteen questions about recommendations fort he future. Providing validity and reliability of the data collection instrument is considered. SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) program was used for processing collected research data and all statistical analysis. Data was not only analyzed through frequency and percentages but also analyzed through x square (x^2) technique. ‘‘C’’ (contingency) values were calculated for defining relations between variables. $P < 0.05$ reliability level was accepted for testing mean between variables. After analyzing data and statistical analysis these results were reached: 1. Turkiyemiz unit which is evaluated by teachers views and which takes place at 6th grade Social Studies course program is useful and appropriate in general (%57.8). 2. Turkiyemiz unit which takes place at 6th grade Social Studies course program isn't effective and suitable in terms of aim, content, teaching- learning process and evaluation elements. Turkiyemiz unit which takes place at 6th grade Social Studies course program should be evaluated and developed by all researhers and experts who are interested in program evaluating and developing in terms of four dimensions of the program for more fruitfull, successful, effective and useful instruction. Also inservice training programs should be organized for Social Studies teachers for making them aware of innovations in programs and units. Incentive and encouaring legal framework should be organized for tachers.

Key Words: Social Studies, Social Studies Teaching Program, Program Development, Program Evaluation.

GİRİŞ

Sosyal Bilgiler öğretim programının temel amacı, bireyi sosyalleştirmek, onu bir üst öğrenime ve hayata hazırlamaktır. Bugün, okullarda verilen eğitimle, istendik davranış değişiklikleriyle kendisi ve çevresiyle barışık, içinde yaşadığı toplumun değerlerini bilen, kendi başına kararlar alabilen, kendi ayakları üzerinde durabilen, geleceğe umutla bakabilen, belli amaçlar doğrultusunda çalışan, mutlu, gelecekteki yaşantısında başarılı, kişilikli, ülkesi ve ulusu için yararlı bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Eğitim sürecinde tüm bu bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazandıracak olan araç, yıllardır ilköğretim kurumlarında okutulmakta olan Sosyal Bilgiler dersi'dir. Hayatın kendisini konu alan bu dersin öğretimi insanların topluluk halinde yaşamaya başlamasından günümüze dek süregelen'dir. Küreselleşen dünyada, yarının yurttaşının yetiştirilmesinde de yine bu dersin yaşamımızda büyük rolü olacaktır. Günümüzde Türkiye'deki ilköğretim okullarının öğretim programlarında bulunan Sosyal Bilgiler grubundaki dersler; Sosyal Bilgiler (4.,5.,6. ve 7.sınıf), Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi(7.ve 8. sınıf) ve T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (8. sınıf) adlarıyla yer almaktadır.

Bilim ve teknolojinin hızla geliştiği bir dünyada akıllı ve bilgiyi en verimli şekilde kullanabilmek; ancak çağdaş bir eğitim sürecinden geçmekle mümkündür. Bu doğrultuda eğitim, günümüzde sürekli değişmekte ve gelişmektedir. Eğitim geliştiği için de eğitim kurumlarında okutulan ders programları da sürekli gelişime ayak uydurmak ve kendini yenilemek zorundadır. Bu da ancak öğretim sürecinin, toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte yeniden düzenlenmesini gerektirir. Amaçlar, içerik, öğretme-öğrenme ve değerlendirme öğeleri açısından yeniden düzenlenmesi gereken derslerden biri de Sosyal Bilgilerdir. Eğitimin niteliğinin artması için, Sosyal Bilgiler dersinin ilköğretim okullarındaki yeri ve öneminin yeterince anlaşılması gerekmektedir.

Çağdaş, demokratik ve özgürlükçü bir toplumda eğitim ve öğretim uygulamalarının hem bireylerin gelişmesine hem de toplumun kalkınmasına ve kültürel gelişmesine yönelik olması temel bir özelliktir. Çağdaş bilime ve insan haklarına dayalı, özgürlükçü, demokrat, laik ve ulusal kültür birikiminden yararlanarak evrensel'e ulaşan eğitim ve öğretim uygulamalarında Sosyal Bilgiler öğretimi önemli ve belirleyici bir rol oynamaktadır. Özellikle, öğrencilere asgari düzeyde genel kültür vererek onlara kişi ve

toplum sorunlarını tanıtma ve bu sorunlara çözüm yolları arama, yurdun ekonomik, toplumsal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma gücü kazandırmayı amaçlayan Sosyal Bilgiler dersinin işlevleri yaşamsal önem taşımaktadır (TED,1987:2). Toplumun kültürel mirasını genç kuşaklara aktarmak, bireylere toplumsal değerlerini ve toplum yaşamında üstlenebilecekleri rolleri öğretmek bireylerde akılcı düşünme alışkanlıklarını kazandırmak, akılcı düşünüşün yollarını göstererek bireylerin doğal ve toplumsal çevreyi bilimsel ilkeler doğrultusunda değerlendirmelerini sağlamayı eğitimin başta gelen görevleri olarak gören Anıl (1999:1); eğitimin bu görevlerini Sosyal Bilgiler öğretiminin de desteklediğini ve büyük ölçüde eğitim sürecine katkıda bulunduğunu belirtmektedir.

Eğitimin “toplumun yarınlarını oluşturma” görevinden yola çıkarak, hızla değişen bir dünyada çağdaş ve demokratik bir toplum yaratmanın yolu, çağcıl eğitimden geçmektedir. Böyle bir toplumda ancak toplumsal değerleri sorgulayan, yeni değerler üreten, eleştirel ve yaratıcı yurttaşlarla olanaklıdır (Doğanay,2002a:18). Bu niteliklere sahip yurttaşları topluma kazandırma görevi Sosyal Bilgiler dersine aittir. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersinin eğitim-öğretimde önemli bir yeri vardır.

Sosyal hayatın kendisi olması beklenen ve bireyi sosyal hayata hazırlaması istenilen Sosyal Bilgiler dersinin bireyi hayata hazırlayıp hazırlamadığı tartışılması gereken bir konudur. Günlük yaşamda bireylerin çoğunluğunun sosyal hayatın gerektirdiği olumlu davranışları sergilemediği görülmektedir. Şüphesiz bunun birçok nedeni vardır. Fakat en önemli nedenlerinden biri öğretim programlarındaki eksiklerdir. Bu nedenle çocuğu ezbercilikten kurtaracak, kaynağını bireyin günlük yaşamındaki gereksinimlerinden alan yeni bir Sosyal Bilgiler programı oluşturulmalı ve bu dersin ünite ve konuları geliştirilmeli yada yeniden belirlenmelidir. Bu durumda Sosyal Bilgiler öğretiminin ilköğretim okullarında nasıl gerçekleştirileceğinin ortaya konulabilmesi için ise bilimsel araştırma yöntemleri kullanılarak gerekli verilerin elde edilmesi gerekmektedir.

Konuya bu açıdan bakıldığında ilköğretim altıncı sınıfta, Sosyal Bilgiler dersinde okutulmakta olan ünite ve konuların bir kısmının bu amaçları karşılamada yetersiz olduğu görülmektedir. Sosyal Bilgiler öğretiminin amaçlarına ulaşması, daha yararlı ve etkili bir duruma getirilebilmesi için mevcut durumun değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. İnsan gelişiminde de eğitimin önemi düşünülürse, bu konuda en iyiye

ulaşma çabası araştırmayı gerektirir. Bu gereklilikten yola çıkılarak ilköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesi amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme öğeleri açısından öğretmen görüşlerine göre değerlendirilerek kısmen bu amaç gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırma ilköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin öğelerini gözden geçirmeyi, ünitenin eksik yönlerini belirlemeyi, ünitenin işlenişinde karşılaşılan sorunları analiz etmeyi, ünitenin uygulayıcısı olan ve sorunları çok daha yakından bilen Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin ünitenin geneline ve öğelerine yönelik görüşlerini ve geleceğe yönelik önerilerini belirleyerek elde edilen bulguların bir değerlendirmesini yapmayı amaçlamaktadır. Böylece kısıtlanmış bir konudan (altıncı sınıf Türkiye'miz ünitesinden) hareket ederek ünitenin ve mevcut Sosyal Bilgiler öğretim programının bugünkü ve gelecekteki verimliliği ve etkililiği için, ünite ve programla ilgili yargılara ve karara varmadan veya çözüm önerileri getirmeden önce, bilimsel araştırma yöntemleri kullanılarak verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanması gerekmektedir. Bu gereklilikten yola çıkılarak, araştırmanın temel amacı aşağıda ortaya konmuş ve bu amaç doğrultusunda önceden belirlenen bazı sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Problem:

Bu araştırmanın temel problemini, Şanlıurfa ili merkez ilköğretim okullarında ve Birecik ilçe sınırları içerisinde yer alan resmi ilköğretim okullarında görev yapan kadrolu Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin, ilköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin var olan durumu hakkındaki görüşleri ve bu ünitenin amaçlara uygun, daha etkili ve yararlı bir şekilde işlenebilmesi için amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme öğeleri açısından geleceğe yönelik önerileri nelerdir? Soruları oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı:

Herhangi bir öğretim programında amaçlara ulaşabilmek için, programın ve içeriğinde yer alan ünitelerin amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme öğeleri büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmanın temel amacı da, ilköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan "Türkiye'miz" ünitesinin amaç, içerik,

öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme öğeleri açısından Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin görüşlerine göre var olan durumunu belirlemek ve amaçlara uygun, daha etkili, yararlı ve gelecekte daha başarılı bir eğitim-öğretim için öğretmenlerin ünitenin işlenişine ilişkin geleceğe yönelik önerilerini belirlemektir. Böylece kısıtlanmış bir konudan (altıncı sınıf Türkiye'miz ünitesinden) hareketle ünitenin ve mevcut Sosyal Bilgiler öğretim programının durumu belirlenmeye çalışılmıştır.

Belirtilen bu temel amaca bağlı olarak, aşağıdaki sorulara yanıt aranması yoluna gidilmiştir:

1. İlköğretim okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler branş öğretmenleri, Türkiye'miz ünitesi hakkında, genel olarak olumlu bir görüşe sahip midir?
2. İlköğretim okullarında görev yapan, ünitenin ve programın uygulayıcısı olan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin Türkiye'miz ünitesinin;
 - a) Amaçları,
 - b) İçeriği,
 - c) Öğretme-öğrenme süreçleri,
 - d) Değerlendirme boyutlarının var olan durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?
3. İlköğretim okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin, Türkiye'miz ünitesinin; amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme öğeleri ile ilgili görüşleri arasında,
 - a) Cinsiyetleri,
 - b) Meslekteki kıdemleri,
 - c) En son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden ilişki var mıdır?
4. İlköğretim okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin Türkiye'miz ünitesinin; amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme öğeleri ile ilgili olarak geleceğe yönelik önerileri nelerdir?

Araştırmanın Önemi:

Toplumlar, yaşadığı toplum içinde sorumluluklarını ve demokratik yaşama kurallarını bilen ve sosyal becerileri kazanmış bireyler yetiştirmeyi hedefler. Bu hedefin gerçekleştirilmesinde Sosyal Bilgiler dersinin önemli bir yeri vardır. Sosyal Bilgiler dersinin temel amacı, öğrencilere önemli sosyal beceriler kazandırarak, onların toplumsallaşmasını sağlamak ve onları iyi birer vatandaş olarak yetiştirebilmektir. Bu bakımdan Sosyal Bilgiler ilköğretim okulu programında yer alan en kapsamlı ve en temel derslerden biridir. Sosyal Bilgiler öğretiminin etkililiği ile Sosyal Bilgiler öğretim programı doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle ilköğretim okullarında Sosyal Bilgiler öğretiminden en iyi şekilde faydalanabilmek ve gerekli bilgi, beceri ve tutumların kazanılabilmesi için etkili, başarılı ve verimli bir öğretimin gerçekleştirilmesi gerekir.

İlköğretim okullarında Sosyal Bilgiler öğretiminin nasıl yapıldığının tespit edilebilmesi için, bilimsel araştırma yöntemlerinden faydalanarak gerekli verilerin elde edilmesi gerekmektedir. Böylece Sosyal Bilgiler öğretiminin ilköğretim okullarında nasıl yapıldığının incelenmesi, öğretme-öğrenme faaliyetlerinin de kalitesini ve niteliğini arttıracaktır. Zaman zaman eğitim bilimciler, öğretmenler, bu alanda araştırma yapan araştırmacılar ilköğretim okullarında okutulan Sosyal Bilgiler öğretim programında ve ünitelerinde bazı eksikliklerin olduğuna ilişkin görüşler sunmaktadırlar. Bu tür yargıların geçerli olabilmesi için bir araştırmaya dayalı olması gerekmektedir. Her hangi bir problem için bile olsa o problem hakkında karar vermeden, yada o problemle ilgili çözümler önermeden önce bilimsel araştırma yöntemleri kullanılarak, gerekli verilerin toplanması, çözümlenmesi ve bunların yorumlanması gerekmektedir. Bu nedenle ‘‘Türkiye’imiz’’ ünitesinin amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme öğeleri açısından var olan durumunu öğretmen görüşlerine göre belirlemek ve bu ünitenin amaçlara uygun, daha verimli, ve etkili bir duruma getirilebilmesi için değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Eğitim-öğretim hizmetini gerçekleştiren ve bunu en iyi şekilde yapmaya çalışan öğretmenler, işledikleri ünite ve uyguladıkları programı en iyi inceleyen ve değerlendiren kişilerin başında gelmektedirler. Bu nedenle ünitenin ve programın incelenmesi, değerlendirilmesi ve geliştirmesi aşamalarında öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu bakımdan, öğretmenlerin sorunların tespiti için ünitenin

var olan durumuna ilişkin görüşleri ve gelecekte daha başarılı ve etkili bir öğretim için geleceğe ilişkin önerileri çok önemlidir. Bu açıdan ilköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme öğeleri açısından yapılan etkinlikleri inceleyip, problemleri çok iyi tespit edebilecek olan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin ünitenin bugünkü var olan durumunu belirlemek ve daha etkili ve faydalı bir öğretim için geleceğe yönelik önerileri konusunda görüşlerini tespit ederek ulaşılan bulguların objektif bir değerlendirmesini yapmak, bu araştırmanın yapılmasını gerekli kılan faktörler arasındadır. Ayrıca, Sosyal Bilgiler dersinin ve ünitenin öğretiminde belirlenen hedeflere ulaşmada yol gösterici nitelik taşıması, karşılaşılan problemlere yönelik Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı hazırlayıcılarına, Sosyal Bilgiler öğretmenlerine ve konu ile ilgili araştırma yapacaklara veri sağlayacak nitelikte olması ve kaynak materyal oluşturması açısından yararlı olacağı umulmaktadır. Elde edilen veriler, ilgili alandaki boşluğu dolduracağı, ileriye dönük ünitelerin ve öğretim programlarının hazırlanmasında, gerekli düzenleme ve gelişmeleri belirleyebileceği için önemli görülmektedir.

Varsayımlar (Sayıtlar) :

Bu araştırmanın dayandığı temel sayıtlar şunlardır:

1. İlköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan ve uygulanan Türkiye'miz ünitesinin amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme öğeleri açısından başarı durumu, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin, ünite ve uygulanmasına ilişkin görüşleriyle doğrudan ilişkilidir.
2. Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenleri, uygulanan anket sorularını, kendi gerçek görüşlerini yansıtacak biçimde içten ve tarafsız olarak yanıtlamışlardır.
3. Araştırmada kullanılan ölçme aracının, kapsam geçerliliği konusunda, başvuru uzman görüşlerinin yeterli bir ölçüt olduğu kabul edilmiştir.
4. Geliştirilen "anket formunun" gerekli verileri toplamada uygun bir araç olduğu kabul edilmiştir.

5. İlköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan “ Türkiye’imiz” ünitesinin değerlendirilmesi ile ilgili en objektif ve sağlıklı verilerin, ilköğretim okullarında görevli Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinden alınacağı varsayılmıştır.
6. İlköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan “Türkiye’imiz” ünitesinin öğretim programında özel bir önem taşıdığı varsayılmıştır.
7. Araştırmada yapılan geniş bir literatür taraması ve Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin ölçme aracına verdikleri cevaplar sonucu elde edilen veriler ve bulgular sonucunda “ Türkiye’imiz” ünitesinin öğretiminin bütüncül olarak ortaya konulabileceği varsayılmıştır.
8. Araştırmacının uygulama kapsamındaki ölçme araçlarını, hem il merkezinde, hem de ilçede aynı titizlikle yürüttüğü kabul edilmiştir.
9. Araştırmada gerek literatür taraması, gerekse ölçme aracında göz önünde bulundurulmuş amaç, içerik, öğretme ilkeleri, öğretim strateji, yöntem ve teknikleri, araç-gereçler ve değerlendirme teknikleri Sosyal Bilgiler dersinin öğretimini oluşturmaktadır.
10. Araştırmada kullanılan ölçme aracının maddeleri, konu ile ilgili hedef davranışları yansıtır niteliktedir.

Sınırlılıklar:

1. Araştırma, 2005–2006 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Araştırma, Şanlıurfa ili merkez ilköğretim okulları ile Birecik ilçe sınırları içerisinde bulunan ilköğretim okulları ile sınırlıdır.
3. Araştırma, Şanlıurfa ili merkez ilköğretim okulları ile Birecik ilçe sınırları içerisinde bulunan ilköğretim okullarının altıncı sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan “Türkiye’imiz” ünitesi ile sınırlıdır.
4. Araştırmada elde edilen bulgular, geniş bir kaynak taraması yanında, ilköğretim altıncı sınıfta görev yapan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin, altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan “Türkiye’imiz” ünitesi ve uygulanaşına ilişkin

görüşleri ve üniteyle ilgili gelecekteki önerilerini belirlemek üzere geliştirilen anket sorularına verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

5. Araştırma ilköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan “Türkiye’imiz” ünitesinin amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme boyutları ile sınırlıdır.

Tanımlar:

Sosyal Bilimler:

İnsanın insanla ve insanın çevresi ile olan ilişkilerini inceleyen disiplinler topluluğudur (Uysal, 1974:30).

Sosyal Bilgiler:

İlköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır(Erden,1998:8). Toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgilerdir (Sönmez,1998:17).

Eğitim Programı:

Okulun ve öğretmenin yol göstericiliği altında, okul içi ve okul dışındaki bütün öğretim-öğrenme etkinlikleridir (Ertürk,1998:13).Öğrencinin zihinsel, devinimsel, duyuşsal ve sosyal yönlerden gelişimine yardım eden, milli eğitimin ve öğretim kurumunun amaçlarına dönük ve bireyin uzun dönemli eğitim amaçlarına ulaşmasına yardım etmek amacıyla yönelik her türlü öğrenim yaşantılarını kapsayan bir programdır (Varış,1996:14).Öğrencilerde beklenen öğrenmeyi meydana getirebilmek için planlanmış tüm faaliyetlerdir (İşman ve Eskicumalı,2000:35).

Öğretim Programı:

Eğitim programı içinde ağırlık taşıyan bu kesim, genellikle belli bilgi kategorilerinden oluşan ve bir kısım okullarda beceriye ve uygulamaya ağırlık tanıyan, bilgi ve becerinin eğitim programının amaçları doğrultusunda ve planlı bir biçimde kazandırılmasına

dönük bir programdır (Varış,1996:14). Ders ve ders içerikleridir (İşman ve Eskicumalı,2000:35).

Program Geliştirme:

Gerek okul içinde, gerek okul dışında milli eğitimin ve okulun amaçlarını etkinlikle gerçekleştirmek üzere düzenlenen içerik ve etkinliklerin uygun yöntem ve tekniklerle geliştirilmesine yönelik koordine çabaların tümüdür (Varış,1996:17).

Program Değerlendirme:

Gözlem ve çeşitli ölçme araçları ile eğitim programlarının etkililiği hakkında veri toplama, elde edilen verileri programın etkililiğinin işaretçileri olan ölçütlerle karşılaştırıp yorumlama ve programın etkililiği hakkında karar verme sürecidir (Erden,1993:9).

BÖLÜM 1: SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN YERİ VE ÖNEMİ

Zorunlu eğitimin ilk basamağı olan ilköğretimdeki Sosyal Bilgiler dersinin öğretimindeki en önemli amaç öğrencileri iyi bir yurttaş olarak yetiştirmek, yani onlara sosyal kişilik kazandırabilmektir. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için öğrencilerin uzun bir eğitim sürecinden geçmeleri gerekmektedir. Ancak, bu durumda yurdun sorunlarına eğilen, sorunları inceleyip öğrenen ve bu sorunların çözümünde etkili olan bireyler yetiştirilebilir.

Sosyal Bilgiler kişilik gelişimi yönünden de gerekli bir derstir. Bu derste, çocuk toplumsal sorunlarla karşı kaşıya getirilmekte ve kendisinin toplumsal yaşamla kaynaşması sağlanmaktadır. Böylece Sosyal Bilgiler dersi, çocuğun toplumsal kişiliğinin oluşmasında önemli bir işlevi yerine getirmiş olmaktadır (Sözer, 1998a:15). Bir başka deyişle, çocuğu topluma uyumlu duruma getirmektedir. Bu süreç, Sosyal Bilimler denilen birçok alandaki çalışmalardan elde edilen bulgulardan seçilerek oluşturulan Sosyal Bilgiler dersi ile gerçekleştirilmektedir (Kısakürek,1988:6).

İlköğretimin en önemli görevi temel kültür öğelerini ve yurttaşlık bilgilerini kazandırmak, çocuğu toplumla uyumlu duruma getirmektir. Sosyal Bilgiler öğretiminde toplumun kültürü kadar insanlığın ortak malı durumuna gelen öteki toplumların kültür öğelerinin de incelenmesi ve ele alınması zorunludur (Kısakürek,1988:6).

Atatürk'ün önderliğinde, cumhuriyet yönetiminin iş başına geldiği 1923 yılından bu yana, Türk ulusu çağdaş ve demokratik bir yaşam sürme çabası içinde hızla gelişimini sürdürmektedir. Demokrasiyi yerleştirmek, her şeyden önce bilgiyle, kültürle, hak ve özgürlüklere değer veren bir anlayışla, iyi yurttaş olma özelliklerini kazanma ile olabilir. Türk çocuklarının da bu değerleri öğrenebilmelerini sağlayarak, demokratik yaşantıların onlara küçük yaşlardan itibaren kazandırılması, Sosyal Bilgiler dersinin Türkiye'deki varlık nedenlerinden biridir (Binbaşıoğlu,1981:40). Erden (1994:4) ise, Türkiye'de ilköğretim kurumlarının ilk üç yılında Hayat Bilgisi; 4., 5., 6. ve 7. sınıflarda ise Sosyal Bilgiler dersi yoluyla bir çok bilgi ve becerinin kazandırılmaya çalışıldığını belirtmekte; bu nedenle de Sosyal Bilgiler dersini, ilköğretim okullarının birinci ve ikinci kademesinde bulunan en temel derslerden biri olarak görmektedir.

Kısakürek(1988)'e göre Sosyal Bilgiler öğretiminin dört temel amacı bulunmaktadır. Bunlar; Sosyal Bilgiler derslerinde çocuğun düşünme yeteneğinin geliştirilmesi, insanlar arası ilişkilerinin geliştirilmesi, çocuklara temel yurttaşlık hak ve sorumluluklarının kavratılması ve çocuklara ekonomik bir bakış açısı kazandırılmasıdır (Kısakürek,1988:8-9). Bütün bu amaçlar dikkate alındığında Sosyal Bilgiler dersinin çok önemli bir görevi yerine getirdiği görülmektedir.

“Bilginin hızla çoğalıp yayılması, iletişim ve ulaşım teknolojisindeki hızlı gelişmeler, dünyayı küçük bir köy durumuna getirdiğinden küreselleşme kavramı her gün biraz daha önem kazanmaya başlamıştır.” şeklinde düşünen Sözer (1998b:35), bilimin ve eğitimin artık yalnız ulusal sınırlar içinde kalmayıp, evrensel duruma geldiğini ve dünya üzerindeki bütün ülkelerin küreselleşme çabalarının eğitimi de etkilediğini ve bu doğrultuda küresel eğitim oluşumunun başladığını belirtmektedir. İşte eğitimin tüm dünya ülkeleri genelinde küreselleşebilmesinde en önemli görev Sosyal Bilgiler dersine düşmektedir.

Sosyal Bilgiler öğretiminin merkezinde bireyin gereksinimleri yer almaktadır. Sosyal Bilgiler dersi ile öğrenciler vatandaşlık hak ve sorumluluklarını anlar, birey olarak toplum içindeki yerlerini kavrarlar. Bu nedenle, Sosyal Bilgiler dersi ilköğretim okullarında temel ve önemli derslerden biri olarak değerlendirilmelidir (Savage ve Armstrong,1987:4).

Öğrenciye yakından uzağa, önce yurdunu, sonra dünya üzerinde yaşayan diğer insanları ve bunların yaşam şekillerini tanıtan Sosyal Bilgiler dersi, bireye önce kendi toplumu hakkında bir fikir sahibi olmayı, daha sonra diğer ülkelere geniş bir bakış açısıyla bakmayı öğretir. Böylece öğrenci dünya üzerinde farklılıkların olduğunu, bu farklılıkların birer zenginlik olduğunu kavrayacak, bu durumda demokrasinin amaçları da gerçekleştirilmiş olacaktır.

Çocuğun eğitimi ailede başlar. Bu nedenle çocuk önce onları tanır, onlarla farklı ilişkiler kurmaya çalışır ve daha sonra çevresindeki insanları fark eder, toplumda değişik insanlarla ve kurumlarla iletişime girer. Çocuğun toplumsallaşması ve çevresindeki ilişkilerini düzenleyebilmesi için sistemli ve düzenli bir eğitim sürecinden geçmesi gerekmektedir. İşte çocuğun iyi bir yurttaş olması, hak ve özgürlüklerini, görevlerini öğrenebilmesi, topluma uyum sağlayabilmesi, demokrasiyi kavrayabilmesi, yakından

uzağa ilkesine dayalı olarak önce içinde bulunduğu ailesini, çevresini, yaşadığı ülkeyi sonra dünyayı tanınması, olayları tespit edebilmesi, sorunları çözebilmesi, toplumsal görüşlerini geliştirmesi, yasalara ve devlete karşı ödev ve sorumluluklarını öğrenebilmesi için aile eğitimi yanında ilköğretim çağında Sosyal Bilgiler eğitimi de görmesi önemli bir gerekliliktir. Böylece çocuklar demokratik yaşamın değerini ve önemini daha iyi özümseyebilirler.

Sosyal Bilgiler dersi öğrencilerin birçok sözel bilgi, kavram ve ilkeyi öğrendiği bir konu alanıdır. Bu bilgiler öğrenciler için anlamlı duruma getirilmezse öğrenciler ezberlemeye yönelir. Türkiye’de bu ders genelde öğretmen, öğrenci ve veliler tarafından yoğun ezber gerektiren bir ders olarak algılanmaktadır (Erden,1997:78). Sosyal Bilgiler dersinin kendinden beklenen işlevi yerine getirebilmesi için öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik ilgi, tutum gibi duyuşsal özelliklerinin bilinmesi önem taşımaktadır (Bloom,1995:123).

Öğretmen, öğrenci ve velilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı olan bu olumsuz tutumları ortadan kaldırılmalıdır. Sosyal Bilgiler öğretiminin aslında, öğrencilerin demokratik tutumlarını geliştirme, insanlar arası ilişkilerini düzenleme, ailesine, çevresine ve ülkesine karşı görev ve sorumluluklarını kazanmasını sağlama, eleştirici, yapıcı, yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirerek problem çözebilme becerilerini geliştirme ve işbirliğiyle çalışma alışkanlığı kazandırma gibi hedefleri vardır. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersi öğretiminin ilköğretim okulu programında çok önemli bir yeri vardır.

Remy (1979), Sosyal Bilgiler eğitiminin gerekliliği üzerinde dururken, iyi yurttaş olma konusunda vatandaşlık eğitiminin öneminden söz etmekte ve “bu konuda gerekli yeterlikleri bireye kazandırmada okulun oynadığı rolü yadsımamak gerekir” demektedir. Ona göre okulun en önemli görevlerinden biri Sosyal Bilgiler eğitimi yoluyla çocuğun vatandaşlık eğitimini tam olarak gerçekleştirmektir. Vatandaşlık eğitiminin kazandıracığı yeterlikleri ise yedi madde içinde toplamak olanaklıdır. Bunlar; bilgiyi elde etme ve kullanma, sorunları değerlendirme, karar oluşturma, yargıya varma, iletişim kurma, işbirliği ve ilgiyi teşvik etmedir. Okul, Sosyal Bilgiler eğitimini gerçekleştirirken bu yeterlikleri öğrencilere kazandırmakla yükümlüdür (Sözer, 1998b:15).

Sosyal Bilgiler, kısaca, çocuğa “yaşantı” kazandıran bir derstir. Yaşantı, “bireyin algılayarak ya da doğrudan etkinlik göstererek edinmiş olduğu bilgi, tutum ve becerilerdir” (Oğuzkan, 1989:159). Bir başka deyişle, bireyin çevresiyle etkileşimi sırasında, bireyde kalan içeriktir (bireyde kalan izlerdir). Bireyin edindiği yaşantılar, bireyde kalıcı izli bir davranış değişmesine neden oluyorsa, o zaman buna “öğrenme yaşantısı” denmektedir. Sosyal Bilgiler dersi de bireye toplumsal yaşamla ilgili öğrenme yaşantıları sağlayan ve yaşamsal değeri çok yüksek olan bir ders olarak işlevini gerçekleştirir (Sözer, 1998b:16).

1.1.Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgilerin Öğretimi

Günümüze kadar Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler kavramları ile ilgili pek çok tanım yapılmıştır. Bu tanımlar yapılırken genelde, Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler kavramlarının benzerlikleri ve farklılıkları ortaya konularak karşılaştırılmaya çalışılmıştır. “Sosyal Bilimler” ve “Sosyal Bilgiler” kavramlarının çoğu kez eş anlamlı olarak kullanıldıkları görülür. Ancak bu kavramlar arasında eğitim-öğretim süreci içinde büyük farklılıklar vardır. Kısaca belirtmek gerekirse, Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilimlerin bulgu ve ayrıştırmalarının, bir toplumda yaşayan insanlar için gerekli olan temel ve ortak öğelerini kapsamaktadır (Kısakürek, 1988:2-6). Bir başka deyişle, Sosyal Bilimler “bilginin yapısı”, Sosyal Bilgiler ise “programın yapısı” ile ilgilenmektedir. Birincisi, bir bilgi kategorisi, ikincisi ise bir program kategorisidir.

Sosyal Bilimler insanoğlunun sosyal ilişkilerini konu edinen bilgi kategorilerinden oluşur. Sosyal Bilimlerin içine Sosyoloji, Antropoloji, Tarih, Siyasal Bilgiler, Ekonomi vb. alanlar girerken, Sosyal Bilgilerde ise Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi önemli yer tutar (Varış, 1996:131). Felsefe, Mantık ve Ahlak gibi alanlara da yer verilmektedir. Sönmez (1998:17),Sosyal Bilgileri, “Toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgiler” olarak tanımlamaktadır. Toplumsal gerçek, kavramıyla toplumsal yaşamı düzenleyen her türlü etkinlikten söz edilmektedir. İnsanın yaşamında kullandığı ve zorunlu olan, onun daha kolay, mutlu ve rahat yaşamasını, kendi gizil güçleri doğrultusunda geliştirip gerçekleştirmesini sağlayan tüm toplumsal olgular ve ilişkiler bu kavramın kapsamı içine girebilir.Yani Sosyal Bilgiler bir bakıma tüm Sosyal Bilimlerin, Felsefe ve diğer etkinliklerin ortak bir bileşkesi, onların kesiştiği bir alan, yani disiplinler arası bir disiplin olarak düşünülebilir (Şekil 1).

Şekil 1. Sosyal Bilgilerin Kapsamı

Kaynak: Sözer (1998b:13).

Sönmez(1998)'inde belirttiği gibi Sosyal Bilgiler disiplinler arası bir disiplin olarak ele alınabilir; çünkü; toplumsal yaşamı düzenleyen tüm ilke ve genellemeler bu alanın konusu içindedir. Sosyal Bilgiler dersi Sosyal Bilimlerin ortak bir bileşkesi olarak ele alınır. Bunun nedeni, Sosyal Bilgiler dersinde olgular bir bütün içinde verilmelidir; çünkü insan her türlü olguyu parça parça değil bir bütün içinde görür ve daha kolay öğrenir. Bu nedenle ilköğretimde çocuk toplumsallaşırken, her bilim dalıyla ilgili ilke ve genellemeler ayrı bir ders olarak değil, onların ortak noktaları bulunup birleştirilerek sunulmalıdır. Bütünü görüp anlamak ve ona uygun yaşamak daha kolaydır. Bu ilke ilköğretim çağındaki öğrencinin gelişim ve öğrenme ilkesine de uygundur (Sönmez,1998:4-5).

Yaşam bir bütündür ve çocuk tarafından somut işlemler döneminde parça parça algılanmaz. Günlük yaşamdaki olgular bir bütünlük içinde algılanır. Çocuğun yaşamı anlaması, karşılaştığı sorunları çözebilmesi ve elde ettiği bilgi, beceri ve duyuşları benzer olgu ve olayların çözümünde kullanabilmesi, bilgiyi transfer edebilmesi için toplumsal olgu ve olaylar bir bütünlük içinde ele alınmalıdır. Eğer toplumsal olaylar, parça parça ele alınıp sunulursa elde ettiği bilgi, beceri ve duyuşları yeni durumlara transfer etmede başarılı olmayabilir.

Erden'e göre (1998:8), Sosyal Bilgiler; ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu yurttaşlar yetiştirmek amacıyla, Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı olarak tanımlanmaktadır.

Özellikle ilköğretim programlarında Sosyal Bilgiler, zaman zaman tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi gibi bağımsız birtakım dersler olarak yer almıştır. İlköğretimde Sosyal Bilgiler çeşitli sosyal bilim alanlarından özel olarak seçilmiş, öğrencinin düzeyine göre basitleştirilmiş konuları içermektedir. Buradan da anlaşılacağı gibi, Sosyal Bilgiler, insanın insanla ve çevresi ile olan ilişkisini inceleyen disiplinler topluluğu içinden ilköğretim öğrencilerine öğretilmek üzere seçilen bilgileri kapsamaktadır (Kısakürek, 1988:2-6).

İnsanın fiziki çevresiyle ilişkileri, fiziki çevrenin gizlerine yönelik merakı, doğa bilimlerine uzanan ilk gerekçe kabul edilirken, sosyal sorunları karşılama ve çözme arzusu da Sosyal Bilimlerin başlangıcı sayılmaktadır (Doğan, 1985:39). Sosyal Bilimlerin görevi, insanın evrendeki ve toplumdaki yerini bulmasına ışık tutmak ve bu konuda bütünlük oluşturan öğelerin dokusunu açıklamaktır (Alkan, 1998:104).

Gerçekte Sosyal Bilgiler, eğitim alanının yarattığı bir kavramdır. Bu disiplinler arası alan Sosyal Bilimlerdeki kuramsal ve bilimsel gelişmelerin eğitim süreci içinde ele alınarak bireyin toplum içinde geliştirilmesi ve yetiştirilmesini amaçlamaktadır (Paykoç, 1991:2).

Genel olarak Sosyal Bilgilere, Sosyal Bilimlerin öğretim için seçilmiş ve değişmediği kabul edilen bölümleri olarak bakılmakta ve 11–15 yaşları arasındaki öğrencilerin programlarında yer verilmektedir. Sosyal Bilimler ise genel olarak akademik biçimde ve ileri düzeyde bilim disiplini anlayışında, insan ilişkilerini incelemektedir. Bir başka deyişle, Sosyal Bilimler, araştırma, deney, buluş ve benzeri bilimsel etkinlikleri içermekte, insan, toplum ve onların değerleri, çevreleri ile olan ilişkileri ile ilgilenmekte ve bu konudaki bilgiyi arttırmaya ve genişletmeye çalışmaktadır. Sosyal Bilgiler ise okul programlarında Sosyal Bilimlerin yöntemlerini, içeriğini ve bulgularını oldukça basit bir düzeyde ele almakta, bireyin toplumda yaşayış ve davranışları, temel gereksinimleri ve bunları gidermek için yaptıklarını, oluşturulan kuruluşları ve değerleri gibi konuları işlemektedir (TED,1987:7).

Alandaki arařtırmaların da ortaya koyduęu üzere Türkiye'nin toplum ve insan bilimlerinde de ilerlemeye, yenilięe ve geliřmeye gereksinimi vardır. Bilimin çeřitli dallarındaki geliřmelerin birbirinden baęımsız olmaması nedeniyle Sosyal Bilimlerde de bir bilim politikası oluřturmak ve bu alanda dūzeyi yūkseltmek zorunludur (Alkan, 1998:104). Ancak, gerek dūnyanın çeřitli ūlkelerinde, gerekse Türkiye'de Sosyal Bilimlerin giderek būyūk geliřme gōstermesi, bu bilimlerin kapsadığı alanların insan yařamındaki deęerinin nedenli ōnem kazandıęı konusunda dikkat çekici bir gōsterge olmuřtur (Sōzer, 1998a:5).

Sosyal Bilgiler, insanları ve yaşamlarını konu alan, bireyin kendisini ve diğer insanları anlamaya yardımcı olan disiplinlerarası bir alandır. Bu nedenle Sosyal Bilgileri tanımlamak zor olmakla birlikte Sosyal Bilgilerin “yurttaşlık yeterliliklerini kazandırma” ve “disiplinler arası oluşu” onu diğer bilimlerden ayırt edici iki ōzellięidir (Doğanay, 2002b:16).

İster Sosyal Bilimler, ister Sosyal Bilgiler adı altında olsun eğitime bilimsel yaklaşım, bireysel farklılıklara verilen ōnem, eğitim psikolojisindeki gelişmeler ve ōęrenci ihtiyaçlarına verilmeye başlanan yer, Sosyal Bilimlerin ōğretimine yeni ve bilimsel bir biçim vermeyi, bu yōnde gelişmeyi teşvik etmiş ve desteklemiştir (Ōzoęlu, 1974:13).

Kısakūrek (1988), Uluslararası Sosyal Bilimler Ansiklopedisi'nde Antropoloji, Ekonomi, Coęrafya, Hukuk, Politik Bilimler, Psikiyatri, Psikoloji, Sosyoloji, İstatistik ve Tarih gibi alanların Sosyal Bilimlere katıldığını, Amerikan Bilim Kuruluřu'nun ise bunlara Eęitim, Nūfus, Dil, Sağlık alanlarını da eklediğini belirtmektedir. Bu sınıflamada, İstatistik ve Psikiyatriye Sosyal Bilimler içinde yer verilmediğini de vurgulamaktadır (Kısakūrek,1988:5).

Sūrekli bir değişim içinde olan, çeşitli ve karmaşık sorunlarla karşı karşıya bulunan insanların ve toplumların yaşamında Sosyal Bilimlerin ōnemli bir yeri vardır. Bireylerin gereksinimleri ile toplumun beklentileri arasındaki dengeyi sağlamada insanlara gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırma açısından Sosyal Bilimlere ōnemli sorumluluklar dūřmektedir (Paykoç, 1991:2).

İnsanın insanla ve insanın çevresiyle olan ilişkilerini inceleyen disiplinler topluluğu olarak ta tanımlanmakta olan Sosyal Bilimler içindeki her Sosyal Bilim disiplini insan

yaşamının değişik bir yönünü incelemektedir (Uysal,1974:30). Sosyal Bilimlerin büyük ölçüde ortak ve birbirini tamamlayıcı yönleri sahip bulunması, disiplinler arası yaklaşımı desteklemekte; ayrıca bunu gerekli kılmaktadır. Sosyal Bilgiler dersi de, böyle bir yaklaşıma olanak tanırken temel kültür öğelerini, birçok alandaki çalışmalardan sağlanan bulgulardan, disiplinler arası bir yaklaşımla alıp yoğurmakta; ilköğretim düzeyine ve kendi yapısına, kendi doğasına uygun bir anlayışla varlığını bütünleştiren bir ders olarak programdaki yerini almaktadır (Sözer,1998a:7).

Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler kavramları karşılaştırıldığında, Sosyal Bilimlerin daha çok insan, toplum ve çevre ilişkisini akademik biçimde inceleyen bir alan, Sosyal Bilgilerin ise Sosyal Bilimleri öğrenciye kazandırmak üzere ilköğretim kademesindeki çocuğun toplumdaki yaşayışını, davranışlarını ve temel ihtiyaçlarını ve bunları karşılamak için yapılması gerekenleri öğreten bir ders olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda Sosyal Bilgiler güncel ve sosyal yaşamımızla ilgili tüm bilgi, beceri, tutum ve değerleri konu edinen Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bir alandır. Etkili, demokratik, sorumlu, yararlı, toplumsal, uyumlu, üretken ve iyi bir vatandaş yetiştirebilmek Sosyal Bilgiler öğretiminin temel amacı ve görevidir.

1.2. Eğitim Programı ve Öğretim Programı Kavramlarının İçeriği:

Eğitim, insanlık tarihi kadar eski bir kavram ve insanın yaşantısının her döneminde karşısına çıkabilecek kadar geniş bir alana sahip olduğundan, bugüne kadar eğitimin pek çok tanımı yapılmıştır: Eğitim “kişinin toplumsal yeteneklerinin ve optimum kişisel gelişmesinin sağlanması için, seçkin ve kontrollü bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan sosyal bir süreçtir” (Varış, 1988: 35). Eğitim, sosyal bir süreç olmasının yanı sıra, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1998: 12). Hesapçıoğlu'nun (1998: 33), Leif ve Rustin'den aldığı tanımlarda ise eğitim, “çoğu zaman kelime anlamı ile ferdin sosyalleştirilmesi, hem cinslerine benzer ve topluma faydalı bir üyenin hazırlanması anlamına gelir” ve “insanların bilgi ve görgülerinde geçerli saydığımız şeyleri gelecek nesillere aktaran, hatta gelecekte olacak değişme ve gelişmeleri hazırlama iddiasında bulunan en üst görüş yüceliğini isteyen bir insan eseridir” şeklinde tanımlanmaktadır.

Eğitim genellikle eğitim kurumlarında gerçekleştirilen bir faaliyetler topluluğudur. Bu eğitim kurumlarında hedeflenen amaçlar, bireylerin sahip olduğu potansiyelleri en üst

düze çıkarmak, sonra onları geliştirebilmesi için imkanlar tanımak ve bu potansiyelini hem kendisi hem de içinde yaşadığı çevresi ve ülkesi için kullanabilmesi, sorunları çözümlenebilmesi ve evrensel düzeyde rekabet edebilecek bir kişi olarak yetişmesini sağlamaktır. Bu durumda eğitimin nihai amacı mutlu bireyler yetiştirebilmektir. Eğitim süreci, toplumsal yapı açısından şekillendirilerek, bireyin topluma kazandırılmasını hedef alan, genel anlamda onda meydana gelmesi istenen değişikliklerin hal, hareket ve tavırlarına da yansımaları isteyen bir yönelimle biçimlendirilmiştir. Bunun yanında eğitim çok yönlü işlevsel bir süreç olarak toplumun beklentilerini de karşılama sorumluluğunu üstlenmiştir. Öyle ki bu sorumluluk eğitimin hem kendi iç dinamiklerini oluşturacak kadar örgütlenmiş bir sistem hem de hedeflere uygun bireyler yetiştirmeyi sağlayan bir disiplin olmasını gerektirmiştir (Ersöz, 2004: 1).

Sosyal Bilgiler Programını incelemeye önce “eğitim programı” ve “öğretim programı” kavramlarının içeriği irdelenmelidir. Kimi zaman eğitim programı ile öğretim programı kavramlarının eş anlamlı olarak kullanıldığı görülmekle birlikte, bunların iki ayrı kavram olduğunu kabul etmek gerekir.

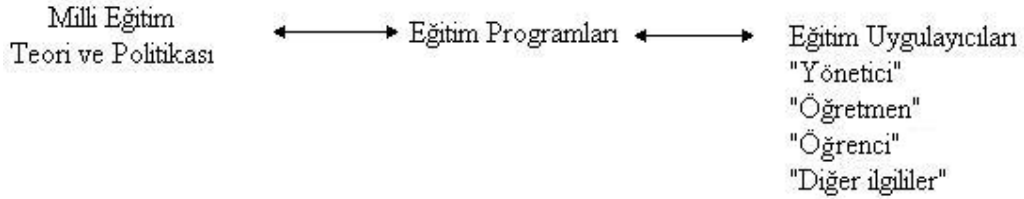
Ertürk (1998: 13) “yetişek” olarak adlandırdığı eğitim programını, okulun ve öğretmenin yol göstericiliği altında, okul içi ve okul dışındaki bütün öğretim-öğrenme etkinlikleridir, şeklinde tanımlar. Bir eğitim programı öğrencilerde beklenen öğrenmeyi meydana getirebilmek için planlanmış tüm faaliyetleri içerirken, bir öğretim programı daha çok dersleri ve ders içeriklerini bize gösterir (İşman ve Eskicumalı, 2000: 35).

Variş’in yapmış olduğu tanım da İşman ve Eskicumalı’nın konu ile ilgili düşünceleri ile aynı doğrultudadır. Variş’a göre ise, **eğitim programı**, öğrencinin zihinsel, devinimsel, duyuşsal ve sosyal yönlerden gelişimine yardım eden, milli eğitimin ve öğretim kurumunun amaçlarına dönük ve bireyin uzun dönemli eğitim amaçlarına ulaşmasına yardım etmek amacıyla yönelik her türlü öğrenim yaşantılarını kapsayan bir programdır (Variş, 1996: 14).

Bu nedenle eğitim programı, öğretim programına göre oldukça geniş kapsamlıdır. Ayrıca eğitim programı, içinde yaşadığımız şartlara sürekli uyum sağlaması gerektiğinden dinamik bir süreçtir. Bu nedenle eğitim programları devamlı olarak bilimsel araştırma yöntemleri sonucunda elde edilen veriler sonucu güncelleştirilerek, dinamik sürecini devam ettirmelidir.

Eğitim programlarına konulacak hedeflerin saptanmasında; yetiştirilecek birey yada bireylerin eğitim gereksinmesi ve g¼c¼yle o bireyin içinde yaşadığı toplumun gereksinimleri, olanakları ve yönelimleri göz önünde bulundurulmalıdır. Eğitim programları yoluyla, milli eğitim teori ve politikaları ile uygulayıcıları arasında bir bağ oluşturulmaktadır (Tekin, 1996: 9).

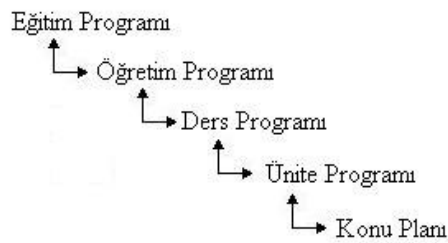
Şekil 2. Eğitim Programlarının Köprü Görevi Görmeleri

Kaynak: Varış (1996: 12).

D¼nyadaki mevcut eğitim programlarına bakıldığında, çeşitli öğretme modelleri çerçevesinde yapılanmış oldukları gör¼lmektedir. Öğretme modelleri, öğrenmeyi en etkili ve en verimli olarak sağlayabilmek için öğrenme d¼zeyini etkileyen önemli değişkenleri ve bunların arasındaki ilişkileri açıklamaktadır (Senemoğlu, 1997: 432). Bu modellere göre hazırlanan bir eğitim programında öğretim s¼recinin üç aşaması vardır. Bunlar; planlama, öğretim etkinliklerini uygulama ve öğretim etkinlerini değerlendirme aşamalarıdır (Senemoğlu, 1997: 400). Ert¼rk'e göre ise bir eğitim programının (yetişek tasarısı) üç unsuru vardır. Bunlar; hedefler yani istendik davranışlar, öğrenme yaşantıları (yani eğitim durumları), değerlendirme faaliyetleri olmak üzere sıralanabilmektedir (Ert¼rk, 1998: 14). Programlar, eğitim programından, bir dersin programına "planına" doğru Şekil 3'te gör¼ld¼đü gibi bir hiyerarşiyi izlemektedir.

Şekil 3. Programların Hiyerarşisi

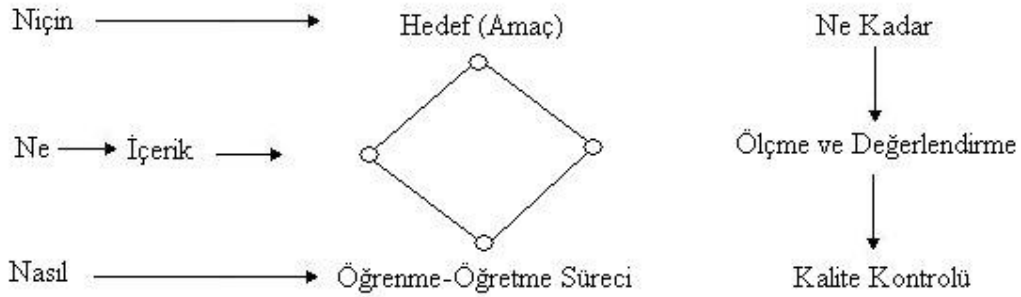

Kaynak: Varış (1998: 7).

Böyle bir hiyerarşide, her bir program, bir üst programla, amaçlar ve içerik yönünden ilişkili olduğundan ve birbirinin kapsamına girdiğinden, öğretim sorumluluğu taşıyan herkesin bu sorumluluğun yalnızca konu planını uygulama ile sınırlı olmadığını, konu planının, milli eğitimin amaçlarını gerçekleştirmede son halka olduğunu bilmesi gerekmektedir (Varış,1998: 7).

Eğitim programlarının, öğretim programlarından oluştuğu görülmektedir. **Öğretim programı**, eğitim programı içinde ağırlık taşıyan bu kesim, genellikle belli bilgi kategorilerinden oluşan ve bir kısım okullarda beceriye ve uygulamaya ağırlık tanıyan, bilgi ve becerinin eğitim programının amaçları doğrultusunda ve planlı bir biçimde kazandırılmasına dönük bir programdır (Varış, 1996: 14). Eğitim programını, “programın öğeleri olan amaç (hedef), içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme boyutları arasındaki dinamik ilişkiler bütünü” biçiminde ele alan Demirel (1999: 28) bu ilişkiyi Şekil 4’te görüldüğü gibi ifade etmiştir.

Şekil 4. Program Geliştirme Sürecinde Yer Alan Öğeler

Kaynak: Demirel (1999: 28).

Bir eğitim programının temel öğelerinden birincisi olan “amaç” boyutunda **niçin?** sorusuna yanıt bulmaya çalışılır. Sözelimi Sosyal Bilgiler dersini niçin öğreniyoruz? Bu dersin programının amaçları neler olacak? Sosyal Bilgiler dersinin ilköğretim okulunda okutulmasının amacı nedir? Bu tür soruların yanıtlanması gerekir. İçerik boyutunda ise **ne?** Sorusunun yanıtı önemlidir. Ne öğretilmeli ki programda yer alan amaçlar gerçekleştirilsin? Öğrenme-öğretme süreci boyutunda da **nasıl?** sorusuna yanıt aranmaktadır. Programın içeriği nasıl sunulmalıdır ki belirlenen amaçlara ulaşılabilir? Ölçme-değerlendirme boyutunda da nitelik denetimi yapılmaktadır. Bu iş, yapılan öğretimin niteliğinin denetlenmesi ve program amaçlarının gerçekleştirilip

gerçekleşmediğinin ortaya çıkarılması demektir. Böylece sisteme sürekli dönüt sağlanmış olur (Sözer, 1998b: 17).

Son olarak denilebilir ki; **eğitim programı**, öğrencilerde istendik ve kalıcı izli davranış değişiklikleri oluşturabilmek için, hedeflerin belirlenmesi, bu doğrultuda öğretme-öğrenme süreçlerinin işe koşulması, ölçme-değerlendirme, dönüt alma çalışmalarının tümünü kapsayan, bireyin ve toplumun beklentilerini karşılamaya dönük, dinamik bir süreç ve sistemli bir kurgudur.

1.3. Sosyal Bilgiler Programı:

Bireyin tüm eğitim faaliyetleri ailede, çevrede ve okulda gerçekleştirilmektedir. Okulda eğitim-öğretim etkinlikleri Türkçe, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi, Matematik vb. dersler aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu derslerin her biri ilköğretim okullarının hedeflerini gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Her derste olduğu gibi Sosyal Bilgiler dersi de hedeflerini bir öğretim programı doğrultusunda gerçekleştirmeye çalışır. Bu nedenle, Sosyal Bilgiler öğretiminin niteliği doğrudan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile ilişkilidir. Ulusal eğitim politikalarının uygulamaya dönüştürülmesinde öğretim programlarına büyük görev düşmektedir. İlköğretim, eğitim sisteminin ilk, orta ve yüksek gibi basamaklara ayrıldığı ülkelerde, okul sisteminin yapısını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Türk Milli Eğitim Sistemi genel yapı itibarıyla biri diğerine bağlı olan ilk-orta-yüksek olmak üzere üç öğretim basamağından oluşmaktadır. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 1. maddesinde “İlköğretim” kadın ve erkek, bütün Türklerin Milli gayelere uygun olarak bedeni, zihni ve ahlâki gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir. Esasen 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda “temel eğitim” olarak ifade edilen bu basamak 16.06.1983 tarih ve 2842 sayılı kanunun 7. maddesi ile “ilköğretim” olarak değiştirilmiştir (Gültekin, 1999: 2).

Okullarda öğretim programları yoluyla, bireylerin, yetenekleri doğrultusunda geliştirilip, ülkenin kalkınmasına hizmet etmeleri istenilmektedir. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 7. maddesine göre; ilköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar (Kocaoluk ve Kocaoluk, 2002: 9).

Fidan ve Erden (1996: 212) ise, “İlköğretimi, 6-14 yaş grubundaki öğrencilere temel becerileri kazandırarak onları hayata ve bir sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan bir eğitim devresidir” biçiminde tanımlamaktadırlar.

Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilköğretim okullarında uygulanan öğretim programına göre dördüncü sınıftan başlayarak Sosyal Bilgiler öğretimi verilmektedir. İlköğretim okullarında Sosyal Bilgiler öğretiminin içeriğini Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı belirlemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğretim programına, diğer bir deyişle Milli Eğitim Bakanlığı’nca saptanan Sosyal Bilgiler adı altındaki konulara göre derslerini planlamaktadırlar. Öğretmenler Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı hizmet verdikleri için, bu programı uygulamakta kendilerini zorunlu hissetmektedirler (Ünlü, 2000: 2-3).

Çağdaş program anlayışına göre bir eğitim programı amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme öğelerinden oluşmakta, eğitim programlarının geliştirilmesinde de bu öğeler arasındaki ilişkiler araştırılmaktadır. Program geliştirme, çok yönlü ve dinamik bir süreç olup, öğelerin birinde meydana gelen değişiklik tüm programı etkilediğinden Sosyal Bilgiler Programının amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme öğelerinin incelenmesi gerekmektedir (Anıl, 1999: 5).

Program Geliştirme; Gerek okul içinde gerek okul dışında milli eğitimin ve okulun amaçlarını etkinlikle gerçekleştirmek üzere düzenlenen içerik ve etkinliklerin uygun yöntem ve tekniklerle geliştirilmesine yönelik koordine çabaların tümüdür (Varış, 1996: 17).

Program Değerlendirme ise; gözlem ve çeşitli ölçme araçları ile eğitim programlarının etkililiği hakkında veri toplama, elde edilen verileri programın etkililiğinin işaretçileri olan ölçütlerle karşılaştırıp yorumlama ve programın etkililiği hakkında karar verme sürecidir (Erden, 1993: 9).

Türk Milli Eğitim Sisteminde de programların geliştirilmesi gereği, kronik bir gereksinim olarak görülmektedir. Bu gereksinim yalnızca ana-baba tarafından değil aynı zamanda yetkili ve sorumlu kişilerce de sürekli dile getirilmekte, sorun bazen var olan

programlar değiştirilerek, bazen de iyi niyetli konu uzmanlarından oluşan komisyonlara gönderilerek çözümlenmeye çalışılmaktadır (Varış, 1985: 65).

Eğitim programlarında belirlenen hedeflerin öğrencilere kazandırılmasındaki eksiklikler öğrenme-öğretme sürecinde önemli aksaklıkların bulunduğunu göstermektedir. Bu aksaklıkların giderilmesi için uygun bir yaklaşım ve öğrenciyi merkeze alacak verimli bir modelle program geliştirme çabasına girmek gerekmektedir.

Program geliştirme etkinlikleri ilköğretim basamağında daha çok pedagojik bir çaba, ortaöğretimde konu alanı uzmanı öğretmenlerinin tartışmaları şeklinde görünmüş ve her iki durumda da amaçlar teorik kalmış programın içerik, yöntem ve değerlendirme öğgeleri arasında ilişki kurulamamıştır. Oysa eğitim programı kavramında bütünlük esastır. Eğitim programını parça parça disiplinler halinde ele almak program bütünlüğünü bozar. Milli Eğitimin programlarda karşılaştığı en büyük güçlük bu parça bohçası anlayışından gelmektedir (Varış, 1969: 23).

Sosyal bilimler içerisinde tarih, coğrafya, hukuk, ekonomi, psikoloji, sosyoloji, antropoloji, filoloji, eğitim vb. gibi toplum yaşamına dönük bilim dalları yer almaktadır. Sözü edilen bilim dallarının konu alanlarına bakıldığında organik bir bağla birbirlerine bağlı oldukları görölmektedir. Sosyal Bilgiler dersi, bireyi sosyal yaşamda etkin, verimli, sorumlu ve kendi kendine yaşam sorunlarına karşı meydan okuyan bir modern insan olarak yetiştirmeyi hedefleyen disiplinler arası bir programdır (Duman ve İkiel, 2002: 254). Sosyal Bilgiler dersi, ayrıca, demokrasi ya da Cumhuriyet ülkülerini benimsettiği, toplumsal yaşamın, dünü, bugünü, yarını arasındaki ilişkiyi gösterdiği oranda amacına ulaşmış sayılır (Binbaşıoğlu, 1981: 40-42).

Sönmez (1998:4), insanın toplumsallaşması için biyolojik yapısı dışında kültürel, toplumsal ve psikolojik boyutlarının da ele alınmasını gerekli bulmaktadır. Bu üç boyutu gerçekleştirmek için her boyutla ilgili pek çok dersin programa konması görüşünün ileri sürülebileceğini de değerlendirmektedir. Ancak bu görüşü ayrı dersler için öğretim zamanının yetersiz olması nedeniyle ilköğretim için tutarlı bulmamaktadır. Bu üç boyutla ilgili derslerin sıkı ilişki içinde olduğunu belirterek ilköğretimdeki çocuklar için ince ayrıntılara girmenin onların gelişim ve öğrenme durumlarına uygun olmadığına dikkati çekmektedir.

Erden (2000:4)'e göre; eğitim kurumları çocuğu iyi bir vatandaş olarak yetiştirme işlevini, çocuğun toplumsallaşmasını, içinde yaşadığı toplumun kültürünü, tarihini, kurumlarını tanınmasını sağlayarak; toplumdaki rollerin gerektirdiği davranışları, toplumun kendisine sağladığı olanakları ve bunlardan yararlanma yollarını kazandırarak yerine getirir. Türkiye’de bütün bu bilgi, beceri, tutum ve davranışlar Sosyal Bilgiler dersi yoluyla kazandırılmaya çalışılır.

1.3.1. Sosyal Bilgiler Dersinin Diğer Derslerle İlişkisi:

Başarılı bir Sosyal Bilgiler eğitim programı; hızla değişen bir toplum yapısı için gereken bilgi, beceri ve tutumları kazandırarak, milli ve evrensel potada birbirine bağlı etkin vatandaşlar yetiştirme amacına hizmet vermelidir (Tertemiz ve diğerleri, 2001: 21). 1998-1999 eğitim-öğretim yılından itibaren ilköğretim okullarında uygulanan haftalık ders dağıtımını aşağıda Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1’i incelediğimizde bugün ilköğretim okullarının öğretim programlarında, 1., 2. ve 3. sınıflarında haftada beşer ders saati Hayat Bilgisi dersine yer verildiğini görmekteyiz. 4., 5., 6. ve 7. sınıflarda ise haftada üçer ders saati Sosyal Bilgiler dersi bulunmaktadır. Bu her sınıf için, 36 haftadan toplam 108 saatlik bir süre öngörülerek hazırlanmıştır. 8. sınıflarda ise bu dersin yerini haftada iki saatlik T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi almıştır. Yine 7. ve 8. sınıflarda haftada birer saatlik Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi dersi bulunmaktadır.

Tablo 1. İlköğretim Okulu Haftalık Ders Dağıtım Tablosu

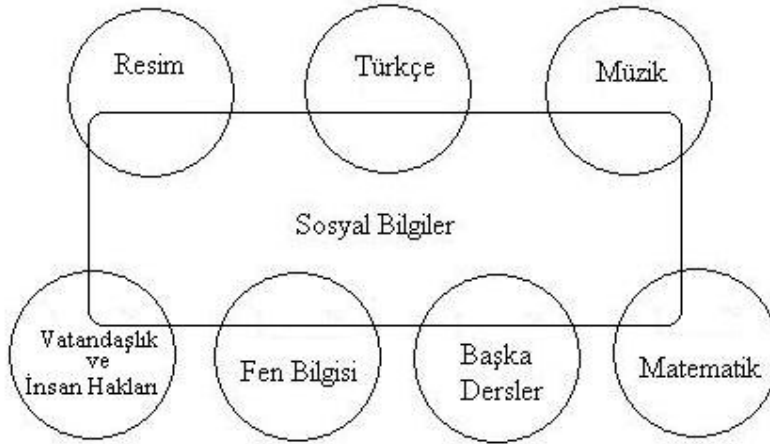
Dersler	Sınıflar							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Türkçe	12	12	12	6	6	5	5	5
Matematik	4	4	4	4	4	4	4	4
Hayat Bilgisi	5	5	5	-	-	-	-	-
Fen Bilgisi	-	-	-	3	3	3	3	3
Sosyal Bilgiler	-	-	-	3	3	3	3	-
Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi	-	-	-	-	-	-	1	1
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	-	-	-	-	-	2
Yabancı Dil	-	-	-	2	2	4	4	4
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	-	-	-	2	2	2	2	2
Resim-İş	2	2	2	1	1	1	1	1
Müzik	2	2	2	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	1	1	1
İş Eğitimi	-	-	-	2	2	2	2	2
Trafik ve İlk Yardım Eğitimi	-	-	-	-	-	1	-	1
Bireysel ve Toplu Etkinlik	3	3	3	-	-	-	-	-
Seçmeli Dersler	-	-	-	4	4	3	3	3
TOPLAM	30	30	30	30	30	30	30	30

Kaynak: Sözer (1998b: 21).

Hayat Bilgisi dersi, Sosyal Bilgiler dersinin çekirdeğini oluşturmaktadır. Bu dersler mihver (eksen) ders özelliği göstermektedir. Örneğin; Sosyal Bilgiler dersinde “Türkiye’imiz” ünitesi işlenirken Türkçe dersinde Türkiye ile ilgili bir metin, öykü yada şiir okuma parçası olarak seçilebilir. Matematik dersinde yurdumuzu konu alan problemler çözdürülebilir, tablo ve grafiklerin yorumları yaptırılabilir. Resim dersinde ülkemizi konu alan resimler çizdirilebilir, Müzik dersinde Türkiye ile ilgili şarkılar söylenebilir. Böylece dersler arası etkileşim gerçekleştirilmiş ve Sosyal Bilgiler dersi ile diğer dersler arasında bağ kurulmuş olur.

Sözer (1998b: 26), mihver ders yaklaşımının çocuğun küresel algılamaya özelliğine uygun düşüğünü ve günümüzde de mihver ders yaklaşımının sürdüğünü belirterek Sosyal Bilgiler dersini öteki derslerle Şekil 5’teki gibi ilişkilendirmiştir.

Şekil 5. Sosyal Bilgiler Dersinin Öteki Derslerle İlişkisi

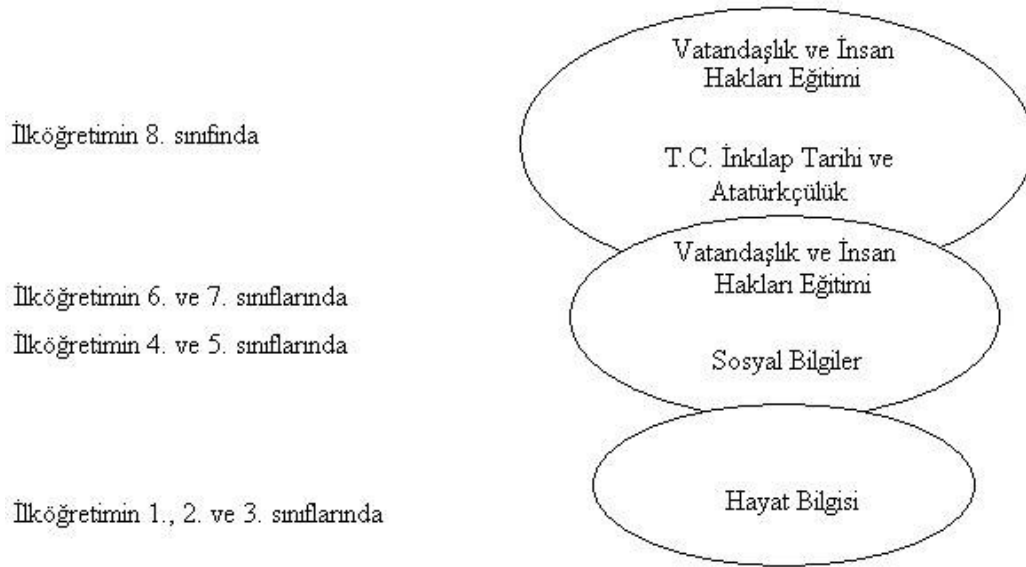
Kaynak: Sözer (1998b: 26).

Bilimsel anlamda eğitim programları oluşturulurken, programı oluşturan unsurların yatay ve dikey olarak örgütlenme yoluna gidildiği görülmektedir. Yatay örgütlemeye bir disiplinle ilgili konu alınır, sonra bu konuyla ilgili diğer disiplinlerde hangi konuların işleneceğine karar verilir. Diğer bir deyişle merkezde bir konu alanı vardır ve diğer konu alanları bunun çerçevesinde oluşturulur...Eğitim programında belli bir konu alanı ile ilgili temel bilgi ve kavramların yıllara göre düzenlenmesi ise dikey örgütlemedir (Erden, 2000: 22-23).

Dikey örgütleme, derslerin birbirlerine temel oluşturmaları ve öğrenmelerde bir bütünlüğün sağlanabilmesi amacıyla yapılmaktadır. Örneğin, ilköğretimin ilk üç yılında okutulan Hayat Bilgisi dersleri, 4. ve 5. sınıflar ile 6. ve 7. sınıflarda okutulmakta olan Sosyal Bilgiler derslerine bir temel oluşturmaya yöneliktir.

Türkiye’de ilköğretim okullarının 6. ve 7. sınıflarında okutulmakta olan Sosyal Bilgiler derslerinin dikey olarak örgütlenmiş durumu Şekil 6’da görülmektedir.

Şekil 6. Sosyal Bilgiler Programı ile Hayat Bilgisi, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersleri Öğretim Programlarının İlişkisi

Kaynak: Erden (2000: 23).

Şekil 6’da verilen dikey örgütlemeye bakıldığında, 6. ve 7. sınıflarda okutulan Sosyal Bilgiler derslerinin, ilköğretimin ilk üç yılında okutulan “Hayat Bilgisi” derslerinden temelini aldığı ve “Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi” ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük” derslerine altyapı oluşturduğu görülmektedir.

Erden (1999 : 22)’in de belirttiği gibi temel konularda derinlik ve genişlik sağlanırken sınıflar ilerledikçe yakından uzağa, basitten karmaşığa ilkesine uygun olarak yeni konular eklenmiştir. Alkan’a göre; Sosyal Bilimlerin ilişkileri konusunda üç ayrı görüş dikkati çekmektedir. Bunlar; 1- Disiplinler arası görüş, 2-Çok disiplinli yaklaşım, 3-

İndirgeyici görüş, olmak üzere konuya farklı bakış açılarını temsil etmektedir (Alkan, 1991: 92).

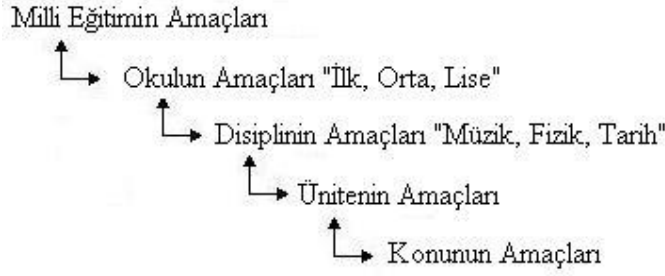
Aktan (2003:14)'a göre; birinci görüşte; Sosyal Bilgiler dersi, sosyal bilimlerin dalları arasında ve hepsiyle bağlaşıklık bir ders olarak kabul edilmektedir. İkinci görüşte; Sosyal Bilgiler dersi, 1985-1986 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan ve 1997-1998 öğretim yılında kaldırılan şekliyle “Milli Tarih” ve “Milli Coğrafya” başlıkları altında ayrı ayrı dersler olarak okutulması, üçüncü ve son görüşte ise; Sosyal Bilgiler dersi, bilişsel kuramlardaki şekliyle, bireyin bir nesnenin ya da konunun önce bütünü, sonra inceliklerini algılamaya başladığı anlayışı kabul edilmektedir

1997-1998 eğitim-öğretim yılından itibaren öğretim programlarında yer alan ve uygulanmaya başlanan Sosyal Bilgiler dersinin, sosyal bilim dallarının ortak özelliklerinden meydana gelen bir ders olması gerektiği düşünülmektedir.

1.3.2. Sosyal Bilgiler Programının Amaçları:

Eğitim programı, programın öğeleri olan amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutları arasındaki dinamik ilişkiler bütündür. Bir eğitim programının temel öğelerinden birincisi olan amaç boyutunda “bireyleri niçin eğitiyoruz?” sorusuna yanıt aranmaktadır (Demirel, 1997: 115).Ertürk (1998:24), **amaçları**; “yetiştirilen insanda bulunması uygun görülen eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikte istendik özellikler” şeklinde tanımlar. Yani amaçlar, uygulanacak olan programda yapılmak istenilenleri genel olarak ortaya koyar. Varış (1998: 10), amaçların, bir eğitim kurumunun, öğrencilerde gerçekleştireceği davranış standartlarını belirlediği; yönetici, öğretmen, öğrenci, veli arasında görüş birliği sağladığı; içerik ve etkinliklerin seçimi ve düzenlenmesinde rehberlik ettiği; değerlendirmede ölçek rolü oynadığı ve programın geliştirilmesini sağladığı görüşündedir. Yine Varış (1998: 11), amaçların hiyerarşik analizini Şekil 7'deki gibi belirtmiştir.

Şekil 7. Amaçların Hiyerarşisi

Kaynak: Varış (1998: 11).

Şekil 7’de görüldüğü gibi amaçlar, milli eğitimin amaçlarından başlayarak dersin amaçlarına doğru genelden özele sıralanarak somut hale getirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı TTKB’nın 02.04.1998 tarih ve 62 sayılı Kurulu Kararı ile kabul edilen ve Nisan 1998 tarih ve 2487 Sayılı TD’nde yer alan “Milli Eğitimin Genel Amaçları” şu şekildedir:

Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları

Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini;

- Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek.
- Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek.
- İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini

mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak.

Kısakürek (1989: 8-9) ise, Sosyal Bilgiler öğretiminin amaçlarını şu dört kümede toplamıştır:

- Sosyal Bilgiler dersinde çocuğun düşünme yeteneği gelişir.
- Sosyal Bilgiler öğretimiyle çocuğun insanlar arası ilişkileri gelişir; böylece, çocuklar işbirliği içinde çalışabilen, açık görüşlü, hoşgörülü, kendine güvenen, yaratıcı bireyler olarak yetişir.
- Sosyal Bilgiler derslerinde çocuklara temel yurttaşlık hak ve sorumlulukları kavratılır; anayasanın ve öteki yasaların öngördüğü davranış biçimleri benimsetilir.
- Çocuklara ekonomik bir bakış açısı kazandırılır. Toplumun ekonomik işleyişi, ülke kaynaklarının önemi ve korunması, çevreyi koruma, iş ve meslekleri tanıma, gereksinimleri sıralama gibi özellikleri kazanma Sosyal Bilgiler derslerinde gerçekleştirilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 02.04.1998 tarih ve 62 sayılı Kurulu Kararı ile kabul edilen ve Nisan 1998 tarih ve 2487 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan "İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı"nda dersin genel amaçları;

- Vatandaşlık görevleri ve sorumlulukları,
- Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri,
- Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri,
- Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini

geliştirmek yönünden olmak üzere dört boyutta ele alınmıştır (MEB, 1998: 537-538).

Görüldüğü gibi, 1998 yılında uygulanmaya başlanan "İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı"nda bulunan dersin genel amaçlarıyla Kısakürek'in vermiş olduğu amaçlar birbiriyle örtüşmekte ve birbirini tamamlamaktadır.

Yukarıda başlıklar halinde belirtilen İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının genel amaçlarının içerdiği ayrıntılar ise şöyledir:

Öğrenciler bu derste:

A. Vatandaşlık Görevleri ve Sorumlulukları Yönünden;

1.Ailesine, milletine, vatanına, Atatürk inkılâp ve ilkelerine bağlı, çalışkan, araştırmacı, özverili, erdemli, girişimci iyi insan, iyi vatandaş, olarak yetişirler.

2.Türk milletinin dünya tarihindeki önemini, milletler ailesi içindeki onurlu geçmişini ve yerini, insanlığa yaptığı hizmetleri kavrayarak büyük bir milletin evlâtları olduklarını anlar; milletin geleceğe olan güvenlerini artırır ve Türk milletinin ülküsünü gerçekleştirmek için her fedakârlığı göze alabilecek bir karakter kazanırlar.

3.Türkiye Cumhuriyeti'nin insan haklarına dayanan millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olduğunu bilir; cumhuriyet rejiminin özelliklerini ve önemini kavrarlar.

4.Topluluk hâlinde yaşamının bir zaruret olduğunu, millet kavramını ve Türk milletinin karakterini kavrar; Türk milletine, Türk bayrağına. Türk askerine ve ordusuna sevgi, saygı ve güven duygularını kuvvetlendirir.

5. Türk milletinin zekâ ve kabiliyetini, çalışkanlığını, ilim ve sanatseverliğini, estetik zevkini, insanlık duygusunun yüceliğini benimseyerek bu üstün özellikleri davranış hâline getirirler.

6.Millet ve yurt işlerini her şeyin üstünde tutarak milleti ve yurdu için canla başla hizmet etmeyi alışkanlık ve ilke hâline getirirler.

7.Tarihte milletimize ve insanlığa hizmet etmiş olan Türk büyüklerini tanır; tarihî olaylara yön veren kişilerin yerinde ve zamanında gösterdikleri ileri görüşlülük, yüksek kavrayış, cesaret, fedakârlık ve kahramanlıklarının tarihin akışını nasıl etkilediğini kavrarlar.

8.Toplumunu yönlendiren Mustafa Kemal Atatürk ve diğer Türk büyüklerinin sadece millî değil, evrensel yönlerini de kavrayarak ve takdir ederek; milletimize de düşen insanlık görevleri bulunduğunu görür, insanlığa sevgi, saygı ve hizmet verme bilincine varırlar.

9.Türk inkılâbının anlamını, ayrı ayrı yönlerden önemini, Türkiye'nin refah ve mutluluğuna yaptığı ve ülkenin geleceğine yapacağı etkiyi kavrar; Türk inkılâbının değerlerine bağlı ve bunları her zaman korumaya hazır, fedakâr birer Türk evlâdı olarak yetişirler.

10.Bugünkü uygarlığın uzun bir geçmişin eseri olduğunu kavrar; bu uygarlıkta Türk milletinin hizmetini ve payını anlayarak Atatürk direktifleri uyarınca “millî kültürümüzü çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarma” yolunda her fedakârlığı göze alabilme bilincini kazanırlar.

11.Bugünü daha iyi değerlendirebilmeleri için geçmiş çağlardaki sosyal, ekonomik ve siyasî olayların neden ve sonuçlarını günümüzle kıyaslama yaparak düşünme, araştırma ve akıl yürütme yeteneğini geliştirirler.

12.Her yerde görev ve sorumluluk alabilecek hâle gelir, aile bütünlüğüne bağlılık kazanır, ailenin refah ve mutluluğu için sorumluluk ve görev duygularını geliştirirler

13.Kanun kavramını benimser; kanunlara ve devlet otoritesine uyma duygusunu ve alışkanlığını kazanırlar.

14.Çevresindeki eski, yeni sanat ve kültür eserlerini, müze ve anıtlar gibi millî değerlerimizi tanır; onları korumak gerektiğini öğrenirler.

B. Toplumda İnsanların Birbirleriyle Olan İlişkileri Yönünden;

1.İnsanların birbirlerine muhtaç olduklarını anlar; grup faaliyetlerine katılmanın, başkalarına yardım etmenin önemini takdir eder ve bunu uygulayabilir hâle gelirler.

2.İnsanların karşılıklı hak ve sorumluluklar taşıdıklarını ve birbirlerinin görüş ve inanışlarını, saygı ve hoşgörü ile karşılamaları gerektiğini benimserler.

3.Beraber çalışma, sorumluluk alma, yardımlaşma ve karar verme kurallarını uygulamayı öğrenirler.

4.Bütün çalışmalarını demokratik yaşayışın kurallarına göre düzenlemeyi öğrenirler.

5.Aile, okul ve toplum hayatının dayandığı temel ilkeleri ve topluluk hâlinde yaşamının zorunluluğunu kavlatırlar

6.Trafik kurallarına uymayı alışkanlık hâline getirirler.

C. Çevreyi, Yurdu ve Dünyayı Tanıma Yetenekleri Yönünden;

1.Yurdumuzun, dünya üzerindeki yerinin önemini kavrar, ülkemizin kalkınmasında severek sorumluluk alma duygularını geliştirirler.

2.Türkiye'nin, yakın ve uzak komşu ülkeler ve diğer dünya ülkeleriyle olan ilişkileri hakkında genel bilgi kazanırlar.

3.Türklerin yaşadığı diğer ülke ve bölgelerin coğrafi özelliklerini öğrenirler. Türklerin geniş bir alanda yaşayan büyük bir millet olduğunu kavrarlar.

4.İnsanların birbirleriyle ve coğrafi çevreleriyle karşılıklı etkilerini, insan topluluklarının yaşama biçimlerini ve geçinme yollarını inceler; yurdun ekonomik kalkınmasında bilgili ve etkili birer vatandaş olarak yetişirler.

5.Plân, kroki, harita ve grafik bilgileri kazanarak onlardan yararlanabilir hâle gelirler.

6.Çevreyi korumanın günümüz ve gelecek yıllar için önemini kavrarlar.

7.Yaşanabilir bir çevrenin temel insan hakkı olduğunu kavrarlar.

Ç. Ekonomik Yaşama Fikrini ve Yeteneklerini Geliştirmek Yönünden;

1.Yakın çevrenin ekonomik değerleri ile millî kaynaklarımızı tanır ve bunları korumanın bir ödev olduğunu kavrarlar.

2.Kendi eşyasını, okulunu, okul eşya ve araçlarını dikkatli kullanma ve koruma alışkanlığını kazanırlar.

3.Tutumlu olma ve plânlı çalışma alışkanlığını elde ederler.

4-Üretim, tüketim ve dağıtımla ilgili temel bilgileri öğrenirler.

5.İnsan topluluklarının yaşama şekillerini ve geçinme yollarını inceler ve bunlar arasındaki ekonomik ilişkileri, öğrenirler.

6.Turizmin anlamını, özellikle yurdumuz için önemini kavrarlar.

7.Nüfus artış hızının eğitime ve ekonomiye olan etkisini kavrarlar.

Sosyal Bilgiler dersine ilişkin olarak, yukarıda sözü edilen dört boyuta yönelik biçimde yeniden düzenlenen genel amaçlarda, ilköğretimde daha önce yıllarca uygulanmış olan Sosyal Bilgiler dersi amaçlarına göre, birtakım değişiklikler yapıldığı, amaçların sayıca artırıldığı ve bir ölçüde Tarih-Coğrafya eğitimiyle sınırlandırıldığı görülmektedir (Sözer, 1998a: 22-23).

Selvi (1998:2), Mager'a (1996: 5) dayanarak "eğitim amaçları açık olarak belirlenmediğinde, eğitimle ilgili yazılı kaynakların, içeriğin, yöntemlerin tasarlanması ve seçiminde sağlam bir temel oluşturulamayacağını" belirtmektedir. Yine amaçlar olmadan öğrencilerin ve programın başarılı olup olmadığının belirlenmesi için gerekli ölçütlerin de belirlenemeyeceğini, programa katılan öğrencilerin kendi öğrenme etkinliklerini düzenleyebilmeleri için amaçları, yani kendilerinden ne beklediğini bilmeye gereksinimleri olduğunu da eklemektedir.

Kaltsounis'e (1987: 8) göre, Sosyal Bilgiler öğretiminin temel amaçları, kişiler, informal gruplar ve kurumlardan oluşan toplumun öğelerini anlama, toplumun öğeleri arasındaki ve kendi içindeki ilişkileri anlama, çeşitli formal ve informal ilişkileri yürütme beceri ve yeteneği kazanma olarak sıralanabilir.

Dewey'e göre, Sosyal Bilgiler dersinin amacı, çocuğa uygarlığı, kültürü ve demokrasiyi tanıtip sevdirmek ve gençleri etkili bir yurttaş olarak yetiştirmektir (Binbaşıoğlu, 1981: 45).

Binbaşıoğlu'na göre ise; ilköğretimdeki Sosyal Bilgiler dersi öğrenciyi toplumsal yaşama hazırlamayı amaçlamaktadır. Sosyal Bilgiler dersinin en önemli amaçlarından biri öğrenciyi "toplumsal kişilik kazandırmaktır". Toplumsal kişiliğin en önemli özelliği iyi bir yurttaş olmaktır. Burada iyi bir yurttaş olmaktan amaç, kişinin ödev ve sorumluluklarını bilmesi, çevresine ve çevresindeki olaylara karşı bilinçli olmasıdır. Sosyal Bilgiler dersi, çocuğun içinde bulunduğu toplumsal yaşamla çok yakından ilgilidir. Bu nedenle, çocuk özellikle içinde bulunduğu toplumsal yaşamı bu derste, geçmişini bugünü ve geleceği ile yakından tanıyacaktır (Binbaşıoğlu, 1981: 40-42).

Sönmez (1998: 20)'e göre bu derste öğrenciden beklenen hedefler, "karar verme mekanizmasını kullanabilme, ailesini, arkadaşlarını, vatanını, milletini, insanlığı sevebilme, iyi bir üretici ve tüketici olabilme, demokrasiyi benimseyebilme, çok

boyutlu düşünebilme, bilimsel yöntemi kullanabilme, ulusunun ve insanlığın tarihiyle ilgili temel olguların bilgisi, temel tarihi olguları kavrayabilme vb.” olabilir.

Böylece birey Sosyal Bilgiler dersi sayesinde kendisine, ailesine, çevresine, devlete karşı görev ve sorumluluklarını, içinde bulunduğu topluma nasıl uyum sağlayabileceğini, ülkesine ve dünyaya karşı geniş bir bakış açısıyla bakmayı, demokrasinin ve sahip olduğu hak ve özgürlüklerin değerini anlar.

1998 programının amaçlarının genel yapısına bakıldığında bilişsel alanla ilgili amaçların büyük bir kısmının kavrama ve uygulama basamağında ifade edildiği görülmektedir. Ancak uygulamada bu amaçların büyük bir kısmına ulaşamamasının nedeni, amaçların bir kısmının uzak, bir kısmının genel, bir kısmının ise özel hedef biçiminde ifade edilmesinden, bazı hedeflerin davranışa dönüştürülmesinde öğrencilere tanınan sürenin kısa olması ve öğrencilerin bu hedefleri davranışa dönüştürmede yaşlarının uygun olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir (Erden, 2000).

İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın genel amaçlarına ilişkin Sözer (1998a: 25)'in düşünceleri ise şöyledir:

“İlköğretimin amaçları ile tutarlılık göstermekte; çok önemli ve gerekli noktalar ortaya koymaktadır. Buna karşılık, amaçların kimilerinde çok genel anlatımlara yer verildiği; kimi amaçların dersin özelliklerine uygun biçimde taksonomik olarak saptanmadığı; ilköğretim çağındaki çocukların bilişsel, duygusal ve devinimsel hazır bulunuşluk düzeylerine pek uygun olmadığı; davranışa dönüştürülebilmesinde, süre, öğrenci yaşı ve yer yer soyuta kaçan anlatımlara yer vermesi bakımından zorluk çekebileceği gibi konularda eleştiriler bulunmaktadır”.

Yine Sözer'e göre bu amaçlar bir hedefte bulunması gereken özelliklere uygun olmadığı, saptanırken belirli aşamalardan geçmediği, birbiriyle çakışan ve çelişen hedefler bulunduğu, Sosyal Bilgiler dersinin bilişsel, duyuşsal ve devinimsel alanlarına uygun olmadığı, bir amacın birden çok edegenliği (faaliyeti) kapsadığı, hangi amacın hangi alan ve alt basamağa girdiği belli olmadığı için Sosyal Bilgiler dersinin hedefleri belirleyiciler, eleyiciler ve girdilere bakılarak, dersin özelliklerine göre yeniden saptanmalıdır (Sönmez, 1998a: 46).

Erden (1997:17), ise Sosyal Bilgiler dersinin amaçları konusunda; “ Her yerde görev ve sorumluluk alabilecek hale gelir, aile bütünlüğüne bağlılık kazanır, ailenin refah ve mutluluğu için sorumluluk ve görev duygularını geliştirirler” ve “Ailesine, milletine, vatanına, Atatürk inkılap ve ilkelerine bağlı, çalışkan, araştırmacı, özverili, erdemli, girişimci, iyi insan, iyi vatandaş olarak yetişirler” amaçlarının davranışa dönüştürülmesi ve iki yıl gibi kısa bir sürede bu amaçlara ulaşılması oldukça güç görünmektedir, şeklinde düşünmektedir.

Ayrıca 1998 programında yer alan amaçlara bakıldığında hedeflerin davranışlara dönüştürülmesinde rehberlik edecek olan öğretmenin de farklı yetilere sahip olması gerekmektedir. Bunlar; alanında uzmanlık, güdüleme becerisi, yöneticilik becerisi, liderlik becerisi, danışmanlık becerisi, eğitimsel çevre düzenleme becerisi ve çok iyi bir model olma, bunları kendi davranışlarında sergileme becerisi olarak sıralanabilmektedir (Bacanlı, 1999).

Eğitim programının amaçları belirlenirken; öncelikle herkes için anlaşılır biçimde dile getirilmesi gerekir. Amaçların karşılaması gereken koşullar şu altı madde altında toplanabilir (Varış, 1996: 97):

- Toplum şartlarına ve ihtiyaçlarına yanıt vermelidir.
- İnsanların temel ihtiyaçlarını karşılayacak yönde olmalıdır.
- Demokratik ideallere uymalıdır.
- Kendi içinde çelişki halinde bulunmamalıdır.
- İstenen davranış değişikliğini açıklayan bir yönde dile getirilmelidir.
- Amaçlar gerçekleşebilecek nitelikte olmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 1998 yılında, ilk elde taslak olarak uygulamaya konmuş olan yeni Sosyal Bilgiler programının, önceki yıllarda belirli bir süre uygulanmış olan programa göre daha da geliştirildiği ve günümüzün koşulları ile gereksinimlerine uygun duruma getirildiği söylenebilir. Gelecekte de, programla ilgili geliştirme çalışmalarının bir süreç içinde sürmesi kaçınılmazdır. Ancak bu konuda önemli olan, programın belirlenen amaçlar

doğrultusunda, gerektiği gibi uygulanması ve beklenen yararın en üst düzeyde sağlanmasıdır. Bir başka deyişle, amaçların davranışa dönüşmesi, toplumun en önemli beklentisidir (Sözer, 1998a: 19).

Tüm bu incelemeler sonucunda Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının amaçları değerlendirilecek olursa; amaçların özellikle, bireyde istenilen davranış değişikliğini açıklayacak şekilde dile getirilme ve gerçekleştirilebilecek nitelikte olma özelliklerini taşımadığı söylenebilir. Genel olarak amaçlar ideal özellikleri yansıtmakla birlikte bu hedeflere nasıl ulaşılabileceğine dair yeterli ve gerekli bilgi verilmemektedir.

1.3.3. Sosyal Bilgiler Programının İçeriği

İçerik; olguların ve olayların ezberlenmek üzere ansiklopedik bir şekilde bir araya getirilmesi değil, yaşama alanlarının anlam taşıyan bölümlerinin aktif bir çabayla düzenlenmesidir (Varış, 1996: 114). Bir öğretim programında, üzerinde durulması ya da işlenmesi istenen etkinlikler, üniteler ya da konulardır (Oğuzkan, 1993: 70; Sözer, 1998a: 63). Sönmez (1994b: 84)'e göre ise hedef ve davranışları kazandıracak biçimde ünite ve konuların düzenlenmesidir. Bu bakımdan içerik “ne öğretilim?” sorusunun yanıtını oluşturur ve davranışsal amaçlar için bir “araç” sayılır. Bunun da nedeni, öncelikle özel amaç ve davranışlar doğrultusunda içerik düzenlenmesidir (Sözer, 1998a: 61).

Sosyal Bilgiler dersinde amaçlar önemli olmakla birlikte içerik de çok önemlidir. Sönmez'in de belirttiği gibi, “içerik hem öğrencinin hem de öğretmenin ilgisini çekecek biçimde düzenlenmelidir. İçerik öğrencinin düzeyine uygun olmalıdır. İçerikte kullanılan dil yalın, açık ve anlaşılır olmalıdır. Öğrencinin anlayamayacağı sözcük, deyim ve tamlamalara, uzun ve karışık cümlelere yer verilmemelidir” (Sönmez, 1996: 159).

İlköğretim Sosyal Bilgiler ders içeriği genelde yer, zaman ve toplum olmak üzere üç kavramdan oluşmaktadır. Yer; insanları toplum yapan bir coğrafya, zaman ise olaylar demektir. Toplum da, bütün bu içeriklerin bileşkesini oluşturur. Toplum çocuğun yakın çevresinden başlayarak, çocuğun gelişimi, gereksinimi, ilgileri dikkate alınarak, sistematik şekilde basamak basamak genişleyen bir sosyal dünyadır (Deveci, 2002:9).

Sosyal Bilgiler dersinde içerik Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık, Ekonomi, Psikoloji, Sosyoloji, Antropoloji, Hukuk ve Eğitim alanlarıyla ilişkili olmak üzere çok yönlü, bir bütün olarak ele alınmalı; ayrıca içeriğin sunulmasında yakından uzağa, somuttan soyuta, basitten karmaşığa doğru bir sıra izlenmelidir (MEB, 1998: 533-534).

Erden (1998:31) de bu görüşe katılmaktadır. Ona göre; Sosyal Bilgiler programı incelendiğinde, bu programın geniş alanlar desenine uygun olarak hazırlandığı görülmektedir. Bu desende iki ya da daha fazla birbiriyle ilişkili konular tek bir geniş çalışma alanı içinde ele alınır. Sosyal Bilgiler programında da Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Antropoloji, Siyaset, Sosyoloji gibi disiplinlerden seçilmiş birbiriyle ilgili konular Sosyal Bilgiler adı altında toplanarak çalışılmaktadır (Erden, 1998 : 31).

Sönmez (1998: 103)'e göre; içerik hedef davranışlarla tutarlı, çağdaş, bilimsel, sanatsal ve felsefi bilgiyle donanık, öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyine uygun, somuttan soyuta, basitten karmaşığa, kolaydan zora, bilinenden bilinmeyene ve kendi içinde mantıksal bir tutarlılık olacak biçimde düzenlenmelidir.

İçerik seçimi, hangi tema ve konulara önem verileceğini, hangi düzeylerde bilgi seçileceğini, böyle bir seçim için ne gibi ölçütler kullanılacağını ve seçilen içeriğin nasıl düzenleneceğini içine alır (Kısakürek, 1988: 16).

Sosyal Bilgiler öğretiminde içeriğin düzenlenmesinde, genel olarak göz önüne alınması gereken özellikler şunlar olabilir (Can, Yaşar ve Sözer, 1998: 63):

- İçeriği düzenlenen konunun Sosyal Bilgiler dersi kapsamına girdiği düşünülmeli ve içeriği, o doğrultuda belirlenmelidir.
- İçeriğin düzenlenmesinde eleştirici boyut öncelikli olmalıdır.
- Becerilerin geliştirilmesini ön planda tutan bir içerik yeğlenmelidir.
- Çevrede kazanılan yaşantılar, içeriğin önemli bir bölümünde yer almalıdır.
- Olgu ve olaylara geniş bir görüş açısıyla bakmaya olanak sağlayan bir içerik oluşturulmalıdır.
- İçerik canlı bir biçimde yer almalı, başka ülke ve toplumların durumları ile bakış açıları da dikkate alınmalıdır.

- Öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi göz önünde tutulmalıdır.

Sosyal Bilimlerin kapsamına giren konularda bilginin hızla artış göstermesi, Sosyal Bilgiler öğretiminin içeriğinde ve düzenlenmesinde önemli değişikliklerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Son yıllara Sosyal Bilgiler öğretiminde özellikle iki tür içeriğin yaygın bir kabul gördüğü anlaşılmaktadır (Can, Yaşar ve Sözer, 1998: 3):

- Kavramlara, genellemelere, yöntem ve tekniklere ağırlık veren içerik,
- Önemli sosyal sorunlara ağırlık veren içerik.

Sosyal Bilgiler dersinin içeriği “yakından uzağa” ilkesine dayalı olarak çocuğun en yakınında bulunan konulardan başlar; topluma, ulusa ve insanlığa doğru gelişir. Sosyal Bilgiler dersinin içeriği toplumsal nitelikli gerçek olgu ve olaylardır. İçeriğin tümünün hareket noktası, çevrede geçen olaylar ve varlıklardır. Bunlardan birbiri ile ilgili olanlar birleştirilerek bir ünite oluşturulur. Böylece hem işlevsel bir öğretim programı oluşturulmuş olur, hem de çocuğun kişiliğinin bir bütün halinde gelişmesi sağlanır (Binbaşıoğlu, 1981: 48).

Sönmez (1998: 6) de bu konuda Binbaşıoğlu ile aynı görüştedir. Ona göre; öğrenci ilköğretimde somut işlemler döneminde. Bu dönemde öğrenme-öğretme ortamında ona sunulacak olgular gerçek yaşamdan ve yakın çevreden alınmalıdır. Olgular gerçek yaşamdan ve yakın çevreden alınınca, yapısı gereği bir bütün içinde öğrenciye sunulmalıdır. Eğer böyle yapılmazsa, öğrencinin olguyu anlayabilmesi, ilişkileri görebilmesi, çözüm yolunu bulup uygulayabilmesi zorlaşabilir. Bu da öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve tekniklerinin sınıf içinde kullanılmasını engelleyebilir (Sönmez, 1998: 6).

Sosyal Bilgiler programında çeşitli disiplinler yönünden yaklaşım yararlı sonuçlar vermektedir. Yoksulluk, iş ve istihdam, şehirleşme gibi problemlerin genel olarak değil, ancak ayrı ayrı örnek olay yöntemiyle işlenmesi ve her bir problemin çözümlenmesi için o alanın gerektirdiği bilgiye sahip olmak önemlidir. Sosyal Bilgiler adı altında geliştirilecek bir programda bu bilimlerin ard arda eklenerek Sosyal Bilgiler adı altında düzenlenmesi değil, ancak bütün bu alanlarda derinleşmeye yöneltecek biçimde problematik ünitelerin düzenlenmesi temel olmalıdır. Sosyal anlayış ve davranışların gerçekleşmesi ancak bu şekilde olanaklı olabilir (Varış, 1996: 133).

Türkiye’de ticari amaçlı ve MEB tarafından hazırlanan ders kitaplarının hemen hemen tümü programın kapsam (içerik) bölümünde yer alan konu başlıkları temel alınarak hazırlanmaktadır. Bu kitapların içeriği incelendiğinde ne yazık ki konuların programın felsefesine uygun bir biçimde ele alınmadığı görülmektedir. Bu kitaplar çocukları inceleme ve araştırmaya teşvik etmekten çok onların bilgileri ezberlemelerine neden olmaktadır (Erden,1998 : 21).

Tüm bu incelemeler sonucunda Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının içeriği değerlendirilecek olursa; içerik oluşturulurken, öncelikle içeriğin hedef ve davranışlarla tutarlı olmasına özen gösterilmelidir. Daha sonra içeriğin öğrencinin ilgisini çekmesine, ihtiyaçlarını karşılamasına, içinde bulunduğu gelişim dönemine, hazırbulunuşluk ve olgunluk seviyesine uygun olmasına, gerçek yaşamla bağ kurmasına, güncel olaylarla ve yakın çevreden örneklerle ilişkilendirilebilmesine dikkat edilmelidir. Çünkü, ancak bu şekilde zengin hazırlanmış bir içerikle Sosyal Bilgiler öğretimi etkili ve başarılı olabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 02.04.1998 tarih ve 62 sayılı Kurul Kararı ile kabul edilen ve Nisan 1998 tarih ve 2487 Sayılı Tebliğler Dergisi’nde yer alan 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının içeriğinde bulunan üniteler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Aşağıda Tablo 2’de de görüldüğü gibi, ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında altı ünite yer almaktadır. Bu üniteler yardımıyla öğrencilerde toplam 107 tane amaca ulaşılmaya ve bu amaçlara ait davranışların öğrencilere kazandırılmasına çalışılmaktadır. İlköğretim 6. sınıf seviyesinde okutulan Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarına, haftada üç ders saatinden, toplam 108 ders saati içerisinde ulaşılmaya çalışılmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda, öğrencilerin bir üst öğrenime ve hayata hazırlanmaları hedeflenmektedir

İlköğretim 6. sınıftaki Sosyal Bilgiler dersinin üniteleri incelendiğinde, ünitelerin, öğrencilerin temel ihtiyaçlarını ve toplumsal davranışları ele aldığı görülmektedir. Bu üniteler sayesinde, öğrencilerin demokrasi ve devletin önemi, yurttaşlık görev ve sorumlulukları, içinde yaşadığı coğrafya ve dünya, 20. yy’da bilim ve teknolojiye meydana gelen gelişmeler, Türkiye’nin tarihi, geçmişte kurulan ilk Türk devletleri, bütün yönleriyle (nüfus, yerleşme, tarım, hayvancılık, sanayi, ticaret, turizm,

madencilik, ulaşım vb.) Türkiye ve Osmanlı Devleti'nin kuruluşu sırasında Anadolu ve Balkanların durumu ile ilgili, tüm bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmek amaçlanmaktadır.

Tablo 2. 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Üniteleri ve Dağılımları

Üniteler ve Konular	Amaç Sayısı	Öngörülen Ders Saati Sayısı	Oran (%)
1.Ünite: Demokratik Hayat Konular: A-Demokrasi ve Demokrasinin Türk Toplumuna İçin Önemi, B-Demokrasinin Temel İlkeleri, C-Demokrasinin Korunmasında Bireylere Düşen Görevler, Ç-Demokraside Kamuoyu ve Basının Önemi, D- Eğitim ve Demokrasi İlişkisi, E- Meslek ve Meslek Seçimi, F-Devlet ve Vatandaş İlişkisi, G-Toplumda Yardımlaşma, H-Çocuk Hakları ve Çocukların Korunması, I-Gençliğin Korunması, İ-Akraba Evliliklerinin Sakıncaları	23	18	17
2.Ünite: Coğrafya ve Dünyamız Konular: A-Coğrafya,B-Dünyamız, C-İnsanlığı Tehdit Eden Bazı Önemli Olaylar, Ç-20.y.y.da Bilim ve Teknolojide Meydana Gelen Bazı Gelişmeler ve Önemli Olaylar	18	18	17
3.Ünite: Türkiye Tarihi Konular: A-Türklerin Anadolu'yu Ana Yurt Edinmeleri, B-Anadolu Selçuklu Devleti, C-Anadolu Türk Beylikleri, Ç-Anadolu Selçuklu Devleti ve Beylikleri Döneminde Türk Denizciliği, D-Anadolu Selçuklu Devleti ve Beylikleri Döneminde Kültür ve Uygarlık	14	18	17
4.Ünite: Moğollar ve Diğer Türk Devletleri Konular: A-Moğollar,B-Altın-Ordu Devleti, C-Timur Devleti,Ç-Babür Devleti, D-Akkoyunlular, E-Karakoyunlular, F-Moğollar ve Diğer Türk Devletlerinde Kültür ve Uygarlık	6	12	11
5.Ünite: Türkiye'miz Konular: A-Yurdumuzda Nüfus ve Yerleşme, B-Yurdumuzda Ekonomik Hayat, C-Yurdumuzda Eğitim, Sanat ve Spor	32	21	19
6.Ünite: Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu Konular: A-Osmanlı Devleti'nin Kurulduğu Sırada Anadolu ve Balkanların Siyasal Durumu, B- Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu	14	21	19
TOPLAM	107	108	100

Kaynak: Şahin ve Diğerleri (2001:46).

Sosyal Bilgiler, çocukların toplumda yaşabilmelerini kolaylaştıracak yakın çevreyi, dün, bugün ve gelecek açısından tanıtmayı amaçlamaktadır. Bunu yaparken de ülkemizdeki ve öteki ülkelerdeki yaşam biçimlerini incelemek durumundadır (Kısakürek,1988:6).Yine Kısakürek'in belirttiği gibi öğrenci kendi yaşadığı ülkesini öğrenirken diğer dünya ülkelerini de tanırsa hem muhakeme yeteneği gelişir hem de dünyaya geniş bir görüş açısıyla bakmayı öğrenir.

Sosyal Bilgiler öğretim programında özellikle tarih konularının işlenişinde problemler yaşandığına dair eleştiriler vardır. Öğretmenlerin belki de kısa süre içinde tarihi konuları öğrencilere kavratması zor olacaktır. Ama yine de modern yöntem ve tekniklerle, öğrenciyi aktif kılarak, konulara öğrencinin ilgisini çekerek, onları derse motive ederek, konuyu güncel ve yakın çevreden örneklerle zenginleştirerek, somutlaştırarak bu konuda gerekli çalışmalar yapılabilir. Çünkü; “Sosyal Bilgiler dersi çocuğa yaşantı kazandıran bir derstir” (Sözer, 1998a: 8).

Bu doğrultuda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelendiğinde, konuların aşamalı bir sıra izlediği görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı öğretim programında, bu konuların öğretmenler tarafından nasıl uygulanacağı da belirtilmektedir. Buna göre öğretmen, Sosyal Bilgiler programını ve programdaki konuları; “öğrencilerin durumlarına, konunun özelliğine, okulun imkanlarına ve ihtiyaca göre ayarlamalıdır” (M.E.B İlkokul Programı,1995:39).

Buradan da anlaşılacağı gibi Milli Eğitim Bakanlığı Sosyal Bilgiler öğretim programındaki konuları tespit etmiş ve programın uygulanma şeklini öğretmene bırakmıştır. Bu durumda öğretmen Sosyal Bilgiler dersinde konularını, sınıf ve öğrenci seviyesine, konunun niteliğine, öğrencilerin gereksinimlerine, okulun ve çevrenin imkânlarına göre belirleyebilir. İçerik hedef ve davranışların kazandırılmasına uygun olarak düzenlendiği taktirde toplumun en önemli beklentisi olan amaçların davranışa dönüşmesi gerçekleşebilecektir. Eğitim durumu hedef davranışları öğrenciye kazandırmak için gerekli uyarıcıların düzenlenip işe koşulması olarak tanımlanabilir (Sönmez, 1998: 207). Bir içeriği öğrencilere aktararak hedef ve davranışların kazandırılmasını sağlayacak en iyi kişi öğretmen olduğuna göre, öğretmen kendisinin ve çevresinin sahip olduğu imkânlarla göre eğitim durumlarını düzenlemelidir. Gelişmekte olan ülkelerin bazı ortaklaşa eğitim sorunları bulunmaktadır. Okullar, öğrencileri okul

ortamında tutmakta zorlanmakta ve öğretim programları topluma uymamaktadır (Tezcan, 1998).

Ülkemizde, okullarda son yıllarda meydana gelen, yaralama, bıçaklama, intihar, cinayet vb. gibi şiddet olaylarının artması, okullarımızda öğrencilere verilen eğitim-öğretimde eksikliklerimizin olduğunu göstermektedir. Bu şekilde etkin ve demokratik bireyler yetiştirmemiz mümkün olmayacağı için, ilköğretim okullarında uygulanan Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının içeriğinin değiştirilmesi faydalı olacaktır.

Aktan (2003:33-34)'ın da belirttiği gibi bugün Türkiye'de öğrenciler hayata hazırlanmaktan ve toplumsal uyumu yakalamaktan çok, bir üst öğrenimleri için OKS'ye hazırlanmaktadır. Bu sınavda sorulan Sosyal Bilgiler dersine ilişkin sorular ağırlıklı olarak 6. ve 7. sınıf düzeyinde olduğundan öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinin içeriğinin yeniden yapılandırılmasının gerektiğini tartışmaktadırlar. Bu durum, ilköğretim Sosyal Bilgiler derslerinin, öğretim programı içeriklerinin, öğrenciyi hayata hazırlamadaki ve toplumsal uyumu sağlamadaki yeterliliğinin sorgulanmasını gerektirmektedir.

1.3.4. Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Öğretme-Öğrenme Süreçleri:

Öğretme-öğrenme süreci programın üçüncü boyutudur. Öğrenme bu boyutta gerçekleşecektir. Bu boyut MEB öğretim programlarında öğretme-öğrenme etkinlikleri, işleniş ya da dersin işleyişi gibi ifadelerle geçmektedir (Demirel, 1999: 36).

Öğretme-öğrenme süreçleri, bir ders ya da konu alanı için belirlenen davranışsal amaçların her bir öğrenciyeye nasıl ve ne yolla kazandırılacağına belirlenmesidir (Sönmez, 1994a: 104). Bir eğitim programında “muhtevayı nasıl öğretilim?” sorusuna cevap veren boyuttur (Küçükahmet, 1997: 19).

Öğrencilere istenilen davranışların kazandırılmasını sağlayan öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi program geliştirme çabalarının süreç boyutunda ele alınmaktadır. Öğrencilerde istenilen davranışların gelişebilmesi için yaşantıların etkili bir biçimde düzenlenmesi söz konusudur. Bir başka deyişle, bu yaşantıların düzenlenmesinde belli ölçütlerin olması, öğrenmelerin nasıl gerçekleşeceği ve bireye nasıl öğretileceğinin bilinmesi gereklidir (Demirel, 1997: 129).

Fidan ve Erden (1996: 20), “öğretme ve öğrenme birbiriyle iç içe iki etkinliktir. Öğretmede öğreticinin, öğrenmede ise öğrenenin ağırlığı daha fazladır” görüşündedirler.

Öğrenme, bireyin çevresi ile etkileşimi sonucunda oluşan kalıcı davranış değişmesidir. Bu değişimin planlı ve düzenli etkinlikler sonucu olması, davranışların istenilen nitelikte olmasına olanak hazırlar. İstenilen davranışları, öğrencilere davranış bilimlerinin verilerine dayalı olarak kazandırabilmek için öncelikle eğitimin amaçlarının belirlenmesi, daha sonra amaçları gerçekleştirici nitelikte öğretme-öğrenme ortamının düzenlenmesi ve istenilen davranışların ya da değişikliğin oluşturulması, son olarak da elde edilen ürünün kalite kontrolünün yapılması gerekmektedir (Bilen, 1999: 37).

Öğretme, öğrenmeyi sağlama ve rehberlik etme etkinliğidir. Planlı ve programlı öğretme etkinlikleri ise **öğretim** olarak adlandırılmaktadır (Erden ve Akman, 1996: 121). Öğretme faaliyetlerinin önceden belirlenen hedefler doğrultusunda düzenlenmesi ve uygulanmasına da **öğretim** denilmektedir (Fidan ve Erden, 1996). Varış’a göre de; **öğretim**, öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenen davranışların gelişmesi için uygulanan süreçlerin tümüdür (Varış, 1998: 19). **Süreç**, belli bir sonuca ulaşmak veya bir oluşumu gerçekleştirmek için birbirini izleyen olayların ya da durumların akışıdır (Fidan ve Erden, 1996: 20).

Yaşar (1998:143), eğitim-öğretim etkinliklerinin akıcı ve düzenli olarak yürütülebilmesi için yapılacak çalışmaların önceden planlanması gerektiğini; böylece öğretmenin sınıfta herhangi bir güçlükle karşılaşmayacağını, işlerini güvenli ve gönül rahatlığı içinde sürdüreceğini, verimli bir çalışma ile de amaçlarına en kısa yoldan ulaşacağını belirtmektedir.

Günümüze kadar öğretme, öğrenme, öğretim alanında birçok bilimsel araştırma yapılmış ve bu araştırmalardan elde edilen veriler sonucu oluşturulan bulgular eğitim-öğretim ortamında uygulanmıştır. Bu doğrultuda eğitim-öğretimde verimlilik ve başarı sağlamada yardımcı olabilecek birçok öğrenme kuramı ve bu kuramlara dayalı olarak öğretme modelleri oluşturulmuştur. Tablo 3’te bu öğretim yaklaşımları ve kuramları görülmektedir.

Tablo 3. Öğretim Yaklaşımları ve Dayandıkları Öğrenme Kuramları

Modelin İsmi	Dayandığı Öğrenme Kuramı	Modeli
Programlı Öğretim	Davranışçı Yaklaşım	Skinner
Buluş Yoluyla Öğretim	Bilişsel Yaklaşım	Bruner
Sunuş Yoluyla Öğretim	Bilişsel Yaklaşım	Ausubel
Eğitim Durumları	Bilgiyi İşleme	Gagne
Temel Öğretim	Davranışçı ve Bilişsel Yaklaşım	Glaser
Okulda Öğrenme	Davranışçı ve Bilişsel Yaklaşım	Bloom

Kaynak: Erden ve Akman (1996:162).

Çeşitli konu alanları içinde Sosyal Bilgiler, kavramların, ilkelerin ve özellikle sözel nitelik taşıyan bilginin çoğunlukta bulunduğu bir konu alanıdır. Konu alanının daha çok sözel nitelik taşıması nedeniyle bu dersin genellikle bir ezber dersi olarak algılandığı görülmektedir. Ancak öğretim sırasında öğrenme-öğretme stratejilerinden yararlanılarak ders daha anlamlı duruma getirilebilir. Çok sayıda öğretim-öğrenme stratejisi vardır. Bu öğretim-öğrenme stratejilerinden üç tanesi; Sunuş Yoluyla Öğretim, Buluş Yoluyla Öğretim ve Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretimdir (Can, Yaşar ve Sözer, 1998: 77).

Sunuş yoluyla işlenen bir ders, olgu, kavram, ilke ve genellemeleri doğrudan öğrenciye sunmayı amaçladığından bu strateji, Sosyal Bilgiler dersinde kullanılması istenen davranışların daha kısa sürede gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu öğretim stratejisi Sosyal Bilgiler dersindeki olgu ve genellemelerin öğretime uygundur. Öğretim etkinliklerinin başlangıcında, dersin giriş bölümünde, bir olgunun ve genellemenin tanımının verilmesi, gerekli açıklamaların yapılması yanlış anlamaları azalttığından öğrenmeyi kalıcı, sağlam temeller üzerine kurmayı kolaylaştırır (Bilen, 1993: 26).

Sosyal Bilgiler dersinin genel amaçlarından biri de öğrencilerin düşünme yeteneğini geliştirmektir. Bu derste öğrencilerin eleştirel, yapıcı, yaratıcı, üretken fikirler geliştirmelerini ve kalıcı öğrenmelerini sağlama açısından buluş yoluyla öğretim stratejisinin de önemi büyüktür. “Bu öğretim yaklaşımı, güdüleyici ve özendirici niteliğiyle öğretimde önemli bir yere sahiptir” (Bilen, 1993: 28).

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile öğrenci, sadece belli konularda ilgili problemlerin çözümünü öğrenmekle kalmaz, gelecekte karşılaşacağı problemlerin çözüm yollarını da öğrenir (Bilen, 1993: 31).

Sosyal Bilgiler dersinde bir araştırma, gözlem yapılacak ya da harita çizilecekse, öğretmenin bunların nasıl yapılacağını öğrencilerle tartışarak basamak basamak belirlemesi gerekmektedir. Daha sonra araştırmayı, gözlemi yapmaları, haritayı çizmeleri her bir öğrenciden istenmeli, öğrenciler denetlenmeli, yanlış yapanlar anında düzeltilmelidir. Eğer öğrenci yapması gerekenleri yapamıyorsa ipucu verilmelidir. Doğru yapan her öğrenciye, pekiştirici verilmeli, yapılanların doğruluğu üzerinde tartışma açılmalıdır (Sönmez, 1994a: 201).

Sözel bilgiler, basit olguları ve basit olguların birbirini takip etmesiyle meydana gelen sözel zincirleri kapsar. Bu bilgiler kolay öğrenilmekle birlikte, uzun süreli belleğe iyi kodlanmadığı takdirde çok kolay unutulmaktadır. Bu nedenle Sosyal Bilgilerin öğretiminde şu noktalara dikkat edilmelidir (Erden ve Akman, 1996:196-198).

- Öğretmenlerin ders kitaplarında yer alan çok sayıdaki sözel bilgidan hangilerinin önemli olduğuna karar vererek bu bilgilerin öğretimine ağırlık vermesi gerekmektedir.
- Sözel bilgilerin öğretiminde yoğun ve aralıklı olarak tekrar yapılması gerekmektedir.
- Sözel zincir öğretiminde, basit olguların öğretiminden farklı olarak zincirin bölünmesi söz konusu olabilir.
- Sözel bilgilerin öğretiminde bellek destekleyicilerden yararlanılabilir.

Öğretim süreçleri, tanınan zaman diliminde içeriğin öğretimi için yapılabilecek her türlü etkinliği kapsar. Sınıf atmosferi, sınıf içi yönetim, öğretim kuramlarının sınıf atmosferinde kullanımı, öğretim ilke, yöntem ve teknikleri, görsel-işitsel araçlar vb. öğretme-öğrenme ortamında yer alan her husus öğretim süreçleri kapsamında olup “nasıl öğretelim?” sorusuna yanıt oluşturmaktadır (Küçükahmet, 1997: 19).

Eğitimin ve sosyal bilgilerin kendinden beklenen işlevleri yerine getirebilmesi ancak etkili bir eğitim programı ve bu programın önemli bir ögesi olan etkili bir öğretme-

öğrenme süreciyle mümkün olabilir. Öğretme-öğrenme sürecinin de etkili olması için bu sürecin öğretim yöntem ve teknikleri ile araç-gereçleri açısından incelenmesi gerekmektedir.

Yöntem; bir sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek gibi amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yoldur (Oğuzkan, 1989: 166).

Teknik ise; herhangi bir sanat, üretim ve öğretim etkinliği için başvurulması gereken beceri, işlem ya da yoldur (Oğuzkan, 1989: 142).

Öğretme-öğrenme sürecinde kullanılan yöntem ve teknikler bu sürecin en temel ögesidir. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Büyük Grupla	Küçük Grupla	Eğlendirici ve	Okul -Toplum
Öğretim	Öğretim Yöntem ve	Eğitici	İlişisini Sağlayan
Yöntemleri	Teknikleri	Yöntemler	Yöntem ve Teknikler
Anlatım	Küçük Grup Tartışması	Dramatizasyon	Toplumdaki Kaynaklar
Soru-Cevap	Beyin Fırtınası	Vızıltı Grupları	Gezi
Gösterim	İş Grubu	Benzetim	Çocuktan Çocuğa Yaklaşım
Tartışma	Araştırma Grubu	Eğitici Oyunlar	
	İş Birliğine Dayalı	Kart Oyunları	

Kaynak: Erden (1998 : 102-173'ten uyarlanmıştır).

Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde kullanılacak yöntem ve teknikler öğretme-öğrenme sürecinde anlamlı, kalıcı ve etkili öğrenmenin oluşması için birer araçtır.

Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanım yerleri ve özellikleri bakımından, yöntem ve teknikler başlıca dört kümede toplanabilir (Can, Yaşar ve Sözer, 1998: 82-83):

1. Öğretmen ağırlıklı yöntem ve teknikler,
2. Etkileşim ağırlıklı yöntem ve teknikler,
3. Bireysel ağırlıklı yöntem ve teknikler,

4. Yaşantılara dayalı yöntem ve teknikler.

Öğretmen ağırlıklı yöntem ve teknikler; düz anlatım, soru-yanıt, gösteri gibi öğretmen ağırlıklı olan ve genellikle tek yönlü iletişime yer veren yöntem ve teknikleri kapsamaktadır. Bu yöntemde öğrenci pasif, öğretmen aktiftir. Ülkemizde Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde en çok kullanılan yöntemdir.

Etkileşim ağırlıklı yöntem ve teknikler; açıkoturum, sunulu tartışma, savlı tartışma, toplu çalışma, küme tartışması türleri gibi etkileşime önem ve öncelik veren öğretim yöntem ve teknikleridir. Bu yöntem öğrencilerin etkin katılımını gerektirir, öğretmen-öğrenci ve, öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşimi sağlar.

Bireysel ağırlıklı yöntem ve teknikler; bilgisayar destekli öğretim, modüllerle öğretim, bireysel tasarımlar gibi öğrencilerin bireysel olarak gerçekleştirdikleri çalışmalarda yararlanılan öğretim yöntemleri ya da teknikleridir. Bu yöntem farklı hızda öğrenenlere olanak tanıyan ve anında dönüt sağlayan bir yöntem çeşididir.

Yaşantılara dayalı yöntem ve teknikler; laboratuvar yöntemi, rol oynama, öğretim uygulamaları, benzetim ve oyunlardır. Bu yöntem, gerçek ortamlara benzer ortamlarda öğrenmeyi sağlar.

Sosyal Bilgiler dersi öğretim programına göre (MEB, 1998: 535), konuların işlenişinde yalnız düz anlatım ve soru-yanıt yöntemleriyle yetinilmeyip konuların özelliğine göre tartışma, örnek olay incelemesi, problem çözme gibi öğrenciyi aktif kılan, onu araştırmaya ve incelemeye yönelten yöntem ve tekniklere de başvurulur. Örneğin; Sosyal Bilgiler öğretiminde yeni bir üniteye başlarken, üniteyi bitirirken, konuyu özetlerken, anlaşılması güç olan konuları açıklarken, konular arasında geçiş yaparken, ulaşılması güç kaynaklardaki bilgileri aktarırken düz anlatım yöntemi etkili bir biçimde kullanılmaktadır (Erden,1998 : 102). Soru-yanıt yöntemiyle, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin birlikte çalışma istek ve alışkanlıkları da belirli ölçüde geliştirilebilir, öğrencilerin toplumsal hayat ilkelerine ve kurallarına karşı duyarlı olmaları ve ilgi duydukları sorular üzerinde daha fazla durmaları da sağlanabilir (Oğuzkan, 1989: 66). Sosyal Bilgiler dersinde toplumsal değerlerin, tutum ve anlayışların kazandırılmasında özellikle küme tartışmalarının büyük etkisi vardır (Oğuzkan, 1989: 80; Sözer, 1998a: 95).

Sosyal Bilgiler öğretiminde çok kullanılan kimi küme tartışması türleri: açık oturum / toplu görüşme (panel), sunulu tartışma, bilimsel sunuşma (sempozyum), savlı tartışma (münazara) ve toplu çalışma (seminer) dır (Can, Yaşar ve Sözer, 1998: 102).

Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi sırasında öğretmenin belirleyeceği bazı ünitelerde küme çalışması yöntemi uygulanır. Böylece öğrencilerin, çeşitli kaynaklardan bilgi elde etme ve bilgilerini başkalarına sunma yolları, yardımlaşma, işbirliği yapma, birlikte çalışma, eleştirel düşünme, başkalarının görüşlerine saygı duyma, gruba katılma, grubu yönetme, kendine güvenme, sorumluluk alma, topluluk karşısında konuşabilme becerileri geliştirilir (MEB, 1998: 535). Öğrenciler küme çalışması tekniği ile insani ilişkiler içinde, ortak çalışma yapmaya yönlendirilmektedir. Bireysel çalışma tekniği ise; Sosyal Bilgiler öğretiminde bir öğrencinin bir konuyu kendi başına öğrenmek istediği veya kendi başına çalışma yapmak istediği zaman kullanılır (Demirel, 1993: 40). Sosyal Bilgiler öğretiminde oyunlaştırma tekniği ile öğrencilere toplumsal sorunları çözme, sosyal durumları anlama, sosyal becerileri uygulama yetenekleri kazandırılabilir. Oyunlaştırma tekniği uygulanırken öğrenciler olayı sadece izlemekle kalmayıp olayı algılayabilmekte, edindikleri yaşantıları da kalıcı ve yararlı olmakta, ayrıca, olay üzerinde düşünce yürütebilmektedir (Linnell, 1982: 2). Sosyal Bilgiler öğretiminde öğrencilere sosyal davranışların, görgü kurallarının, insanlar arası ilişkilerin öğretiminde ise gösteri tekniği kullanılabilir (Erden,1998 : 111).

Sosyal Bilgiler dersinde her konu için geçerli olan uygun tek bir yöntem yoktur; yerine ve zamanına göre uygulanacak yöntem ve teknikler vardır. Öğretmen, her eğitim durumunda aşamalı olarak birden çok öğretme-öğrenme stratejisi, yöntem ve tekniği bir arada kullanmalıdır (Sönmez, 1998: 156).

Sosyal Bilgilerin öğretiminde sadece geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanılması; öğrencilerce bilgilerin eksik anlaşılmasına, bilgilerin kalıcı olmamasına, sınavlar için ezberlenip çabuk unutmalarına, edindikleri bilgi ve becerileri gelecekteki hayatlarında aktif olarak kullanamamalarına, öğrencilerin bilgiye kendilerinin ulaşamamasına, öğretim ortamında pasif olmalarına neden olmaktadır. Bu nedenle dersin amaçları, konunun niteliği, öğretmenin özellikleri, öğrencinin seviye ve hazırbulunuşluk düzeyi değişikçe farklı yöntem ve teknikler kullanılmalıdır. Böylece anlayan, düşünen, öğrenen, üreten, problem çözen, kavrayan, sorgulayan, girişimci, çalışkan, katılımcı,

işbirlikçi, yaratıcı, araştırmacı, karar verme becerilerine sahip bireyler yetiştirilmiş olacaktır.

NCSS tarafından 1993'te hazırlanan "Etkili Bir Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğrenimi Düşüncesi" adlı görüş bildirgesinde Sosyal Bilgiler öğretiminin ve öğreniminin anlamlı, bütünleştirici, değer-yüklü, meydan okuyucu ve aktif olduğunda etkili olduğu belirtilmiş ve böylece Sosyal Bilgiler öğretimi ve öğreniminin temel özellikleri ortaya konmuştur.

Öğretim ilkeleri ise ; öğrencileri öğretim yoluyla belli eğitim amaçlarına ulaştırmada öğretmenlere yol gösteren ilkelere (Sözer,1998a: 75). Öğretmenin amacı, öğrenciye dersteki konuları kısa sürede vermek değil, konuyu anlamlı şekilde öğretmek olmalıdır.

İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde dikkate alınması gereken bazı ilkeler bulunmaktadır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

- Sosyal Bilgiler dersi, çocuktaki algı gelişimine dayanır. Çocuk dış dünyayı bütün olarak algılar. Bu nedenle, ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıflarda "toplu öğretim" esaslarına göre öğretim etkinlikleri düzenlenmelidir (Binbaşoğlu, 1981: 45).
- Sosyal Bilgiler dersinde öğrencileri güdülemek kolaydır. Çocuklar sosyal konulara dair kavramları anlayabilecek kadar gelişmiş olduklarından günlük olaylar bu ders için iyi bir giriş noktası olabilir (Binbaşoğlu, 1981: 45). Bu nedenle öğrencinin etkin katılımını sağlayacak güdülemeler yapılmalıdır.
- Sosyal Bilgiler dersi, bir "ezber" dersi olarak değil, bir "uslamlama" dersi olarak görülmelidir. Çocuk, bu dersler ile güncel sorunları tanıyarak ve geçmişten yararlanarak, gelecekle ilgili toplumsal sorunlar üzerinde akıl yürütebilecektir (Binbaşoğlu, 1981: 46).Böylece bu dersin bir ezber dersi olduğuna dair oluşan olumsuz tutum ortadan kalkmış olacaktır.
- Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında geçen konuların hareket noktası, çevre olmalıdır. Bu derste "yakından uzağa" ilkesine önem vermek gereklidir (Binbaşoğlu, 1981: 47).
- Sosyal Bilgiler dersinde fırsat öğretiminden yararlanılmalıdır (Binbaşoğlu, 1981: 47). Okul, çevresinde bulunduğu ülke ve dünyada olup bitenlerden ayrı düşünülemez. Her gün karşılaşılan ve duyulan güncel olgu ve olaylar, toplum için önemli görülen belirli

gün ve haftalar, öğrencilerin yetenek ve ilgilerine uygun eğitsel kol çalışmaları okulun, özellikle Sosyal Bilgiler öğretiminin amaçlarının gerçekleştirilmesine uygun birçok olanaklar sunar (Demirtaş ve Barth, 1997: 131).

- Çocukların sosyal becerilerinin gelişmesini amaçlayan Sosyal Bilgiler dersinde çocuğun derse etkin katılımının sağlanması için çaba harcanmalıdır. Böylece öğretmenin öğrencilerin davranışlarını değerlendirmesi, onların tutumlarındaki değişimleri gözlemesi de kolaylaşır (Erden, 1997 : 68)..... tüm duyu organlarını kullanarak öğrenme ortamına katılan öğrenci daha kolay öğrenebilir ve öğrendiklerinin %80’ini de unutmaz (Sönmez, 1998: 210).
- Öğrenciler arasında ilgi, değer ve tutum gibi duyuşsal özellikler bakımından ayrılıklar olmakla birlikte bu yaş grubunda gözlenen bazı ortak özellikler de bulunmaktadır. Bu dönemde öğrenciler bilişsel gelişim açısından somut işlemler dönemindedir. Çocuklar vatan, demokrasi gibi soyut kavramları konuşurken kullanabilmekle birlikte içeriklerini kavramada zorluk çekerler. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersinde soyut kavramların somut materyaller ve örneklerle desteklenmesi gerekmektedir (Erden , 1997: 71).
- Pekiştireçler, her türlü öğrenme ürünü (bilişsel, duyuşsal, devinimsel) davranışın tekrar ortaya çıkma olasılığını artırır; ancak, sosyal becerilerin öğretilmesinde pekiştireçlerin ayrı bir önemi vardır (Erden, 1997 : 72).
- Sosyal Bilgiler öğretiminde özellikle sözel bilgilerin öğretiminde “tekrar” önemli bir rol oynar. Kişi adları, önemli olayların tarihleri, yer isimleri gibi olguların uzun süreli bellekte korunabilmesi için, uygun koşullar altında tekrarlanması gerekmektedir (Erden, 1997 : 72).
- Sosyal Bilgiler dersi, bireyin toplumsal yaşamla ilgili temel davranış bilgilerine ağırlık veren bir derstir. İçinde yaşadığımız toplumda, demokratik yaşamın gerektirdiği tutum ve davranışları edinme, bunun yanında iyi bir yurttaş ve iyi bir dünya insanı olmak, Sosyal Bilgiler programı içeriğindeki temel bilgi ve becerileri edinmeyi gerektirmektedir (Delen, 1998: 6).

- Dönüt, düzeltme ve ipuçlarını öğretmen, eğitim durumunda kurallara uygun olarak kullanmalıdır; çünkü yapılan bilimsel araştırmalar bu değişkenlerin erişimi ve başarıyı anlamlı derecede arttırdığını göstermiştir. Sosyal Bilgiler dersinde dönüt, düzeltme ve ipuçlarını öğretmen etkili bir biçimde eğitim ortamında kullanabilir (Sönmez, 1998: 209).

Paykoç (1991: 63), öğrencilerin Sosyal Bilgiler ve Tarih öğretimine karşı ilgilerini arttırmak ve motive etmek için şunların yapılabileceğini bildirmiştir:

- Öğrencileri kendi gelişimlerinden haberdar kılmak.
- Öğrencilerde kendine güven duygusunu geliştirmek.
- Öğrencilerin kendi sorunlarını tanımlarını sağlamak ve çözümünde onlara yardımcı olmak.
- Öğrenmeyi birey için anlamlı ve değerli yapmak.
- Sınıfta öğrenme için zevk verici bir ortam hazırlamak, espriler ve bilmecelerden yararlanmak.
- Olabildiğince değişik araç-gereç kullanmak.
- Öğrencilerin ideallerinden ve tutkularından yararlanmak.
- Derslerde gazete kullanmak, günlük haberleri sunmak üzere bireysel grup ödevleri vermek.

Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde, öğrencilerin bilgileri anlamaları, kavrayabilmeleri ve uygulama yapabilmeleri için çeşitli araç-gereçlerden faydalanılmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin görsel-işitsel araçlar yardımıyla öğretimi çeşitlendirme ve zenginleştirme imkânı da bulunmaktadır.

Araç; herhangi bir düşüncenin, fikrin açıklanması, somut hale getirilmesi veya ispatlanması için ihtiyaç duyulan eşyalara ve aygıtlara denir (Güngördü, 2002: 116).

Gereç ise; bir iş veya eylemi yapmak için gerekli olan malzeme ya da materyale denir (Güngördü, 2002: 116).

Öğretme-öğrenme süreçlerinin başarıyla gerçekleşmesi, eğitim ortamında konunun gerektirdiği her türlü ögenin yer almasına ve bunların yeri ve zamanı geldikçe birbirlerini tamamlayacak biçimde kullanılmasına bağlıdır. Eğitim ortamı, öğretme-öğrenme etkinliklerinde, konunun özelliğine göre etkileşimde bulunulan araç-gereç, tesis ve organizasyon öğelerinden oluşmaktadır. Araç-gereçler ise; eğitim ortamında yer alan kaynaklar grubunu oluşturmaktadır (Hızal, 1993: 45). Çeşitli ders araç-gereçleri uygun biçimde kullanıldığında, eğitimi somutlaştırmak ve bu yolla soyut kavramlar oluşturmak kolaylaşabilir. Böylece geliştirilen kavramlar ve genellemeler gerekli biçimde organize edilerek yeni somut yaşantılar düzenleme olanağı sağlarlar (Alkan, 1984a: 101).

“Araç-gereç öğrencinin ilgi ve dikkatini hedef davranışlara çekerek derse katılmasını ve onun yaparak ve yaşayarak öğrenmesini sağlar” (Sönmez, 1996: 196).

Öğretim malzemelerini kullanırken göz önünde bulundurulacak ilkeleri şöyle açıklayabiliriz:

- Anlama ve öğrenme olanaklarını artırmak için, çok çeşitli öğretim malzemeleri kullanılmalıdır.
- Öğretim malzemeleri; amaçlara, ders konusuna ve öğrencinin düzeyine uygun olmalıdır.
- Farklı öğretim yöntemleri ile aynı öğretim malzemeleri kullanılabilir.
- Öğretim malzemeleri birçok kaynaktan elde edilebilir. Bu kaynaklardan çok, malzemelerin nasıl kullanılacağı üzerinde durmak gerekir.
- Öğretim malzemeleri, belli ölçütlere göre değerlendirilerek kullanılmalıdır. Bu ölçütler şunlardır:
 - Malzemeler amaçlarla tutarlı mı?
 - Malzemeler öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişmesine katkıda bulunuyor mu.?
 - Malzemeler öğrencinin konuya ilgisini çekiyor mu?
 - Malzemeler öğrencilerin eleştireci düşünme ve sorun çözme yeteneklerini geliştiriyor mu?
 - Özellikle tartışmalı konularda değişik görüşler sunuluyor mu?
 - Hata ve yanlışlıktan uzak olarak kullanılabilir mi?
 - İşlenen konuyla doğrudan ilgili mi?

- Malzemeler öğrencinin yaşına uygun mu?
- Malzemeleri elde etmek kolay mı? (Paykoç, 1991: 93-95).

Öğretme-öğrenme sürecinde öğretimi desteklemek için araç- gereç kullanımına gereksinim vardır. İyi tasarlanmış öğretim araç-gereçleri öğretim sürecini zenginleştirir, öğrenmeyi artırır. Araç-gereçler, öğretme-öğrenme sürecinde soyut şeyleri somutlaştırmakta; ilgi uyandırmakta; zamandan tasarruf sağlamakta; güvenli gözlem yapma olanağı da sunmaktadır. Farklı zamanlarda birbiriyle tutarlı içeriğin sunulmasını sağladığı gibi bireysel gereksinimlerin karşılanmasına yardımcı olabilmekte; tekrar tekrar kullanılabilen ve içeriği basitleştirerek anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır (Yalın, 1999: 70-71). Böylece öğretim verimli ve ekonomik hale gelmektedir.

Sosyal bilgiler dersinin hedef davranışlarını kazandırmada kullanılacak araç-gereçler şunlar olabilir (Sönmez, 1998:157):

- 1.Gerçek eşya, giysi ve kalıntılar, anıtlar, süs eşyaları, silahlar, paralar vb.,
- 2.Yeryüzü şekilleri.
- 3.Çevredeki bitki ve orman örtüsü, yağışlar, sıcaklık,
- 4.Çevredeki kurum ve kuruluşlar, görevli, yetkili ve ilgili kişiler,
- 5.Üç boyutlu modeller, güneş sisteminin basit modeli, maketler,
- 6.Bilgisayarlar,
- 7.Televizyon, video, sinema, radyo, teyp, ses bantları,
- 8.Tepegöz, epidiyaskop, projektör.
- 9.Kum masası, elektrikli dilsiz haritalar, plastik ya da kâğıttan maketler, oyuncaklar, bebekler, mankenler, küre,
- 10.Pusulâ, termometre, barometre, rüzgâr fırıldığı ve oku, saat, takvim,
- 11.Tarih ve coğrafya şeridi,
- 12.Haritalar, atlaslar, resimler, fotoğraflar, krokiler, planlar, grafikler, levhalar,

13.Kuklalar, birbirini izleyen resim seti (flaşkartlar), çizgi resimler, figürinler, afişler, kitaplar, ansiklopediler, dergiler, gazete küpürleri, prospektüsler, broşürler,

14.Karatahta, pazen tahta (flannel board), manyetik tahta, bülten tahtası, cam ve beyaz tahta.

Görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde, öğretmenin kullanabileceği harita, slayt, afiş, fotoğraf, küre, maket, tepegöz, bilgisayar, televizyon gibi çok sayıda araç-gereç bulunmaktadır. Araç-gereçlerden beklenen yararın sağlanabilmesi; bunların etkili, faydalı ve öğretim amaçlı olarak yerinde ve zamanında kullanılabilmesine bağlıdır.

Öğretme-öğrenme sürecinin planlı ve düzenli bir şekilde uygulanmasını sağlayan araçlardan biri de ders kitaplarıdır. Ders kitapları, hem eğitim-öğretime rehberlik etmekte hem de ihtiyaç duyulan kaynaklar arasında en üst sıralarda yer almaktadır. Ders kitabı, hem öğrenme hem de öğretme süreçleriyle ilişkili olan bir araçtır. Her iki süreçte de, insanların öğrenmesine yardım etmek amaçlanır. “Özellikle Sosyal Bilgiler ders kitapları; insanın temel ihtiyaçlarını, bunları karşılama biçimlerini, toplumsal yaşayışlarını ve sorumluluklarını, yakın çevrelerini tanıma, insanlarla sağlıklı ilişkiler kurma ve ekonomik yeterlilik ile ilgili bilgi, beceri ve tutum geliştirmelerini sağlamış olur (Şahin vd., 2001: 3). Sosyal Bilgiler ders kitabı geçmiş, şimdi ve gelecek; gelenekler, değerler, roller, gruplar için denge ile ilgili pozitif ve negatif özellikleri içeren olayların görünmesini sağlar (Yanpar ve Yıldırım, 1999: 48).

Ders kitaplarının içeriği incelendiğinde, öğrencileri inceleme ve araştırmaya değil, ezberlemeye teşvik ettiği görülmektedir. Çocukların, bu kadar çok soyut kavramı öğrenmesi zordur. Ülkemizde hazırlanan Sosyal Bilgiler ders kitapları programdaki konu başlıkları temel alınarak hazırlanmaktadır. Bu nedenle kitapların içerikleri programın amaçlarına hizmet etmemekte ve öğrencilerin bilgileri ezberlemelerine neden olmaktadır (Ünlü, 2000: 20).

Günümüzde gelişen bilim ve teknoloji, öğretmenlerin yararlanabilecekleri çok çeşitli eğitim ortamlarını hizmete sunmaktadır. Televizyon, video, programlı öğretim, bilgisayar bunlardan birkaçıdır. Sosyal Bilgiler öğretiminde temel kaynak ders kitabı olmakla birlikte, bugün buna ek olarak, yardımcı ders kitaplarını; görsel-işitsel araçları, radyo programlarını, toplumsal, çevresel ve güncel olgu ve olayları, haritaları, küreleri,

teyp bantları, levhaları vb. birçok öğretim ortamını saymak olanaklıdır. Bu çeşit ortamların, öğretimde, yerinde ve etkili biçimde kullanılması, öğrencinin ilgisini çekerken, öğretimi de zenginleştirmektedir (Alkan, 1991: 86; Sözer, 1998a: 110). Örneğin; Sosyal Bilgiler dersinde Türk büyüklerinin, tarihi olayların, illerin resim ve fotoğraflarının öğretim sırasında kullanılması öğrenmeyi kolay ve ilginç duruma getirmektedir. Türkiye’de sağlık bilgileriyle, çevreyle ilgili çeşitli afişler bulunmaktadır. Bu afişlerden özellikle özel gün ve haftaların işlenmesinde yararlanılabilir. Ayrıca Turizm Bakanlığı’nca hazırlanmış doğal ve tarihi güzelliklerin gösterildiği posterler öğrencilerin ülkeyi tanımalarına ve öğrendikleri bilgileri zihinlerinde canlandırmalarına yardımcı olur (Erden, 1999 :190). Böylece zengin ve anlamlı öğrenme yaşantıları da gerçekleştirilmiş olur.

Sosyal Bilgiler dersinde Tarih, Türkiye, İl ve Dünya haritalarından da yararlanılabilir. Televizyon ve video, insan davranışı, örnek olay, belgesel gibi birincil kaynak gerecin iletilmesini, bileşenlerin işleyişinin resimlerle anlatılmasını ve canlandırmada olduğu gibi dinamik değişim ilkelerinin örneklerle gösterilmesini sağlar (Özer, 1994: 13). Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Sosyal Bilgiler dersinde kullanılacak birçok video filmi hazırlanmıştır. Bunun yanı sıra özel ve devlet televizyonları tarafından hazırlanmış ve piyasada satılan Kurtuluş Savaşı, Atatürk ve diğer Türk büyükleriyle ilgili video kasetleri bulunmaktadır. Slaytlar ise Sosyal Bilgiler dersinde ülke ve şehirlerin, tarihi eserlerin tanıtımı gibi konularda etkili bir biçimde kullanılabilir (Erden,1999 :199-200). Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan harita, yerküre, video kaset, film, film şeridi, slaytlar gibi eğitim araçları donatım merkez müdürlükleri ile Film-Radyo ve Televizyonla Eğitim Bakanlığı’ndan sağlanarak konuların işleniş sırasında yeri geldikçe etkili bir şekilde kullanılabilir. Konularla ilgili bulunabilen eğitim araç ve gereçlerinden bilgisayar, CD ve disketlerden de yararlanılabilir (MEB, 1998: 535).

Bilgisayar, kuşkusuz çağımızdaki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin eğitim uygulamalarına sunduğu olanaklardan biridir. Bilgisayarın bilgiyi işleme, depolama ve istenildiği zaman sunma olmak üzere üç önemli özelliği bulunmaktadır (Yaşar, 1992: 1). Ayrıca Sosyal Bilgiler dersinde tarihi tablolar, resimler, kartpostallar incelenip bunlarla konular somutlaştırılır. Resimler, ünite köşelerinde veya okulun çeşitli yerlerinde sergilenerek gelecek yıllarda da kullanılacak albüm haline getirilebilir.

Konulardaki önemli tarihi olaylar, öğrencilerle birlikte tarih şeridine işlenerek onlarda zaman kavramı geliştirilir (MEB, 1998: 535).

Sosyal Bilgiler dersinde tepegöz iyi hazırlanmış saydamlarla birlikte kullanıldığı zaman, kavram, süreç, olgu öğretiminde, bilgilerin özetlenmesinde, sunulan bilgilerin önemli noktalarının vurgulanmasında etkili bir biçimde kullanılır. Örneğin, Sosyal Bilgiler dersinde saydamlara bölgelerin dilsiz haritaları çizilerek bu haritalar öğrencilerle doldurulabilir. Saydamlara insan figürleri çizilerek oynatılabilir, grafik ve şemalar gösterilebilir (Erden, 1997: 197).

Sosyal Bilgiler dersinde radyo, güncel olayları izlemek ve öğrencileri tartışmaya hazırlamak amacıyla kullanılabilir. Radyo, belirli gün ve haftaların işlenmesi sırasında da öğretmen ve öğrenciler için iyi bir kaynaktır (Erden, 1999: 199).

Sosyal Bilgiler dersinin konuları olabildiğince somut hale getirilmeli ve çocuğun bu konularda birçok yaşantı kazanması sağlanmalıdır. Buna “çocuğun toplumsal çevre ile kaynaşması” denir (Binbaşoğlu, 1981: 48). Bunu sağlamak için öğretmen öğrencilere film seyrettirebilir, olayları yaşayanlardan anılarını dinlettirebilir. Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan konular öğretmenler tarafından, fazla incelenmeden, ders kitabındaki sıraya göre ve öğretim araç-gereçleri çok fazla kullanılmadan verilmektedir. Bu durumda öğrenci hiçbir yaşantı sağlamadığı halde dersi öğrendiğini düşünmektedir (Kahveci, 1986).

Öte yandan Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitim araç ve gereçleri konusunda yaptırdığı bir araştırmada, sınıf öğretmenlerinin yaklaşık yarısının (%50), Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde öğretim araç ve gereçlerini kullanmadıkları anlaşılmıştır. Kimi okullardaki öğretmenler araç-gereç bulamazken, kimi okullarda da araç-gereç olmasına karşın öğretmenlerce yeterince kullanılmamaktadır. Gerçek ise, okulların gerekli araç-gereçlerden yoksun olması bir yana, okullarda öğretmenlerin araç-gereç sağlanması ve kullanımı için yeterli çaba göstermediği noktasında toplanmaktadır (Sözer, 1998a: 111).

Türkiye'de, Cumhuriyet döneminin başlangıcında ve II. Dünya Savaşı yıllarında, ekonomik sıkıntıların önemli boyutlara ulaştığı dönemlerde, birçok köy, kasaba ve kent okullarında görev yapan öğretmenlerin büyük özverilerle ders araçlarını kendilerinin hazırlayıp kullandıkları bilinmektedir. Gelişmişlik düzeyi ile birlikte elektronik

araçların hızla arttığı ve zorunlu eğitimin sekiz yıla yaygınlaştırıldığı günümüzde öğretmenlerin bu konuda eskiye nazaran çok özverili olmadığına dair eleştiriler bulunmaktadır

Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve teknikler sorulduğunda öğretmenlerin düz anlatım, soru-yanıt, araç-gereç olarak da tahta, ders kitabı, harita dışında başka bir yöntem-teknik ve araç-gereç kullanmadıkları belirtilmektedir. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersinde bireyi merkeze almak, onları kendi öğrenmelerinden sorumlu tutmak, ilgi, istek ve gereksinimlerine cevap vermek, öğrencileri sürekli aktif tutup derse katılmalarını sağlamak, öğrencilerin güdülenme düzeylerini artırmak, Sosyal Bilgiler dersine karşı olumlu tutuma sahip olmalarını ve ünite ya da konuyu tam öğrenmelerini sağlamak için derste hangi yöntem, teknik ve araç-gerecin kullanılacağı iyi bilinmelidir.

1.3.5. Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Değerlendirme:

Değerlendirme, öğretim sürecinin önemli bir boyutunu oluşturur. Değerlendirme ile öğrencilerin amaçlanan davranışları kazanıp kazanmadıkları belirlenmeye çalışılır. Öğretmen öğretim konusundaki kararlarını değerlendirme ile elde edilen bilgilere dayalı olarak verir. Bu nedenle değerlendirmenin olmadığı bir öğretim süreci tam sayılmaz (Paykoç, 1991: 153).

Ölçme, bir niteliğin gözlenip gözlem sonucunun sayılarla veya başka sembollerle gösterilmesidir....Ölçme işleminde öğrencide belirlenen davranışları gözleme ve bunları sayılarla ya da çeşitli sembollerle gösterme esastır. Gözlem sonuçlarını belirlerken objektif olmaya çalışmada, kullanılan ölçme araçları etkili olmaktadır (Demirel, 1999: 205).

Değerlendirme, çeşitli kaynaklardan toplanan bilgileri belirli ölçütlere göre yorumlayarak bir konu veya bir öğrenci hakkında yargılara varma sürecidir. Belirli bir amaç veya ölçüte göre bir öğrencinin çeşitli nitelikleri hakkında toplanan bilgileri bir arada yorumladıktan sonra öğrenciyi, belirtilen amaç için yeterli veya yetersiz saymak, belirli bir sürenin sonunda yapılan öğretimin toplanan bilgilere göre amaçlara ulaşmadaki başarı durumunu yorumlamak ve bir değer yargısına varmak, değerlendirme etkinlikleri için örnek olabilir (Özgüven, 1994: 123).

Öğretimde değerlendirme, “öğrenci ve program” olmak üzere iki temel öğenin değerlendirmesi biçiminde gerçekleştirilir (Paykoç, 1991: 154).Değerlendirme, geliştirilen öğretim programının tasarlanan amaçları gerçekleştirecek nitelikte olup olmadığı ve genel olarak programın etkililiği hakkında karar vermek için yapılır.

Bu nedenle geliştirilen öğretim programı geliştirme aşamasında **süreç değerlendirmesi** ve uygulama sonrasında da **ürün değerlendirmesi** olmak üzere iki türlü değerlendirilir. Süreç değerlendirmesi sonucu elde edilen verilere göre program üzerinde gerekli değişiklikler yapılarak program uygulamaya hazır hale getirilir. Ürün değerlendirmesi ise uygulanan öğretim programının gerçekte ne kadar etkili olduğunu belirlemek amacıyla yapılır. Bu değerlendirme için gerekli veriler, öğrencilerin sınav sonuçları analiz edilerek, mezunlar işyerlerinde gözlenerek, öğrenci ve öğretmenlerin program hakkındaki görüşleri alınarak toplanabilir (Yalın, 1999: 181).

Sosyal Bilgiler öğretimi, insanların birbirleriyle ve çevreleriyle etkileşimini incelerken, yurttaşlık özelliklerini, çok yönlü düşünmeyi ve karar vermeyi, insan ilişkilerini, kendini gerçekleştirmeyi ve ekonomik verimliliği geliştirmeyi amaçlar. Bir başka deyişle, insanlarda belli bilgi ve becerilerin yanı sıra belli değerlerin, tutumların, ilgilerin, alışkanlıkların ve inançların geliştirilmesini kapsar. Bilişsel, duyuşsal ve devinimsel türde amaçları bulunan Sosyal Bilgiler öğretiminin değerlendirilmesi çok yönlü bir temele dayanmaktadır (Deveci, 2002: 12). Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersinde genelde öğrencilerin bilişsel davranışlarının ölçülmesinde yazılı yoklamalar, sözlü yoklamalar, çoktan seçmeli testler, doğru-yanlış testleri, eşleştirmeli testler, kısa yanıtli testler kullanılırken, duyuşsal davranışların ölçülmesinde ise, gözlem, görüşme ve anket gibi değerlendirme teknikleri kullanılabilir. Çünkü Sosyal Bilgiler dersinde amaç yalnızca hatırlamayı, bilinenleri ölçmek değil, gerek programı gerekse kişiyi bilişsel, duyuşsal ve devinimsel olan üç davranış alanında da ölçüp değerlendirebilmek olmalıdır.

Sosyal Bilgiler öğretiminde ölçme ve değerlendirmenin özelliklerini Kısakürek şu şekilde açıklamaktadır (1989: 72-73):

- Sosyal Bilgiler öğretiminde değerlendirme, amaçlarla ve konu alanının özellikleri ile tutarlı olmak zorundadır.

- Sosyal Bilgiler öğretiminin amaçları arasında duyuşsal türde olanlar oldukça geniş bir yer tutar. Bu amaçların gerçekleştirilebilmesi için, özelliklerin ölçme ve değerlendirilmesinin nasıl yapılacağıın bilinmesi gerekir. Bir başka deyişle, öğretmenin hangi amaçları geliştirdiğini bilmesi, alanın tipik özelliklerinin bilincinde olması ve nesnelliği koruması gerekmektedir.
- Sosyal Bilgilerde sayısal ve somut anlatımların yanı sıra, niteliğe dayalı, soyut anlatım ve bilgilerle, dolaylı olarak elde edilen bilgilerin kullanılmasına da gereksinim vardır. Bu bakımdan, öğretmenin iyi bir gözlemci olması, testler ve test dışı tekniklerle de kararlarını oluşturması gerekmektedir.
- Sosyal Bilgiler öğretiminde ölçülmesi çok zor ve kapsamlı olan insan özellikleri amaçlar arasında önemli bir yer tutar. Örneğin “yurttaşlık görevleri ve sorumluluklarını geliştirme “bu tür bir amaçtır. Bu nedenle bir öğretmen ne kadar çok bilgiye dayalı bir ölçme ve değerlendirme yaparsa, kararları o kadar doğru ve sonuçları da o kadar başarılı olur.

Bir program geliştirme süreci içinde, kullanılış amacına göre şu üç çeşit değerlendirme yer alabilir (Çilenti, 1984: 199):

- Tanıma ve yerleştirmeye yönelik değerlendirme.
- Biçimlendirme ve yetiştirmeye(izlemeye)yönelik değerlendirme.
- Sonucu görmeye (düzey belirlemeye) yönelik değerlendirme.

Sınama durumları tümüyle ölçme ve değerlendirme ile ilgilidir. Öğrencide gözlemeye karar verilen doğrudan ve dolaylı davranışları onun kazanıp kazanmadığını, kazanmadıysa neden kazanmadığını, kazanabilmesi için eğitim sisteminde neler yapılması gerektiğini belirleme sınama durumunun kapsamı içindedir. Sınama durumu düzenlenirken uyma zorunluluğu olan ölçme değerlendirme ilkeleri şu şekilde belirlenebilir (Sönmez, 1998: 180-182):

- Önce belirtke çizelgesi düzenlenmelidir.
- Sınama durumunun hangi amaç için düzenlendiğine karar verilmelidir.

- Sınama durumu, davranışsal amaçların yoklanmasında işe koşulacak soru türüne göre de düzenlenmelidir.
- Sınama durumu, yoklanmasına karar verilen davranışlarla ilgili olmalıdır.
- Sınama durumu açık, seçik ve anlaşılır olmalıdır.
- Soru olumsuz söz ya da öbekleri ile bitiyorsa, bunların altı ya çizilmeli, ya da koyu ve italik yazılmalıdır.
- Sınama durumu eğer davranışsal amaçları gerektirmiyorsa, öğrencinin doğru yanıtı vermesi için bilgiler tam ve doğru olarak verilmeli; bilimsel ve mantıksal hatalar yapılmamalıdır.
- Sınama durumu bilen öğrenciyi, yani davranışı istenilen düzey ve yeterlilikte öğreneni yanıltmamalı; bilmeyen, eksik ya da yarım yamalak bilen öğrenciye de ipucu vermemelidir.
- Sınama durumunda her sorunun yanıtlanması, diğer sorulardan bağımsız olmalıdır.
- Sınama durumunda her sorunun yanıtlanması için yeterli zaman verilmelidir.
- Sınama durumunda dönüt, düzeltme, pekiştirme, ipucu kullanılmamalıdır.
- Sınama durumu değişik düzeylerde ve çok sayıda sorudan oluşuyorsa, kolay sorular başa, zor soruların arasına ve sona yerleştirilmeli; benzer nitelikte olanlar sınıflandırılmalıdır.
- Sınav ortamı davranışın gerektirdiği koşullara göre düzenlenmelidir.
- Sınav ortamında davranışın niteliği gerektirmiyorsa, öğrenciye kızılmamalı, onu küçük düşürücü, güdülenmişliğini olumsuz yönde etkileyici, isteğini kırıcı, şaşırtıcı, korkutucu vb. gibi istenmedik davranış örüntülerinden kaçınılmalıdır.
- Sınama durumunda, sınav ve davranış için gerekli her türlü araç ve gereç bulunmalıdır.
- Her okulda bir program geliştirme ve ölçme-değerlendirme merkezi kurulmalı; her dersin davranışsal amaçları ve bunları ölçen sorular saptanıp uygulanmalı ve

uygulama sonuçlarına göre yeniden düzeltilip geliştirilmeli; bilgi bankasına bunlar yerleştirilmeli; gerek duyulduğu zaman tekrar kullanılmalıdır.

Çilenti (1984: 20)'nin de belirttiği gibi, değerlendirme sonunda özel amaçların, davranışların ve eğitim durumlarının iyi seçilip seçilmediği, davranışlara ne derece ulaşıldığı anlaşılmaktadır. Geliştirilmiş olan bu programın değerlendirilmesi sonucunda, kusurlar düzeltilir, yanlışlar değiştirilir. Böylece eğitim programı toplumun, bireylerin ve konu alanının sürekli değişen özelliklerine göre iyileştirilip geliştirilir.

Can (1998: 175)'in düşüncelerine göre ise; Sosyal Bilgiler öğretiminde ihtiyaç saptama, öğrencilerin hazır oluş durumlarını saptama, öğrenme eksiklerini belirleme ve düzey belirleme amacı ile değerlendirmeler yapılabilir.

İlköğretimdeki Sosyal Bilgiler dersinde değerlendirme, ünite yada projenin seçiminde başlar ve bütün çalışmalar boyunca sürer. Bunun için, Sosyal Bilgiler dersinde bir yandan etkinlikler yapılırken, bir yandan da değerlendirmeye yer verilir. Genel değerlendirme ise, ünitenin sonunda olur. Değerlendirme, her evrede genellikle birtakım sorular sorularak yapılacaktır. Bu sorulara verilecek yanıtlar olumlu olduğu oranda, işlerin iyi gittiği söylenebilir (Binbaşoğlu, 1981: 55).

Sosyal Bilgiler öğretiminde bilişsel amaçların gerçekleşme durumunu değerlendirmede testler ve yazılı yoklamalar kullanılır (Paykoç, 1991:84):

Yazılı yoklamalar; Sosyal Bilgiler öğretiminin amaçları açısından çok değerli bilgiler veren bir değerlendirme türüdür (Turgut, 1992: 47). Yazılı yoklamalar sayesinde, öğrenciler bilgi dağarcığındaki istediği bilgiyi kullanırlar. Çocuklar yalnız hatırlama ve kendi fikrini ifade etme ile kalmaz, analiz, sentez ve değerlendirme seviyelerinde de cevap verme imkânına sahip olurlar.

Sözlü yoklamalar; Bir değerlendirme tekniği olarak öğretimin geliştirilmesine katkıda bulunabileceği gibi sözlü performansın vurgulandığı Sosyal Bilgiler alanında da öğrenci başarısının ölçülmesinde etkilice kullanılmaktadır (Tekin, 1996: 122).

Öğrencinin kendini ifade edebilmesi için, düşündürücü, amacına uygun, belirtici, çok basit olmayan, öğrencinin seviyesine ve hazır bulunuşluk düzeyine uygun sorular sorulmalı, öğretmen hoşgörülü, anlayışlı ve cesaretlendirici olmalıdır.

Kısa yanıt testleri; Sözlü ve yazılı sınavlarda öğrencilerin soruları cevaplamak için daha fazla zamana ihtiyaçları olduğundan, bu tür sınavlarda öğrencilere pek fazla soru sormak mümkün olmaz. Bu nedenle sınavlarda olabildiğince fazla sayıda davranışın yoklanabilmesine olanak veren kısa cevaplı ve seçmeli test maddelerinin kullanılması yararlı olur (Can, 1998: 165). Kısa cevaplı testler öğrencilerin olgusal bilgileri hatırlayıp hatırlayamadığını ve bilgi ve kavrama düzeyindeki öğrenmelerini ölçmede yardımcı olur.

Çoktan seçmeli testler; Sosyal Bilgiler öğretiminde test türleri içinde en çok kullanılanıdır. Çoktan seçmeli sorular iyi ve en iyi arasındaki farkı ortaya çıkarmak için en uygun soru türleridir. Çoktan seçmeli sorular dört yada beş seçeneğe sahip olmalı ve bunlardan biri ya da ikisi güçlü çeldirici olmalıdır (Henson, 1998: 340-345). Çoktan seçmeli testler öğrencinin sentez ve değerlendirme düzeyindeki bilgilerini ölçmede yardımcı olur.

Boşluk doldurma; ‘‘Boşluk doldurma sorularını yazmak kolaydır ve ezber bilgiyi ölçmek için idealdir. Tahmin etme faktörü azalmıştır. Çünkü olası doğru cevaplar verilemez. İyi bir boşluk doldurma sorusu için belirsizlik olmamalı ve soru birden çok cevaba açık olmamalıdır’’ (Arends, 1998:208-216). Boşluk doldurma soruları, öğrencinin bilgi ve kavrama düzeyindeki öğrenmelerini ölçmede yardımcı olur.

Uygulamalı değerlendirme;‘‘Uygulama türü sorular, öğrencilere önceden öğrenilmiş olan bir düşünce ya da ilişkiyi uygulamaya yansıtıp yansıtmadıklarını belirlemek için sorular; çünkü kullanılabilen bir düşünce öğrenmeyi de birlikte getirecektir. Uygulama düzeyine ilişkin sorularda oldukça sık kullanılan sözcükler şunlardır: ‘‘uygulayınız, gösteriniz, yapınız, çözünüz, geliştiriniz’’ (Sözer, 1998b: 86). Sosyal Bilgilerde öğrencilerin özellikle tarih şeridinde olayların zamanını, haritada herhangi bir yeri göstermeleri, ya da harita ve resim yapmaları istendiğinde bu değerlendirmeye ihtiyaç duyulur.

Sosyal Bilgiler alanında kesin önermeler oluşturmak güç olduğundan **doğru-yanlış** türü testlerin kullanılması uygun olmayabilir. Sosyal Bilgiler alanında terimlerle, terimlerin tanımları, ilkelerle, ilkelerin uygulanabileceği durumlar, tarihi olaylarla, olayların geçtiği yerler gibi bilgi öğelerinin eşleştirilebileceği maddeler düzenlenerek **eşleştirme testleri** uygulanabilir. Ayrıca Sosyal Bilgiler alanında **gözlem**, öğrencilerin yurttaşlık

görev ve sorumlulukları, yakın çevreleri ve insanlarla ilişkileri, toplumsal yaşayışla ilgili davranışları ne ölçüde kazandığını belirlemek amacıyla yapılabilir. Sosyal Bilgiler alanında **anket** ise öğrencilerin toplumsal olaylara ilişkin düşüncelerini almak amacıyla kullanılabilir (Aml, 1999: 21).

“Sosyal Bilgiler dersinde değerlendirme; **bağlı (norma dayalı) değerlendirme** ve **mutlak değerlendirme** şeklinde yapılabilir. Bağlı değerlendirmede öğrenci başarısı öteki öğrencilerin puanlarına ve başarısına bakılarak, öğrenci topluluğuna göre saptanır. Mutlak değerlendirmede ise öğrenci başarısı önceden saptanan ölçüt amaçlara ya da belli ölçütlere ulaşma düzeyine göre saptanır. Sosyal Bilgilerde bu iki uygulamanın birbirini tamamlayacak şekilde kullanılmasında yarar vardır” (Paykoç, 1991: 74).

BÖLÜM 2: SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNİN TARİHİ GELİŞİMİ

2.1. Dünya'daki Sosyal Bilgiler Öğretiminin Tarihi Gelişimi:

İnsanoğlunun yeryüzünde bulunduğu andan itibaren eğitim başlayabilir; fakat örgün eğitim, genellikle yerleşik toplumlarda görülüyor. Eğitim, ister örgün, isterse yaygın olsun, yaşamla ilgilidir. Böyle olunca, yaşamı düzenleyen kuralları bulmak ve uygulamak ve kendinden sonrakilere aktarmak insanın görevi olabilir. Bu andan itibaren eğitim başlayabilir (Sönmez, 1998: 7).

Sosyal Bilgiler eğitiminin ne zaman ve nerde başladığı da kesin olarak bilinmiyor. Yalnız, “insanoğlu var olduğu andan itibaren hem fen, hem de sosyal bilimler eğitimi başlamıştır” denebilir. Çünkü; insan doğal ve toplumsal bir ortamda doğar, büyür, gelişir, yaşlanır ve ölür. Bu süreç içinde onda en azından yiyecek bulmak, yemek, içmek, giyinmek, korunmak, üremek, savunmak vb. etkinliklerle ilgili bilgi, beceri ve duygular kazandırılır. Eğer kazandırılmazsa, kişi yaşamını sürdüremez. Tüm bu etkinlikler doğada ve bir toplum içinde olmaktadır. İnsan, yaşamak için hem doğanın, hem de toplumun bazı ilkelerini öğrenmek zorundadır. Durum böyle ele alınınca, “fen ve sosyal bilimler insanoğlunun yaşamı kadar eskidir” savı ileri sürülebilir (Sönmez, 1998: 7).

Şenel'e göre; ilk ve en eski yerleşik toplum Sümerlerdir (MÖ. 10 bin-4 bin). Sümerlerde okul vardır. Okulda, okuma-yazma, matematik, geometri, astronomi dersleri okutulmuş; ilk harita, ilk yazı ve Sümerce'den Samice'ye ilk sözlük onlar tarafından hazırlanmış; fakat sosyal bilimlerle ilgili hiçbir ders adına rastlanmamıştır. Böyle olmakla birlikte, devlet düzeninin, toplumsal yaşamı düzenleyen kuralların da öğretilmiş olacağı savunulabilir. Çünkü tabletlerde hangi mala karşı ne kadar başka bir maldan verileceği, suç işleyenlerin hangi cezalara çarptırılacağı belirtilmiştir (Sönmez, 1998: 7).

Tarihte ilk kez, İsrail Devleti çocuklarına ulusal tarih ve yurttaşlık bilgisi dersleri okutturmuş; Antik Roma'da ise Trivial okullarında okuma-yazma, hesap ve hukuk; Grammer okullarında mitoloji, tarih, coğrafya, hukuk, aritmetik, geometri ve felsefe dersleri verilmiştir Sönmez (1998: 7-8).

Sönmez (1998: 7-8)'e göre; Eski Çağdaki eğitim sisteminde okutulan tarih (Çin, İsrail, Roma), coğrafya (Roma), yurttaşlık (İsrail) ve hukuk (Roma) derslerinin doğrudan sosyal bilimlerle ilgili olduğu söylenebilir. Orta Çağ'da ise, yetişekte (program) din dersleri baskın hale gelmiş, fen ve sosyal bilimlerle ilgili yukarıda belirtilen dersler dini içerikle donatılmıştır. Sosyal bilimlerle ilgili tarih, coğrafya, hukuk gibi dersler, Rönesans ve Reform döneminde, yeni ve yakın çağlarda isim olarak değişmemiş; fakat içerik açısından dinin etkisinden kurtarılmaya çalışılmıştır (Sönmez, 1998: 7-8).

İlk kez “Sosyal Bilgiler” adıyla bir dersin ilk ve ortaokullarda okutulmasını Fransız düşünürü Condercet (1743-1749) savunmuştur. On sekizinci yüzyılın sonlarına doğru Amerika Birleşik Devletleri'nde ulusal toplum anlayışını oluşturmak üzere Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi konularından oluşan bir tür Sosyal Bilgiler dersi içeriğinin oluşturulması kararlaştırılmıştır. Sosyal Bilgiler (Social Studies) terimi ilk kez 1916'da Amerika Birleşik Devletleri'nde kullanılmaya başlanmıştır (Sözer, 1998b: 8).

Tabachnick (1991), Sosyal Bilgilerin (social studies) eğitim kurumlarına bir konu alanı ya da ders olarak ABD'de 20.yy.'ın başlarında, sosyal yaşantıların karmaşıklaşması, toplumsal değişimin ve çatışmaların artmasıyla birlikte girdiğini belirtmektedir (Erden, 2000: 6).

Sosyal Bilgilerin eğitim programına girmesi, ilerlemecilik akımının “demokratik toplum için vatandaş yetiştirme” görüşünün etkisiyle oluşmuştur. 1930'lu ve 1940'lı yıllarda yeniden kurmacılık ve çocuk merkezli yaklaşımı benimseyen eğitimciler de bu yaklaşımlarla Sosyal Bilgiler programının gerçekleşmesi için çaba göstermişlerdir. Ancak, 1940'lı ve 1950'li yıllarda Sosyal Bilgiler programları büyük ölçüde tarih ve coğrafya ağırlıklı olarak uygulanmıştır.

1960'lı yılların başından 1970'li yılların ortasına kadar Sosyal Bilgiler dersine ağır eleştiriler gelmiş ve “Yeni Sosyal Bilgiler” adı altında reform hareketi başlatılmıştır. Bu hareketin ortaya çıkmasında ve gelişmesinde Bruner'in buluş yoluyla öğrenme kuramının çok önemli katkısı olmuştur.

Bu hareketle, sosyal bilgiler dersinde tarih ve coğrafya bilgilerinin ağırlığı azaltılmış; sosyoloji, antropoloji, ekonomi, siyaset bilimi ve sosyal psikolojiye ağırlık verilmiştir. Böylece Sosyal Bilgiler alanındaki kavram ve yöntemlere dayalı disiplinler arası bir

yapı benimsenmiştir. Geleneksel tündengelimle anlatım yönteminin yerini, tümevarım ve araştırma almıştır. Öğrenciler bilgilerin pasif alıcısı olmaktan çıkartılarak bilgiyi aktif olarak elde eden, bireyler olarak yetiştirilmek istenmiştir.

Neylor ve Diem (1987)'e göre “Yeni Sosyal Bilgiler” programına uygun birçok eğitim materyali geliştirilmesi ve yaklaşımı tanıtan bir çok kitap yazılmasına karşın, bu yaklaşım 1970’li yılların sonlarına doğru çekiciliğini yitirmiştir. ABD’de Ulusal Bilim Vakfı tarafından yapılan araştırmalar “Yeni Sosyal Bilgiler” uygulamasının başarısız olduğunu göstermiştir. Bunun üzerine 1980’li yıllarda “temele dönme” hareketiyle birlikte Sosyal Bilgiler öğretiminde yine geleneksel yaklaşım benimsenmeye başlamıştır (Erden, 1997: 6). Öztürk ve Dilek (2002: 70) ’in Nelson’dan aldıklarına göre; yirminci yüzyılın başında “Sosyal Bilgiler” adında bir kavramdan söz etmek olanaksızdır. Bunun yerine okullarda Sosyal Bilimler ve ağırlıklı olarak Tarih öğretilmektedir. Ayrıca okul programlarında Matematik ve Fen Bilimleri ders saatleri Sosyal Bilimlerle ilgili derslerden daha fazla olmuştur.

Bu durum Sosyal Bilimlerin ikincil önemde disiplinler gibi görülmesine neden olmuş ve gösterilen çaba ve programlardaki değişiklikler Fen Bilimlerine göre Sosyal Bilimlerde daha az olmuş ve yüzeysel kalmıştır.

Birçok ülkede, özellikle gelişmesini tamamlamış ülkelerde, eğitim uygulamalarında Sosyal Bilimlerle ilgili gelişmelere gerekli yer ve önemi vermekteki ihmalin sonucu olarak, acil ve kritik görünen konular küçümşenmiştir. Genellikle, toplumdaki etkili kurum ve kişiler, liderler ve eğitim sorumluları, Sosyal Bilimlerin, toplumun karşılaştığı çatışmalar, savaş-barış, bireysel ve toplumsal refah ile mutluluk özlemleri, toplumsal kalkınma ve işsizlik gibi konu ve durumların açıklanmasındaki rolünü ve ilişkisini görmezlikten gelmişlerdir (TED, 1987: 4-5).

Ancak bu durum fazla uzun sürmemiştir. 20. yüzyılın özellikle son çeyreği içinde Fen Bilimleri ve teknolojideki gelişmelerin, Sosyal Bilimlerin desteği olmaksızın, toplumun kalkınmasında kesinlikle yeterli olmayacağı görüşü yaygınlaşmış; insanlar arası ilişkiler, ekonomik etkinlikler ve toplumsallaşmanın giderek daha da artış göstermesi ve güncellik kazanması sonucu, Sosyal Bilimlere ilişkin eğitim programları önem kazanmaya başlamıştır. Bugün, çağdaş yaşamın gelişmesi ve uygarlığın sürmesinde,

Sosyal Bilimlere olan gereksinimin her zamankinden daha fazla olduğu konusunda görüş birliği vardır (Sözer, 1998a: 22).

II. Dünya Savaşından 1960 yıllarına kadar olan dönemde, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde Sosyal Bilimler öğretiminde merkezi ve ulusal program çalışmalarına ve ders içeriklerinin önceden belirlenmesine karşı güçlü bir tepki başlamış, bireysel uyum, toplumsal gereksinimler, vatandaşlık eğitimi gibi konularda içeriğin çevreye göre belirlenmesi çalışmaları başlatılmıştır. Bu durum, “Sosyal Bilimler Öğretimi” yerine “Sosyal Bilgiler Öğretimine” yer vermek biçimine dönüşmüştür. Bu hareketin belirgin özelliği, öğrencilere ayrı ayrı disiplinleri öğretmek yerine, sosyal sorunlardan hareket ederek bu sorunları çözmeye yönelik bilgi ve becerileri programlarda bir bütün olarak “Sosyal Bilgiler” adı altında vermektir (Özoğlu, 1974: 39-40).

İlk defa Sosyal Bilgiler programı 1892 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde hazırlanmıştır. Hazırlanan program, toplumsal, siyasal yaşamın değişmesi, bilim ve teknolojideki gelişmeler, öğretme ve öğrenme anlayışındaki yeniliklerle zaman içerisinde değişiklikler göstermiştir (Sözer, 1998a: 22-24).

2.2. Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Öğretiminin Tarihi Gelişimi:

Türk Eğitim tarihinde, Türklerin İslamiyet'i kabul edişlerinden önce, toplumsal yaşamla ilgili bir takım bilgi ve kurullarla, gelenek-görenekler çocuk ve gençlere öğretilmeye çalışılmıştır. İslamiyet'in kabul edilişinden sonra da, daha çok İslam dinini temel alan konuların kazandırılması yoluna gidilmiş; Osmanlılarda, özellikle sıbyan mektepleri ve medreselerde din temeline dayalı bilgiler programda ağırlık taşıırken, Sosyal Bilimler içinde yer alan kimi dersler, kurumların öğretim düzeylerine uygun bir biçimde belirli saat ve sürelerde okutulmuştur. Bu durumun genel olarak Cumhuriyet dönemine dek sürdüğu görülür (Can vd., 1998: 9).

Bu dönemde medreselerde tarih, coğrafya, kelam, fıkıh, hadis, tefsir, ilmi-hal gibi dersler diğerlerinin yanında okutulmuş, bunun yanı sıra gelenek ve göreneğin de kurulları öğrenciye kazandırılmıştır.

1845'te Abdülmecid'in yayınladığı “Hat”da ilköğretimden “umumi cehaletin giderilmesi, genel öğretimin uygulanması ve dini eğitim ile hayati bir eğitim ve

öğretimin verilmesi” beklenmektedir. Bu amaç 1923’e kadar hemen hemen hiç değişmemiştir (Sönmez, 1998: 35).

Osmanlı döneminde Sosyal Bilgilerin kapsamına giren dersler, ilk olarak II. Abdülhamit zamanında, dönemin ilköğretim kurumları programlarına girmiştir. İlk başlarda sadece tarih ve coğrafya dersleri verilirken ilköğretim süresinin altı yıla çıkarılmasıyla daha önce okutulan tarih ve coğrafya derslerine ek olarak bugünkü vatandaşlık ve insan hakları dersi kapsamındaki bazı derslerde programa alınmıştır (Öztürk ve Dilek, 2002: 73). Cumhuriyet döneminde ise bu programın özüne zarar verilmeden yine aynı derslere bazı değişikliklerle programlarda yer verilmiştir.

Cumhuriyet döneminde ilköğretimle ilgili olarak değişik yıllarda (1926, 1930, 1932, 1936, 1948, 1962, 1968, 1989, 1993, 1998) program düzenlemelerine gidilmiştir.

1926 programında. “ilkokulun başlıca amacı, genç kuşağın çevresine etkin bir biçimde uyumunu sağlamak üzere, iyi vatandaşlar yetiştirmektir” ilkesi temel alınmış; Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi derslerine dördüncü ve beşinci sınıflarda her biri ikişer saatten, haftada altı saat olmak üzere yer verilmiştir (Sönmez, 1994a: 12).

Bu dersler daha sonraki yıllarda oluşturulan programlarda da, ilkelere, içerikte ve haftalık sürelerde yapılan bazı değişikliklerle uzun yıllar yer almıştır.

1930, 1932 ve 1936 programlarında, 1926 programındaki amaca; “bedence ve ruhça en iyi alışkanlıklara sahip olmak, Türk toplumuna ve Cumhuriyet yöntemine uyum sağlamak, yararlı olmak, milli, medeni ve insani düşünce ve duygulara sahip bir duruma getirmek” gibi ilkeler de eklenmiştir. Dersler bu programlarda da aynı adlarla okutulmuş, yalnız Yurt Bilgisi dersi beşinci sınıfta bir saate indirilmiştir (Sönmez, 1994a: 12).

Bu amaçlara 1948 programında “ilkokul, çocuklara milli kültürü aşılacak zorundadır, içinde yetişen bütün vatandaşlara aynı milli ülküleri, aynı milli amaçları vermek için gerekli bütün bilgileri, alışkanlıkları, ilgileri, hizmet isteğini verimli bir şekilde kazandırmalıdır” ilkesi de eklenmiş; dördüncü ve beşinci sınıflarda, 1936 programındaki isim ve saatleriyle aynen korunmuştur (Sönmez, 1994a: 12).

Sosyal Bilgiler dersi Türkiye’de ilk önce 1952 yılında İlköğretmen Okulları Programına Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi dersleri yerine konulmuştur. 1952 yılında toplanan V. Milli Eğitim Şûrasında da ilk ve orta dereceli okullarda okutulması kararlaştırılmıştır (Binbaşoğlu, 1981: 39).

ABD’de başlatılan, Sosyal Bilgiler alanındaki gelişmeler diğer ülkeleri olduğu gibi Türkiye’yi de etkilemiş, Türkiye’de ilkökullerinde yer alan Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi dersleri 1962 İlkokul Programı taslağında “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adı altında birleştirilmiştir (Erden, 1999: 6). Ayrıca 1962 program taslağında ilkökullerinin amacı, “kişisel, insanlık ilişkisi, ekonomik ve toplumsal hayat” yönlerinden belirlenmiş, ders saatleri ise; dördüncü sınıfta altı, beşinci sınıfta beş saat olarak belirtilmiştir (Sönmez, 1994a: 13). “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adlı ders Talim ve Terbiye Kurulu’nun kararıyla pilot ilkökullerinde deneme niteliğinde uygulanmıştır. 1965-1966 öğretim yılında uygulama alanı daha da genişletilerek Bakanlıkça sonuçlarının değerlendirilmesinden sonra, 1968 ilkökullerinde dersin adı “Sosyal Bilgiler” olarak değiştirilmiş ve dördüncü, beşinci sınıflarda haftada beşer saat olarak okutulmaya başlanmıştır (Sözer, 1998b: 24).

Binbaşoğlu (1999: 68-69)’na göre 1968 programında Sosyal Bilgiler dersinde ders sayıları azaltılırken, çocuk psikolojisinin gereği olan toptan algılama ya da toplu öğretim uygulamasına gidilmiştir.

1967 programı üzerinde o yıllarda Amerika Birleşik Devletleri’nde egemen olan “Yeni Sosyal Bilgiler” akımının önemli etkisi olmuştur. Ancak Türkiye’de bu hareketi destekleyecek öğretim araç-gereçlerinin bulunmayışı ve öğretmenlerin gerekli mesleki bilgilerinin yetersiz olması gibi nedenlerle, Sosyal Bilgiler dersinde geleneksel yaklaşım egemenliğini sürdürmüştür (Erden, 1999: 6).

Ortaokullarda ise (bugünkü ilköğretimin 6.,7. ve 8. sınıfları) 1924 yılından başlayarak 1967 yılına dek değişik program düzenlemelerinde Tarih ve Coğrafya dersleri aynı adla fakat zaman zaman değişen haftalık sürelerle (ikişer, üçer ya da birer saat olarak) yer almıştır. Bu derslerin yanında, Malumat-ı Vataniye, Vatani Malumat, Yurt Bilgisi, Yurttaşlık Bilgisi, Vatandaşlık Bilgileri (tümü aynı ders), haftada ikişer ya da birer saat olarak uzun yıllar okutulmuştur (Sözer, 1998b:9).

Daha sonra, 1967 programında Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi dersleri Sosyal Bilgiler adı altında birleştirilmiş ve bu ders ortaokulların birinci ve ikinci sınıflarında haftada beş saat, üçüncü sınıflarında ise dört saat olarak okutulmuştur. 1985 yılında ortaokullarda Sosyal Bilgiler eğitimine son verilmiş ve bunun yerine Milli Coğrafya, Milli Tarih dersleri başlatılmıştır. Daha sonra 1992 yılında yeni bir Vatandaşlık Bilgileri programı uygulamaya geçirilmiş; 1993'te de Milli Tarih ve Vatandaşlık Bilgileri programlarında kimi değişiklikler yapılmıştır (Can, Yaşar ve Sözer, 1998: 9-10). Milli Tarih ve Milli Coğrafya dersleri ilk sınıfta haftada ikişer saat, Vatandaşlık Bilgileri ise son sınıfta haftada üç saat okutulmuştur. Bu ders grubunda, 1924 yılından bu yana üç sınıfın haftalık ders saati toplamında üç saatlik bir azalma olmuştur. Ancak, eğitimde Atatürkçülüğü daha da pekiştirmek amacıyla, 1981-1982 öğretim yılından itibaren ortaokulun son sınıf programlarına T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi haftada iki saat konularak bu farklılık bir saate indirilmiştir (MEB, Haftalık Ders Programları, 1987: 17; Gültekin, 1999: 43). Dördüncü ve beşinci sınıflarda ise bir değişiklik yapılmadan 1997 yılına dek bu program uygulanmıştır.

1997 yılında sekiz yıllık zorunlu ve kesintisiz ilköğretim uygulaması ile ilgili yasanın yürürlüğe girmesinden sonra Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 10.09.1997 tarih ve 143 sayılı kararı ile ilköğretim okullarında okutulan Milli Tarih ve Milli Coğrafya dersleri uygulamadan kaldırılmış, yerlerine Sosyal Bilgiler dersinin konması kararlaştırılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 02.04.1998 tarih ve 62 sayılı kararı ile kabul edilen yeni "Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı" ilköğretim dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci sınıflara yönelik olup "öğretimin kalitesini yükseltmek, ezberci bir eğitim yerine, günün ihtiyaçlarına yanıt vermek" amacını taşımaktadır. Yeniden düzenlenmiş olan İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci sınıflarda haftada üçer ders saati olmak üzere her sınıf için 36 haftada toplam 108 saatlik bir süre öngörülerek hazırlanmıştır. "Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi" adlı ders ise, yedinci ve sekizinci sınıflarda birer saattir. Ayrıca, sekizinci sınıfta "T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük" adıyla haftada iki saatlik bir Tarih dersi daha vardır (Can, Yaşar ve Sözer, 1998: 9-10).

2.3. Türkiye’de Zorunlu Eğitimin Tarihi Gelişimi ve Ülkemizin Sosyal Bilgiler Öğretimine Yaklaşımı

1973 tarihli Milli Eğitim Temel Kanunu ilköğretimi 8 yıl halinde düzenlemiştir ve bu uygulamaya 1981-1982’de deneme halinde önceleri on okulda başlanmıştır.

1982-1983 öğretim yılında 8 yıllık eğitim uygulamasının 200 okula yayılacağı açıklanmıştır.

Aktan (2003: 3); zorunlu-temel kesintisiz sekiz yıllık eğitimin, öğrencilerin hayata ve bir üst öğrenime hazırlanmaları hedefini işaret ederken, aynı zamanda verilen eğitimde önceliğin hayata hazırlamak olduğunu belirtmektedir. 14.06.1973 tarihinde kabul edilen ve 24.06.1973 tarihli Resmi Gazete’de 14574 sayı ve 1739 kanun numarası ile yayınlanan Milli Eğitim Temel Kanunu’nun II. Kısım-II. Bölüm’de yer alan 22. madde’de; “Temel eğitim genel olarak 7-14 yaşlarındaki çocukların eğitimini kapsar.” ve yine; 05.01.1961 tarihinde kabul edilen ve 12.01.1961/10705 tarihli Resmi Gazete’de 222 kanun numarası ile yayınlanan İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nda Genel Hükümler Bölümü’nde 3. Madde iken, 12.10.1983 tarih ve 2917 sayılı kanunun 1. Madde’si ile değiştirilen kanun maddesinde; “Mecburi ilköğretim çağı 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 14 yaşını bitirip 15 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter.” ifadeleri yer almaktadır. Bu iki kanun maddesinden de anlaşılacağı gibi, ilköğretim çağına giren her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı mecburi ilköğretim çağının dışına çıkana kadar sekiz yıllık temel eğitim kurumlarına devam etmek zorundadır.

05.01.1961 tarihinde kabul edilen ve 12.01.1961/10705 tarihli Resmi Gazete’de 222 kanun numarası ile yayınlanan İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nda Genel Hükümler Bölümü’nde 9. Madde iken, 12.10.1983 tarih ve 2917 sayılı kanunun 3. Madde’si ile değiştirilen kanun maddesinde de; “İlköğretim kurumları, 8 yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir.” ifadesi yer almaktadır.

Bu kanuna göre ilköğretim okulları beş yıllık ilkokullar ile üç yıllık ortaokullardan meydana gelir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu gereğince 8 yıllık eğitim veren ilköğretim okulları uygulamasına 1971-1972 öğretim yılında başlanmıştır. 1983 yılında kanun olarak çıkarılmasına rağmen, 18.08.1997 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 23084 sayılı ve 4306 numaralı kanun ile tüm ülkede sekiz yıllık kesintisiz eğitim uygulamasına geçilebilmiştir. Bu gecikmenin altında politik ve ekonomik nedenler yatmaktadır (Aktan, 2003: 4).

02.04.1998 tarihli, 2487 numaralı, 62 karar sayılı, İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın kabulü ile, 1998’e kadar uygulanan 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Ortaokul Milli Tarih ve Milli Coğrafya Programı 1998-1999 öğretim yılından itibaren kademeli olarak kaldırılmış ve yeni program hayata geçirilmiştir. Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitime geçilmesiyle birlikte Sosyal Bilgiler dersleri öğretim programları da, çağın gereksinimleri doğrultusunda yeniden düzenlenmeye çalışılmıştır. Bu düzenlemeler yapılırken ders konuları, zaman, süre, eğitim basamakları, okulun amaç ve ilkeleri de göz önünde bulundurulmaktadır.

İlköğretimde program geliştirme etkinlikleri genellikle daha fazla sayıda ilgilinin program yapma işine katılması, hazırlanan programın tanıtılması biçiminde uygulanmış, değerlendirme ve araştırmaya sürekli yer verilmemiştir. Son yıllarda ilkokul programı ders konuları, derslerin işlenişi ile ilgili açıklamalar boyutunda ele alınmıştır. Ancak ilkokul programının 1995 yılındaki baskısında davranışsal amaçların belirlenmesi yerine dersin amaçları ve konularının belirlenmesiyle yetinilmiştir. Bu arada, ders programları ayrı basılmış ve bu baskılarda davranışsal amaçlara önemle yer verilmiştir (Büyükkaragöz, 1997: 230-231).

1998 yılında ilköğretim okullarında uygulanmaya başlanan; Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda ise davranışsal amaçlar yer almamaktadır. Öğretmenlerin, ders planlarında programdaki özel amaçlar doğrultusunda davranışsal amaçlar belirlemeleri beklenmektedir.

Türkiye’de Sosyal Bilgiler derslerine yaklaşımı incelediğimizde genelde, Sosyal Bilgiler dersi vatandaşlık bilgilerini öğrenciye aktarmak amacıyla okutulan bir ders olarak bilinmektedir. Tek otorite ders kitabı olarak görüldüğünden, birey içinde yaşadığı hayatın sorunlarını çözmekte, kendisiyle ve toplumla barışık olmada ve karşılaştığı durumlara uyum sağlamakta zorlanmaktadır.

Erden; Barr, Barth ve Shermis'in ortaya koyduğu ve kimi yazarların da değindiği (Naylor ve Diem, 1987; Nelson, 1987; Michaelis, 1988) Sosyal Bilgiler öğretimine rehberlik eden üç yaklaşımdan söz etmektedir (Erden,1???)

Vatandaşlık Bilgisini Aktarma Olarak Sosyal Bilgiler: Sosyal Bilgiler öğretimi ile ilgili en eski yaklaşımdır. Bu yaklaşımda Sosyal Bilgilerin temel amacı, öğrencilere kültürel mirası aktararak, onların iyi birer vatandaş olmalarını sağlamaktır. Kültürel miras aktarılırken, öğrencilere geçmişteki bilgiler ve olgular, temel toplumsal, kurumsal, değerler, inançlar kazandırılmaya çalışılır.

Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler: Bu yaklaşıma göre iyi vatandaş yetiştirmek için öğrencilere Sosyal Bilimlerle ilgili disiplinlerdeki bilgi, beceri ve değerler kazandırılmalıdır. Bu yaklaşım genellikle konu alanı merkezli programlarda kullanılır.

Yansıtıcı İnceleme Alanı Olarak Sosyal Bilgiler: Bu yaklaşıma göre Sosyal Bilgiler öğretiminin amacı, öğrencilerin bireysel ve toplumsal problemleri tanımlama, analiz etme ve karar verme süreçlerini geliştirmektir. Bu yaklaşımda Sosyal Bilgilerin belli bir kapsamı yoktur. Çağdaş sorunlar çalışmanın temelini oluşturur.

Sosyal Bilgiler öğretimi sırasında öğretmenler bu üç yaklaşımdan birini tercih edebilirler. Ancak son yıllarda eğitimciler Sosyal Bilgiler öğretiminde bu üç yaklaşımdan birlikte yararlanmaktadırlar. Bir başka deyişle, Sosyal Bilgiler öğretiminde toplumun kültürel mirası, Sosyal Bilimlerle ilgili disiplinlerden yararlanılarak öğrencilere aktarılmaya çalışılmaktadır (Erden,1??? : 7).

Günümüzde, Sosyal Bilimlerin öğretiminde “bilimsellik” ağırlık taşımakla birlikte; içeriğin ayrı ayrı disiplinlerde yoğunlaşarak mı; yoksa disiplinler arası bir yaklaşımla, “Sosyal Bilgiler” kapsamı içinde, çocuğun algılama özelliğine uygun bir biçimde küresel(global) bir değerlendirme anlayışı ile mi verilmesi gerektiği konusu üzerinde odaklanmaktadır. Son yıllarda bilimsel çevrelerdeki eğilimin, Sosyal Bilimlerin öğretiminde izlenen “bütünlük” yaklaşımının hiçbir zaman göz ardı edilememesi noktasında olduğu söylenebilir (Sözer, 1998a: 23).

Günümüzde Sosyal Bilgiler halen tarih, coğrafya, vatandaşlık bilgisi konularının bir toplamı olarak algılanmaktadır (Erden, 2000: 6-7).

Œu anda, Türkiye’de ilköğretim kapsamında Sosyal Bilgiler dersi, hala 4., 5., 6. ve 7. sınıflar için Sosyal Bilgiler, 7. ve 8. sınıflar için Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi, 8. sınıflar için T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük adları altında okutulmaktadır.

BÖLÜM 3: İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Program değerlendirme araştırmaları, eğitim hizmetinin kalitesini arttırmayı amaçlamaktadır. Eğitim hizmetinin kalitesinin artırılması için, öncelikle programın uygulamadaki durumunun ne olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Program değerlendirme çalışması sonucunda da değerlendirilen programın elde edilen sonuçlara göre düzeltilmesi veya geliştirilmesine yönelik öneriler ortaya konulmalıdır (Selvi,1996:9-12).

Her eğitim basamağında olduğu gibi ilköğretim basamağında da program geliştirme sürecinin devam etmesi ve eğitim programlarının bilim ve teknolojide meydana gelen gelişmeleri izleyebilmesi için sürekli olarak değerlendirilmesi gereklidir. Cumhuriyetin ilanından bugüne kadar geçen zaman içinde ilköğretim ve ilkokul programları ile bu programlarda yer alan Sosyal Bilgiler programı incelendiğinde, programın toplumun ve öğrencilerin gereksinimlerine yanıt vermediği, programların temel eğitimin amaçlarına uygun olarak geliştirilmediği görülmektedir (Anıl, 1999:26).

Bireysel özgürlük ve iyi yaşam için bilginin ve eğitimin giderek artan bir önem kazanması, ileri düzeyde eğitim görmüş bireylerle yeterince eğitilmemiş bireyler arasında oluşan boşluk, düşünen ve aynı zamanda düşündüğünü uygulamaya koyabilen insana olan gereksinimin artması gibi gelişmeler diğer programların olduğu gibi Sosyal Bilgiler programının da geliştirilmesi gereksinimini gündeme getirmiştir (Alkan,1984b:3). Bu durumda Sosyal Bilgiler öğretim programının amaçlarına ulaşabilmesi ve kendinden beklenen işlevi daha iyi yerine getirebilmesi, eksik yönlerinin belirlenerek geliştirilmesi için programın incelenmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir.

Son yıllarda Sosyal Bilgiler Programına ilişkin olarak bazı araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Bunlar;

Kahveci (1986) tarafından, “Ortaokullarda Sosyal Bilgiler Ders Programlarının Değerlendirilmesi” adlı bir araştırma yapılmıştır.

Ortaokullardaki Sosyal Bilgiler Programını 300 öğretmenin görüşüne dayalı olarak değerlendiren Kahveci, programın amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçlerine ilişkin bulgular elde etmiştir. Bu araştırmada, programın amaçlarının Milli Eğitimin amaçlarını

kısmen gerçekleştirdiği, amaçların öğrencilerin psikolojik gelişimlerine kısmen uygun olduğu ortaya konulmuştur. Programda içeriğin dağılımının kesmen dengeli olduğu belirlenmiş, dersin öğretiminde en çok düz anlatım ve soru-cevap yönteminin kullanıldığı, öğretmenlerin yarısından çoğunun okullarda ders araç ve gereçlerini yetersiz buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Candan (1990) tarafından, “İlkokul Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi Derslerinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi” adlı bir araştırma yapılmıştır.

Candan, ilkokul beşinci sınıf Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyini örneklem kapsamına aldığı 6 ilkokuldaki öğrencilere uyguladığı ankete göre belirlemiştir. Bu araştırma ile, Sosyal Bilgiler dersinde amaçların beşte üçüne ulaşıldığı ortaya konulmuştur.

NCSS (1993) tarafından, hazırlanan “Etkili Bir Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğrenimi Düşüncesi” adlı görüş bildirgesinde Sosyal Bilgiler öğretimi ve öğreniminin temel özellikleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu görüş bildirgesi sonucunda, Sosyal Bilgiler öğretimi ve öğreniminin anlamlı, değer-yüklü, bütünleştirici, meydan okuyucu ve aktif olduğunda etkili olabileceğine dair ölçütler tespit edilmiştir.

Gümüş (1993) tarafından, “Ortaöğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi” adlı bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ortaöğretim kurumlarında uygulamaya konulan coğrafya dersinin öğretiminin nasıl gerçekleştirildiği ortaya konmaya çalışılmış ve bu doğrultuda ortaöğretim kurumlarında uygulanan coğrafya öğretim programı incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretim yöntemleriyle ilgili olarak; coğrafya öğretiminde kullanılması gereken öğretim tekniklerinin anlatım, soru-cevap, problem çözme, gösteri, gezi-gözlem ve deney tekniği olduğu, araç-gereç kullanımı konusunda ise televizyon, video ve bilgisayar gibi üstün teknoloji ürünü araçların da kullanılması gerektiği, diğer yandan ülkemizde çok fazla kullanılmayan uzay ve hava fotoğraflarının da coğrafya öğretim araçları arasında sayılması gerektiği tespit edilmiştir.

Aydiner (1995) tarafından, “İlköğretimde Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarına İlişkin Öğretmen ve Müfettiş Görüşleri” adlı bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada, ilköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının geliştirme ilke ve

tekniklerine uygunluğu, programa ilişkin görüşlerin ve uygulamada karşılaşılan güçlüklerin neler olduğu, programın yeniden düzenlenmesi ve geliştirilmesinde, öğretmen ve müfettiş görüşlerinin neler olduğu araştırılmaktadır.

Araştırma için, Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan 100 sınıf öğretmeni ve Ankara ilinde görevli 30 ilköğretim müfettişi rastgele örneklem yoluyla tespit edilerek anket uygulanmış, program geliştirme ilke ve teknikleri ile ilgili literatür taranmış, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan ilköğretim kurumları, 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi programının, program geliştirme ilke ve tekniklerine uygun hazırlanmadığı tespit edilmiştir.

Jay (1995), yaptığı araştırmasında Missouri ortaokullarında uygulanan Sosyal Bilgiler programını var olan durum ve programın uygulanışı açısından incelemiştir. Araştırmaya yönelik bulgular seçilen 8 okuldaki Sosyal Bilgiler bölümü başkanlarına ve öğretmenlerine uygulanan anket aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırma, programın tekrar gözden geçirilmesi ve program süreci dikkate alınarak uygulamaya geçirilmesi yönünde bulgular ortaya koymuştur.

Polat (1996) tarafından, “Ortaokul Milli Tarih Programının Değerlendirilmesi” adlı bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada, ortaokullarda uygulanan Milli Tarih Programının amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme öğeleri açısından genel bir değerlendirmesinin yapılmasına çalışılmış ve eksiklerin neler oldukları araştırılmıştır.

Araştırmanın sonucunda, ilköğretim okullarında uygulanan Milli Tarih Programının yararlı ve uygun olmadığı, ayrıca programın, amaçlarının, içeriğinin, öğrenme-öğretme süreçlerinin ve değerlendirme boyutlarının yeniden düzenlenmesi ve uygulamada sürekli geliştirilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Anıl (1999) tarafından, “İlköğretim Kurumlarında Uygulanan Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi” adlı bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada, ilköğretim kurumlarında uygulanan 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme öğeleri açısından genel durumu öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma için, Eskişehir il merkezinde bulunan 28 ilköğretim okulunun 4. ve 5. sınıflarında görev yapan 127 öğretmene anket uygulanmış, araştırma konusu ile ilgili literatür taranmış, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan ilköğretim kurumları 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler Programının genelde ‘‘kısmen’’ yararlı ve uygun olduğu, amaçlar, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme boyutları açısından ise yeterli ölçüde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şahan (2000) tarafından, ‘‘Sosyal Bilgiler Dersinin Bilimsel Davranışları Kazandırma Yönünden Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi’’ adlı bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada, varolan durumun ortaya konularak, geleceğe yönelik öneriler geliştirmek üzere, öğretmen görüşlerine göre Sosyal Bilgiler ders içeriği ile yapılan etkinliklerin, bilimsel davranışları kazandırabilir özellikte olup olmadığı araştırılmaktadır.

Araştırma için, Balıkesir ili ve ilçelerinde görev yapan sınıf öğretmenlerinden %10’una rastgele örneklem yolu ile belirlenenlere ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerine anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinin bilimsel davranışları kazandırma yönünden yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Anıl (2000) tarafından, ‘‘Okul Deneyimi I Dersi Kapsamında Sosyal Bilgiler Dersini Gözleyen Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Sosyal Bilgiler Öğretiminin Değerlendirilmesi’’ adlı bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada, Okul Deneyimi I Dersi Kapsamında ilköğretim okullarına giden ve altıncı ve yedinci sınıflarda Sosyal Bilgiler dersini gözleyen öğretmen adaylarının görüşlerine dayalı olarak Sosyal Bilgiler öğretiminin nasıl gerçekleştirildiği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anıl’ın öğretmen adayları ile yaptığı grup görüşmeleri ve bu adayların yazılı belge ve raporları sonucunda; gözlenen Sosyal Bilgiler öğretimine göre, öğretmenler tekrar, etkin katılım, dönüt-düzeltilme, ipucu öğretim ilkelerini sürekli; pekiştirici ve güdüleme ilkelerini ise zaman zaman göz önünde bulundurmaktadır. Öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde soru-yanıt yöntemi ile birlikte düz anlatım yöntemine yer vermektedir. Sosyal Bilgiler öğretiminde yeterli araç-gereç kullanılmamakta ve öğretim sırasında değerlendirmeye yer verilmektedir, sonuçları ortaya çıkmıştır.

Aynacı (2001) tarafından, “Sosyal Bilgiler Programı Hakkında Uzman, Müfettiş ve Öğretmenlerin Görüşü” adlı bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmada, Sosyal Bilgiler programının öğretmen, müfettiş ve uzmanların görüşleri doğrultusunda genel bir değerlendirmesinin yapılmasına çalışılmış ve eksiklerin neler oldukları araştırılmıştır. Araştırma için, Kırşehir ili ve ilçelerindeki ilköğretim 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin hepsine, bu öğretmenleri denetleyen müfettişlere ve Türkiye’deki bu alanın uzmanlarına anketler uygulanmıştır.

Araştırmanın sonucunda, hedeflerin, Türkiye’nin toplumsal gerçeğine uygun olarak, birey ve konu alanı özellikleri dikkate alınarak, öğrencilere kazandırılacak davranışlar şeklinde yeniden yazılması gerektiği tespit edilmiştir.

Aktan (2003) tarafından, “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (6 ve 7) Ünitelerine ilişkin Branş Öğretmenleri ve Müfettiş Görüşleri” adlı bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmada ilköğretim 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programlarının içeriklerinde yer alan konuların yeterli olup olmadıkları, bazı konuların öğretim programından çıkarılması eklenmesi ya da ağırlıklarının artırılması veya azaltılmasının gerekip gerekmediği konusunda Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve ilköğretim müfettişlerinin görüşlerinin neler olduğu araştırılmaktadır.

Araştırma için, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı, Sakarya ili sınırları içerisinde bulunan ilköğretim okullarında görevli Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve ilköğretim müfettişlerine anket uygulanmış, araştırma konusu ile ilgili literatür taranmış, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan ilköğretim kurumları 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki üniteler incelenmiştir.

Araştırmanın sonucunda, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yarısından, ilköğretim müfettişlerinin de üçte ikisinden fazlası, 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler derslerinin, öğrencilerin lise öğrenimleri sırasında görecekleri tarih ve coğrafya derslerine temel oluşturabilmekten uzak olduğunu düşünmektedirler.

Ayar (2003), tarafından, “Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretim Hizmetinin Niteliğini Belirleyen Öğelerin (İpucu, Öğrenci Katılımı, Pekiştireç, Dönüt-Düzeltilme) Kullanımı” adlı bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmada, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı kapsamında ipucu, öğrenci katılımı, pekiştireç, dönüt-düzeltilme gibi öğelerin,

öğretim hizmetinin niteliğini belirleyip belirlemediği ve öğretim hizmetinde ne derece etkili olduğu öğretmen ve öğrencilere anket uygulanarak, konu ile ilgili literatür taranarak ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan ilköğretim Sosyal Bilgiler Programı incelenerek tespit edilmeye çalışılmıştır.

Acar (2003) tarafından, “Sosyal Bilgiler Dersi İçeriğinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” adlı bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada ilköğretim okullarının 6. ve 7. sınıflarında okutulmakta olan Sosyal Bilgiler dersinin içeriğinin öğretiminde karşılaşılan sorunlar, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda belirlenmeye ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır. Araştırma için Eskişehir ili ve merkezinde bulunan 82 ilköğretim okulunun 6. ve 7. sınıflarda görev yapan 116 Sosyal Bilgiler öğretmenine anket uygulanmış, araştırma konusu ile ilgili literatür taranmış ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan ilköğretim kurumları 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Programı incelenmiştir.

Araştırmanın sonucunda, ilköğretim okullarının 6. ve 7. sınıflarında okutulmakta olan Sosyal Bilgiler dersinin içeriği öğretmenlerce genelde “kısmen” yararlı ve uygun bulunmuştur. Öğretmenlerden % 51,7’si içeriği “öğrencilerde bilgi ve becerilerin geliştirilmesini ön planda tutma” yönünden yeterli görmemişlerdir. Öğretmenler başarılı bir içerik öğretiminin öncelikle, görsel-işitsel araçlarla ve öğrenci merkezli bir öğretimle olabileceğini belirtmişlerdir.

BÖLÜM 4: YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma evreni , veriler ve toplanması, ölçme araçları, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması konularında bilgi verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Modeli :

İlköğretim kurumlarında uygulanmakta olan 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz Ünitesini öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirmeyi amaçlayan bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde tarama modelinden yararlanılmıştır. Bu model çerçevesinde, ilköğretimin 6. sınıflarında görevli bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin görüş ve önerileri var olan duruma dayalı bir biçimde betimlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca var olan durumun, öğretmenlerin cinsiyetine, mesleki kıdemlerine ve en son bitirdikleri okula yada eğitim-öğretim programına göre değişip değişmediği de ilişkisel olarak aranmıştır. Araştırmada konu alanıyla ilgili literatür taranmış ve bu literatüre ve uzman görüşlerine dayanarak anket hazırlanmıştır. Şanlıurfa il merkezinde ve Birecik ilçesinde yer alan ilköğretim okullarında görev yapan kadrolu Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine söz konusu anketin uygulanması sonucu elde edilen veriler araştırmada kullanılmıştır.

4. 2. Araştırmanın Çalışma Evreni :

Bu araştırmanın genel evrenini, Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarının altıncı sınıflarında görev yapan Sosyal Bilgiler branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma evrenini ise, 2005-2006 eğitim-öğretim yılının II. döneminde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Şanlıurfa il merkezindeki ve Birecik ilçesindeki 67 resmi ilköğretim okulunun altıncı sınıflarında görev yapan 109 Sosyal Bilgiler branş öğretmeni oluşturmaktadır.

Çalışma evreninin çok büyük olmaması, ulaşmada güçlük bulunmaması ve daha güvenilir bilgilerin elde edilebileceği düşüncesiyle, araştırmada örneklem alma yoluna gidilmeyerek, araştırma çalışma evrenini oluşturan bütün öğretmenler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca araştırmada evren olarak şanlıurfa ili ve Birecik ilçesinde yer alan resmi ilköğretim okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin seçilme nedeni altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersini okutuyor olmalarıdır.

Araştırmanın şanlıurfa il merkezi ve Birecik ilçesinde bulunan ilköğretim okullarında yapılmasında, araştırmacının aynı il ve ilçe sınırları içinde Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak görev yapması, ulaşım imkanlarının uygun olması, bölgede yapılan bilimsel çalışmaların sayısının az olması; dolayısıyla, araştırmacının araştırma için gerekli koşulları daha iyi ve daha kolay düzenleyebileceği düşüncesi etkili olmuştur.

Araştırmanın çalışma evreniyle ilgili sayısal bilgiler aşağıdaki Tablo 5’te verilmiştir.

- Tablo 5’teki bu sayısal değerler şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Birecik İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nün 2006’ daki verilerine göre düzenlenmiştir.
- Tablo 5’ te görüldüğü gibi, araştırmanın çalışma evrenini 2005-2006 eğitim-öğretim yılının II. döneminde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı şanlıurfa il merkezindeki ve Birecik ilçesindeki 67 resmi ilköğretim okulunun altıncı sınıflarında görev yapan 109 Sosyal Bilgiler branş öğretmeni oluşturmaktadır.

Tablo 5. Araştırmanın alışma Evreni :

No	Okulun Adı	Öğretmen Sayısı (s)	Yüzde (%)
1	YİBO	4	3.7
2	Kanuni Sultan Süleyman İ.Ö.O.	3	2.8
3	Halide Nusret Zorlutuna İ.Ö.O.	3	2.8
4	Şehit Nusret İ.Ö.O.	1	,9
5	Alpaslan İ.Ö.O.	1	,9
6	Mithatpaşa İ.Ö.O.	1	,9
7	Şanhurfa İ.Ö.O.	2	1.9
8	Yardımcı İ.Ö.O.	1	,9
9	Osman Ertörer İ.Ö.O.	2	1.9
10	Ertuğrul Gazi İ.Ö.O.	1	,9
11	Ziyaeddin Akbulut İ.Ö.O.	2	1.9
12	A.Hamdi Akseki İ.Ö.O.	1	,9
13	İsmet Paşa İ.Ö.O.	3	2.8
14	Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O.	2	1.9
15	Ozman Gazi İ.Ö.O.	1	,9
16	Eyyübiye İ.Ö.O.	1	,9
17	Şair Nabi İ.Ö.O.	1	,9
18	T.A.D Rasime Polat İ.Ö.O.	2	1.9
19	Kıyas İ.Ö.O.	1	,9
20	Şanhurfa Atatürk Lisesi	1	,9
21	Mimar Sinan İ.Ö.O.	1	,9
22	Hatice Gelener İ.Ö.O.	3	2.8
23	Koç İ.Ö.O.	1	,9
24	Cumhuriyet İ.Ö.O.	1	,9
25	Karaköprü İ.Ö.O.	1	,9
26	Öğretmen İhsan Özdemir İ.Ö.O.	2	1.9
27	Atatürk İ.Ö.O.	2	1.9
28	Kızlar İ.Ö.O.	1	,9
29	Prof. Abdulkadir Karahan İ.Ö.O.	1	,9
30	Vatan İ.Ö.O.	1	,9
31	Bağlarbaşı İ.Ö.O.	3	2.8
32	Şehitlik İ.Ö.O.	3	2.8
33	İkiazğız İ.Ö.O.	1	,9
34	Fevzi akmak İ.Ö.O.	3	2.8
35	Akdilek İ.Ö.O.	1	,9

Tablo 5'in Devamı:

No	Okulun Adı	Öğretmen Sayısı (s)	Yüzde (%)
36	Sayburç İ.Ö.O.	1	,9
37	Yakubiye İ.Ö.O.	2	1,9
38	İbrahim Tatlıses İ.Ö.O.	1	,9
39	Seksenören İ.Ö.O.	1	,9
40	Fatih Sultan Mehmet İ.Ö.O.	3	2,8
41	Ş.urfa Profilo İ.Ö.O.	2	1,9
42	Yenişehir İ.Ö.O.	3	2,8
43	Yunus Emre İMKB İ.Ö.O.	2	1,9
44	Merkez Sağlık İ.Ö.O.	1	,9
45	Ulubatlı Hasan İ.Ö.O.	1	,9
46	Sırrın İ.Ö.O.	1	,9
47	Gazi İ.Ö.O.	1	,9
48	Mehmet Saçlı İ.Ö.O.	3	2,8
49	Yavuz Selim İ.Ö.O.	4	3,7
50	Mustafa Vedat Mutlu İ.Ö.O.	1	,9
51	Yenice İ.Ö.O.	1	,9
52	Ahmet Erseven İ.Ö.O.	2	1,9
53	Ş.urfa Merkez Akziyaret İ.Ö.O.	1	,9
54	Turan İ.Ö.O.	1	,9
55	M.Aziz Parmaksız İ.Ö.O.	1	,9
56	Cengiz Topel İ.Ö.O.	3	2,8
57	Birecik Atatürk İ.Ö.O.	2	1,9
58	Birecik 11 Temmuz İ.Ö.O.	1	,9
59	Dumlupınar İ.Ö.O.	1	,9
60	Fırat İ.Ö.O.	1	,9
61	Emin Saygın İ.Ö.O.	1	,9
62	Fevzipaşa İ.Ö.O.	2	1,9
63	S. ve F. Karaata İ.Ö.O.	1	,9
64	Sadettin ve Cemal Karaata İ.Ö.O.	1	,9
65	Böğürtlen İ.Ö.O.	1	,9
66	Mezra İ.Ö.O.	1	,9
67	Mağaralı İ.Ö.O.	1	,9
	Toplam	109	100,0

Araştırmada Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine uygulanan anketlerin geri dönüşümleriyle ilgili sayısal bilgiler Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Uygulanan Anketlerin Geri Dönüşüm Sayıları:

Anket Uygulanan Okullar	Araştırmanın Çalışma Evrenindeki Öğretmen Sayısı (s)	Yanıtlanan Anket Sayısı (s)	Yanıtlanan Anket Yüzdesi (%)
Şanlıurfa İl Merkezindeki ve Birecik İlçesindeki Resmi İlköğretim Okulları	109	109	%100.0

Tablo 6’da görüldüğü gibi, anket dağıtılan öğretmen sayısı 109 olup, ankete yanıt veren öğretmen sayısı da 109’dur. Görülmektedir ki; araştırmanın çalışma evrenini oluşturan anketlerin tamamı geçerli olarak ve anket kurallarına uygun bir şekilde doldurularak geri alınmıştır. Anketi yanıtlayan öğretmenlerin %100 oranında olması, araştırma açısından olumlu bir gösterge olarak kabul edilebilir

4.3. Veriler ve Toplanması:

Araştırma için gerekli olan verileri, geniş bir literatür taramasından elde edilen bilgilerin yanında, ilköğretim okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinden sağlanan görüşler oluşturmaktadır. Böylece veriler çeşitlendirilerek araştırmanın geçerliliği arttırılmaya çalışılmıştır. Konuyla ilgili öğretmen görüşleri, bu konuda araştırmacı tarafından, uzman görüşlerine dayalı olarak geliştirilmiş olan anket formuna verilen yanıtlarla belirlenmiştir.

4.4. Ölçme Araçları:

Araştırma probleminin çözümü için gerekli bilgileri toplamak üzere araştırmacı tarafından bir anket geliştirilmiştir. Anket geliştirilmeden önce benzer nitelikli bilgi toplama araçları incelenerek yeterli sayıda kapalı uçlu soru maddesi ve bunlara uygun yanıt seçenekleri belirlenmiştir. Kapalı uçlu sorularla birlikte yanıt seçenekleri de verilmiş, böylece kaynak kişinin, kendisine sunulan yanıt seçeneklerinden hangisini uygun görüyorsa, onu işaretlemesi sağlanmıştır. Kapalı uçlu sorular, istenen bakış açısını davet etmekte, kaynak kişi için yanıtlama kolaylığı sağlamaktadır. Bu tür soruların, araştırmacı için değerlendirme kolaylığı sağlaması da söz konusudur. (Karasar, 1999:176).

Anket önce taslak olarak hazırlanmış, sonra taslağa yönelik kapsam geçerliliği için uzman görüşleri alınmış, meslek grubu içinde tartışılmış, geliştirilen öneri ve eleştiriler ışığında, bazı maddeler düzeltilerek ankete son biçimi verilmiştir.

Bilgi toplama aracı olarak geliştirilen anket formu üç bölümden oluşmaktadır:

4.4.1. Kişisel Özelliklerle İlgili Bilgi Formu:

Dört sorunun yer aldığı birinci bölümde, öğretmenlere ilişkin kişisel bilgiler mevcuttur.

4.4.2. İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesinin Var Olan Durumunu Belirlemek Amaçlı Anket Formu:

İkinci bölümde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ilköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin geneline ve öğelerine ilişkin görüşlerine yönelik, var olan durumu belirlemek amaçlı “Evet” , “Kısmen” , “Hayır” seçeneklerinin bulunduğu 42 soru yer almaktadır.

4.4.3. İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesine İlişkin, Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Geleceğe Yönelik Önerilerini Belirlemek Amaçlı Anket Formu:

Üçüncü bölümde ise, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ilköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin işlenişi ve öğeleri ile ilgili olarak, geleceğe yönelik önerilerini belirlemek amaçlı “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneklerinin bulunduğu 18 soruluk bir skala yer almaktadır.

En son sayfada ise “Araştırmaya katkı getirecek başka görüş ve önerileriniz varsa lütfen aşağıya yazınız” şeklinde açık uçlu bir soru maddesiyle öğretmenlerin diğer görüş ve önerileri alınmıştır.

Anketin geçerliliğinin sağlanması için, ankette yer alan her maddenin araştırılmakta olan konu ile ilişkili olmasına ve tüm konuyu kapsamasına özen gösterilmiştir. Anket içinde değişik yerlere birbirlerini tekrarlar nitelikte bazı sorular koyularak cevaplardaki dürüstlük ve güvenilirlik kontrol edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra yine anketin geçerliliğini sağlamak için, anket konusunda uzman görüşleri alınarak, alınan eleştiriler

doğrultusunda çeşitli düzeltmeler sonucu anket geliştirilmiştir. Geliştirilen veri toplama aracı, araştırma amacıyla kullanılmadan önce, çalışma evrenini temsil edebilecek nitelikte ve sayıda daha küçük yerlerde araştırmacının da katımlıyla ön denemeden geçirilmiş, ayrıca, anket uygulanan bazı öğretmenlerle görüşme yapılmıştır. Öndenmeden alınan sonuçlar ile görüşmeden elde edilen veriler düzenlenerek anketin güvenilirliğinin sağlanmasına çalışılmıştır.

Bu çalışmalardan sonra, anket formu danışman öğretim üyesiyle birlikte yeniden gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve uygulamaya hazır hale getirilmiştir (Ek5).

Uygulamaya hazır hale getirilerek, son şekli verilen anket formu yeterli sayıda çoğaltılmıştır. Araştırmacının hazırlamış olduğu anket uygulamasının yapılmak istenmesine dair dilekçe (Ek 6), halen görev yaptığı Birecik Yatılı İlköğretim Bölge Okulu Müdürlüğü aracılığıyla, Birecik İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gönderilmiş, oradan da Birecik Kaymakamlığı'nın onayı alınarak (Ek 7), Birecik Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün bir yazısı ile Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne ulaştırılmıştır (Ek 8). Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü de, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'na başvurulması gerektiğini bildirmiştir.

Anketin okullardaki ilgili öğretmenlere uygulanması için izin almak üzere, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün bir yazısı ile Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'na (EARGE) başvurulmuş ve anketin uygulanması için gerekli izin onayı alınmıştır (Ek 9).

2005-2006 eğitim-öğretim yılının ikinci dönemi olan Mayıs ayı içinde anketin uygulanacağı tüm okullara, okul yöneticilerine anket hakkında Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından bilgi verilmiş, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'ndan alınan izin onay belgesi sunulmuş ve araştırmaya ilişkin anketlerin ilgili öğretmenlere dağıtılması ve toplanmasının yöneticilerce yapılması ve belirlenen günde Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından anketlerin toplu olarak alınması kararlaştırılmıştır. Anketler verilen süre içinde öğretmenlere uygulanmış ve belirlenen günde geri alınmıştır. Ancak Birecik ilçesinde uygulanmış olan anket formları tüm okullardaki ilgili öğretmenlere, araştırmacı tarafından dağıtılmış

ve toplanmıştır. Bu anket formlarının bir bölümü, ilk turda, öğretmenlerden kaynaklanan nedenlerden dolayı toplanamamış, daha sonra belirlenen bir günde kalan bölümünün toplanması mümkün olmuştur. Uygulanan anketlerin geri dönüş oranı %100 olarak gerçekleştirilmiştir.

4.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması:

Araştırma için kullanılan anket formlarının tümü toplandıktan sonra, kodlamaya geçilmeden önce, teker teker kontrol edilmiştir. Bu kontrol sırasında Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine uygulanan anketlerin tümünün, tam (109) ve kurallara uygun olarak doldurulduğu tespit edilmiştir. Anketin birinci bölümünde yer alan ve öğretmenlerin çeşitli niteliklerini ortaya koyan bağımsız değişkenlere göre, anketin ikinci bölümünde yer alan ve bağımlı değişken olarak kabul edilen görüş ve öneriler bilgi formlarına işlenmiş, böylece bilgisayara aktarılmaya hazır hale getirilmiştir.

Bilgisayara SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı yardımıyla işlenen anketin uygulandığı deneklere ilişkin veriler, frekans (s) ve yüzde (%) değerler olarak ifade edildikleri için, bağımsız değişkenler ile bağımlı değişkenler arasındaki ilişkinin test edilmesinde, istatistiksel teknik olarak Ki-Kare (χ^2) Testi tekniği uygulanmıştır.

Ki-Kare Testi'nin çözümlenmesinde; (a) sınıflandırmanın gerçekten birbirinden bağımsız olması ve her bir frekansa neden olan kaynağın yalnızca bir tek sınıfta dikkate alınması; (b) her gözenek için beklenen değer hiçbir zaman sıfır olmaması gerekir (Karasar,1999:243). Ayrıca beklenen değer beşin altında olan gözenek sayısının toplam gözeneklerin % 20'sini geçmemesi gerekir.

Ki-Kare çizelgelerinde, gözeneklere düşen frekansların boş olmaları ve gözeneklerin yüzde yirmisinde beşten aşağı frekans bulunması durumunda, uygun kolonlarda birleştirme yoluna gidilmiş ve analiz yinelenmiştir (Özdamar, 1996:88).

Ki-Kare Testi tekniğinde değişkenler arasındaki ilişki tespit edilmektedir. Bu araştırmada verilerin dağılımı nedeniyle Ki-Kare değerlerinin hesaplanamadığı durumlarda tablolarda yüzdelik değerlere yer verilmiş ve bu doğrultuda açıklamalarda bulunulmuştur.

Araştırma ile ilgili veriler toplandıktan sonra bu veriler ışığında yorum yapılırken önce, bağımsız değişkenler ile bağımlı değişkenlerin arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılmış, istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamışsa, durumun kısaca açıklaması yapılmıştır. Ancak bağımsız değişkenler ve bağımlı değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin bulunması durumunda, durumu gösteren tablolardan sonra daha ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlılığının test edilmesinde ve verilerin analizinde $P < 0.05$ güvenirlilik düzeyi benimsenmiştir.

Ki-Kare Testinin anlamlı bulunması, iki değişken arasında bir ilişki olduğunu belirtmekte; ancak bu ilişkinin miktarı hakkında fikir vermemektedir. Bu durumda ilişki miktarının belirlenebilmesi için C(contingency) katsayısının hesaplanması uygun görülmüştür. Çünkü, C katsayısı hesaplandığı takdirde, değişkenler arasındaki ilişkinin miktarı konusunda, zayıf da olsa bir fikir edinme olanağı bulunmaktadır. C katsayısı , iki değişken arasında ilişkinin derecesini gösterir, ancak yönünü göstermez. C değeri sıfır olduğu zaman ilişkinin yokluğu ve tama yaklaştıkça yüksek bir ilişki olduğunu göstermektedir (Kaptan,1995:270).

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anketin üçüncü ve son bölümünde bulunan ve Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin ilköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin işlenişine ilişkin, geleceğe yönelik önerilerini içeren bilgilerin analizinde, bağımsız değişken düzeylerine göre ilişkilerin belirlenmesine çalışılmıştır. Bu bölüme ilişkin verilerin analizinde frekans sayımı(s) ve yüzdelerden(%) yararlanılmıştır.

Yapılan bu araştırma ile ilgili bütün istatistiksel çözümlenmelerde SPSS paket programından faydalanılmıştır.

BÖLÜM 5: BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın temel amacına uygun olarak ele alınan problemin çözümü için, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinden sağlanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Ankette yer alan bölümler ve bu bölümlerdeki araştırmanın alt problemleri doğrultusunda sorulan sorulara verilen cevaplara göre tablolar hazırlanıp, ardından her tabloyla ilgili açıklamalar ve yorumlar yapılmıştır.

Bulgular ve yorumlar, amaçlarda izlenen sıraya uyularak üç başlık altında sunulmaktadır:

- Kişisel Özelliklerle İlgili Bilgiler
- 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesinin Var Olan Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar
- Geleceğe Yönelik Önerilerle İlgili Bulgular ve Yorumlar

5.1. Kişisel Özelliklerle İlgili Bilgiler:

Bu bölümde, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin cinsiyetlerine, mesleki kıdemlerine ve en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programına göre dağılımları bulunmaktadır.

Tablo 7'de araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 7. Çalışma Evrenindeki Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı:

Öğretmenin Cinsiyeti	Öğretmen Sayısı (s)	Yüzde (%)
Kadın	34	31.2
Erkek	75	68.8
Toplam	109	100.0

Tablo 7'deki verilerde görüldüğü gibi, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin %68.8'ini erkekler oluştururken, kadınların oranı %31.2'dir. Dolayısıyla araştırmanın çalışma evreninin önemli bir kısmını, erkek öğretmenler oluşturmaktadır.

Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin meslekteki kıdemlerine göre dağılımı ise Tablo 8’de görülmektedir.

Tablo 8. Çalışma Evrenindeki Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Yıllarına Göre Dağılımı:

Mesleki Kıdem	Öğretmen Sayısı (s)	Yüzde (%)
1-5 yıl	66	60.6
6-10 yıl	28	25.7
11-15 yıl	8	7.3
16-20 yıl	4	3.6
26 ve daha yukarısı	3	2.8
Toplam	109	100.0

Tablo 8’deki verilerden anlaşılacağı gibi, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinden mesleki kıdem yılı 1-5 yıl arasında olanların oranı (%60.6), diğer mesleki kıdem yıllarında yer alan öğretmenlere göre daha fazladır. Dolayısıyla bu durum, mesleki tecrübe eksikliğinin bulunabileceğini düşündürülebilir. Bunu %25.7 ile 6-10 yıl arasında öğretmenlik yapanlar izlemektedir. Daha sonra %7.3’lük bir oran ile 11-15 yıl arasında çalışanlar ve %3.6’lık bir oran ile 16-20 yıl arasında çalışanlar gelmektedir. Araştırmada yer alan öğretmenlerin hiçbirinin 21-25 yıl arasında mesleki kıdemi olmadığı için bu aralığa tablolarda yer verilmemiştir. Araştırmanın çalışma evreninde bulunan öğretmenlerin en azını %2.8’lik bir oranla 26 ve daha çok yıl görev yapanlar oluşturmaktadır. Bu bilgiler , Şanlıurfa il merkezinde ve Birecik ilçesinde bulunan resmi ilköğretim okullarında, Sosyal Bilgiler branşında görev yapan öğretmenlerin yarısından fazlasını (%60.6) 1-5 yıl arasında görev yapanların oluşturduğunu ortaya koymaktadır.

Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin, en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programına ilişkin bilgiler Tablo 9’da görülmektedir.

Tablo 9. Çalışma Evrenindeki Öğretmenlerin En Son Bitirdikleri Okul yada Eğitim-Öğretim Programı Türlerine Göre Dağılımı:

En Son Bitirilen Okul/ Eğitim-Öğretim Programı Türü	Öğretmen Sayısı (s)	Yüzde (%)
Lisans Tamamlama Programı	6	5.5
Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği Programı	28	25.7
Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Programı	21	19.3
Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı	46	42.1
Yüksek Lisans	3	2.8
Diğer	5	4.6
Toplam	109	100.0

Tablo 9'daki verilere göre, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük çoğunluğunu (%42.1) Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler oluşturmaktadır. Bunu %25.7'lik oranla Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler ve %19.3'lük oranla Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler izlemektedir. Bu durum, Sosyal Bilgiler derslerinde tarih ve coğrafya konularına verilen önem derecesinde değişiklikler oluşturabileceğini düşündürülebilir. Araştırmanın %5.5'lik bir bölümünü Lisans Tamamlama Programı mezunu öğretmenler oluştururken, %2.8'lik bir bölümünü ise Yüksek Lisans mezunu öğretmenler oluşturmaktadır.

5.2. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesinin

Varolan Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar:

Bu bölümde araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin geneline, öğelerine ve bu ünitenin işlenişine ilişkin görüşlerini yansıtan bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir. Aynı zamanda elde edilen bulgular, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin kişisel özellikleri ile ilişkisi açısından da incelenmiş ve bu doğrultuda yorumlar yapılmıştır.

5.2.1. Türkiye'miz Ünitesinin, Genelde Yararlı ve Uygun Olma Durumuna İlişkin Görüşler:

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesini

“genelde yararlı ve uygun” bulup bulmadıkları sorulmuş ve öğretmenlerden alınan cevaplar Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesini Genelde Yararlı ve Uygun Buluyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	63	57.8	57.8	57.8
Kısmen	42	38.5	38.5	96.3
Hayır	4	3.7	3.7	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 10’daki verilerden, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlasının (%57.8) Türkiye’imiz Ünitesini genelde “yararlı ve uygun” buldukları, %38.5’nin “kısmen” yararlı ve uygun buldukları, %3.7’lik az bir oranının ise bu üniteyi yararlı ve uygun bulmadıkları anlaşılmaktadır. Türkiye’imiz ünitesini genelde “yararlı ve uygun” bulan öğretmenler, %57.8’lik bir oranla, araştırmaya katılan 109 Sosyal Bilgiler branş öğretmeninden 63’ünü oluşturmaktadır.

Tablo 11. 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesinin Genelde Yararlı ve Uygun Olma Durumuna İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	21	33.3	13	31.0			34	31.2			P=0.377	
	Erkek	42	66.7	29	69	4	100	75	68.8	1.949	2	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	63	100	42	100	4	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	40	63.5	22	52.4	4	100	66	60.6	6.382	8	P=0.605	Anlamsız
	6-10 Yıl	16	25.4	12	28.6			28	25.7			P>0.05	
	11-15 Yıl	5	7.9	3	7.1			8	7.3				
	16-20 Yıl	1	1.6	3	7.1			4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	1.6	2	4.8			3	2.8				
	Toplam	63	100	42	100	4	100	109	100				
	Lisans Tam.	1	1.6	5	11.9			6	5.5	15.821	10	P=0.105	Anlamsız
En son bitirilen okul	Tarih	19	30.2	8	19.0	1	25.0	28	25.7			P>0.05	
	Öğr.Pr.												
	Coğ.	13	20.6	8	19.0			21	19.3				
	Öğr.Pr.												
	Sos.Bil.	27	42.9	17	40.5	2	50.0	46	42.2				
	Ö.P.												
	Yüksek Lis.	1	1.6	1	2.4	1	25.0	3	2.8				
	Diğer Toplam	2	3.2	3	7.1			5	4.6				

Bulguların bağımsız değişkenler yönünden çözümülemesi yapıldığında, bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir ($X^2 = P > 0.05$). Bulgular, cinsiyet yönünden incelendiğinde şunlar gözlenmektedir: Kadın öğretmenlerin %33.3'ü, erkek öğretmenlerin ise yarıdan fazlası (%66.7) işlenen üniteyi genelde yararlı ve uygun bulduklarını belirtmişlerdir. Kadın öğretmenlerin %31'i ile erkek öğretmenlerin %69'u üniteyi "kısmen" yararlı ve uygun buldukları görüşünü paylaşmışlardır. Üniteyi yararlı ve uygun bulmayan kadın öğretmen bulunmamaktadır. Erkek öğretmenlerin ise hepsi (%100) bu seçeneğe hayır cevabını vermiştir.

Bulgular, öğretmenlerin mesleki kıdemleri yönünden incelendiğinde, şunlar söylenebilir: Mesleki kıdemleri 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin %63.5'i üniteyi yararlı ve uygun bulduklarını belirtmişlerdir. Üniteyi "kısmen" yararlı ve uygun bulan öğretmenlerin en çok (%52.4) olduğu mesleki kıdem yılı ise 1-5 yıldır. Bu görüşü

%28.6'lık bir oranla mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenler izlemiştir.Üniteyi sadece 1-5 yıl arasında mesleki kıdemi olan dört öğretmen yararlı ve uygun bulmamaktadır

Bulgular en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programı yönünden incelendiğinde, Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programını bitiren öğretmenlerin yarısına yakınının (%42.9), üniteyi genelde yararlı ve uygun bulduğu görülmektedir.Üniteyi “kısmen” yararlı ve uygun bulan öğretmenlere, en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bakıldığında, ilk sırayı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler almaktadır (%40.5). %19'luk oranla Coğrafya ve Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler bu görüşü desteklemektedir. %50 oranla Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler, %25 oranla da Tarih Öğretmenliği Programı ve Yüksek Lisans mezunu öğretmenler üniteyi yararlı ve uygun bulmamaktadır.

5.2.2. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Toplumun Gereksinimlerini Karşılmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, Türkiye'miz ünitesinin amaçlarının, toplumun gereksinimleri karşılayıp karşılamadığı sorularak, öğretmenlerden alınan cevaplar Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçları, Toplumun Gereksinimlerini Karşılacak Nitelikte midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplam Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	18	16.5	16.7
	Kısmen	68	62.4	63.0
	Hayır	22	20.2	20.4
	Toplam	108	99.1	100.0
Cevap Vermeyenler		1	,9	
	Toplam	109	100.0	

Tablo 12'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası (%62.4), Türkiye'miz ünitesinin amaçlarının, toplumun gereksinimlerini “kısmen” karşıladığını, %20.2'si karşılamadığını, %16.5'i ise karşıladığını belirtmiştir.

Tablo 13. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Toplumun Gereksinimlerini Karşılacak Nitelikte Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C	
	S	%	S	%	S	%	S	%					
Cinsiyet	Kadın	4	22.2	22	32.4	7	31.8	33	30.6	0.709	2	P=0.701 P>0.05	Anlamsız
	Erkek	14	77.8	46	67.6	15	68.2	75	69.4				
	Toplam	18	100	68	100	22	100	108	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	15	83.3	36	52.9	14	63.6	65	60.2	10.741	8	P=0.217 P>0.05	Anlamsız
	6-10 Yıl	2	11.1	22	32.4	4	18.2	28	25.9				
	11-15 Yıl	1	5.6	6	8.8	1	4.5	8	7.4				
	16-20 Yıl			3	4.4	1	4.5	4	3.7				
	26 ve Yukarı			1	1.5	2	9.1	3	2.8				
	Toplam	18	100	68	100	22	100	108	100				
En son bitirilen okul	Lisans	1	5.6	2	2.9	3	13.6	6	5.6	11.884	10	P=0.293 P>0.05	Anlamsız
	Tam.												
	Tarih	4	22.2	22	32.4	2	9.1	28	25.9				
	Öğr.Pr.												
	Coğ.	3	16.7	12	17.6	5	22.7	20	18.5				
	Öğr.Pr.												
	Sos.Bil.	10	55.6	26	38.2	10	45.5	46	42.6				
	Ö.P.												
	Yüksek			3	4.4			3	2.8				
	Lis.												
Diğer			3	4.4	2	9.1	5	4.6					
Toplam	18	100	68	100	22	100	108	100					

Bulgular bağımsız değişkenler yönünden incelendiğinde, bulgular ile değişkenler arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($X^2 = P > 0.05$). Bulgular cinsiyet yönünden incelendiğinde, erkek öğretmenlerin yarısından fazlası (%77.8), kadın öğretmenlerin %22.2'si Türkiye'miz ünitesinin amaçlarını, toplumun gereksinimlerini karşılayacak nitelikte bulmaktadır. Yine erkek öğretmenlerin yarısından fazlası (%67.6), kadın öğretmenlerin %32.4'ü ünitenin amaçlarını toplumun gereksinimlerini "kısmen". karşılayacak nitelikte görmektedir. Ünitenin amaçlarını, toplumun gereksinimlerini karşılayamayacak nitelikte bulan öğretmenlerin %68.2'si erkek iken, %31.8'i ise kadındır.

Bulgular öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre değerlendirildiğinde, şunlar gözlenmektedir: 1-5 yıl arasında mesleki kıdemi olan öğretmenlerin %83.3'ü ünitenin amaçlarının toplumun gereksinimlerini karşıladığını, %52.9'u "kısmen" karşıladığını

belirtmiştir. 6-10 yıl arasında mesleki kıdemi olan öğretmenlerin ise %32.4'ü kısmen görüşünü desteklemiştir.1-5 yıl arasında mesleki kıdemi olan öğretmenlerin %63.6'sı ise bu gereksinimi karşılamadığını belirtmektedir.

Tablo 13'ten anlaşılacağı gibi, bulgular en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programına göre çözümlendiğinde, Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programını bitiren öğretmenlerin yarısından biraz fazlasının (%55.6), Tarih Öğretmenliği Programını bitiren öğretmenlerin %22.2'sinin ünitenin amaçlarının toplumun gereksinimlerini karşıladığı görüşünde olduğu anlaşılmaktadır.Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %38.2'si ile Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının %32.4'ü ünitenin amaçlarının toplumun gereksinimlerini “kısmen” karşıladığını düşünürken, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programını bitiren öğretmenlerin %45.5'i ünitenin amaçlarının bu gereksinimi karşılamadığını düşünerek, bu soruya “hayır” yanıtını vermiştir.

5.2.3. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmada yer alan ilköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi branş öğretmenlerine, Türkiye'miz ünitesinin amaçlarının, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olup olmadığı sorularak, öğretmenlerden alınan yanıtlar Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçları, Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılama

Yeterli midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	19	17.4	17.4	17.4
Kısmen	64	58.7	58.7	76.1
Hayır	26	23.9	23.9	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 14'teki verilerde olduğu gibi Türkiye'miz ünitesinin amaçları, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada yeterli midir? Sorusuna, öğretmenlerin yarısından fazlası, (%58.7) “kısmen”, %23.9'u “hayır” ve %17.4'ü “evet” şeklinde yanıtlamıştır.

Tablo 15. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılama Yeterli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	5	26.3	17	26.6	12	46.2	34	31.2			P=0.169	
	Erkek	14	73.7	47	73.4	14	53.8	75	68.8	3.561	2	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	19	100	64	100	26	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	14	73.7	36	56.3	16	61.5	66	60.6	9.106	8	P=0.333	
	6-10 Yıl	3	15.8	20	31.3	5	19.2	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	11-15 Yıl			6	9.4	2	7.7	8	7.3				
	16-20 Yıl	1	5.3	2	3.1	1	3.8	4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	5.3			2	7.7	3	2.8				
	Toplam	19	100	64	100	26	100	109	100				
	Lisans Tam.	1	5.3	1	1.6	4	15.4	6	5.5	10.752	10	P=0.377	
En son bitirilen okul	Tarih	5	26.3	19	29.7	4	15.4	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	Öğr.Pr.												
	Coğ.	3	15.8	13	20.3	5	19.2	21	19.3				
	Öğr.Pr.												
	Sos.Bil.	10	52.6	26	40.6	10	38.5	46	42.2				
	Ö.P.												
	Yüksek Lis.			2	3.1	1	3.8	3	2.8				
Diğer			3	4.7	2	7.7	5	4.6					
Toplam	19	100	64	100	26	100	109	100					

Bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan khi kare testi sonucunda istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($X^2 = P > 0.05$).

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde şunlar görülmektedir: Ünitenin amaçlarının öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olduğu görüşüne erkek öğretmenlerin % 73.7'si katılırken, kadın öğretmenlerin % 26.3 oranında katıldıkları görülmektedir.

Ünitenin amaçlarının öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada “kısmen” yeterli olduğu görüşünü erkek öğretmenlerin % 73.4'ü, kadın öğretmenlerin ise % 26.6'sı benimserken, erkek öğretmenlerin % 53.8'i, kadın öğretmenlerin de % 46.2'si bu konuda üniteyi yeterli bulmamaktadır.

Bulgular öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre incelendiğinde, 1-5 yıl arası meslekte kıdemi olanların yarısından fazlası (% 73.7), ünitenin amaçlarının öğrencilerin

ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olduğu görüşündedir. Yine 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenlerin % 56.3'ü ile 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olanların % 31.3'ü ünitenin amaçlarının öğrencilerin ihtiyaçlarını “kısmen” karşıladığını belirtirken, 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenlerin % 61.5'i karşılamadığını belirtmektedir.

Tablo 15'te görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programını bitiren öğretmenlerin yarısından biraz fazlası (% 52.6), Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin % 26.3'ü ünitenin amaçlarının öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olduğunu düşünmektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının % 40.6'sı, Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının %29.7'si ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunlarının % 20.3'ü ünitenin amaçlarının öğrencilerin ihtiyaçlarını “kısmen” karşıladığını belirtmişlerdir. Ünitenin amaçlarının öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamadığını belirtenlerin %38.5'i Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu iken, % 19.2'si Coğrafya Öğretmenliği Programını mezunudur.

5.2.4. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Öğrencilerin Buldukları Dönemdeki Gelişim Özelliklerine Uygun Nitelikte Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırma kapsamındaki Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, Türkiye'miz ünitesinin amaçlarının öğrencilerin buldukları dönemdeki gelişim özelliklerine uygun olup olmadığı sorulmuş ve Tablo 16'daki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 16. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçları, Öğrencilerin Buldukları Dönemdeki Gelişim Özelliklerine Uygun Nitelikte midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	27	24.8	24.8	24.8
	Kısmen	67	61.5	61.5	86.2
	Hayır	15	13.8	13.8	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 16'daki verilere göre, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası (%61.5), Türkiye'miz ünitesinin amaçlarının öğrencilerin buldukları dönemdeki gelişim özelliklerine “kısmen” uygun nitelikte olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin % 24.8'i amaçların öğrencilerin gelişim özelliklerine

uygun olduğu görüşünderken, % 13.8'i uygun olmadığını düşünerek bu konuda olumsuz görüş belirtmişlerdir.

Tablo 17. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Öğrencilerin Buldukları Dönemdeki Gelişim Özelliklerine Uygun Nitelikte Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C			
	S	%	S	%	S	%	S	%							
Cinsiyet	Kadın	3	11.1	28	41.8	3	20.0	34	31.2	9.455	2	P=0.00 9 P<0.01 Anlamlı			
	Erkek	24	88.9	39	58.2	12	80.0	75	68.8						
	Toplam	27	100	67	100	15	100	109	100						
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	19	70.4	37	55.2	10	66.7	66	60.6	10.161	8	P=0.25 4 P>0.05 Anlamsız			
	6-10 Yıl	6	22.2	18	26.9	4	26.7	28	25.7						
	11-15 Yıl			8	11.9			8	7.3						
	16-20 Yıl	2	7.4	1	1.5	1	6.7	4	3.7						
	26 ve Yukarı			3	4.5			3	2.8						
	Toplam	27	100	67	100	15	100	109	100						
	Lisans	2	7.4	4	6.0			6	5.5				22.299	10	P=0.01 4 P<0.05 Anlamlı
	Tam.														
	Tarih	4	14.8	21	31.3	3	20.0	28	25.7						
	Öğr.Pr.														
Coğ.	3	11.1	16	23.9	2	13.3	21	19.3							
Öğr.Pr.															
Sos.Bil.	18	66.7	20	29.9	8	53.3	46	42.2							
Ö.P.															
Yüksek			1	1.5	2	13.3	3	2.8							
Lis.															
Diğer			5	7.5			5	4.6							
Toplam	27	100	67	100	15	100	109	100							

Bulgular bağımsız değişkenler yönünden irdelendiğinde, istatistiksel bakımdan, “cinsiyet” değişkeni ile bulgular arasında çok anlamlı “en son bitirilen okul” değişkeni ile bulgular arasında anlamlı, “mesleki kıdem” değişkeni ile bulgular arasında ise anlamsız bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Tablo 17’de görüldüğü gibi, bulgular cinsiyet değişkenine göre incelenmiş ve şu sonuçlara varılmıştır: Erkek öğretmenlerin % 88.9’u, kadın öğretmenlerin %11.1’i ünitenin amaçlarının öğrencilerin buldukları dönemdeki gelişim özelliklerine uygun nitelikte olduğunu belirtmektedir. Erkek öğretmenlerin % 58.2’si, kadın öğretmenlerin

% 41.8'i ünitenin amaçlarının öğrencilerin buldukları dönemdeki gelişim özelliklerine "kısmen" uygun olduğu görüşüyle, erkek öğretmenlerin % 80'i, kadın öğretmenlerin % 20'si uygun nitelikte olmadığı görüşünü paylaşmaktadır. Cinsiyet değişkeni ile bulgular arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını sınamak amacıyla uygulanan khi kare testinden 9.455 değeri bulunmuştur. 2 serbestlik derecesi ile 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için, iki değişken arasında çok anlamlı bir ilişkinin bulunduğu söylenebilir ($X^2 = P < 0.01$).

Bulgular öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre incelendiğinde, 1-5 yıl arası meslekte kıdemi olanların % 70.4'ünün, 6-10 yıl arası meslekte kıdemi olanların ise % 22.2'sinin ünitenin amaçlarını, öğrencilerin buldukları dönemdeki gelişim özelliklerine uygun nitelikte bulduğunu görülmektedir. 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenlerin % 66.7'si ile 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenlerin % 26.7'si ünitenin amaçlarının öğrencilerin buldukları dönemdeki gelişim özelliklerine uygun nitelikte olmadığını belirtirken, % 55.2'lik oranla 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenlerle % 26.9'lük oranla 6-10 yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler ise, ünitenin amaçlarının öğrencilerin gelişim özelliklerine "kısmen" uygun nitelikte olduğunu görüşündedir.

Tablo 17'den anlaşılacağı gibi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programını bitiren öğretmenlerin % 66.7'si ünitenin amaçlarının öğrencilerin buldukları dönemdeki gelişim özelliklerine uygun nitelikte olduğunu, % 53.3'ü ise, uygun olmadığını belirtmişlerdir. Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin % 31.3'ü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin % 29.9'u ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin % 23.9'u ünitenin amaçlarının öğrencilerin buldukları dönemdeki gelişim özelliklerine "kısmen" uygun nitelikte olduğunu görüşünde birleşmişlerdir.

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin en son bitirdikleri okul ile ünitenin amaçlarının, öğrencilerin buldukları dönemdeki gelişim özelliklerine uygun nitelikte olma durumu arasında görülen ilişkinin anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla uygulanan khi kare testinden 22.299 değeri bulunmuştur. 10 serbestlik derecesi ile 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için, iki değişken arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu söylenebilir ($X^2 = P < 0.05$).

5.2.5. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının Birbirleriyle Tutarlı Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, Türkiye'miz ünitesinin amaçlarının birbirleriyle tutarlı olup olmadıkları sorulmuş ve alınan yanıtlar Tablo 18'de sunulmuştur.

Tablo 18. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçları, Birbirleriyle Tutarlı mıdır? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde (%)
Cevaplar				
Evet	49	45.0	45.8	45.8
Kısmen	49	45.0	45.8	91.6
Hayır	9	8.3	8.4	100.0
Toplam	107	98.2	100.0	
Cevap				
Vermeyenler	2	1.8		
Toplam	109	100.0		

Tablo 18'de görüldüğü gibi, Türkiye'miz ünitesinin amaçlarının birbirleriyle tutarlı olduğunu düşünen öğretmenlerin oranı (% 45) ile, kısmen tutarlı olduğunu düşünen öğretmenlerin oranı(% 45) eşit durumdadır. Öğretmenlerin %8.3'lük bir oranı ise, Türkiye'miz ünitesinin amaçlarının birbirleriyle tutarlı olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 19. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Birbirleriyle Tutarlı Olma Durumuna İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	14	28.6	18	36.7	2	22.2	34	31.8			P=0.558	
	Erkek	35	71.4	31	63.3	7	77.8	73	68.2	1.167	2	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	49	100	49	100	9	100	107	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	31	63.3	29	59.2	4	44.4	64	59.8	18.871	8	P=0.016	
	6-10 Yıl	14	28.6	12	24.5	2	22.2	28	26.2			P<0.05	Anlamlı
	11-15 Yıl	2	4.1	6	12.2			8	7.5				
	16-20 Yıl	1	2.0	2	4.1	1	11.1	4	3.7				
	26veYukarı	1	2.0			2	22.2	3	2.8				
	Toplam	49	100	49	100	9	100	107	100				
	Lisans Tam.	1	2.0	3	6.1	2	22.2	6	5.6	13.979	10	P=0.174	
	Tarih	13	26.5	12	24.5	3	33.3	28	26.2			P>0.05	Anlamsız
En son bitirilen okul	Öğr.Pr.												
	Coğ.	10	20.4	9	18.4	1	11.1	20	18.7				
	Öğr.Pr.												
	Sos.Bil.	24	49.0	19	38.8	2	22.2	45	42.1				
	Ö.P.												
	Yüksek Lis.			2	4.1	1	11.1	3	2.8				
	Diğer	1	2.0	4	8.2			5	4.7				
Toplam	49	100	49	100	9	100	107	100					

Veriler, bağımsız değişkenlere göre çözümlendiğinde “mesleki kıdem” değişkeni ile bulgular arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, diğer değişkenler ile bulgular arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Bulgular cinsiyete göre değerlendirildiğinde, şunlar gözlenmektedir: Erkek öğretmenlerin % 77.8'i, kadın öğretmenlerin %22.2'si Türkiye'miz ünitesinin amaçlarını birbirleriyle tutarlı bulmamaktadır. Erkek öğretmenlerin % 71.4'ü, ünitenin amaçlarının birbirleriyle tutarlı olduğunu belirtirken, kadın öğretmenlerin % 28.6'sı bu görüşü desteklemektedir. Ünitenin amaçlarının birbirleriyle “kısmen” tutarlı olduğunu düşünen erkek öğretmenlerin oranı % 63.3 iken, kadın öğretmenlerin oranı % 36.7'dir.

Tablo 19'da görüldüğü gibi, Türkiye'miz ünitesinin amaçlarını birbirleriyle tutarlı bulan öğretmenlerin % 63.3'ü 1-5 yıl arası, % 28.6'sı 6-10 yıl arası meslekte kıdemi bulunan öğretmenlerdir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %59.2'si, 6-10 yıl arası meslekte kıdemi bulunan öğretmenlerin % 24.5'i ünitenin amaçlarının birbirleriyle “kısmen” tutarlı olduğunu belirtmişlerdir. 1-5 yıl arası hizmette bulunmuş öğretmenlerin % 44.4'ü, 6-10 yıl arası ve 26 ve daha çok yıl hizmet süresi olan

öğretmenlerin % 22,2'si ünitenin amaçlarının birbirleriyle tutarlı olmadığı görüşünü bildirmişlerdir. Araştırma kapsamında bulunan öğretmenlerin mesleki kıdemleri ile ünitenin amaçlarının birbirleriyle tutarlı olma durumu arasında görülen ilişkinin anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla uygulanan khi kare testinden 18.871 değeri bulunmuştur. 8 serbestlik derecesi ile 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir ($X^2 = P < 0.05$).

Bulgular en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programına göre incelendiğinde, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programını bitiren öğretmenlerin % 49'u, Tarih Öğretmenliği Programını bitiren öğretmenlerin % 26.5'i ünitenin amaçlarının birbirleriyle tutarlı olduğunu düşünmektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %38.8'inin, Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının % 24.5'nin ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunlarının %18.4'nün ise, ünitenin amaçlarının birbirleriyle "kısmen" tutarlı olduğunu düşündükleri söylenebilir. Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının % 33.3'ü ve Lisans Tamamlama Programı mezunları ile, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının % 22.2'si ise, ünitenin amaçlarını birbirleriyle tutarlı bulmamaktadır.

5.2.6 Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının Gerçekleştirilebilecek Nitelikte Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırma kapsamındaki Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, Türkiye'miz ünitesinin amaçları gerçekleştirilebilecek nitelikte midir? Sorusu sorulmuş ve öğretmenlerden alınan yanıtlar sonucunda Tablo 20'deki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 20. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçları, Gerçekleştirilebilecek Nitelikte midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde (%)
Cevaplar				
Evet	29	26.6	26.6	26.6
Kısmen	69	63.3	63.3	89.9
Hayır	11	10.1	10.1	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 20'deki verilere göre, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası (% 63.3), ünitenin amaçlarının “kısmen” gerçekleştirilebilecek nitelikte olduğunu % 26.6'sı gerçekleştirilebilecek nitelikte olduğunu, % 10.1'i ise gerçekleştirilemez nitelikte olduğunu düşünmektedir.

Tablo 21. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Gerçekleştirilebilecek Nitelikte Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	7	24.1	25	36.2	2	18.2	34	31.2			P=0.308	
	Erkek	22	75.9	44	63.8	9	81.8	75	68.8	2.356	2	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	29	100	69	100	11	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	19	65.5	42	60.9	5	45.5	66	60.6	16.545	8	P=0.035	
	6-10 Yıl	9	31.0	17	24.6	2	18.2	28	25.7			P<0.05	Anlamlı
	11-15 Yıl	1	3.4	5	7.2	2	18.2	8	7.3				
	16-20 Yıl			4	5.8			4	3.7				
	26 ve Yukarı			1	1.4	2	18.2	3	2.8				
	Toplam	29	100	69	100	11	100	109	100				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	1	3.4	2	2.9	3	27.3	6	5.5	15.925	10	P=0.102	
	Tarih	6	20.7	19	27.5	3	27.3	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	Öğr.Pr.												
	Coğ. Öğr.Pr.	5	17.2	15	21.7	1	9.1	21	19.3				
	Sos.Bil.	16	55.2	26	37.7	4	36.4	46	42.2				
	Ö.P.												
	Yüksek Lis.			3	4.3			3	2.8				
	Diğer	1	3.4	4	5.8			5	4.6				
	Toplam	29	100	69	100	11	100	109	100				

Veriler bağımsız değişkenlere göre çözümlendiğinde “mesleki kıdem” değişkeni ile bulgular arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, diğer değişkenlerle bulgular arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Bulgular cinsiyete göre incelendiğinde, erkek öğretmenlerin % 81.8'i, kadın öğretmenlerin % 18.2'si Türkiye'miz ünitesinin amaçlarının gerçekleştirilemeyeceğine inanmaktadır. Erkek öğretmenlerin % 75.9'u, kadın öğretmenlerin % 24.1'i ünitenin amaçlarının gerçekleştirilebilecek nitelik olduğunu düşünmektedir. Erkek öğretmenlerin % 63.8'i kadın öğretmenlerin ise % 36.2'si ünitenin amaçlarının “kısmen” gerçekleştirilebileceği görüşünü paylaşmaktadırlar.

Tablo 21'deki verilerde görüldüğü gibi, 1-5 yıl arası meslekte kıdemi olanların % 65.5'i, 6-10 yıl arası meslekte kıdemi olanların % 31'i ünitenin amaçlarını

gerçekleştirilebilecek nitelikte bulmaktadır. 1-5 yıl arası meslekte hizmet vermiş öğretmenlerin % 60.9'u, 6-10 yıl arası hizmette bulunmuş öğretmenlerin % 24.6'sı ünitenin amaçlarını "kısmen" gerçekleştirilebilecek nitelikte bulunduğu anlaşılmaktadır. Tablo dikkatle incelendiğinde öğretmenlerin meslekteki kıdemleri arttıkça ünitenin amaçlarının gerçekleştirilebilecek ve "kısmen" gerçekleştirilebilecek nitelikte olduğu görüşlerinin oranlarının düştüğü tespit edilmiştir. 1-5 yıl arası hizmet süresi olan öğretmenlerin % 45.5'i, 6-10 yıl, 11-15 yıl ve 26 ve daha çok yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin % 18.2'si ünitenin amaçlarının gerçekleştirilemez nitelikte olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

Araştırmada bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin mesleki kıdemleri ile ünitenin amaçlarının gerçekleştirilebilecek nitelikte olma durumu arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 16.545 değeri bulunmuştur. 8 serbestlik derecesi ile 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.05$).

Bulgular en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programına göre irdelendiğinde, şunlar gözlenmektedir: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının % 55.2'si ile Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının % 20.7'si ünitenin amaçlarının gerçekleştirilebilecek nitelikte olduğu görüşündedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği'nden mezun olan öğretmenlerin % 37.7'si ile Tarih Öğretmenliği, mezunu öğretmenlerin %27.5'i ünitenin amaçlarının "kısmen" gerçekleştirilebilecek nitelikte olduğunu düşünmektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının % 36.4 ile Lisans Tamamlama Programı mezunları ve Tarih öğretmenliği Programı mezunlarının % 27.3'ü ünitenin amaçlarının gerçekleştirilemez olduğu görüşünü paylaşmaktadır.

5.2.7. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Türk Milli Eğitiminin Amaçlarının Gerçekleştirilmesinde Kendisinden Beklenen İşlevi Yerine Getirmesine İlişkin Görüşler:

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, Türkiye'miz ünitesinin, Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kendisinden beklenen işlevi yerine getirip getiremediği sorularak, öğretmenlerden alınan yanıtlara Tablo 22'de yer verilmiştir.

Tablo 22. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçları, Türk Milli Eğitiminin Amaçlarının Gerçekleştirilmesinde Kendisinden Beklenen İşlevi Yerine Getirmekte midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	34	31.2	31.2	31.2
	Kısmen	55	50.5	50.5	81.7
	Hayır	20	18.3	18.3	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 22'deki verilerde görüldüğü gibi, Sosyal Bilimler branş öğretmenlerinin yarısı (% 50.5), ünitenin, Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kendisinden beklenen işlevi "kısmen" yerine getirdiği, % 31.2'si yerine getirdiği, % 18.3'lük bir bölümü de yerine getirmediği görüşündedir.

Tablo 23. Türkiye'miz Ünitesinin Amaçlarının, Türk Milli Eğitiminin Amaçlarının Gerçekleştirilmesinde Kendisinden Beklenen İşlevi Yerine Getirmesine İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	11	32.4	16	29.1	7	35.0	34	31.2	0.270	2	P=0.874	Anlamsız
	Erkek	23	67.6	39	70.9	13	65	75	68.8				
	Toplam	34	100	55	100	20	100	109	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	18	52.9	35	63.6	13	65.0	66	60.6	10.794	8	P=0.214	Anlamsız
	6-10 Yıl	12	35.3	12	21.8	4	20.0	28	25.7				
	11-15 Yıl	1	2.9	6	10.9	1	5.0	8	7.3				
	16-20 Yıl	2	5.9	2	3.6			4	3.7				
	26veYukarı	1	2.9			2	10.0	3	2.8				
Toplam	34	100	55	100	20	100	109	100					
	Lisans Tam.	2	5.9	1	1.8	3	15.0	6	5.5	15.306	10	P=0.121	
En son bitirilen okul	Tarih	11	32.4	15	27.3	2	10.0	28	25.7	15.306	10	P>0.05	Anlamsız
	Öğr.Pr.												
	Coğ.	5	14.7	14	25.5	2	10.0	21	19.3				
	Öğr.Pr.												
	Sos.Bil.Ö.P.	15	44.1	21	38.2	10	50.0	46	42.2				
	Yüksek Lis.			1	1.8	2	10.0	3	2.8				
Diğer	1	2.9	3	5.5	1	5.0	5	4.6					
Toplam	34	100	55	100	20	100	109	100					

Bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki

bulunmamıştır($X^2 = P > 0.05$). Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, erkek öğretmenlerin % 70.9'u, kadın öğretmenlerin % 29.1'i ünitenin amaçlarının Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kendisinden beklenen işlevi "kısmen" yerine getirdiği görüşünü desteklediği görülmektedir. Erkek öğretmenlerin % 67.6'sı, kadın öğretmenlerin de % 32.4'ü ünitenin Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kendisinden beklenen işlevi yerine getirdiğine inanmaktadır. Ünitenin Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kendisinden beklenen işlevi yerine getirmediği görüşünü ise erkekler % 65, kadınlar da % 35'lik bir oranla desteklemişlerdir.

Tablo 23'te görüldüğü gibi, 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olanların % 65'i, 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olanların % 20'si ve 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olanların % 10'u ünitenin Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kendisinden beklenen işlevi yerine getirmediğini düşünmektedir. 1-5 yıl arası hizmet süresi olanların % 63.6'sı, 6-10 yıl arası hizmet süresi olanların % 21.8'i ve 11-15 yıl arası hizmet süresi olanların % 10.9'u ünitenin, Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kendisinden beklenen işlevi "kısmen" yerine getirdiğini belirtirken, 1-5 yıl arası hizmet süresi olanların % 52.9'u ile 6-10 yıl hizmet süresi olanların % 35.3'ü bu işlevi yerine getirdiğini belirtmektedir.

Bulgular en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programına göre incelendiğinde şunlar görülmüştür: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının % 50'si, Lisans Tamamlama Programı mezunlarının % 15'i ünitenin, Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kendisinden beklenen işlevi yerine getirmediği görüşündedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının % 38.2'si, Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının % 27.3'ü, Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunlarının % 25.5'i ünitenin, Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kendisinden beklenen işlevi "kısmen" yerine getirdiğini bildirirken, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programı mezunlarının % 44.1'i, Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının % 32.4'ü söz konusu işlevi yerine getirdiğini bildirmişlerdir.

5.2.8. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinin (Konularının), Öğrencilere Amaçları Kazandırabilecek Nitelikte Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırma kapsamında bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, Türkiye'miz ünitesinin içeriğinin, öğrencilere amaçları, kazandırılacak nitelikte olup olmadığı sorulmuş, öğretmenlerden elde edilen bilgiler Tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 24. Türkiye'miz Ünitesinde Yer Alan İçerik (Konular), Öğrencilere Amaçları Kazandırabilecek Nitelikte midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplam Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	27	24.8	24.8	24.8
	Kısmen	62	56.9	56.9	81.7
	Hayır	20	18.3	18.3	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 24'teki bilgilere göre, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından biraz fazlası (% 56.9), üniteye yer alan içeriğin "kısmen" öğrencilere amaçları kazandırabilecek nitelikte olduğunu, % 24.8'i kazandırabilecek nitelikte olduğunu, % 18.3'lük bir bölümü de kazandıramadığını düşünmektedir.

Tablo 25. Türkiye'miz Ünitesinde Yer Alan İçeriğin (Konular), Öğrencilere Amaçları Kazandırabilecek Nitelikte Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	6	22.2	20	32.3	8	40.0	34	31.2	1.768	2	P=0.413	Anlamsız
	Erkek	21	77.8	42	67.7	12	60.0	75	68.8				
	Toplam	27	100	62	100	20	100	109	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	17	63.0	36	58.1	13	65.0	66	60.6	12.273	8	P=0.139	Anlamsız
	6-10 Yıl	7	25.9	19	30.6	2	10.0	28	25.7				
	11-15 Yıl	1	3.7	6	9.7	1	5.0	6	7.3				
	16-20 Yıl	1	3.7	1	1.6	2	10.0	4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	3.7			2	10.0	3	2.8				
Toplam	27	100	62	100	20	100	109	100					
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	1	3.7	3	4.8	2	10.0	6	5.5	12.737	10	P=0.239	Anlamsız
	Tarih Öğr.Pr.	9	33.3	18	29.0	1	5.0	28	25.7				
	Coğ. Öğr.Pr.	2	7.4	15	24.2	4	20.0	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	14	51.9	22	35.5	10	50.0	46	42.2				
	Yüksek Lis.	1	3.7	1	1.6	1	5.0	3	2.8				
	Diğer			3	4.8	2	10.0	5	4.6				
Toplam	27	100	62	100	20	100	109	100					

Verilerin bağımsız değişkenlere göre çözümlenmesi yapıldığında, bulgular ile değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı belirlenmiştir (X² = P > 0.05). Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, şunlar gözlenmektedir:

Erkeklerin % 77.8'i, kadınların % 22.2'si Türkiye'miz ünitesinin içeriğinin, öğrencilere amaçları kazandırabilecek nitelikte bulunmaktadır. Erkek öğretmenlerin % 67.7'si, kadın öğretmenlerin % 32.3'ü ünitenin içeriğinin öğrencilere amaçları "kısmen" kazandırabilecek nitelikte olduğunu belirtmektedir. Erkek öğretmenlerin % 60'ı, kadın öğretmenlerin % 40'ı ünitenin içeriğinin öğrencilere amaçları kazandırmayacak nitelikte olduğu görüşünü paylaşmaktadır.

Bulgular öğretmenlerin mesleki kıdemleri açısından değerlendirildiğinde şunlar söylenebilir: Ünitenin içeriğinin öğrencilere amaçları kazandırabilecek nitelikte olduğunu, 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenlerin % 63'ü, 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olanların ise % 25.9'u düşünmektedir. Ünitenin içeriğini öğrencilere amaçları "kısmen" kazandırabilecek nitelikte olduğunu en çok (% 58.1) 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler belirtmektedir. Bu görüşü ikinci sırada (% 30.6), 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olanlar desteklemektedir. Bu konuda olumsuz görüşe sahip olan öğretmenler en çok oranda (% 65) 1-5 yıl arasında mesleki kıdemi bulunanlar iken, bunları % 10'luk bir oranla 6-10 yıl, 16-20 yıl ve 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi bulunanlar izlemektedir.

Bulgulara en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bakıldığında, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin % 51.9'u, Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin % 33.3'ü ünitenin içeriğinin öğrencilere amaçları kazandırabilecek şekilde düzenlendiği görüşüne katıldıkları görülmektedir. Ünitenin içeriğinin amaçları "kısmen" kazandırılabilir nitelikte olduğu görüşü % 35.5'lik bir oranla en fazla Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Bu görüşü % 29'luk bir oranla Tarih, % 24.2'lik bir oranla Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu olan öğretmenler desteklemektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının % 50'si ile Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunlarının % 20'si ünitenin içeriğinin öğrencilere amaçları kazandırmayacak nitelikte olduğunu düşünmektedirler.

5.2.9. Türkiye'miz Ünitesinin İçerisinde Yer Alan Tüm Konuların Önemli ve Gerekli Olmasına İlişkin Görüşler:

Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinde yer alan tüm konular önemli ve gerekli midir?” sorusu sorulmuş ve öğretmenlerden alınan yanıtlar Tablo 26’da sunulmuştur.

Tablo 26. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Tüm Konular Önemli ve Gerekli midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplam Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	57	52.3	52.3	52.3
	Kısmen	25	22.9	22.9	75.2
	Hayır	27	24.8	24.8	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 26’daki veriler incelendiğinde, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından biraz fazlasının (% 52.3), içerikte yer alan tüm konuları önemli ve gerekli buldukları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin % 24.8’i içerikte yer alan tüm konuları önemli ve gerekli görmediğini belirtirken, % 22.9’u içerikte yer alan tüm konuların önemli ve gerekli olduğunu belirtmiştir.

Tablo 27. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Tüm Konuların Önemli ve Gerekli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	20	35.1	8	32.0	6	22.2	34	31.2			P=0.491	
	Erkek	37	64.9	17	68.0	21	77.8	75	68.8	1.423	2	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	57	100	25	100	27	100	109	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	35	61.4	16	64.0	15	55.6	66	60.6	8.897	8	P=0.351	
	6-10 Yıl	13	22.8	6	24.0	9	33.3	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	11-15 Yıl	4	7.0	3	12.0	1	3.7	8	7.3				
	16-20 Yıl	4	7.0					4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	1.8			2	7.4	3	2.8				
Toplam	57	100	25	100	27	100	109	100					
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	2	3.5			4	14.8	6	5.5	16.438	10	P=0.088	
	Tarih Öğr.Pr.	17	29.8	7	28.0	4	14.8	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	Coğ. Öğr.Pr.	9	15.8	4	16.0	8	29.6	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	27	47.4	12	48.0	7	25.9	46	42.2				
	Yüksek Lis.			1	4.0	2	7.4	3	2.8				
	Diğer	2	3.5	1	4.0	2	7.4	5	4.6				
Toplam	57	100	25	100	27	100	109	100					

Verilerin bağımsız değişkenlere göre çözümlenmesi yapıldığında, bulgularla değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir(X² =P>0.05).

Bulgular cinsiyet yönünden değerlendirildiğinde, erkek öğretmenlerin % 77.8'i, kadın öğretmenlerin % 22.2'sinin Türkiye'miz ünitesinin içeriğinde yer alan tüm konuların önemli ve gerekli olmadığını düşündükleri anlaşılmaktadır. Ünitenin içeriğinde yer alan tüm konuların "kısmen" önemli ve gerekli olduğu görüşünü paylaşan erkek öğretmenlerin oranı % 68 iken kadın öğretmenlerinin oranı % 32'dir. Erkek öğretmenlerin % 64.9'u ile kadın öğretmenlerin % 35.1'i ise, ünitenin içeriğinde yer alan tüm konuları önemli ve gerekli görmektedir.

Tablo 27'de görüldüğü gibi, meslekteki kıdemleri 1-5 yıl olan öğretmenlerin % 64'ünün, 6-10 yıl olan öğretmenlerin % 24'ünün, 11-15 yıl olan öğretmenlerin % 12'sinin ünitenin içeriğinde yer alan tüm konuları "kısmen" önemli ve gerekli buldukları görülmektedir. Mesleki kıdemleri 1-5 yıl olan öğretmenlerin % 61.4'ü konuların tümünü önemli ve gerekli bulmaktadır. Bu görüş, mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenler tarafından da % 22.8'lik bir oranla desteklenmektedir. Ünitenin içeriğinde yer alan tüm konuların önemli ve gerekli olmadığını en fazla, mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenler % 55.6'lık bir oranla belirtmektedir. Bu görüşü % 33.3'lük bir oranla 6-10 yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler izlemektedir.

Öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bulgulara bakıldığında, ünitenin içeriğinde yer alan tüm konuların önemli ve gerekli olduğu görüşünün en fazla Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler tarafından (% 47.4) desteklendiği görülmektedir. Bu görüşü ikinci sırada % 29.8'lik bir oranla Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler izlemektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu olanların % 48'i, Tarih Öğretmenliği Programı mezunu olanların % 28'i ve Coğrafya Öğretmenliği programı mezunu olanların % 16'sı ünitenin içeriğindeki tüm konuların "kısmen" önemli ve gerekli olduğu görüşünü benimsemektedir. Ünitenin içeriğinde yer alan tüm konuların önemli ve gerekli olmadığını, en fazla % 29.6'lık bir oranla Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler, en az ise % 7.4'lük bir oranla Yüksek Lisans mezunu olan öğretmenler belirtmektedir.

5.2.10. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinin, Genel Olarak Öğrencilerin İlgisini Çekmesine İlişkin Görüşler:

Araştırmanın kapsamında bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine Türkiye'miz ünitesinde yer alan içeriğin, öğrencilerin ilgisini çekip çekmediği sorulmuş ve Tablo 28'deki verilere ulaşılmıştır.

Tablo 28. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriği, Genel Olarak Öğrencilerin İlgisini Çekiyor mu? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	44	40.4	40.4	40.4
	Kısmen	50	45.9	45.9	86.2
	Hayır	15	13.8	13.8	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 28'de görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarıya yakını (% 45.9) ünitenin içeriğinin “kısmen” öğrencilerin ilgisini çektiğini belirtmektedir. Öğretmenlerin % 40.4'ü içeriğin öğrencilerin ilgisini çektiği, % 13.8'lik bir bölümü de içeriğin öğrencilerin ilgisini çekmediği görüşünü paylaşmaktadır.

Tablo 29. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinin, Genel Olarak Öğrencilerin İlgisini Çekmesine İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	16	36.4	15	30	3	20	34	31.2			P=0.483	
	Erkek	28	63.6	35	70	12	80	75	68.8	1.457	2	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	44	100	50	100	15	100	109	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	26	59.1	30	60.0	10	66.7	66	60.6	4.123	8	P=0.846	
	6-10 Yıl	10	22.7	15	30.0	3	20.0	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	11-15 Yıl	5	11.4	2	4.0	1	6.7	8	7.3				
	16-20 Yıl	2	4.5	1	2.0	1	6.7	4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	2.3	2	4.0			3	2.8				
Toplam	44	100	50	100	15	100	109	100					
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	1	2.3	4	8.0	1	6.7	6	5.5	16.896	10	P=0.077	
	Tarih Öğr.Pr.	16	36.4	11	22.0	1	6.7	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	Coğ. Öğr.Pr.	6	13.6	11	22.0	4	26.7	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	21	47.7	17	34.0	8	53.3	46	42.2				
	Yüksek Lis.			2	4.0	1	6.7	3	2.8				
	Diğer			5	10.0			5	4.6				
Toplam	44	100	50	100	15	100	109	100					

Verilerin bağımsız değişkenlere göre çözümlenmesi yapıldığında, bulgularla değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir ($X^2 = P > 0.05$).

Bulgulara cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında şunlar söylenebilir: Erkek öğretmenlerin % 80'i, kadın öğretmenlerin % 20'si Türkiye'miz ünitesinin içeriğinin, öğrencilerin ilgisini çekmediği görüşünü benimsemektedir. Ünitenin içeriğinin öğrencilerin ilgisini "kısmen" çektiği görüşünü erkek öğretmenlerin % 70'i, kadın öğretmenlerin % 30'u desteklemektedir. Erkek öğretmenlerin % 63.6'sı, kadın öğretmenlerin ise % 36.4'ü ise, ünitenin içeriğinin öğrencilerin ilgisini çektiği görüşünü paylaşmaktadır.

Bulgular öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre incelendiğinde, meslekteki kıdemi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin % 66.7'si ile 6-10 yıl arasında olan öğretmenlerin % 20'sinin ünitenin içeriğinin öğrencilerin ilgisini çekmediği görüşüne katıldıkları görülmektedir. Ünitenin içeriğinin öğrencilerin ilgisini "kısmen" çektiği görüşünü en çok, meslekteki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenler % 60'lık oranla, en az ise meslekteki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenler % 2'lik bir oranla desteklemektedir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin % 59.1'i ünitenin içeriğinin öğrencilerin ilgisini genel olarak çektiği görüşünü benimsemektedir. Bu olumlu görüşe 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenlerin % 22.7'si de katılmaktadır.

Bulgular öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden incelendiğinde şunlar söylenebilir: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının % 53.3'ü, Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunlarının % 26.7'si ünitenin içeriğinin öğrencilerin ilgisini çekmediğini düşünmektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının % 47.7'si ünitenin içeriğinin öğrencilerin ilgisini çektiğini belirtmektedir. Bu olumlu görüş ikinci sırada (%36.4), Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler tarafından desteklenmektedir. Ünitenin içeriğinin öğrencilerin ilgisini "kısmen" çektiği görüşünü en fazla %34'lük bir oranla Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler desteklerken, Tarih Öğretmenliği Programı ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler bu görüşü eşit oranda desteklemektedirler (%22).

5.2.11. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinin Öğrencilerin Gereksinimlerini Karşılmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği Öğrencilerin Gereksinimlerini Karşılıyor mu?” sorusu yöneltilerek, öğretmenlerden sağlanan veriler, Tablo 30’da sunulmuştur.

Tablo 30. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Öğrencilerin Gereksinimlerini Karşılıyor mu? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	16	14.7	14.7	14.7
Kısmen	72	66.1	66.1	80.7
Hayır	21	19.3	19.3	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Söz konusu tabloda görüldüğü gibi, ünitenin içeriğinin öğrencilerin gereksinimlerini “kısmen” karşıladığını düşünen öğretmenlerin yarısından fazla (% 66.1) bir çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. İçeriğin öğrencilerin gereksinimlerini karşılamadığı görüşünde olan öğretmenler % 19.3’lük bir oranı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 14.7’si ise, içeriğin öğrencilerin gereksinimlerini karşıladığını belirtmektedir.

Tablo 31. Türkiye’imiz Ünitelerinin İçeriğinin, Öğrencilerin Gereksinimlerini Karşılmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	2	12.5	27	37.5	5	23.8	34	31.2	4.473	2	P=0.107	Anlamsız
	Erkek	14	87.5	45	62.5	16	76.2	75	68.8				
	Toplam	16	100	72	100	21	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	11	68.8	41	56.9	14	66.7	66	60.6	10.684	8	P=0.220	Anlamsız
	6-10 Yıl	3	18.8	21	29.2	4	19.0	28	25.7				
	11-15 Yıl			7	9.7	1	4.8	8	7.3				
	16-20 Yıl	1	6.3	3	4.2			4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	6.3			2	9.5	3	2.8				
	Toplam	16	100	72	100	21	100	109	100				
	En son bitirilen okul	Lisans Tam.	1	6.3	2	2.8	3	14.3	6				
Tarih Öğr.Pr.	3	18.8	22	30.6	3	14.3	28	25.7					
Coğ. Öğr.Pr.	2	12.5	16	22.2	3	14.3	21	19.3					
Sos.Bil. Ö.P.	10	62.5	27	37.5	9	42.9	46	42.2					
Yüksek Lis.			2	2.8	1	4.8	3	2.8					
Diğer			3	4.2	2	9.5	5	4.6					
Toplam	16	100	72	100	21	100	109	100					

Bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($X^2 = P > 0.05$).

Bulguların, cinsiyet değişkenine göre çözümlenmesi yapıldığında şunlar gözlenmiştir: Erkek öğretmenlerin % 87.5’i, kadın öğretmenlerin % 12.5’i ünitenin içeriğinin öğrencilerin gereksinimlerini karşıladığını belirtirken, erkek öğretmenlerin % 76.2’si kadın öğretmenlerin % 23.8’i ise, karşılamadığını düşünmektedir. Ünitenin içeriğinin öğrencilerin gereksinimlerini “kısmen” karşıladığı görüşünü ise erkek öğretmenlerin % 62.5’i, kadın öğretmenlerin de % 37.5’i paylaşmaktadır.

Bulgular öğretmenlerin meslekteki kıdemleri yönünden incelendiğinde şunlar söylenebilir: Meslekteki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin % 68.8’inin ve 6-10 yıl olan öğretmenlerin % 18.8’inin ünitenin içeriğinin öğrencilerin gereksinimlerini karşıladığı görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Mesleki kıdemleri 1-5 yıl olan öğretmenlerin % 56.9’u ünitenin içeriğinin öğrencilerin gereksinimlerini “kısmen” karşıladığını düşünmektedir. Bu görüş mesleki kıdemleri 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin % 29.2’si tarafından da desteklenmektedir. Ünitenin içeriğinin öğrencilerin gereksinimlerini karşılamadığı görüşüne en büyük desteği, % 66.7’lik bir oranla mesleki kıdemi 1-5 yıl

olan öğretmenler vermişlerdir. Bu görüşe 16-20 yıl arasında mesleki kıdemi olan öğretmenler hiç destek vermemişlerdir.

Öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bulgulara bakıldığında şunlar söylenebilir: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin % 62.5'i, Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin % 18.8'i ünitenin içeriğinin öğrencilerin gereksinimlerini karşıladığı görüşündedir. Ünitenin içeriğinin öğrencilerin gereksinimlerini karşılamadığı görüşünü en çok (% 42.2) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler desteklerken, en az ise % 2.8'lik bir oranla Yüksek Lisans mezunu öğretmenler desteklemektedir. Ünitenin içeriğinin öğrencilerin gereksinimlerini "kısmen" karşıladığı görüşünü ise; % 37.5'lik bir oranla Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu olan öğretmenler, % 30.6'lık bir oranla Tarih Öğretmenliği ve % 22.2'lik bir oranla Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu olan öğretmenler paylaşmaktadır.

5.2.12. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Bilgilerin Sunuluşunun Basitten Karmaşığa Doğru Bir Sıra İzlemesine İlişkin Görüşler:

Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, "Türkiye'miz ünitesinin içeriğinde yer alan bilgilerin sunuluşu, basitten karmaşığa doğru bir sıra izliyor mu?" sorusu sorularak, öğretmenlerden alınan yanıtlar, Tablo 32'de gösterilmiştir.

Tablo 32. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Bilgilerin Sunuluşu, Basitten Karmaşığa Doğru Bir Sıra İzliyor mu? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	32	29.4	29.4
	Kısmen	36	33.0	62.4
	Hayır	41	37.6	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0

Tablo 32'de yer alan bulgulara genel olarak bakıldığında, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin %37.6'sı ünitenin içeriğinde yer alan bilgilerin basitten karmaşığa doğru bir sıra izlemediğini belirterek olumsuz yanıt vermişlerdir. Öğretmenlerin %33'ü içeriğin "kısmen" basitten karmaşığa doğru bir sıra izlediği görüşüyle, %29.4'lük bir bölümü de içeriğin basitten karmaşığa doğru bir sıra izlediğini düşünmektedir.

Tablo 33. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Bilgilerin Sunuluşunun, Basitten Karmaşığa Doğru Bir Sıra İzlemesine İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	10	31.3	12	33.3	12	29.3	34	31.2	0.148	2	P=0.929	Anlamsız
	Erkek	22	68.8	24	66.7	29	70.7	75	68.8				
	Toplam	32	100	36	100	41	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	18	56.3	24	66.7	24	58.5	66	60.6	15.015	8	P=0.059	Anlamsız
	6-10 Yıl	9	28.1	5	13.9	14	34.1	28	25.7				
	11-15 Yıl	2	6.3	4	11.1	2	4.9	8	7.3				
	16-20 Yıl	3	9.4			1	2.4	4	3.7				
	26 ve Yukarı			3	8.3			2	2.8				
	Toplam	32	100	36	100	41	100	109	100				
	Lisans Tam.	1	3.1	3	8.3	2	4.9	6	5.5				
Tarih Öğr.Pr.	12	37.5	8	22.2	8	19.5	28	25.7					
Coğ. Öğr.Pr.	3	9.4	10	27.8	8	19.5	21	19.3					
Sos.Bil. Ö.P.	16	50.0	14	38.9	16	39.0	46	42.2					
Yüksek Lis.					3	7.3	3	2.8					
Diğer			1	2.8	4	9.8	5	4.6					
Toplam	32	100	36	100	41	100	109	100					

Bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($X^2 = P > 0.05$)

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde şu sonuçlara varılmıştır: Erkek öğretmenlerin %70.7’si, kadın öğretmenlerin %29.3’ü ünitenin içeriğinde yer alan bilgilerin basitten karmaşığa doğru bir sıra izlemediğini belirtirken; erkek öğretmenlerin %68.8’i, kadın öğretmenlerin %31.3’ü ünitenin içeriğindeki bilgilerin basitten karmaşığa doğru bir sıra izlediğini belirtmişlerdir. İçeriğin “kısmen” basitten karmaşığa doğru bir sıra izlediğini belirten erkek öğretmenlerin oranı %66.7 iken, kadın öğretmenlerin oranı %33.3’dür.

Bulgular, öğretmenlerin mesleki kıdemleri yönünden incelendiğinde ise, mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin yarısından fazlasının (%67.7), 6-10 yıl olan öğretmenlerin %13.9’unun ünitenin içeriğinin “kısmen” basitten karmaşığa sunulduğu görüşünde oldukları görülmektedir. İçeriğin basitten karmaşığa doğru bir sıra izlemediği görüşüne en çok (%58.5) mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenler destek verirken, 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olanlar bu görüşe hiç destek vermemişlerdir. Ünitenin içeriğinin

basitten karmaşığa doğru bir sıra izlediği görüşü en fazla (%56.3) 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler tarafından benimsenirken, bu görüşe ikinci sırada (%28.1) 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olanlar katılmaktadır.

Öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bulgulara bakıldığında, ünitenin içeriğinin basitten karmaşığa sunulduğu görüşünün en fazla (%50) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programının mezunu öğretmenler tarafından bildirildiği görülmektedir. Bu görüşü Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler %37.5’lik oranla desteklemektedir. Ünitenin içeriğinin basitten karmaşığa doğru bir sıra izlemediği en fazla (%39) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler tarafından belirtilirken, Tarih Öğretmenliği ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler bu görüşe eşit oranda (%19.5) destek vermişlerdir. Ünitenin içeriğinin “kısmen” basitten karmaşığa doğru bir sıra izlediği görüşüne en fazla (%38.9) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler katılırken, Yüksek Lisans mezunu öğretmenler bu görüşü hiç desteklememektedir.

5.2.13. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Bilgilerin Sunuluşunun Yakın Çevre ve Zamandan, Uzak Çevre ve Zamana Göre Sistemli Düzenlenmesine İlişkin Görüşler:

Araştırmada bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinde yer alan bilgilerin sunuluşu yakın çevre ve zamandan uzak çevre ve zamana göre sistemli düzenlenmiş midir?” sorusu sorulmuş ve öğretmenlerden alınan yanıtlar Tablo 34’te gösterilmiştir.

Tablo 34. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Bilgilerin Sunuluşu, Yakın Çevre ve Zamandan, Uzak Çevre ve Zamana Göre Sistemli Düzenlenmiş midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	11	10.1	10.2	10.2
	Kısmen	43	39.4	39.8	50.0
	Hayır	54	49.5	50.0	100.0
	Toplam	108	99.1	100.0	
Cevap	Vermeyenler	1	,9		
Toplam		109	100.0		

Tablo 34'teki verilere göre, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısına yakını (%49.5), ünitenin içeriğinin yakın çevre ve zamandan, uzak çevre ve zamana doğru bir sıra izlemediğini belirtmektedir. Öğretmenlerin %39.4'ü içeriğin "kısmen" yakın çevre zamandan, uzak çevre ve zamana doğru sıralandığını düşünmektedir. İçeriğin yakın çevre zamandan, uzak çevre ve zamana doğru sıralandığını belirten öğretmenler ise %10.1'lik bir oranı oluşturmaktadır.

Tablo 35. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Bilgilerin Sunuluşunun, Yakın Çevre ve Zamandan, Uzak Çevre ve Zamana Göre Sistemli Düzenlenmesine İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	3	27.3	14	32.6	16	29.5	33	30.5			P=0.924	
	Erkek	8	72.7	29	67.4	38	70.4	75	69.4	0.159	2	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	11	100	43	100	54	100	108	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	7	63.6	27	62.8	32	59.3	66	61.1	1.482	8	P=0.303	
	6-10 Yıl	2	18.2	10	23.3	16	29.6	28	25.9			P>0.05	Anlamsız
	11-15 Yıl			4	9.3	3	5.6	7	6.5				
	16-20 Yıl	2	18.2	1	2.3	1	1.9	4	3.7				
	26 ve Yukarı			1	2.3	2	3.7	3	2.8				
	Toplam	11	100	43	100	54	100	108	100				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	1	9.1	1	2.3	4	7.4	6	5.5	9.859	10	P=0.453	
	Tarih Öğr.Pr.	3	27.3	12	27.9	13	24.1	28	25.9			P>0.05	Anlamsız
	Coğ. Öğr.Pr.			12	27.9	8	14.8	20	18.5				
	Sos.Bil.	7	63.6	16	37.2	23	42.6	46	42.6				
	Ö.P.												
	Yüksek Lis.			1	2.3	2	3.7	3	2.8				
	Diğer			1	2.3	4	7.4	5	4.6				
Toplam	11	100	43	100	54	100	108	100					

Verilen bağımsız değişkenlere göre istatistiksel bakımdan çözümlemesi yapıldığında, bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir ($X^2 = P > 0.05$).

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre bulgulara bakıldığında, erkek öğretmenlerin %72.7'si kadın öğretmenlerin %27.3'ü ünitenin içeriğindeki bilgilerin yakın çevre ve zamandan, uzak çevre ve zamana göre düzenlendiği görüşüne katıldıkları görülmektedir. Araştırmaya katılan erkek öğretmenlerin %70.4'ü, kadın öğretmenlerin %29.5'i, ünitenin içeriğinin yakından uzağa düzenlenmediği görüşünü paylaşmaktadır. Erkek

öğretmenlerin %67.4'ü ünitenin içeriğinin “kısmen” yakından uzağa bir sıra izlediğini belirtirken, kadın öğretmenler de bu görüşe %32.6'lık bir oranla destek vermişlerdir.

Bulgular, öğretmenlerin mesleki kıdemleri yönünden incelendiğinde, mesleki kıdemleri 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %63.6'sının, ünitenin içeriğinin yakından uzağa doğru düzenlendiğini düşündükleri görülmektedir. Bu görüş, mesleki kıdemleri 6-10 yıl ve 16-20 yıl arası olan öğretmenler tarafından eşit oranda (%18.2) desteklenmektedir. Ünitenin içeriğinin “kısmen” yakından uzağa doğru bir sıra izlediği görüşü en fazla (%62.8), 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olanlar, en az ise 16-20 yıl arası ve 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler tarafından %2.3'lük oranla belirtilmektedir. Ünitenin içeriğinin yakından uzağa doğru sunulmadığı görüşünü %59.3'lük oranla en fazla 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler benimserken, bu görüş ikinci sırada %29.6'lık oranla 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler tarafından desteklenmiştir.

Öğretmenlerin en son bitirdikleri okul ya da eğitim-öğretim programı yönünden bulgulara bakıldığında, ünitenin içeriğinin yakından uzağa doğru bir sıra izlediği düşüncesine en fazla (%63.6) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu olan öğretmenlerin katıldığı görülmektedir. Bu görüşe Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunları ile Yüksek Lisans mezunları hiç destek vermemişlerdir. Ünitenin içeriğinin yakından uzağa doğru bir sıra izlemediği görüşünü en fazla (%42.6) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu olan öğretmenler paylaşırken Lisans Tamamlama Programı mezunları %7.4'lük oranla Yüksek Lisans mezunları da %3.7'lik oranla bu görüşe katılmışlardır. Ünitenin içeriğinin “kısmen” yakından uzağa doğru sunulduğu görüşü en fazla (%37.2) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler tarafından kabul edilirken, Tarih Öğretmenliği ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler bu görüşü eşit oranda (%27.9) desteklemişlerdir.

5.2.14. Türkiye'miz Ünitesinde Yer Alan İçeriğin Gerçek Yaşamla Bağ Kurmaya Olanak Tanmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, Türkiye'miz ünitesinin içeriğinin gerçek yaşamla bağ kurup kurmadığı sorulmuş ve öğretmenlerden sağlanan veriler Tablo 36'da sunulmuştur.

Tablo 36. Türkiye’imiz Ünitesinde Yer Alan İçerik, Gerçek Yaşamla Bağ Kurmaya Olanak Tanıyor mu? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	36	33.0	33.0	33.0
	Kısmen	51	46.8	46.8	79.8
	Hayır	22	20.2	20.2	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 36’deki bulgular genel olarak incelendiğinde, öğretmenlerin yarısına yakınının (46.8), ünitenin içeriğinin “kısmen” gerçek yaşamla bağ kurmaya olanak tanıdığı görüşünde olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %33’ü içeriğin yaşamla bağ kurmaya olanak tanıdığı görüşünü benimserken, %20.2’si içeriğin yaşamla bağ kurmaya olanak tanımadığını belirtmektedir.

Tablo 37. Türkiye’imiz Ünitesinde Yer Alan İçeriğin, Gerçek Yaşamla Bağ Kurmaya Olanak Tanınmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	6	16.7	22	43.1	6	27.3	34	31.2	7.087	2	P=0.029	Anlamlı
	Erkek	30	83.3	29	56.9	16	72.7	75	68.8				
	Toplam	36	100	51	100	22	100	109	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	23	63.9	29	56.9	14	63.6	66	60.6	9.282	8	P=0.319	Anlamsız
	6-10 Yıl	8	22.2	15	29.4	5	22.7	28	25.7				
	11-15 Yıl	2	5.6	6	11.8			8	7.3				
	16-20 Yıl	2	5.6	1	2.0	1	4.5	4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	2.8			2	9.1	3	2.8				
Toplam	36	100	51	100	22	100	109	100					
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	1	2.8	2	3.9	3	13.6	6	5.5	15.701	10	P=0.109	Anlamsız
	Tarih Öğr.Pr.	9	25.0	16	31.4	3	13.6	28	25.7				
	Coğ. Öğr.Pr.	6	16.7	10	19.6	5	22.7	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	20	55.6	16	31.4	10	45.5	46	42.2				
	Yüksek Lis.			2	3.9	1	4.5	3	2.8				
	Diğer			5	9.8			5	4.6				
	Toplam	36	100	51	100	22	100	109	100				

Veriler bağımsız değişkenlere çözümlendiğinde “cinsiyet” değişkeni ile bulgular arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, diğer değişkenlerle bulgular arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 37’de görüldüğü gibi, erkek öğretmenlerin %83.3’ü, kadın öğretmenlerin %16.7’si Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinin gerçek yaşamla bağ kurmaya olanak tanıdığını belirtmektedir. Erkek öğretmenlerin %72.7’si, kadın öğretmenlerin ise %27.3’ü ünitenin içeriğinin gerçek yaşamla bağ kurmadığı düşüncesini paylaşmaktadır. Ünitenin içeriğinin gerçek yaşamla “kısmen” bağ kurduğu görüşü erkek öğretmenlerin %56.9’u tarafından benimsenirken, kadın öğretmenlerin bu görüşe katılma oranları (%43.1) daha düşüktür.

Araştırma kapsamında bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin cinsiyetleriyle ünitenin içeriğinin gerçek yaşamla bağ kurmaya olanak tanıma durumu arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 7.087 değeri bulunmuştur. 2 serbestlik derecesi ile 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.05$).

Bulguların öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre çözümlenmesi yapıldığında şunlar söylenebilir: Ünitenin içeriğinin gerçek yaşamla bağ kurduğu düşüncesini en fazla (%63.9) mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenler paylaşmaktadır. Mesleki kıdemi 11-15 yıl ve 16-20 yıl arası olan öğretmenler ünitenin içeriğinin gerçek yaşamla bağ kurmadığını %63.6’lık oranla belirtirken, 6-10 yıl arası mesleki kıdem olan öğretmenler bu görüşü %22.7’lik oranla desteklemektedir. Ünitenin içeriğinin “kısmen” gerçek yaşamla bağ kurduğuna en fazla (%56.9) 1-5 yıl mesleki kıdemi olanlar inanırken, 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler bu görüşü hiç desteklememektedir.

Öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bulgulara bakıldığında ise şunlar söylenebilir: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programı mezunu öğretmenlerin %55.6’sı ünitenin içeriğinin gerçek yaşamla bağ kurduğunu belirtmektedir. Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler %25’lik bir oranla bu görüşü desteklemişlerdir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler, %45.5’lik bir oranla Tarih Öğretmenliği Programı ve Lisans Tamamlama Programı mezunu öğretmenler de %13.6’lık bir oranla ünitenin içeriğinin gerçek yaşamla bağ

kurmadiğı görüşünde birleşmişlerdir.Tarih Öğretmenliğı Programı mezunu ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliğı Programı mezunu öğretmenler %31.4'lük oranla, Coğrafya Öğretmenliğı Programı mezun öğretmenler ise %19.6'lık bir oranla ünitenin içeriğinin “kısmen” gerçek yaşama bağ kurduğı görüşünü paylaşmaktadırlar.

5.2.15. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinin Öğrenciler İçin Anlamli Olması İlişkin Görüşler:

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine “Türkiye'miz Ünitesinde Yer Alan İçerik Öğrenciler İçin Anlamli mıdır?” Sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerden sağlanan veriler Tablo 38'de sunulmuştur.

Tablo 38. Türkiye'miz Ünitesinde Yer Alan İçerik, Öğrenciler İçin Anlamli mıdır? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	40	36.7	36.7	36.7
	Kısmen	63	57.8	57.8	94.5
	Hayır	6	5.5	5.5	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 38'de görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası (%57.8) Türkiye'miz ünitesinin içeriğinin öğrenciler için “kısmen” anlamli olduğu, %36.7'si içeriğin öğrenciler için anlamli olduğu, %5.5'lik bir bölümü de içeriğin, öğrenciler için anlamli olmadığı görüşünü paylaşmaktadır.

Tablo 39. Türkiye'miz Ünitesinde Yer Alan İçeriğin, Öğrenciler İçin Anlamli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	13	32.5	21	33.3			34	31.4			P=0.236	
	Erkek	27	67.5	42	66.7	6	100	75	68.8	2.886	2	P<0.05	Anlamli
	Toplam	40	100	63	100	6	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	23	57.5	37	58.7	6	100.0	66	60.6	9.188	8	P=0.327	
	6-10 Yıl	12	30.0	16	25.4			28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	11-15 Yıl	1	2.5	7	11.1			8	7.3				
	16-20 Yıl	3	7.5	1	1.6			4	3.7				
	26ve	1	2.5	2	3.2			3	2.8				
	Yukarı												
	Toplam	40	100	63	100	6	100	109	100				

En son bitirilen okul	LisansTam.	1	2.5	5	7.9		6	5.5	20.448	10	P=0.025
	Tarih	10	25.0	18	28.6		28	25.7			P<0.05 Anamlı
	Öğr.Pr.										
	Coğ.Öğr.Pr.	5	12.5	16	25.4		21	19.3			
	Sos.Bil.Ö.P.	23	57.5	17	27.0	6	100.0	46	42.2		
	Yüksek Lis.			3	4.8			3	2.8		
	Diğer	1	2.5	4	6.3			5	4.6		
	Toplam	40	100	63	100	6	100	109	100		

Veriler bağımsız değişkenlere göre çözümlendiğinde “cinsiyet” ve “en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programı” değişkenleriyle bulgular arasında anlamlı “mesleki kıdem” değişkeni ile bulgular arasında anlamsız bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Bulguların öğretmenlerin cinsiyetlerine göre çözümlenmesi yapıldığında şu sonuçlara varılmıştır: Erkek öğretmenlerin tamamı (%100) Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinin öğrenciler için anlamlı olmadığını belirtirken, kadın öğretmenlerin hiç biri bu görüşü desteklememektedir. Erkek öğretmenlerin %66.7’si, kadın öğretmenlerin ise %33.3’ü ünitenin içeriğinin öğrenciler için “kısmen” anlamlı olduğunu düşünmektedir. Ünitenin içeriğini öğrenciler için anlamlı bulan erkek öğretmenlerin oranı %67.5 iken, kadın öğretmenlerin oranı %32.5’tir.

Araştırma kapsamında bulunan öğretmenlerin cinsiyetleri ile ünitenin içeriğinin öğrenciler için anlamlı olma durumu arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 2.886 değeri bulunmuştur. 2 serbestlik derecesiyle 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.05$).

Tablo 39’da görüldüğü gibi, mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin tamamı (%100), ünitenin içeriğinin öğrenciler için anlamlı olmadığını düşünürken, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl, 21-25 yıl ve 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler bu görüşe destek vermemişlerdir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %58.7’si ünitenin içeriğinin öğrenciler için “kısmen” anlamlı olduğunu belirtirken, bu görüşe en az 16-20 yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler %1.6’lık oranla katılmaktadır. Ünitenin içeriğinin öğrenciler için anlamlı olduğu görüşünü ise %57.5’lik oranla 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olanlar benimsemektedir. Bu görüşe 11-15 yıl ve 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olanlar eşit oranda (%2.5) destek vermişlerdir.

Öğretmenlerin en son bitirdikleri okul ya da eğitim-öğretim programı yönünden bulgulara bakıldığında şunlar söylenebilir: Ünitenin içeriğinin öğrenciler için anlamlı olmadığı görüşünün tamamı (%100) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu olan öğretmenler tarafından benimsenmiştir. Diğer eğitim-öğretim programlarından mezun olan öğretmenlerin hiç biri bu görüşe katılmamışlardır. Ünitenin içeriğinin öğrenciler için anlamlı olduğu görüşü en çok (%57.5) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerde %25’lik bir oranla bu görüşü desteklerken, buna Yüksek Lisans mezunu öğretmenlerin hiç katılmadıkları görülmektedir. Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %28.6’sı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %27’si, Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin ise %25.4’ü ünitenin içeriğinin öğrenciler için “kısmen” anlamlı olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

Araştırma kapsamında yer alan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin en son bitirdikleri okul ya da eğitim-öğretim programı ile ünitenin içeriğinin öğrenciler için anlamlı olma durumu arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 20.448 değeri bulunmuştur. 10 serbestlik derecesiyle 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.05$).

5.2.16. Türkiye’imiz Ünitesinde Yer Alan İçeriğin Bilimsel Açıdan Doğru Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmaya katılan öğretmenlere, “Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Bilimsel Açıdan Doğru mudur?” sorusu yöneltilmiş, alınan bilgiler Tablo 40’ta sunulmuştur.

Tablo 40. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Bilimsel Açıdan Doğru mudur? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	52	47.7	47.7	47.7
Kısmen	48	44.0	44.0	91.7
Hayır	9	8.3	8.3	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 40'taki veriler incelendiğinde, ünitenin içeriğinin bilimsel açıdan doğru olduğunu belirten öğretmenlerin oranının %47.7 olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %44'ü içeriğin bilimsel açıdan “kısmen” doğru olduğu görüşünderken, %8.3'lük bir bölümü ise içeriğin bilimsel açıdan doğru olmadığını düşünmektedir.

Tablo 41. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinin, Bilimsel Açıdan Doğru Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	15	28.8	17	35.4	2	22.2	34	31.2			P=0.647	
	Erkek	37	71.2	31	64.6	7	77.8	75	68.8	0.870	2	P<0.05	Anlamlı
	Toplam	52	100	48	100	9	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	34	65.4	27	56.3	5	55.6	66	60.6	16.050	8	P=0.042	
	6-10 Yıl	13	25.0	14	29.2	1	11.1	28	25.7			P<0.05	Anlamlı
	11-15 Yıl	3	5.8	4	8.3	1	11.1	8	7.3				
	16-20 Yıl	2	3.8	2	4.2			4	3.7				
	26 ve Yukarı			1	2.1	2	22.2	3	2.8				
	Toplam	52	100	48	100	9	100	109	100				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	4	7.7			2	22.2	6	5.5	18.213	10	P=0.051	
	Tarih Öğr.Pr.	15	28.8	12	25.0	1	11.1	28	25.7			P<0.05	Anlamlı
	Coğ. Öğr.Pr.	5	9.6	15	31.3	1	11.1	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	25	48.1	16	33.3	5	55.6	46	42.2				
	Yüksek Lis.	1	1.9	2	4.2			3	2.8				
	Diğer	2	3.8	3	6.3			5	4.6				
	Toplam	52	100	48	100	9	100	109	100				

Veriler bağımsız değişkenlere göre çözümlendiğinde, “cinsiyet”, “mesleki kıdem” ve “en son bitirilen okul ya da eğitim-öğretim programı” değişkenleriyle bulgular arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde şunlar söylenebilir: Erkek öğretmenlerin %77.8'i, kadın öğretmenlerin %22.2'si ünitenin içeriğini bilimsel açıdan doğru bulmamaktadır. Ünitenin içeriğinin bilimsel açıdan doğru olduğunu düşünen erkek öğretmenlerin oranı %71.2 iken, kadın öğretmenlerin oranı (%28.8) daha düşüktür. Ünitenin içeriğinin bilimsel açıdan “kısmen” doğru olduğu görüşüne ise erkeklerin %64.6'sı kadınların %35.4'ü katılmaktadır.

Araştırma kapsamında bulunan öğretmenlerin cinsiyetleri ile ünitenin içeriğinin bilimsel açıdan doğru olma durumu arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 0.870 değeri bulunmuştur. 2 serbestlik derecesi ile 0.05 anlamlılık düzeyi elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.05$).

Tablo 41’de görüldüğü gibi, meslekteki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %65.4’ü ünitenin içeriğinin bilimsel açıdan doğru olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüşü, mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenler %25’lik oranla desteklerken , 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler hiç desteklememişlerdir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %56.3’ü ünitenin içeriğinin bilimsel açıdan “kısmen” doğru olduğu görüşündedir. Bu görüşü ikinci sırada %29.2’lik bir oranla 6-10 yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler desteklemektedir. Ünitenin içeriğinin bilimsel açıdan doğru olmadığı görüşüne en çok (%55.6), 1-5 yıl arası mesleki olan öğretmenler katılırken, mesleki kıdemi 6-10 yıl ve 11-15 yıl arası olan öğretmenler bu görüşe eşit oranda (%11.1) katılmaktadırlar.

Araştırma kapsamında bulunan öğretmenlerin mesleki kıdemleri ile ünitenin içeriğinin bilimsel açıdan doğru olma durumu arasında görünen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 16.050 değeri bulunmuştur. 8 serbestlik derecesiyle 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.05$).

Öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bulgulara bakıldığında, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %55.6’sının ünitenin içeriğinin bilimsel açıdan doğru olmadığı düşüncesinde oldukları görülmektedir. Bu görüşü Tarih ve Coğrafya Öğretmenliği Programlarından mezun olan öğretmenler eşit oranda (%11.1) desteklerken, Yüksek Lisans mezunu olan öğretmenler bu görüşe hiç katılmamışlardır. Ünitenin içeriğinin bilimsel açıdan doğru olduğu görüşünü en fazla (%48.1), Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu olan öğretmenler benimsemektedir. Bu görüşe en az destek (%1.9), Yüksek Lisans mezunu öğretmenler tarafından verilmektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı

mezunlarının %33.3'ü ünitenin içeriğinin bilimsel açıdan “kısmen” doğru olduğunu düşünmektedir. Lisans Tamamlama Programı mezunu öğretmenler ise bu görüşe katılmamışlardır. Araştırma kapsamında bulunan öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı ile ünite içeriğinin bilimsel açıdan doğru olma durumu arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 18.213 değeri bulunmuştur. 10 serbestlik derecesiyle 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.05$).

5.2.17. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin Güncel Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Türkiye’imiz ünitesinin içeriği güncel midir?” sorusu yöneltilmiş, alınan yanıtlar Tablo 42’de verilmiştir.

Tablo 42. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Güncel midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	29	26.6	26.6	26.6
	Kısmen	47	43.1	43.1	69.7
	Hayır	33	30.3	30.3	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 42’deki verilerde görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin %43.1’i Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinin “kısmen” güncel olduğunu düşünürken, %30.3’ü içeriğin güncel olmadığını belirtmiştir. Ünitenin içeriğinin güncel olduğunu belirten öğretmenlerin oranı ise %26.6’dır.

Tablo 43. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Güncel Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	9	31	16	34	9	27.3	34	31.2	0.414	2	P=0.813	Anlamsız
	Erkek	20	69	31	66	24	72.7	75	68.8				
	Toplam	29	100	47	100	33	100	109	100				
Mesleki Küdem	1-5 Yıl	20	69.0	24	51.1	22	66.7	66	60.6	9.125	8	P=0.332	Anlamsız
	6-10 Yıl	6	20.7	17	36.2	5	15.2	28	25.7				
	11-15 Yıl	1	3.4	4	8.5	3	9.1	8	7.3				
	16-20 Yıl	2	6.9	1	2.1	1	3.0	4	3.7				
	26 ve Yukarı			1	2.1	2	6.1	3	2.8				
	Toplam	29	100	47	100	33	100	109	100				

En son bitirilen okul	Lisans Tam.	1	3.4	2	4.3	3	9.1	6	5.5	13.175	10	P=0.214	Anlamsız
	Tarih Öğr.Pr.	10	34.5	14	29.8	4	12.1	28	25.7			P>0.05	
	Coğ. Öğr.Pr.	2	6.9	13	27.7	6	18.2	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	15	51.7	14	29.8	17	51.5	46	42.2				
	Yüksek Lis.			2	4.3	1	3.0	3	2.8				
	Diğer	1	3.4	2	4.3	2	6.1	5	4.6				
	Toplam	29	100	47	100	33	100	109	100				

Verilerin bağımsız değişkenler göre istatistiksel açıdan çözümlemesi yapıldığında bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı belirlenmiştir ($X^2 = P > 0.05$).

Bulgular cinsiyet yönünden incelendiğinde, erkek öğretmenlerin %72.7'sinin kadın öğretmenlerin %27.3'ünün Türkiye'miz ünitesini güncel bulmadığı görülmektedir. Erkek öğretmenlerin %69'u, kadın öğretmenlerin ise %31'i ünitenin içeriğinin güncel olduğunu düşünmektedir. Ünitenin içeriğinin "kısmen" güncel olduğu görüşüne erkek öğretmenlerin %66'sı katılırken, kadın öğretmenlerin %34'ü katılmaktadır.

Tablo 43'te görüldüğü gibi mesleki kıdemi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin %69'u, 6-10 yıl arasında mesleki kıdemi olan öğretmenlerin ise %20.7'si ünitenin içeriğinin güncel olduğunu düşünürken 26 ve daha çok mesleki kıdemi olan öğretmenler bu görüşe katılmamıştır. Ünitenin içeriğinin "kısmen" güncel olduğunu en fazla (%51.1) 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler belirtmişlerdir. Bu görüşü 16-20 yıl ve 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler eşit oranda (%2.1) desteklemektedir. Ünitenin içeriğinin güncel olmadığı görüşü en fazla (%66.7) 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler tarafından benimsenirken, en az (%3) 16-20 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler tarafından kabul edilmiştir.

Bunlar en son en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programına göre çözümlendiğinde, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu olan öğretmenlerin %51.5'inin, ünitenin içeriğinin güncel olmadığı görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu görüşe %3'lük oranla en az Yüksek Lisans mezunu öğretmenler katılmıştır. Ünitenin içeriğinin "kısmen" güncel olduğu görüşünü en fazla %29.8'lik oranla Tarih Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler desteklerken, en az %4.3'lük oranla Lisans Tamamlama Programı ve Yüksek Lisans mezunları desteklemişlerdir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %51.7'si ünitenin içeriğinin güncel olduğunu düşünürken, Yüksek Lisans mezunu olanlar bu görüşe hiç katılmamışlardır.

5.2.18. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin Kültürel ve Sosyal Bakımdan Anlamli Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinin kültürel ve sosyal bakımdan anlamli olup olmadığı sorulmuş ve öğretmenlerden alınan cevaplar Tablo 44’te sunulmuştur.

Tablo 44. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Kültürel ve Sosyal Bakımdan Anlamli mıdır? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplam Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	39	35.8	36.1	36.1
	Kısmen	56	51.4	51.9	88.0
	Hayır	13	11.9	12.0	100.0
	Toplam	108	99.1	100.0	
Cevap	Vermeyenler	1	,9		
Toplam		109	100.0		

Tablo 44’teki verilerden araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin, yarısından biraz fazlasının (%51.4), Türkiye’imiz ünitesinin içeriğini kültürel ve sosyal bakımdan “kısmen” anlamli bulduğu, %35.8’lik bir oranın ise anlamli bulduğu anlaşılmaktadır. Türkiye’imiz ünitesinin içeriğini, kültürel ve sosyal bakımdan anlamli bulmayan öğretmenlerin oranı ise %11.9’dur

Tablo 45. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Kültürel ve Sosyal Bakımdan Anlamli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X2	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	12	30.8	19	33.9	3	23.1	34	31.5	0.590	2	P=0.744	Anlamsız
	Erkek	27	69.2	37	66.1	10	76.9	74	68.5				
	Toplam	39	100	56	100	13	100	108	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	22	56.4	36	64.3	8	61.5	66	61.1	12.019	8	P=0.150	Anlamsız
	6-10 Yıl	12	30.8	14	25.0	1	7.7	27	25.0				
	11-15 Yıl	3	7.7	4	7.1	1	7.7	8	7.4				
	16-20 Yıl	1	2.6	2	3.6	1	7.7	4	3.7				
	26veYukarı	1	2.6			2	15.4	3	2.8				
Toplam	39	100	56	100	13	100	108	100					
En son bitirilen	Lisans Tam.	2	5.1	2	3.6	2	15.4	6	5.6	15.506	10	P=0.115	Anlamsız
	TarihÖğr.Pr.	13	33.3	12	21.4	3	23.1	28	25.9				
	Coğ. Öğr.Pr.	4	10.3	17	30.4			21	19.4				

Sos.Bil.	18	46.2	21	37.5	7	53.8	46	42.6
Ö.P.								
Yüksek Lis.			2	3.6	1	7.7	3	2.8
Diğer	2	5.1	2	3.6			4	3.7
Toplam	39	100	56	100	13	100	108	100

Verilerin bağımsız değişkenlere göre istatistiksel açıdan çözümlenmesi yapıldığında, bulgularla bağımsız değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir ($X^2 = P > 0.05$).

Bulgular cinsiyet değişkeni yönünden incelendiğinde, erkek öğretmenlerin %76.9'unun, kadın öğretmenlerin %23.1'inin ünitenin içeriğini kültürel ve sosyal bakımdan anlamlı bulmadığı görülmüştür. Erkek öğretmenlerin %69.2'si, kadın öğretmenlerin %30.8'i ünitenin içeriğini kültürel ve sosyal bakımdan anlamlı bulmuştur. Ünitenin içeriğini kültürel ve sosyal bakımdan "kısmen" anlamlı bulan erkek öğretmenlerin oranı %66.1 iken, kadın öğretmenlerin oranı (%33.9) daha düşüktür.

Tablo 45'te görüldüğü gibi meslekteki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %56.4'ü ünitenin içeriğinin kültürel ve sosyal bakımdan anlamlı olduğunu belirtmektedir. Bu görüşe ikinci sırada 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olanlar %30.8 oranında katılırken, 11-15 yıl arasında mesleki kıdemi olanlar %7.7 oranında katılmışlardır. Ünitenin içeriğini kültürel ve sosyal bakımdan en fazla (%61.5) 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olanlar, ikinci sırada ise, %15.4'lük oranla 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler anlamsız bulmaktadır. Ünitenin içeriğinin kültürel ve sosyal bakımdan "kısmen" anlamlı olduğu görüşünü en çok %64.3'lük oranla 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler paylaşmaktadır. Bu görüşü %25'lik oranla 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olanlar ikinci sırada desteklerken, 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler ise buna hiç katılmamışlardır.

Bulgular, öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programına göre incelendiğinde şu sonuçlara varılmıştır: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %53.8'i, Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %23.1'i ünitenin içeriğini kültürel ve sosyal bakımdan anlamlı bulmamaktadır. Ünitenin içeriğinin kültürel ve sosyal bakımdan "kısmen" anlamlı olduğunu %37.5'lik oranla Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunları, %30.4'lük oranla Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunları belirtmektedir. Ünitenin içeriğinin kültürel ve sosyal

bakımdan anlamlı olduğunu en fazla (%46.2), Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler düşünmektedir. Yüksek Lisans mezunu olan öğretmenler ise bu görüşe hiç katılmamışlardır.

5.2.19. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin Öğrencilerin Gelişim Düzeylerine Uygun Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Türkiye’imiz ünitesinin içeriği, öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun mudur?” sorusu yöneltilmiş, öğretmenlerden alınan yanıtlar Tablo 46’da gösterilmiştir.

Tablo 46. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Öğrencilerin Gelişim Düzeylerine Uygun mudur? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplam Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	33	30.3	30.3	30.3
	Kısmen	55	50.5	50.5	80.7
	Hayır	21	19.3	19.3	100.0
	Toplam	109	100,0	100,0	

Tablo 46’da görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısı (%50.5), Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinin, öğrencilerin gelişim düzeylerine “kısmen” uygun olduğunu, %30.3’ü uygun olduğunu, %19.3’ü ise uygun olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 47. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Öğrencilerin Gelişim Düzeylerine Uygun Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	6	18.2	22	40	6	28.6	34	31.2	4.658	2	P=0.097	Anlamsız
	Erkek	27	81.8	33	60	15	71.4	75	68.8				
	Toplam	33	100	56	100	21	100	109	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	15	45.5	40	72.7	11	52.4	66	60.6	11.934	8	P=0.154	Anlamsız
	6-10 Yıl	11	33.3	11	20.0	6	28.6	28	25.7				
	11-15 Yıl	4	12.1	3	5.5	1	4.8	8	7.3				
	16-20 Yıl	2	6.1	1	1.8	1	4.8	4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	3.0			2	9.5	3	2.8				
Toplam	33	100	55	100	21	100	109	100					
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	2	6.1	1	1.8	3	14.3	6	5.5	17.852	10	P=0.058	Anlamsız
	Tarih Öğr.Pr.	12	36.4	13	23.6	3	14.3	28	25.7				
	Coğ. Öğr.Pr.	6	18.2	14	25.5	1	4.8	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	13	39.4	23	41.8	10	47.6	46	42.2				

Yüksek Lis.			1	1.8	2	9.5	3	2.8
Diğer			3	5.5	2	9.5	5	4.6
Toplam	33	100	55	100	21	100	109	100

Bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan khi kare testi sonucunda, bulgularla değişkenler arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı belirlenmiştir ($X^2 = P > 0.05$). Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, şunlar görülmektedir: Ünitenin içeriğinin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olduğu görüşüne erkek öğretmenlerin %81.8'i katılırken kadın öğretmenlerin %18.2 oranında katıldıkları görülmektedir. Ünitenin içeriğinin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olmadığı görüşüne erkek öğretmenlerin %71.4'ü inanırken kadın öğretmenlerin %28.6'sı inanmaktadır. Erkek öğretmenlerin %60'ı, kadın öğretmenlerin ise %40'ı ünitenin içeriğinin öğrencilerin gelişim düzeylerine “kısmen” uygun olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

Tablo 47’de görüldüğü gibi, meslekteki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %72.7’si ünitenin içeriğinin öğrencilerin gelişim düzeylerine “kısmen” uygun olduğunu belirtirken, 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler bu görüşe katılmamışlardır. Ünitenin içeriğinin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olmadığını en fazla (%52.4) 1-5 yıl arası mesleki kıdemleri olan öğretmenler bildirirken, 11-15 yıl ve 16-20 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler bu görüşü eşit oranda (%4.8) desteklemişlerdir. Ünitenin içeriğinin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olduğu görüşünü en fazla (%45.5) 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler benimserken, en az (%3) 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler benimsemektedir.

Bulgular öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden incelendiğinde şu sonuçlara varılmıştır: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %47.6’sı ünitenin içeriğinin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olmadığını belirtmektedir. Bu görüşü Lisans Tamamlama Programı mezunları ile Tarih Öğretmenliği Programı mezunları eşit oranda (%14.3) desteklemektedir. Ünitenin içeriğinin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olduğu düşüncesini en fazla (%39.4) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler paylaşmaktadır. Yüksek Lisans mezunu öğretmenler bu görüşe hiç katılmamışlardır. Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %25.5’i ile, Yüksek Lisans ve Lisans Tamamlama Programı mezunu öğretmenlerin %18’i ünitenin

içeriğinin öğrencilerin gelişim düzeylerine “kısmen” uygun olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

5.2.20. Türkiye’imiz ünitesinin İçeriğinin Öğrencilerin Becerilerini Geliştirmesini Ön Planda Tutmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmada yer alan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinin öğrencilerin becerilerini geliştirmesini ön planda tutup tutmadığı sorulmuş ve öğretmenlerden alınan yanıtlar Tablo 48’de verilmiştir.

Tablo 48. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği, Öğrencilerin Becerilerini Geliştirmesini Ön Planda Tutmakta mıdır? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	10	9.2	9.2	9.2
Kısmen	38	34.9	34.9	44.0
Hayır	61	56.0	56.0	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 48’deki verilere bakıldığında, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası (%56) Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinin öğrencilerin becerilerini geliştirmesini ön planda tutmadığını belirterek, olumsuz görüş sunmuşlardır. Öğretmenlerin %34.9’u ünitenin içeriğinin, “kısmen” öğrencilerin becerilerini geliştirmesini ön planda tuttuğunu düşünürken, %9.2’si ise, içeriğin öğrencilerin becerilerini geliştirmeyi ön planda tuttuğunu belirtmiştir.

Tablo 49. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Öğrencilerin Becerilerini Geliştirmesini Ön Planda Tutmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	2	20	13	34.2	19	31.1	34	31.2	0.745	2	P=0.689	Anlamsız
	Erkek	8	80	25	65.8	42	68.9	75	68.8				
	Toplam	10	100	38	100	61	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	8	80.0	20	52.6	38	62.3	66	60.6	7.480	8	P=0.486	Anlamsız
	6-10 Yıl			13	34.2	15	24.6	28	25.7				
	11-15 Yıl	1	10.0	2	5.3	5	8.2	8	7.3				
	16-20 Yıl	1	10.0	2	5.3	1	1.6	4	3.7				
	26ve Yukarı			1	2.6	2	3.3	3	2.8				
	Toplam	10	100	38	100	61	100	109	100				
En son bitirilen okul	LisansTam.			2	5.3	4	6.6	6	5.5	8.344	10	P=0.595	Anlamsız
	TarihÖğr.Pr.	1	10.0	12	31.6	15	24.6	28	25.7				
	Coğ. Öğr.Pr.	2	20.0	10	26.3	9	14.8	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	7	70.0	12	31.6	27	44.3	46	42.2				
	Yüksek Lis.			1	2.6	2	3.3	3	2.8				
	Diğer			1	2.6	4	6.6	5	4.6				
	Toplam	10	100	38	100	61	100	109	100				

Bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda bulgularla bağımsız değişkenler arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($X^2 = P > 0.05$). Tablo 49’da görüldüğü gibi, bulgular cinsiyet değişkenine göre incelenmiş ve şu sonuçlara varılmıştır: Erkek öğretmenlerin %80’i, kadın öğretmenlerin ise %20’si ünitenin içeriğinin öğrencilerin becerilerini geliştirmeyi ön planda tuttuğunu, erkek öğretmenlerin %68.9’u, kadın öğretmenlerin ise %31.1’i ünitenin, bunu ön planda tutmadığını belirtmektedir. Ünitenin içeriğinin öğrencilerin becerilerini geliştirmesini “kısmen” ön planda tuttuğu düşüncesine katılan erkek öğretmenlerin oranı %65.8 iken, kadın öğretmenlerin oranı (%34.2) daha düşüktür.

Bulgular öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre incelendiğinde, 1-5 yıl meslekte kıdemi olanların %80’i, 11-15 yıl ve 16-20 yıl meslekte kıdemi olanların %10’u ünitenin içeriğinin öğrencilerin becerilerini geliştirmesini ön planda tuttuğuna inanmaktadır. 1-5 yıl hizmette bulunmuş öğretmenlerin %52.6’sı, ünitenin içeriğinin öğrencilerin becerilerini geliştirmesini “kısmen” ön planda tuttuğunu düşünmektedir. Bu görüşe 11-15 ve 16-20 yıl arası mesleki kıdemi olanlar eşit oranda (%5.3)

katılmaktadır.Ünitenin içeriğinin öğrencilerin becerilerini geliştirmeyi ön planda tutmadığını ise en fazla %62.3'lük olanla 1-5 yıl mesleki kıdemi olanlar düşünmektedir.

Bulgular en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programına göre irdelendiğinde, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %70'inin ünitenin içeriğinin öğrencilerin becerilerini geliştirmesini ön planda tuttuğunu düşündükleri söylenebilir. Bu görüşe Yüksek Lisans mezunu ve Lisans Tamamlama Programı mezunu öğretmenlerin hiç biri katılmamıştır.Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının ve Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının %31.6'sı ünitenin içeriğinin öğrencilerin becerilerini geliştirmesini “kısmen” ön planda tuttuğu görüşünde birleşmişlerdir.Ünitenin içeriğinin öğrencilerin becerilerini geliştirmesini ön planda tutmadığı görüşünü en fazla (%44.3) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunları, en az (%3.3), Yüksek Lisans mezunları benimsemektedirler.

5.2.21. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinin Öğrencilerin Olgu ve Olaylara Geniş Bir Görüş Açısıyla Bakmasına Olanak Sağlamasına İlişkin Görüşler:

Araştırmada bulunan ilköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Türkiye'miz ünitesinin içeriği, öğrencilerin olgu ve olaylara geniş bir görüş açısıyla bakmasına olanak sağlamakta mıdır?” sorusu yöneltilmiş ve alınan yanıtlar Tablo 50'de sunulmuştur.

Tablo 50. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriği, Öğrencilerin Olgu ve Olaylara Geniş Bir Görüş Açısıyla Bakmasına Olanak Sağlamakta mıdır? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	7	6.4	6.4
	Kısmen	57	52.3	58.7
	Hayır	45	41.3	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0

Tablo 50'deki veriler incelendiğinde, Sosyal bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından biraz fazlası (%52.3) “Türkiye'miz ünitesinin içeriği öğrencilerin olgu ve olaylara geniş bir görüş açısıyla bakmasına olanak sağlamakta mıdır?”Sorusunu “kısmen”, %41.3'ü “hayır”, %6.4'ü “evet” şeklinde yanıtlamıştır.

Tablo 51. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Öğrencilerin Olgu ve Olaylara Geniş Bir Görüş Açısıyla Bakmasına Olanak Sağlamasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	2	28.6	16	28.1	16	35.6	34	31.2			P=0.712	
	Erkek	5	71.4	41	71.9	29	64.4	75	68.8	0.680	2	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	7	100	57	100	45	100	109	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	5	71.4	33	57.9	28	62.2	66	60.6	6.634	8	P=0.577	
	6-10 Yıl	1	14.3	14	24.6	13	28.9	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	11-15 Yıl			5	8.8	3	6.7	8	7.3				
	16-20 Yıl	1	14.3	2	3.5	1	2.2	4	3.7				
	26 ve Yukarı			3	5.3			3	2.8				
	Toplam	7	100	57	100	45	100	109	100				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	1	14.3	3	5.3	2	4.4	6	5.5	10.972	10	P=0.360	
	Tarih Öğr.Pr.	1	14.3	19	33.3	8	17.8	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	Coğ. Öğr.Pr.			11	19.3	10	22.2	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	5	71.4	22	38.6	19	42.2	46	42.2				
	Yüksek Lis.			1	1.8	2	4.4	3	2.8				
	Diğer			1	1.8	4	8.9	5	4.6				
	Toplam	7	100	57	100	45	100	109	100				

Bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan khi kare testi sonucunda bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir ($X^2 = P > 0.05$). Bulgular cinsiyete göre değerlendirildiğinde, şunlar gözlenmektedir: Erkek öğretmenlerin %71.9’u, kadın öğretmenlerin %28.6’sı ünitenin içeriğinin öğrencilerin olgu ve olaylara geniş bir görüş açısıyla bakmasına olanak sağladığını belirtirken, erkeklerin %71.9’u, kadınların ise %28.1’i buna “kısmen” olanak sağladığını belirtmektedir. Erkek öğretmenlerin %64.4’ü kadın öğretmenlerin ise %35.6’sı ünitenin içeriğinin öğrencilerin olgu ve olaylara geniş bir görüş açısıyla bakmasına olanak sağlamadığı görüşünü paylaşmaktadır.

Tablo 51’de görüldüğü gibi, 1-5 yıl mesleki kıdemi olanların %71.4’ü, 6-10 yıl ve 16-20 yıl mesleki kıdemi olanların %14.3’ü ünitenin içeriğinin öğrencilerin olgu ve olaylara geniş bir görüş açısıyla bakmasına olanak sağladığını düşünürken, 1-5 yıl mesleki kıdemi olanların %57.9’u ve 6-10 yıl mesleki kıdemi olanların %24.6’sı buna “kısmen” olanak sağladığını düşünmektedir. Meslekteki kıdemi 1-5 yıl olanlar %62.2’lik oranla ünitenin içeriğinin öğrencilerin olgu ve olaylara geniş bir görüş açısıyla

bakmasına olanak sağlamadığı görüşündedir. Bu görüşe 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olanlar hiç katılmamıştır.

Bulgular en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programı yönünden incelendiğinde şu sonuçlara varılmıştır: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %71.4'ü, Lisans Tamamlama ve Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %14.3'ü ünitenin içeriğinin öğrencilerin olgu ve olaylara geniş bir görüş açısıyla bakmasına olanak sağladığına inanırken, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %38.6'sı, Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %33.3'ü buna “kısmen” olanak sağladığına inanmaktadır. Ünitenin içeriğinin öğrencilerin olgu ve olaylara geniş bir görüş açısıyla bakmasına olanak sağlamadığı görüşüne en çok (%42.2) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler katılırken, en az (%4.4) Lisans Tamamlama ve Yüksek Lisans mezunu öğretmenler katılmaktadır.

5.2.22. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinin Öğrencilerin Önceki Öğrendikleri İle Kaynaşıklık (Bağ Kurmasını) Sağlamasına İlişkin Görüşler:

Araştırma kapsamındaki Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, Türkiye'miz ünitesinin içeriğinin öğrencilerin önceki öğrendikleri ile bağ kurmasını sağlayıp sağlamadığı sorulmuş ve Tablo 52'deki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 52. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriği, Öğrencilerin Önceki Öğrendikleri ile Kaynaşıklık (Bağ Kurması) Sağlamakta mıdır? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	15	13.8	13.9
	Kısmen	54	49.5	50.0
	Hayır	39	35.8	36.1
	Toplam	108	99.1	100.0
Cevap Vermeyenler	1	,9		
Toplam	109	100.0		

Tablo 52'deki verilere göre, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısına yakını (%49.5), Türkiye'miz ünitesinin içeriğinin öğrencilerin önceki öğrendikleri ile bağ kurmasını “kısmen” sağladığını düşünmektedir. Öğretmenlerin %35.8'i, ünitenin içeriğinin öğrencilerin önceki öğrenmeleri ile bağ kurmasını

sağlamadığı görüşünderken, %13.8'i kaynaşıklık sağladığını düşünerek olumlu görüş sunmuşlardır.

Tablo 53. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinin, Öğrencilerin Önceki Öğrendikleri ile Kaynaşıklık (Bağ Kurması) Sağlamasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	2	13.3	20	37	12	30.8	34	31.5	3.072	2	P=0.215	Anlamsız
	Erkek	13	86.7	34	63	27	69.2	74	68.5				
	Toplam	15	100	54	100	39	100	108	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	9	60.0	29	53.7	27	69.2	65	60.2	10.925	8	P=0.206	Anlamsız
	6-10 Yıl	5	33.3	16	29.6	7	17.9	28	25.9				
	11-15 Yıl			7	13.0	1	2.6	8	7.4				
	16-20 Yıl			2	3.7	2	5.1	4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	6.7			2	5.1	3	2.8				
Toplam	15	100	54	100	39	100	108	100					
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	1	6.7	2	3.7	3	7.7	6	5.5	11.010	10	P=0.357	Anlamsız
	Tarih Öğr.Pr.	3	20.0	17	31.5	8	20.5	28	25.9				
	Coğ. Öğr.Pr.	1	6.7	13	24.1	7	17.9	21	19.4				
	Sos.Bil. Ö.P.	10	66.7	16	29.6	19	48.7	45	41.7				
	Yüksek Lis.			2	3.7	1	2.6	3	2.8				
	Diğer			4	7.4	1	2.6	5	4.6				
	Toplam	15	100	54	100	39	100	108	100				

Veriler , bağımsız değişkenlere göre çözümlendiğinde , bulgularla değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür($X^2 = P > 0.05$).Tablo 53'te görüldüğü gibi, erkek öğretmenlerin %86.7'si, kadın öğretmenlerin ise %13.3'ü, ünitenin içeriğinin öğrencilerin önceki öğrendikleri ile bağ kurduğunu belirtirken, erkek öğretmenlerin %69.2'si, kadın öğretmenlerin ise %30.8'i bu konuda ünitenin bağ kurmadığını belirtmektedir. Ünitenin içeriğinin önceki öğrenmelerle "kısmen" kaynaşıklık sağladığını düşünen erkek öğretmenlerin oranı %63 iken, kadın öğretmenlerin oranı (%37) daha düşüktür.

Bulgular öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre irdelendiğinde şu sonuçlara varılmıştır: 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olanların %60'ı, 6-10 yıl mesleki kıdemi olanların %33.3'ü ünitenin içeriğinin öğrencilerin önceki öğrenmeleri ile bağ kurmasını sağladığı görüşündedir.1-5 yıl arası mesleki kıdemi olanların %69.2'si ile 16-20 yıl ve 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olanların %5.1'i ünitenin içeriğinin öğrencilerin

önceki öğrenmeleri ile bağ kurmasını sağlamadığı görüşünü paylaşırken, 11-15 yıl arası mesleki kıdemi olanların %13'ü bu bağı “kısmen kurduğu” görüşünde birleşmişlerdir.

Bulgular en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programına göre incelendiğinde şunlar gözlenmektedir: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %66.7'si, Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının %20'si ünitenin içeriğinin öğrencilerin önceki öğrenmeleri ile bağ kurduğu görüşündedir. Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının %31.5'i ile Lisans Tamamlama Programı ve Yüksek Lisans mezunu öğretmenlerin %3.7'si ünitenin içeriğinin öğrencilerin önceki öğrenmeleri ile “kısmen” bağ kurduğunu düşünürken, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler (%48.7, %17.9) bu bağı kurmadığını belirterek olumsuz görüş sunmuşlardır.

5.2.23. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinin, Uygulanabilir, Kullanılabilir (İşevuruk) Özellikte Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, Türkiye'miz ünitesinin içeriğinin uygulanabilir, kullanılabilir özellikte olup olmadığı sorulmuş ve öğretmenlerden alınan cevaplar Tablo 54'te sunulmuştur.

Tablo 54. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriği, Uygulanabilir, Kullanılabilir (İşevuruk) Özellikte midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	24	22.0	22.0	22.0
Kısmen	59	54.1	54.1	76.1
Hayır	26	23.9	23.9	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 54'te görüldüğü gibi, Türkiye'miz ünitesinin içeriğinin “kısmen” uygulanabilir, kullanılabilir olduğunu düşünen öğretmenlerin oranı %54.1 iken, ünitenin içeriğinin uygulanamaz ve kullanılamaz olduğunu düşünen öğretmenlerin oranı ise %23.9'dur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %22'si de ünitenin içeriğinin uygulanabilir ve işevuruk olduğunu belirterek olumlu görüş sunmuşlardır.

Tablo 55. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinin, Uygulanabilir, Kullanılabilir (İşevuruk) Özellikte Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	4	16.7	20	33.9	10	38.5	34	31.2	3.201	2	P=0.202 P>0.05	Anlamsız
	Erkek	20	83.3	39	66.1	16	61.5	75	68.8				
	Toplam	24	100	59	100	26	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	16	66.7	32	54.2	18	69.2		60.6	4.521	8	P=0.807 P>0.05	Anlamsız
	6-10 Yıl	6	25.0	17	28.8	5	19.2	28	25.7				
	11-15 Yıl	1	4.2	5	8.5	2	7.7	8	7.3				
	16-20 Yıl	1	4.2	2	3.4	1	3.8	4	3.7				
	26veYukarı			3	5.1			3	2.8				
	Toplam	24	100	59	100	26	100	109	100				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	1	4.2	3	5.1	2	7.7	6	5.5	16.735	10	P=0.080 P>0.05	Anlamsız
	Tarih	8	33.3	18	30.5	2	7.7	28	25.7				
	Öğr.Pr.			3									
	Coğ.	3	12.5	15	25.4	3	11.5	21	19.3				
	Öğr.Pr.			5									
	Sos.Bil.	12	50.0	18	30.5	16	61.5	46	42.2				
	Ö.P.			0									
Yüksek Lis.			1	1.7	2	7.7	3	2.8					
Diğer			4	6.8	1	3.8	5	4.6					
Toplam	24	100	59	100	26	100	109	100					

Bulgular bağımsız değişkenlere göre çözümlendiğinde, bulgular ile değişkenler arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir($X^2 = P > 0.05$).

Bulgular cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde şunlar gözlenmektedir: Erkek öğretmenlerin %83.3’ü, kadın öğretmenlerin %16.7’si ünitenin içeriğinin uygulanabilir özellikte olduğuna inanmaktadır. Erkek öğretmenlerin %66.1’i, kadın öğretmenlerin ise %33.9’u ünitenin içeriğinin “kısmen” kullanılabilir olduğunu belirtirken, erkek öğretmenlerin %61.5’i, kadın öğretmenlerin de %38.5’i ünitenin içeriğinin işevuruk olmadığını düşünmektedir.

Tablo 55’te görüldüğü gibi, mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olanların %66.7’si , 11-15 yıl ve 16-20 yıl arası olanların %4.2’si ünitenin içeriğinin uygulanabilir olduğu görüşünü paylaşmaktadır.

Mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %54.2’si ünitenin içeriğinin “kısmen” kullanılabilir özellikte olduğunu düşünmektedir. Bu görüş ikinci sırada (%28.8) meslekteki kıdemi 6-10 yıl arasında olan öğretmenler tarafından desteklenmektedir. Ünitenin içeriğinin işevuruk olmadığı görüşüne sahip öğretmenler, en çok oranda (%69.2), 1-5 yıl arasında mesleki kıdemi bulunanlar iken, 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler bu görüşe hiç katılmamaktadır.

Bulgulara en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bakıldığında, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %50'si ünitenin içeriğinin uygulanabilir olduğunu düşünürken, Yüksek Lisans mezunları bu düşüncüyü desteklememektedir. Tarih Öğretmenliği Programı ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %30.5'i ünitenin içeriğinin “kısmen” kullanılabilir olduğu görüşünü benimserken, bu görüşü ikinci sırada (%25.4) Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunları benimsemektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %61.5'i ile Tarih Öğretmenliği Programı, Lisans Tamamlama Programı ve Yüksek Lisans mezunlarının %7.7'si ünitenin içeriğinin işlevsiz olmadığı görüşünde birleşmişlerdir.

5.2.24. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konuların Sayılarının Yeterli Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırma kapsamındaki Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Türkiye'miz ünitesinin içeriğinde yer alan konuların sayısı fazla mıdır?” sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerden alınan cevaplar sonucunda Tablo 56'daki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 56. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konuların Sayısı Fazla mıdır? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	33	30.3	30.8	30.8
	Kısmen	20	18.3	18.7	49.5
	Hayır	54	49.5	50.5	100.0
	Toplam	107	98.2	100.0	
Cevap	Vermeyenler	2	1.8		
Toplam		109	100.0		

Tablo 56'daki verilere göre, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısına yakını (%49.5), Türkiye'miz ünitesinin içeriğinde yer alan konuların sayısının fazla olmadığını, %30.3'ü ise içerikteki konuların sayısının fazla olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin %18.3'ü de ünitenin içeriğinde yer alan konuların sayısının “kısmen” fazla olduğu görüşündedir.

Tablo 57. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konuların Sayısının Fazla Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	8	24.2	3	15	23	42.6	34	31.8	6.375	2	P=0.041	Anlamlı
	Erkek	25	75.8	17	85	31	57.4	73	68.2				
	Toplam	33	100	20	100	54	100	107	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	21	63.6	9	45.0	35	64.8	65	60.7	15.259	8	P=0.054	Anlamsız
	6-10 Yıl	10	30.3	4	20.0	14	25.9	28	26.2				
	11-15 Yıl	1	3.0	3	15.0	4	7.4	8	7.5				
	16-20 Yıl	1	3.0	2	10.0	1	1.9	4	3.7				
	26 ve			2	10.0			2	1.9				
	Yukarı												
	Toplam	33	100	20	100	54	100	107	100				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	1	3.0	4	20.0	1	1.9	6	5.6	23.636	10	P=0.009	Çok Anlamlı
	Tarih Öğr.Pr.	6	18.2	5	25.0	17	31.5	28	26.2				
	Coğ. Öğr.Pr.	2	6.1	4	20.0	13	24.1	19	17.8				
	Sos.Bil.	18	54.5	7	35.0	21	38.9	46	43.0				
	Ö.P.												
Yüksek Lis.	2	6.1			1	1.9	3	2.8					
Diğer	4	12.1			1	1.9	5	4.7					
Toplam	33	100	20	100	54	100	107	100					

Veriler bağımsız değişkenlere göre çözümlendiğinde “cinsiyet” değişkeni ile bulgular arasında anlamlı, “en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programı” değişkeni ile bulgular arasında çok anlamlı, “mesleki kıdem” değişkeni ile bulgular arasında anlamsız bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde şunlar görülmektedir: Araştırmaya katılan erkek öğretmenlerin %75.8’i, kadın öğretmenlerin %24.2’si ünitenin içeriğinde yer alan konuların sayısının fazla olduğunu belirtmektedir. Erkek öğretmenlerin %85’i, kadın öğretmenlerin %15’i ünitenin içeriğindeki konuların sayısının “kısmen” fazla olduğu düşüncesini paylaşmaktadır. Ünitenin içeriğindeki konuların sayısının “kısmen” fazla olduğu düşüncesini paylaşmaktadır. Ünitenin içeriğindeki konuların sayısının fazla olmadığı görüşü %57.4’lük oranla erkek öğretmenler tarafından benimsenirken, kadın öğretmenlerin bu görüşe katılma oranları daha düşüktür (%42.6).

Araştırma kapsamında bulunan öğretmenlerin cinsiyetleri ile ünitenin içeriğinde yer alan konuların sayısının yeterli olma durumu arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 6.375 değeri bulunmuştur. 2

serbestlik derecesi ile 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.05$).

Tablo 57’de görüldüğü gibi ünitenin içeriğinde yer alan konuların sayısının fazla olmadığı düşüncesini en fazla (%64.8) mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenler paylaşmaktadır. Bu görüşü ikinci sırada (%25.9) mesleki kıdemi 6-10 yıl arası olan öğretmenler desteklemektedir. Ünitenin içeriğinde yer alan konuların sayısının “kısmen” fazla olduğu görüşünü en fazla (%45) 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler benimserken 16-20 yıl ve 26 ve daha çok mesleki kıdemi olan öğretmenler bu görüşe eşit oranda (%10) katılmaktadır. Ünitenin içeriğindeki konuların sayısının fazla olduğu görüşünü en fazla (%63.6) mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenler paylaşırken 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olanlar bu görüşe destek vermemişlerdir.

En son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bulgulara bakıldığında ise şunlar söylenebilir: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %54.5’i ünitenin içeriğindeki konuların sayısının fazla olduğunu belirtmektedir. Bu görüşü Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin de %18.2’si desteklemiştir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %38.9’u ile, Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %24.1’inin ünitenin içeriğindeki konuların sayısının fazla olmadığını düşündükleri görülmektedir. Lisans Tamamlama Programı ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu Öğretmenlerin %20’si ünitenin içeriğindeki konuların sayısının “kısmen” fazla olduğu görüşünü paylaşırken, Yüksek Lisans mezunu öğretmenler bu görüşe katılmamışlardır.

Araştırmanın kapsamında bulunan öğretmenlerin en son bitirdikleri okul ile ünitenin içeriğinde yer alan konuların sayısının yeterli olma durumu arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 23.636 değeri bulunmuştur. 10 serbestlik derecesi ile 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında çok anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.01$).

5.2.25. Türkiye’imiz Ünitesinin Öğrenci Merkezli Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, Türkiye’imiz ünitesinin öğrenci merkezli olup olmadığı sorulmuş ve öğretmenlerden alınan yanıtlar Tablo 58’de gösterilmiştir.

Tablo 58. Türkiye’imiz Ünitesi, Öğrenci Merkezli midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	14	12.8	13.0	13.0
Kısmen	41	37.6	38.0	50.9
Hayır	53	48.6	49.1	100.0
Toplam	108	99.1	100.0	
Cevap Vermeyenler	1	,9		
Toplam	109	100.0		

Tablo 58’deki verilerde görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarıya yakını (%48.6), Türkiye’imiz ünitesinin öğrenci merkezli olmadığını, %37.6’sı ünitenin “kısmen” öğrenci merkezli olduğunu, %12.8’i ise ünitenin öğrenci merkezli olduğunu düşünmektedir.

Tablo 59. Türkiye’imiz Ünitesinin, Öğrenci Merkezli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	2	14.3	13	31.7	18	34	33	30.6	2.062	2	P=0.357	Anlamsız
	Erkek	12	85.7	28	68.3	35	66	75	69.4				
	Toplam	14	100	41	100	53	100	108	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	7	50.0	25	61.0	34	64.2	66	61.6	12.620	8	P=0.126	Anlamsız
	6-10 Yıl	4	28.6	12	29.3	12	22.6	28	25.9				
	11-15 Yıl			1	2.4	6	11.3	7	6.5				
	16-20 Yıl	2	14.3	1	2.4	1	1.9	4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	7.1	2	4.9			3	2.8				
	Toplam	14	100	41	100	53	100	108	100				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	2	14.3	2	4.9	2	3.8	6	5.6	8.919	10	P=0.540	Anlamsız
	Tarih Öğr.Pr.	3	21.4	14	34.1	11	20.8	28	25.9				
	Coğ. Öğr.Pr.	1	7.1	8	19.5	11	20.8	20	18.5				
	Sos.Bil. Ö.P.	7	50.0	15	36.6	24	45.3	46	42.6				
	Yüksek Lis.	1	7.1	1	2.4	1	1.9	2	3.8				
	Diğer			1	2.4	4	7.5	5	4.6				
	Toplam	14	100	41	100	53	100	108	100				

Bulgular bağımsız değişkenlere göre incelendiğinde, bulgular ile değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir ($X^2 = P > 0.05$).

Bulguların öğretmenlerin cinsiyetlerine göre çözümlenmesi yapıldığında şunlar söylenebilir: Erkek öğretmenlerin %85.7’si, kadın öğretmenlerin %14.3’ü Türkiye’imiz ünitesini öğrenci merkezli bulmaktadır. Erkek öğretmenlerin %68.3’ü, kadın öğretmenlerin %31.7’si ünitenin “kısmen” öğrenci merkezli olduğunu belirtmektedir. Ünitenin öğrenci merkezli olmadığını düşünen erkek öğretmenlerin oranı %66 iken, kadın öğretmenler bu düşünceye daha az oranda (%34) katılmaktadır.

Tablo 59’daki veriler incelendiğinde mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin yarısının (%50), mesleki kıdemi 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin %28.6’sının ünitenin öğrenci merkezli olduğu görüşünü benimsedikleri görülmektedir. Ünitenin “kısmen” öğrenci merkezli olduğunu en fazla (%61) mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenler paylaşıyor, bu görüşe en az (%2.4) desteği 11-15 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler vermişlerdir. Ünitenin öğrenci merkezli olmadığı görüşünü %64.2’lik oranla 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler paylaşıyor, bu görüşe 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler katılmamışlardır.

Öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bulgulara bakıldığında, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin yarısının (%50), Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %21.4'ünün ünitenin öğrenci merkezli olduğu görüşünde birleştikleri görülmektedir. Ünitenin öğrenci merkezli olmadığı görüşünü ilk sırada (%45.3) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler benimserken, bu görüşü Tarih ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler eşit oranda (%20.8) desteklemektedir. Ünitenin “kısmen” öğrenci merkezli olduğu düşüncesini en fazla (%36.6) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler paylaşıırken, en az (%2.4) Yüksek Lisans mezunu öğretmenler bu görüşe destek vermişlerdir.

5.2.26. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konuların Öğrenci Düzeyine Göre Soyut Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırma kapsamında bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinde yer alan konuların, öğrenci düzeyine göre soyut olup olmadığı sorulmuş, öğretmenlerden elde edilen bilgiler Tablo 60’ta verilmiştir.

Tablo 60. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konular, Öğrenci Düzeyine Göre Soyut mudur? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplam Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	23	21.1	21.1	21.1
	Kısmen	58	53.2	53.2	74.3
	Hayır	28	25.7	25.7	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 60’taki bilgilere göre, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından biraz fazlası (%53.2), üniteye yer alan konuların “kısmen” öğrenci düzeyine göre soyut olduğunu, %25.7’si üniteye yer alan konuların öğrenci düzeyine göre soyut olmadığını, %21.1’lik bir bölümü de konuların öğrenci düzeyine göre soyut olduğunu düşünmektedir.

Tablo 61. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konuların, Öğrenci Düzeyine Göre Soyut Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	Sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	5	21.7	18	31	11	39.3	34	31.2	1.813	2	P=0.404	Anlamsız
	Erkek	18	78.3	40	69	17	60.7	75	68.8				
	Toplam	23	100	58	100	28	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	19	82.6	33	56.9	14	50.0	66	60.6	12.330	8	P=0.137	Anlamsız
	6-10 Yıl	3	13.0	19	32.8	6	21.4	28	25.7				
	11-15 Yıl	1	4.3	3	5.2	4	14.3	8	7.3				
	16-20 Yıl			2	3.42	7.1	4	3.7					
	26 ve Yukarı			1	1.7	2	7.1	3	2.8				
	Toplam	23	100	58	100	28	100	109	100				
					2	3.4	4	14.3	6				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.			2	3.4	4	14.3	6	5.5	15.786	10	P=0.106	Anlamsız
	Tarih Öğr.Pr.	3	13.0	18	31.0	7	25.0	28	25.7				
	Coğ. Öğr.Pr.	4	17.4	13	22.4	4	14.3	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	13	56.5	22	31.9	11	39.3	46	42.2				
	Yüksek Lis.	1	4.3			2	7.1	3	2.8				
	Diğer	2	8.7	3	5.2			5	4.6				
Toplam	23	100	58	100	28	100	109	100					

Bulgular bağımsız değişkenlere göre çözümlendiğinde, bulgular ile değişkenler arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişkin bulunmadığı belirlenmiştir ($X^2=P>0.05$). Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde şunlar görülmektedir: Araştırmaya katılan erkek öğretmenlerin %78.3’ü, kadın öğretmenlerin ise %21.7’si ünitenin içeriğinde yer alan konuların öğrenci düzeyine göre soyut olduğunu belirtmektedir. Erkek öğretmenlerin %69’u, kadın öğretmenlerin %31’i ünitenin içeriğinin öğrenci düzeyine göre “kısmen” soyut olduğu görüşünü paylaşıırken, erkek öğretmenlerin %60.7’si kadın öğretmenlerin ise %39.3’ü ünitenin içeriğinin öğrenci düzeyine göre soyut olmadığı görüşünde birleşmişlerdir.

Tablo 61’deki veriler incelendiğinde, mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %82.6’sının ünitenin içeriğinin öğrenci düzeyine göre soyut olduğu görüşünde oldukları görülmektedir. 16-20 yıl ve 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler bu görüşe katılmamaktadır. Ünitenin içeriğinin öğrenci düzeyine göre “kısmen” soyut olduğunu en çok (%56.9) 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler düşünürken, bu düşünceye ikinci sırada (%32.8) mesleki kıdemi 6-10 yıl arası olan öğretmenler destek vermişlerdir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin yarısı (%50) ünitenin içeriğinin

öğrenci düzeyine göre soyut olmadığına inanırken, bu görüşe en az (%4) desteği 16-20 yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler vermişlerdir.

Bulguların en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programına göre çözümlemesi yapıldığında şu sonuçlara varılmıştır: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %56.5'i ünitenin içeriğinin öğrenci düzeyine göre soyut olduğunu belirtmektedir. Lisans Tamamlama Programı mezunu olan öğretmenler bu görüşe katılmamaktadır. Ünitenin içeriğinin öğrenci düzeyine göre soyut olmadığı düşüncesi en çok (%39.3) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler tarafından benimsenirken, bu düşüncüyü en az (%7.1) Yüksek Lisans mezunu öğretmenler benimsemişlerdir. Ünitenin içeriğinin öğrenci düzeyine göre “kısmen” soyut olduğu görüşünü en fazla (%31.9) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler paylaşıırken, Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının %31'i, Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunlarının da %22.4'ü bu görüşü desteklemektedirler.

5.2.27. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriği Hazırlanırken, Öğrencilerin Bireysel Farklılıklarına Dikkat Edilmesine İlişkin Görüşler:

Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Türkiye'miz Ünitesinin İçeriği Hazırlanırken, Öğrencilerin Bireysel Farklılıklarına Dikkat Edilmiş midir?” sorusu sorulmuş ve öğretmenlerden alınan yanıtlar Tablo 62'de sunulmuştur.

Tablo 62. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriği Hazırlanırken, Öğrencilerin Bireysel Farklılıklarına Dikkat Edilmiş midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplam Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	8	7.3	7.4
	Kısmen	33	30.3	38.0
	Hayır	67	61.5	100.0
	Toplam	108	99.1	100.0
Cevap Vermeyenler	1	,9		
Toplam	109	100.0		

Tablo 62'deki veriler incelendiğinde, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası (%61.5), ünitenin içeriği hazırlanırken, öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat edilmediği, %30.3'ü “kısmen” dikkat edildiği görüşünderken, %7.3'lük bir oran ise ünitenin içeriği hazırlanırken, öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat edildiği görüşündedir.

Tablo 63. Türkiye’imiz Ünitesinin İçeriği Hazırlanırken, Öğrencilerin Bireysel Farklılıklarına Dikkat Edilmesine İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	3	37.5	9	27.3	21	31.3	33	30.6			P=0.832	
	Erkek	5	62.5	24	72.7	46	68.7	75	69.4	0.369	2	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	8	100	33	100	67	100	108	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	6	75.0	22	66.7	38	56.7	66	61.1	11.597	8	P=0.170	
	6-10 Yıl			8	24.2	20	29.9	28	25.9			P>0.05	Anlamsız
	11-15 Yıl			1	3.0	8	9.0	7	6.5				
	16-20 Yıl	1	12.5	2	6.1	1	1.5	4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	12.5			2	3.0	3	2.8				
	Toplam	8	100	33	100	67	100	108	100				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.			1	3.0	5	7.5	6	5.6	7.122	10	P=0.714	
	Tarih Öğr.Pr.	3	37.5	8	24.2	17	25.4	28	25.9			P>0.05	Anlamsız
	Coğ. Öğr.Pr.	1	12.5	9	27.3	10	14.9	20	18.5				
	Sos.Bil. Ö.P.	4	50.0	14	42.4	28	41.8	46	42.6				
	Yüksek Lis.			1	3.0	2	3.0	3	2.8				
	Diğer					5	7.5	5	4.6				
	Toplam	8	100	33	100	67	100	108	100				

Veriler bağımsız değişkenlere göre çözümlendiğinde, bulgular ile bağımsız değişkenler arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı belirlenmiştir ($X^2=P>0.05$). Bulguların cinsiyet değişkenine göre çözümlenmesi yapıldığında şunlar söylenebilir: Erkek öğretmenlerin %72.7’si, kadın öğretmenlerin ise %27.3’ü ünitenin içeriği hazırlanırken, öğrencilerin bireysel farklılıklarına “kısmen” dikkat edildiğini belirtirken, erkek öğretmenlerin %68.7’si, kadın öğretmenlerin de %31.3’ü buna dikkat edilmediğini belirtmektedir. Ünitenin içeriği hazırlanırken, öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat edildiği görüşüne erkek öğretmenlerin %62.5’i katılırken, bu görüşe katılan kadın öğretmenlerin oranı (%37.5) daha düşüktür.

Tablo 63’te görüldüğü gibi bulgular, öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre incelendiğinde, mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %75’inin, ünitenin içeriği hazırlanırken, öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat edildiği görüşünde oldukları görülmektedir. Mesleki kıdemi 16-20 yıl ve 26 ve daha çok yıl olan öğretmenler ise %12.5’lik oranla bu görüşü desteklemektedir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %66.7’si ünitenin içeriği hazırlanırken, öğrencilerin bireysel farklılıklarına “kısmen” dikkat edildiğini belirtirken, bu görüşe %24.2’lik oranla 6-10

yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler de katılmaktadır. Ünitenin içeriği hazırlanırken, öğrencilerin bireysel farklılıkların dikkat edilmediği düşüncesini en fazla (%56.7) 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olanlar benimserken en az (%1.5) 16-20 yıl arası mesleki kıdemi olanlar bu görüşü desteklemektedir.

Bulgulara en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bakıldığında şunlar söylenebilir: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının yarısı (%50), ünitenin içeriği hazırlanırken, öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat edildiğini belirtirken, bu görüşe Yüksek Lisans ve Lisans Tamamlama Programı mezunları katılmamıştır. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %42.4'ü, Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunlarının %27.3'ü ünitenin içeriği hazırlanırken, öğrencilerin bireysel farklılıklarına “kısmen” dikkat edildiği görüşünde birleşmişlerdir. Ünitenin içeriği hazırlanırken, öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat edilmediği görüşünü en çok (%41.8), Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunları, en az (%3) ise Yüksek Lisans mezunları desteklemişlerdir.

5.2.28. Öğrencilerin Türkiye'miz Ünitesine Olan Tutumlarının Genel Olarak Olumlu Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Öğrencilerin Türkiye'miz Ünitesine Olan Tutumları Genel Olarak Olumlu mudur?” sorusu yöneltilmiş, öğretmenlerden alınan yanıtlar Tablo 64'te gösterilmiştir.

Tablo 64. Öğrencilerin Türkiye'miz Ünitesine Karşı Olan Tutumları, Genel Olarak Olumlu mudur? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	50	45.9	45.9	45.9
Kısmen	42	38.5	38.5	84.4
Hayır	17	15.6	15.6	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 64'te yer alan bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin yarıya yakını (%45.9), öğrencilerin Türkiye'miz ünitesine olan tutumlarının genel olarak olumlu olduğu görüşünü belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %38.5'i, öğrencilerin üniteye olan tutumlarının “kısmen” olumlu olduğu, %15.6'lık bir oran ise öğrencilerin

Türkiye'miz ünitesine olan tutumlarının genel olarak olumlu olmadığı görüşünü benimsemektedir.

Tablo 65. Öğrencilerin Türkiye'miz Ünitesine Karşı Olan Tutumlarının, Genel Olarak Olumlu Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	13	26	15	35.7	6	35.3	34	31.2			P=0.559	
	Erkek	37	74	27	64.3	11	64.7	75	68.8	1.161	2	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	50	100	42	100	17	100	109	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	29	58.0	22	52.4	15	88.2	66	60.6	7.704	8	P=0.463	
	6-10 Yıl	14	28.0	12	28.6	2	11.8	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	11-15 Yıl	4	8.0	4	9.5			8	7.3				
	16-20 Yıl	2	4.0	2	4.8			4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	2.0	2	4.8			3	2.8				
	Toplam	50	100	42	100	17	100	109	100				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	3	6.0	3	7.1			6	5.5	19.762	10	P=0.032	
	Tarih Öğr.Pr.	15	30.0	10	23.8	3	17.6	28	25.7			P<0.05	Anlamlı
	Coğ. Öğr.Pr.	10	20.0	10	23.8	1	5.9	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	22	44.0	12	28.6	12	70.6	46	42.2				
	Yüksek Lis.			2	4.8	1	5.9	3	2.8				
	Diğer			5	11.9			5	4.6				
	Toplam	50	100	42	100	17	100	109	100				

Bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını sınamak amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda “cinsiyet” ve “mesleki kadem” değişkenleri ile bulgular arasında anlamsız, “en son bitirilen okul” değişkeni ile bulgular arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Bulguların öğretmenlerin cinsiyetlerine göre çözümlemesi yapıldığında şunlar söylenebilir: Erkek öğretmenlerin %74'ü, kadın öğretmenlerin ise %26'sı öğrencilerin Türkiye'miz ünitesine olan tutumlarını genel olarak olumlu bulurken, erkek öğretmenlerin %64.7'si, kadın öğretmenlerin ise %35.3'ü olumsuz bulmaktadır. Öğrencilerin Türkiye'miz ünitesine tutumlarının “kısmen” olumlu olduğunu erkek öğretmenlerin %64.3'ü düşünürken, kadın öğretmenlerin bu görüşe katılma oranı (%35.7) daha düşüktür.

Tablo 65'te görüldüğü gibi mesleki kadem 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %58'i, 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin %28'i öğrencilerin Türkiye'miz ünitesine olan tutumlarının olumlu olduğunu düşünmektedir. Mesleki kadem 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %52.4'ü ile mesleki kadem 16-20 yıl ve 26 ve daha çok yıl olanların %4.8'i öğrencilerin üniteye karşı olan tutumlarının “kısmen” olumlu olduğu görüşünü

paylaşmaktadır. Öğrencilerin üniteye karşı olan tutumlarının olumsuz olduğu görüşünü en fazla (%88.2) 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler kabul ederken, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler bu görüşe hiç katılmamışlardır.

Bulgular en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programı yönünden incelendiğinde şu sonuçlara varılmıştır: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %70.6'sı öğrencilerin üniteye karşı olan tutumlarının olumsuz olduğunu belirtirken, Lisans Tamamlama Programı mezunları bu görüşe katılmamışlardır. Öğrencilerin üniteye karşı olan tutumlarının “kısmen” olumlu olduğu görüşü %23.8'lik oranla Tarih ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler tarafından benimsenmektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %44'ü öğrencilerin üniteye karşı olan tutumlarının olumlu olduğu görüşünü paylaşırken, Yüksek Lisans mezunları bu görüşü desteklememişlerdir.

Araştırma kapsamında bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin en son bitirdikleri okul ile öğrencilerin Türkiye'miz ünitesine karşı olan tutumları arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 19.762 değeri bulunmuştur. 10 serbestlik derecesi ile 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.05$).

5.2.29. Türkiye'miz Ünitesine Ayrılan Ders Saati Süresinin, Üniteye Yer Alan İçeriğin Öğrencilere Kazandırılmasındaki Yeterliliğine İlişkin Görüşler:

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, programdaki ders saati süresinin, Türkiye'miz ünitesinin içeriğinin öğrencilere kazandırılmasında yeterli olup olmadığı sorulmuş ve Tablo 66'daki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 66. 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında, Türkiye’imiz Üniteline Ayrılan Ders Saati Süresi, Ünitede Yer Alan İçeriğin Öğrencilere Kazandırılması İçin Yeterli midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	24	22.0	22.2	22.2
	Kısmen	28	25.7	25.9	48.1
	Hayır	56	51.4	51.9	100.0
	Toplam	108	99.1	100.0	
Cevap	Vermeyenler	1	,9		
Toplam		109	100,0		

Tablo 66’deki bulgular genel olarak incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin, yarısından biraz fazlasının (%51.4), programdaki ders saati süresinin ünitenin içeriğinin öğrencilere kazandırılmasında yeterli olmadığı görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin %25.7’si programdaki ders saati süresinin ünitenin içeriğinin kazandırılmasında “kısmen” yeterli olduğunu, %22’si ise sürenin, ünitenin içeriğinin öğrencilere kazandırılmasında yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 67. 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında, Türkiye’imiz Üniteline, Ayrılan Ders Saati Süresinin, Ünitede Yer Alan İçeriğin Öğrencilere Kazandırılması İçin Yeterli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	8	33.3	9	31.1	16	28.6	33	30.6			P=0.894	
	Erkek	16	66.7	19	67.9	40	71.4	75	69.4	0.224	2	P<0.05	Anlamlı
	Toplam	24	100	28	100	56	100	108	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	15	62.5	16	57.1	34	60.7	65	60.2	11.480	8	P=0.176	
	6-10 Yıl	6	25.0	6	21.4	16	28.6	28	25.9			P>0.05	Anlamsız
	11-15 Yıl	1	4.2	2	7.1	5	8.9	8	7.4				
	16-20 Yıl	2	8.3	1	3.6	1	1.8	4	3.7				
	26 ve Yukarı			3	10.7			3	2.8				
Toplam	24	100	28	100	56	100	108	100					
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	1	4.2	3	10.7	2	3.6	6	5.6	5.157	10	P=0.880	
	Tarih Öğr.Pr.	6	25.0	8	28.6	13	23.2	27	25.0			P>0.05	Anlamsız
	Coğ. Öğr.Pr.	5	20.8	5	17.9	11	19.6	21	19.4				
	Sos.Bil. Ö.P.	11	45.8	11	39.3	24	42.9	46	42.6				
	Yüksek Lis.					3	5.4	3	2.8				
	Diğer	1	4.2	1	3.6	3	5.4	5	4.6				
Toplam	24	100	28	100	56	100	108	100					

Bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda “cinsiyet” değişkeni ile bulgular arasında anlamlı, diğer değişkenlerle bulgular arasında anlamsız bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir.

Bulguların öğretmenlerin cinsiyetlerine göre çözümlenmesi yapıldığında şunlar söylenebilir: Erkek öğretmenlerin %71.4’ü, kadın öğretmenlerin %28.6’sı programdaki ders saati süresini ünitenin içeriğinin kazandırılmasında yeterli görmemektedir. Sürenin ünitenin içeriğini aktarmada “kısmen” yeterli olduğu görüşüne erkek öğretmenlerin %67.9’u, kadın öğretmenlerin %31.1’i katılmaktadır. Sürenin ünitenin içeriğinin kazandırılmasında yeterli olduğunu düşünen erkek öğretmenlerin %66.7 iken, kadın öğretmenlerin oranı %33.3’dür.

Araştırma kapsamında bulunan öğretmenlerin cinsiyeti ile programda Türkiye’imiz ünitesine ayrılan ders saati süresinin, ünitenin içeriğinin öğrencilere kazandırılmasında yeterli olma durumu arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 0.224 değeri bulunmuştur. 2 serbestlik derecesi ile 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.05$).

Bulgular öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre incelendiğinde şunlar söylenebilir: Mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %60.7’si, mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerin %28.6’sı programdaki ders saati süresinin ünitenin içeriğinin kazandırılmasında yeterli olmadığı görüşünü belirtmektedir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %62.5’i, sürenin ünitenin içeriğinin kazandırılmasında yeterli olduğu görüşünü paylaşırken, 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olanlar bu görüşe hiç katılmamıştır. Sürenin ünitenin içeriğinin kazandırılmasında “kısmen” yeterli olduğu düşüncesi en çok (%57.1) 1-5 yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler tarafından benimsenirken, bu görüşü en az %3.6’lık oranla, 16-20 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler desteklemiştir.

Öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bulgulara bakıldığında ise şunlar söylenebilir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %45.8’i, Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerinin %25’i sürenin ünitenin içeriğinin kazandırılmasında yeterli olduğunu belirtmektedir. Bu

görüŖe Yüksek Lisans mezunları hiç katılmamışlardır. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %42.9'u sürenin ünitenin içeriğinin kazandırılmasında yetersiz olduğu görüşünü benimserken, bu görüşü en az (%3.6) Lisans Tamamlama Programı mezunları kabul etmişlerdir. Sürenin ünitenin içeriğinin kazandırılmasında “kısmen” yeterli olduğu görüşü en çok (%39.3) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler tarafından belirtilirken, Yüksek Lisans mezunları bu görüşü hiç desteklememişlerdir.

5.2.30. Türkiye'miz Ünitesinde Öğrencilerin Derse Katılımlarını Sağlayacak Etkinlikler Olmasında İlişkin Görüşler:

Araştırma kapsamında bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Türkiye'miz ünitesinde öğrencilerin derse katılımlarını sağlayacak etkinlikler var mı?” sorusu sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 68'de gösterilmiştir.

Tablo 68. Türkiye'miz Ünitesinde Öğrencilerin Derse Katılımlarını Sağlayacak Etkinlikler Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	17	15.6	15.6	15.6
Kısmen	42	38.5	38.5	54.1
Hayır	50	45.9	45.9	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 68'deki bulgular irdelendiğinde, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarıya yakını (%45.9), üniteye öğrencilerin derse katılımlarını sağlayacak etkinliklerin olmadığı görüşünü paylaşmaktadır. Öğretmenlerin %38.5'i üniteye “kısmen” öğrencilerin derse katılımını sağlayacak etkinliklerin olduğu, %15.6'sı ise üniteye öğrencilerin derse katılımlarını sağlayacak etkinliklerin olduğu görüşündedir.

Tablo 69. Türkiye’imiz Ünitesinde Öğrencilerin Derse Katılımlarını Sağlayacak Etkinliklerin Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	5	29.4	15	35.7	14	28	34	31.2	0.663	2	P=0.718	Anlamsız
	Erkek	12	70.6	27	64.3	36	72	75	68.8				
	Toplam	17	100	42	100	50	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	11	64.7	25	59.5	30	60.0	66	60.6	7.810	8	P=0.452	Anlamsız
	6-10 Yıl	5	29.4	12	28.6	11	22.0	28	25.7				
	11-15 Yıl			2	4.8	6	12.0	8	7.3				
	16-20 Yıl			1	2.4	3	6.0	4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	5.9	2	4.8			3	2.8				
	Toplam	17	100	42	100	50	100	109	100				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	2	11.8	3	7.1	1	2.0	6	5.5	14.762	10	P=0.141	Anlamsız
	Tarih Öğr.Pr.	5	29.4	12	28.6	11	22.0	28	25.7				
	Coğ. Öğr.Pr.	3	17.6	12	28.6	6	12.0	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	7	41.2	12	28.6	27	54.0	46	42.2				
	Yüksek Lis.					3	6.0	3	2.8				
	Diğer			3	7.1	2	4.0	5	4.6				
	Toplam	17	100	42	100	50	100	109	100				

Bulgular, bağımsız değişkenlere göre incelendiğinde, bulgular ile değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

($X^2 = P > 0.05$). Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, şunlar görülmektedir: Araştırmaya katılan erkek öğretmenlerin %72’si, kadın öğretmenlerin %28’i ünite öğrencilerin derse katılımlarını sağlayacak etkinliklerin olmadığını belirtmektedir. Erkek öğretmenlerin %70.6’sı, kadın öğretmenlerin %29.4’ü ünite öğrencilerin derse katılımlarını sağlayacak etkinliklerin olduğunu düşünmektedir. Ünite öğrencilerin derse katılımlarını sağlayacak etkinliklerin “kısmen” olduğunu erkek öğretmenlerin %64.3’ü, kadın öğretmenlerin %35.7’si belirtmiştir.

Bulguların öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre çözümlemesi yapıldığında şunlar söylenebilir. Ünite öğrencilerin derse katılımını sağlayacak etkinliklerin olduğu düşüncesi en fazla (%64.7), 1-5 yıl arasında mesleki kıdemi olan öğretmenler arasında yaygındır. Bu görüşe 11-15 yıl ve 16-20 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler hiç katılmamışlardır. Mesleki kıdemi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin %60’ının ünite öğrencilerin derse katılımını sağlayacak etkinliklerin olmadığı görüşünü paylaştıkları görülürken, bu görüşü 26 ve daha çok mesleki kıdemi olan öğretmenler hiç desteklememişlerdir. Mesleki kıdemi 11-15 yıl ve 26 ve daha çok yıl olan öğretmenlerin

%48'i ünite de öğrencilerin derse katılımını sağlayacak etkinliklerin "kısmen" olduğunu belirtmektedir.

Bulgular, en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programı yönünden incelendiğinde şu sonuçlara varılmıştır:Ünite de öğrencilerin derse katılımını sağlayacak etkinliklerin olmadığı görüşünü en fazla (%54) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarını desteklerken, bu görüşe en az (%2) desteği Lisans Tamamlama Programı mezunları vermiştir.Tarih Öğretmenliği, Coğrafya Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunları eşit oranda (%28.6) ünite de öğrencilerin derse katılımını sağlayacak etkinliklerin "kısmen" olduğu görüşünde birleşmişlerdir.Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %41.2'si ünite de öğrencilerin derse katılımını sağlayacak etkinliklerin olduğu görüşünü benimserken, Yüksek Lisans mezunu öğretmenler bu görüşü hiç desteklememişlerdir.

5.2.31. Türkiye'miz Ünitesine Ayrılan Sürenin Gezi-Gözlem ve İnceleme Yapmak İçin Yeterli Olmasına İlişkin Görüşler:

Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, "Türkiye'miz ünitesine ayrılan süre, gezi-gözlem ve inceleme yapmak için yeterli midir?" sorusu yöneltmiş ve öğretmenlerden alınan yanıtlar Tablo 70'te sunulmuştur.

Tablo 70. Türkiye'miz Ünitesine Ayrılan Süre, Gezi-Gözlem ve İnceleme Yapmak İçin Yeterli midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplam Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	9	8.3	8.3	8.3
Kısmen	15	13.8	13.8	22.0
Hayır	85	78.0	78.0	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 70'teki verilerden anlaşıldığı gibi, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (%78), üniteye ayrılan sürenin gezi-gözlem ve inceleme yapmak için yeterli olmadığı görüşünü belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %13.8'i sürenin gezi-gözlem ve inceleme yapmak için "kısmen" yeterli olduğunu, %8.3'lük bir bölümü ise üniteye ayrılan sürenin gezi-gözlem ve inceleme yapmak için yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 71. Türkiye’imiz Ünitesine Ayrılan Sürenin, Gezi-Gözlem ve İnceleme Yapmak İçin Yeterli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	5	55.6	4	26.7	25	29.4	34	31.2			P=0.252	
	Erkek	4	44.4	11	73.3	60	70.6	75	68.8	2.758	2	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	9	100	15	100	85	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	6	66.7	11	73.3	49	57.6	66	60.6	23.118	8	P=0.003	
	6-10 Yıl	1	11.1	1	6.7	26	30.6	28	25.7			P<0.01	Çok Anlamlı
	11-15 Yıl			1	6.7	7	8.2	8	7.3				
	16-20 Yıl			2	13.3	2	2.4	4	3.7				
	26 ve Yukarı	2	22.2			1	1.2	3	2.8				
	Toplam	9	100	15	100	85	100	109	100				
	Lisans Tam.	2	22.2	2	13.3	2	2.4	6	5.5	11.439	10	P=0.324	
	Tarih Öğr.Pr.	3	33.3	3	20	22	25.9	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
En son bitirilen okul	Coğ. Öğr.Pr.	2	22.2	3	20	16	18.8	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	2	22.2	7	46.7	37	43.5	46	42.2				
	Yüksek Lis.					3	3.5	3	2.8				
	Diğer					5	5.9	5	4.6				
	Toplam	9	100	15	100	85	100	109	100				

Bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda “mesleki kıdem” değişkeni ile bulgular arasında “çok anlamlı” diğer değişkenlerle bulgular arasında anlamsız bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Bulgular öğretmenlerin cinsiyetleri yönünden incelendiğinde ise, erkek öğretmenlerin %73.3’ü, kadın öğretmenlerin %26.7’si üniteye ayrılan sürenin gezi-gözlem ve inceleme yapmak için “kısmen” yeterli olduğunu düşünürken, erkek öğretmenlerin %70.6’sı, kadın öğretmenlerin ise %29.4’ü bu süreyi yeterli bulmamaktadır. Üniteye ayrılan sürenin gezi-gözlem ve inceleme yapmak için yeterli olduğu görüşü daha çok kadın öğretmenler tarafından (%55.6) belirtilirken, erkek öğretmenler bu görüşe daha az bir oranla (%44.4) katılmaktadır.

Bulgulara mesleki kıdem yönünden bakıldığında şunlar söylenebilir: Mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%66.7), üniteye ayrılan sürenin gezi-gözlem ve inceleme yapmak için yeterli olduğunu belirtirken, bu görüşe 11-15 yıl ve 16-20 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler hiç katılmamışlardır. Mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenler %73.3 oranında, 6-10 yıl ve 11-15 yıl arasında olan öğretmenler %6.7 oranında, üniteye ayrılan sürenin gezi-gözlem ve inceleme yapmak için “kısmen” yeterli olduğunu düşünmektedir. Üniteye ayrılan sürenin, gezi-gözlem ve inceleme

yapmak için yetersiz olduğu görüşüne en çok (%57.6) mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenler katılmışlardır.

Araştırma kapsamında bulunan öğretmenlerin meslekteki kıdemleri ile Türkiye'miz ünitesine ayrılan sürenin gezi-gözlem ve inceleme yapmak için yeterli olma durumu arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 23.118 değeri bulunmuştur. 8 serbestlik derecesi ile 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında çok anlamlı bir ilişkinin bulunduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.01$).

Bulgular, öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden incelendiğinde şunlar gözlenmiştir: Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %33.3'ü, Coğrafya Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %22.2'si üniteye ayrılan sürenin gezi-gözlem ve inceleme yapmak için yeterli olduğunu belirtmektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin yarısına yakını (%46.7), üniteye ayrılan sürenin gezi-gözlem ve inceleme yapmak için "kısmen" yeterli olduğu görüşünü paylaşırken, Yüksek Lisans mezunu öğretmenler bu görüşe hiç destek vermemişlerdir. Üniteye ayrılan sürenin gezi-gözlem ve inceleme yapmak için yetersiz olduğu görüşüne en fazla (%43.5) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler, en az ise (%2.4) Lisans Tamamlama Programı mezunu öğretmenler katılmışlardır.

5.2.32. Halen Eğitim-Öğretim Yapılan Sınıflardaki Ortalama Öğrenci Sayısına İlişkin Görüşler:

Araştırma kapsamında bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, "Halen eğitim-öğretim yaptığınız sınıflarda ortalama öğrenci sayısı kaçtır?" sorusu sorulmuş ve öğretmenlerden alınan yanıtlar Tablo 72'de sunulmuştur.

Tablo 72. Halen Eğitim-Öğretim Yaptığınız Sınıflardaki Ortalama Öğrenci Sayısı Kaçtır? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamı Yüzde(%)
Cevaplar				
21-35	19	17.4	17.4	17.4
36-45	57	52.3	52.3	69.7
46-55	18	16.5	16.5	86.2
56-65	11	10.1	10.1	96.3
65 ve daha yukarısı	4	3.7	3.7	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

* Araştırmanın çalışma evreninde bulunan öğretmenlerin hiçbiri ortalama 1-20 arasında öğrenci sayısı olan sınıflarda eğitim-öğretim yapmadığı için bu aralığa tabloda yer verilmemiştir.

Tablo 72'deki veriler genel olarak incelendiğinde, öğretmenlerin yarısından biraz fazlasının (%52.3), 36-45 arası öğrenci bulunan sınıflarda eğitim-öğretim gerçekleştirdiği görülmektedir. Öğretmenlerin %17.4'ü, 21-25 arasında öğrenci sayısının bulunduğunu belirtmektedir. Araştırmada yer alan öğretmenlerin %16.5'i eğitim-öğretim yaptıkları sınıflardaki öğrenci sayısının 46-55 arasında, %10.1'i de, 56-65 arasında olduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerden sınıflarında 65 ve daha yukarısında öğrenci sayısı olduğunu belirtenlerin oranı ise %3.7'dir. Bu durumda, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%52.3) öğrenci sayısı 36-45 arasında olan sınıflarda eğitim-öğretim yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 73. Halen Eğitim-Öğretim Yapılan Sınıflardaki Ortalama Öğrenci Sayısına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

	21-35		36-45		46-55		56-65		65 ve daha yukarı		Toplam		X ²	sd	P	C	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%					
Cinsiyet	Kadın	5	26.3	21	36.8	4	22.2	4	36.4			34	31.2			P=0.451	
	Erkek	14	73.7	36	63.2	14	77.8	7	63.6	4	100	75	68.8	3.683	4	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	19	100	57	100	18	100	11	100	4	100	109	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	13	68.4	35	61.4	9	50.0	6	54.5	3	75.0	66	60.6	9.780	16	P=0.878	
	6-10 Yıl	5	26.3	13	22.8	6	33.3	3	27.3	1	25.0	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	11-15 Yıl	1	5.3	3	5.3	3	16.7	1	9.1			8	7.3				
En son bitirilen okul	16-20 Yıl			3	5.3			1	9.1			4	3.7				
	26 ve Yukarı			3	5.3							3	2.8				
	Toplam	19	100	57	100	18	100	11	100	4	100	109	100				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.			4	7	1	4.6	1	9.1			6	5.5	9.430	20	P=0.977	
	Tarih Öğr.Pr.	3	15.8	13	22.8	7	38.9	3	27.3	2	50	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	Coğ. Öğr.Pr.	5	26.3	11	19.3	3	16.7	1	9.1	1	25	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	9	47.4	24	42.1	6	33.3	6	54.5	1	25	46	42.2				
	Yüksek Lis.	1	5.3	2	3.5							3	2.8				
	Diğer	1	5.3	3	5.3	1	5.6					5	4.6				
	Toplam	19	100	57	100	18	100	11	100	4	100	109	100				

Bulgularla bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan khi kare testi sonucunda, bulgularla değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir ($X^2=P>0.05$).

Bulgular cinsiyete göre incelendiğinde, erkek öğretmenlerin %77.8'inin, kadın öğretmenlerin %22.2'sinin halen öğretim yaptıkları sınıflarda ortalama öğrenci sayısının 46-55 arası olduğunu belirttikleri görülmektedir. Erkek öğretmenlerin %63.2'si, kadın öğretmenlerin de %36.8'i öğretim yaptıkları sınıflardaki öğrenci sayısının 36-45 arasında olduğunu belirtmektedir. Erkek öğretmenlerin %73.7'si kadın öğretmenlerin %26.3'ü öğretim yaptıkları sınıflarda öğrenci sayısının 21-35 arasında olduğunu belirtmiştir. 65 ve daha fazla öğrenci sayısı olan sınıflarda öğretim yapan erkek

öğretmenlerin oranı %100 iken bu seçeneği yanıtlayan kadın öğretmen olmamıştır. 56-65 arası öğrenci sayısı olan sınıflarda öğretim yapan erkek öğretmenlerin oranı %63.6 iken, kadın öğretmenlerin oranı (%36.4) daha düşüktür.

Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre bulgular incelendiğinde şunlar söylenebilir: Öğretim yaptıkları sınıflarda 36-45 arasında öğrenci bulunduğunu 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenlerin %61.4'ü, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenlerin %5.3'ü belirtmektedir. Sınıflardaki ortalama öğrenci sayısının 46-55 arasında olduğunu 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olanların %50'si, 6-10 yıl mesleki kıdemi olanların %33.3'ü belirtirken 16-20 yıl ve 26 ve daha çok yıl hizmeti olanlar bu seçeneğe yanıt vermemişlerdir. 56-65 kişilik sınıflarda öğretim yaptığını belirten 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenlerin oranı %54.5 iken, 11-15 yıl ve 16-20 yıl mesleki kıdemi olanların oranı %9.1'dir. %68.4'lük oranla 1-5 yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler ise, ortalama 21-35 kişilik sınıflarda halen eğitim-öğretim yapmaktadır. 65 ve daha fazla öğrenci sayısı olan sınıflarda öğretim yapan 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenlerin oranı %75 iken, 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olanların oranı %25'dir.

Bulgular öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programına göre incelendiğinde, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %54.5'inin, Lisans Tamamlama ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %9.1'inin halen öğretim yaptıkları sınıflardaki öğrenci sayısının 56-65 arasında olduğu görülmektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %47.4'ü, Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %26.3'ü öğretim yaptıkları sınıflardaki öğrenci sayısının 21-35 olduğunu belirtmektedir. Sınıflardaki ortalama öğrenci sayısının 36-45 olduğunu en fazla (%42.1) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunları belirtirken, 46-55 olduğunu en fazla (%38.9) Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler belirtmiştir. Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının %50'si ile Coğrafya ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %25'inin halen eğitim-öğretim yaptıkları sınıflardaki öğrenci sayısı 65 daha yukarıdadır.

5.2.33. Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken Farklı Strateji, Yöntem, Teknik ve Araç-Gereçlerin Kullanılmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmada bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Türkiye’imiz ünitesini işlerken, farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereçler kullanıyor musunuz?” şeklinde soru sorulmuş ve öğretmenlerden alınan yanıtlar Tablo 74’te sunulmuştur.

Tablo 74. Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken, Farklı Strateji, Yöntem, Teknik ve Araç-Gereçler Kullanıyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	38	34.9	35.2	35.2
Kısmen	54	49.5	50.0	85.2
Hayır	14	12.8	13.0	98.1
Toplam	108	99.1	100.0	
Cevap Vermeyenler	1	,9		
Toplam	109	100.0		

Tablo 74’teki verilere göre, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarıya yakını (%49.5), Türkiye’imiz ünitesini işlerken “kısmen” farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereç kullandığını belirtmektedir. Öğretmenlerin %34.9’u üniteyi işlerken farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereç kullandığını belirtirken, %12.8’i ünitenin işlenişinde farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereç kullanmadığını belirterek, olumsuz görüş sunmuşlardır.

Tablo 75. Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken, Farklı Strateji, Yöntem, Teknik ve Araç- Gereçlerin Kullanılmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	13	34.2	14	25.9	6	42.9	33	31.5	4.380	4	P=0.357	Anlamsız
	Erkek	25	65.8	40	74.1	8	57.1	73	68.5				
	Toplam	38	100	54	100	14	100	106	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	25	65.8	26	48.1	13	92.9	64	61.1	15.749	16	P=0.471	Anlamsız
	6-10 Yıl	9	23.7	18	33.3	1	7.1	28	25.9				
	11-15 Yıl	4	10.5	4	7.4			8	7.4				
	16-20 Yıl			4	7.4			4	3.7				
	26 ve Yukarı			2	3.7			2	1.9				
	Toplam	38	100	54	100	14	100	106	100				
	Lisans Tam.			6	11.1			6	5.6				
Tarih Öğr.Pr.	14	36.8	10	18.5	3	21.4	27	25.9					
En son bitirilen okul	Coğ. Öğr.Pr.	9	23.7	8	14.8	3	21.4	20	18.5			P>0.05	Anlamsız
	Sos.Bil. Ö.P.	15	39.5	23	42.6	7	50	45	42.6				
	Yüksek Lis.			3	5.6			3	2.8				
	Diğer			4	7.4	1	7.1	5	4.6				
	Toplam	38	100	54	100	14	100	106	100				

Verilen bağımsız değişkenlere göre çözümlemesi yapıldığında, bulgularla değişkenler arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki görülmemiştir($X^2 = P > 0.05$).

Bulgulara öğretmenlerin cinsiyetleri yönünden bakıldığında şunlar söylenebilir: Araştırmaya katılan erkek öğretmenlerin %74.1’i, kadın öğretmenlerin %25.9’u üniteyi işlerken farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereçleri “kısmen” kullandıklarını belirtmektedir. Erkek öğretmenlerin %65.8’i, kadın öğretmenlerin ise %34.2’si üniteyi işlerken farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereç kullanmaktadır. Üniteyi işlerken farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereçleri erkek öğretmenlerin %57.1’i, kadın öğretmenlerin ise %42.9’u kullanmamaktadır.

Bulgular öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre incelendiğinde ise şunlar görülmektedir: Üniteyi işlerken farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereç kullanmadığını belirtenlerin en çoğu (%92.9) 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan, ikincisi %7.1’lik oranla 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenlerdir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl olanların %65.8’i üniteyi işlerken farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereç kullandığı belirtirken, 16-20 yıl ve 26 ve daha çok mesleki kıdemi olanlar bu seçeneğe yanıt vermemişlerdir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %48.1’i, üniteyi işlerken farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereçleri “kısmen” kullandıklarını

belirtirken, mesleki kıdemi 11-15 yıl ve 16-20 yıl arası olanlar %7.4'lük oranla bu görüşe katılmışlardır.

Bulgulara en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bakıldığında şunlar gözlenmiştir: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %39.5'i Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının %36.8'i üniteyi işlerken farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereç kullandıklarını belirtmektedir. Lisans Tamamlama Programı ve Yüksek Lisans mezunu olan öğretmenler bu seçeneğe yanıt vermemişlerdir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %42.6'sı üniteyi işlerken farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereçleri "kısmen" kullanmaktadır. Tarih Öğretmenliği ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunlarının %21.4'ü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %50'si üniteyi işlerken farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereç kullanmadığını belirtmiştir.

5.2.34. Öğretmenlerin Türkiye'miz Ünitesinin Öğretiminde Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Görüşler:

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, "Türkiye'miz Ünitesinin Öğretiminde, Hangi Öğretim Yöntem ve Teknikleri Kullanıyorsunuz?" şeklinde bir soru yöneltilmiş ve alınan yanıtlar Tablo 76'da sunulmuştur.

Tablo 76. Türkiye'miz Ünitesinin Öğretiminde Aşağıda Belirtilen Öğretim Yöntem ve Tekniklerinden Hangilerini Kullanıyorsunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)
Düz Anlatım	94	86
Soru-Yanıt	100	92
Tartışma	74	68
Problem Çözme	18	17
Gösteri	24	22
Proje Yöntemi	7	6
Küme Çalışmaları	34	31
Bireysel Çalışmalar	38	35
Örnek Olay	39	36
Oyunlaştırma	22	20
Gezi-Gözlem	6	6
Beyin Fırtınası	44	40
Bilgisayar Destekli Öğretim	10	9
Başka...	5	5

Tablo 76'daki verilere göre, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu(%92) Türkiye'miz ünitesinin öğretiminde soru-yanıt yöntemini kullanmaktadır. Öğretmenlerin % 86'sı düz anlatım, yarısından fazlası(% 68) tartışma, % 40'ı beyin fırtınası, % 22'si gösteri, % 20'si oyunlaştırma ve % 17'si problem çözme yöntemini kullanmaktadır. Küme çalışması yöntemini kullanan öğretmenlerin oranı ise %31'dir. Örnek olay yöntemi kullanan öğretmenlerin oranı(% 36) ile bireysel çalışmalar yapan öğretmenlerin oranı(% 35)birbirine yakın durumdadır. Proje yöntemi kullanan öğretmenlerin oranı ile gezi-gözlem yöntemini kullanan öğretmenlerin oranı(% 6) ise eşittir.

5.2.35. Okuldaki Ders Araç-Gereçlerinin Türkiye'miz Ünitesinin Öğretimi İçin, Gereksinimi Karşılama Yeterli Olmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Okulunuzdaki ders araç-gereçleri, Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin öğretimi için, gereksinimi karşılamakta yeterli midir?” sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerden alınan yanıtlar Tablo 77'de gösterilmiştir.

Tablo 77. Okulunuzdaki Ders Araç-Gereçleri, Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesinin Öğretimi İçin, Gereksinimi Karşılama Yeterli midir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	10	9.2	9.2	9.2
Kısmen	40	36.7	36.7	45.9
Hayır	59	54.1	54.1	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 77'de görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin, yarısından biraz fazlası (%54.1), okullarındaki ders araç-gereçlerinin, Türkiye'miz ünitesinin öğretimi için gereksinimi karşılamakta yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %36.7'si görev yaptıkları okullardaki ders araç-gereçlerinin, Türkiye'miz ünitesinin öğretimi için gereksinimi karşılamada “kısmen” yeterli olduğu görüşüyle, %9.2'si ise yeterli olduğunu düşünmektedir.

Tablo 78. Okullardaki Ders Araç-Gereçlerinin, Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesinin Öğretimi İçin, Gereksinimi Karşulamakta Yeterli Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	3	30	16	40	15	25.4	34	31.2			P=0.306	
	Erkek	7	70	24	60	44	74.6	75	68.8	2.367	2	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	10	100	40	100	59	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	9	90.0	21	52.5	36	61.0	66	60.6	11.854	8	P=0.158	
	6-10 Yıl	1	10.0	9	22.5	18	30.5	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	11-15 Yıl			5	12.5	3	5.1	8	7.3				
	16-20 Yıl			2	5.0	2	3.4	4	3.7				
	26 ve Yukarı			3	7.5			3	2.8				
	Toplam	10	100	40	100	59	100	109	100				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	1	10	4	10	1	1.7	6	5.5	12.144	10	P=0.276	
	Tarih Öğr.Pr.			13	32.5	15	25.4	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	Coğ. Öğr.Pr.	2	20	8	20	11	18.6	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	6	60	13	32.5	27	45.8	46	42.2				
	Yüksek Lis.	1	10	1	2.5	1	1.7	3	2.8				
	Diğer			1	2.5	4	6.8	5	4.6				
	Toplam	10	100	40	100	59	100	109	100				

Bağımsız değişkenlerle bulgular arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan khi kare testi sonucunda bulgularla değişkenler arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir ($X^2 = P > 0.05$). Bulguların öğretmenlerin cinsiyetlerine göre çözümlenmesi yapıldığında şunlar söylenebilir: Erkek öğretmenlerin %74.6'sı, kadın öğretmenlerin %25.4'ü okullardaki ders araç-gereçlerinin ünitenin öğretimi için gereksinimi karşılamada yetersiz olduğunu düşünmektedir. Ders araç-gereçlerinin gereksinimi karşılamada yeterli olduğunu düşünen erkek öğretmenlerin oranı %70 iken, kadın öğretmenlerin oranı %30'dur. Erkek öğretmenlerin %60'ı, kadın öğretmenlerin ise %40'ı ders araç-gereçlerini gereksinimi karşılamada "kısmen" yeterli bulmaktadır.

Bulgular öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre incelendiğinde şunlar gözlenmektedir: Ders araç-gereçlerinin ünitenin öğretimi için gereksinimi karşılamada yeterli olduğu görüşüne meslekteki kıdemi 1-5 yıl olanların %90'ı katılırken, bu görüşü 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olanlar hiç desteklememiştir. Ders araç-gereçlerinin gereksinimi karşılamada "kısmen" yeterli olduğu düşüncesini mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olanların %52.5'i, 6-10 yıl olanların %22.5'i

benimsemektedir. Ders araç-gereçlerinin gereksinimi karşılamadığı görüşü ise en çok %61'lik oranla 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenler arasında yaygın bulunmaktadır.

Tablo 78'de görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programından mezun olan öğretmenlerin %60'ı ders araç-gereçlerinin yeterli olduğunu belirtmektedir. Bu görüş Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %20'si tarafından desteklenirken, Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin bu görüşe hiç katılmadıkları görülmektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu olan öğretmenlerin %45.8'i ders araç-gereçlerinin gereksinimi karşılamada yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüş %25.4'lük oranla Tarih Öğretmenliği Programı mezunu olan öğretmenler tarafından da desteklenmektedir. Ders araç-gereçlerinin gereksinimi karşılamada "kısmen" yeterli olduğu en çok (%32.5) Tarih Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler tarafından düşünülürken, bu görüşe en az (%2.5) Yüksek Lisans mezunu olan öğretmenler katılmaktadır.

5.2.36. Öğretmenlerin Türkiye'miz Ünitesinin Öğretiminde Kullandıkları

Araç-Gereç Türlerine İlişkin Görüşler:

Öğretmenlere, "Türkiye'miz Ünitesinin Öğretiminde Hangi Araç-Gereçleri Kullanıyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş ve alınan yanıtlar Tablo 79'da gösterilmiştir.

Tablo 79. Türkiye'miz Ünitesinin Öğretiminde Aşağıda Belirtilen Araç-Gereç Türlerinden Hangilerini Kullanıyorsunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

Araç-Gereç Türleri	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)
Ders Kitabı, Öğretmen Kitabı	101	93
Yazı Tahtası, Pazen Tahta, Bülten Tahtası	92	84
Zaman ve Tarih Şeridi	17	16
Resim, Grafik, Kroki, Plan	44	40
Harita, Atlas, Küre	86	79
Slayt, Levha, Film Şeridi, Tepegöz	25	23
Radyo, Teyp, Plak		
Hareketli Filmler, TV, Video, Bilgisayar	13	12
Başka...	2	2

Tablo 79'daki verilere göre araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş retmenlerinin çoğunluğu (% 93) ders kitabı ve retmen kitabı, % 84'ü yazı tahtası, pazen tahta ve bülten tahtası, % 79' u harita, atlas ve küre, % 40'ı ise resim, grafik, kroki ve plan gibi görsel araçları kullanmaktadır. retmenlerin az bir bölümü(%12) ise, hareketli filmler, TV, video, bilgisayar kullanırken, radyo, teyp ve plak gibi işitsel araçları kullanan retmen bulunmamaktadır.

5.2.37. Ünite Sonunda İzleme Testlerinin Uygulanmasına İlişkin Görüşler:

Sosyal Bilgiler branş retmenlerine, “Türkiye'miz ünitesini işledikten sonra rencilere, üniteye kazandırılmak istenen bütün davranışları yoklayan izleme testleri uyguluyor musunuz?” sorusu yöneltiilmiş ve Tablo 80'deki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 80. Türkiye'miz Ünitesini İşledikten Sonra rencilere, Üniteye Kazandırılmak İstenen Bütün Davranışları Yoklayan İzleme Testleri Uyguluyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	27	24.8	24.8	24.8
	Kısmen	44	40.4	40.4	65.1
	Hayır	38	34.9	34.9	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 80'deki bulgular genel olarak incelendiğinde Sosyal Bilgiler branş retmenlerinin yarıya yakını (%40.4), Türkiye'miz ünitesini işledikten sonra “kısmen” izleme testlerini uyguladığını belirtmiştir. retmenlerin %34.9'u izleme testleri uygulamadığını, %24.8'i ise uyguladığı belirtmiştir.

Tablo 81. Türkiye’imiz Ünitesini İşledikten Sonra Öğrencilere, Üniteye Kazandırılmak İstenen Bütün Davranışları Yoklayan İzleme Testlerinin Uygulanmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C	
		S	%	S	%	S	%	S	%					
Cinsiyet	Kadın	9	33.3	9	20.5	16	42.1	34	31.2	4.530	2	4	Anla msız	
	Erkek	18	66.7	35	79.5	22	57.9	75	68.8					
	Toplam	27	100	44	100	38	100	109	100					
	1-5 Yıl	16	55.6	28	63.6	23	60.5	66	60.6					
Mesleki Kıdem	6-10 Yıl	7	25.9	10	22.7	11	28.9	28	25.7	12.144	1	0	P>0.05	Anla msız
	11-15 Yıl	2	7.4	3	6.8	3	7.9	8	7.3					
	16-20 Yıl			3	6.8	1	2.6	4	3.7					
	26 ve Yukarı	3	11.1					3	2.8					
	Toplam	27	100	44	100	38	100	109	100					
	Lisans Tam.	3	11.1	1	2.3	2	5.3	6	5.5					
En son bitirilen okul	Tarih Öğr.Pr.	7	25.9	10	22.7	11	28.9	28	25.7	12.144	1	0	P>0.05	Anla msız
	Coğ. Öğr.Pr.	3	11.1	9	20.5	9	23.7	21	19.3					
	Sos.Bil. Ö.P.	11	40.7	21	47.7	14	36.8	46	42.2					
	Yüksek Lis.	1	3.7	2	4.5			3	2.8					
	Diğer	2	7.4	1	2.3	2	5.3	5	4.6					
	Toplam	27	100	44	100	38	100	109	100					

Veriler bağımsız değişkenlere göre çözümlendiğinde, bulgularla değişkenler arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı belirlenmiştir($X^2=P>0.05$).

Cinsiyet değişkenine göre bulgulara bakıldığında şu sonuçlara varılmıştır: Erkek öğretmenlerin %79.5’inin, kadın öğretmenlerin %20.5’inin ünite sonunda “kısmen” izleme testleri uyguladığı görülmektedir. Ünite sonunda izleme testleri uyguladığını belirten erkek öğretmenlerin oranı %66.7 iken, kadın öğretmenlerin oranı %33.3’dür. Erkek öğretmenlerin %57.9’u, kadın öğretmenlerin %42,1’i ünite sonunda izleme testleri uygulamamaktadır.

Bulgular öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre incelendiğinde, mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %55.6’sı, 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olanların %25.9’u ünite sonunda izleme testleri uyguladığını belirtirken, 16-20 yıl mesleki kıdemi olanlar bu görüşe destek vermemişlerdir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenler %63.6 oranında, 11-15 yıl ve 16-20 yıl arasında mesleki kıdemi olanların ise %6.8’i ünitenin

sonunda “kısmen” izleme testleri uyguladığını belirtmişlerdir. Ünite sonunda izleme testleri uygulamayanların en çoğu (%60.5) 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olanlar iken, 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olanlar bu seçeneğe hiç yanıt vermemişlerdir.

Öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden bulgulara bakıldığında, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %40.7’sinin, Lisans Tamamlama ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %11.1’inin ünite sonunda izleme testleri uyguladığı görülmektedir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %47.7’si, Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının %27.7’si ünite sonunda bazen izleme testleri uygulamaktadır. Ünite sonunda izleme testleri uygulamayan öğretmenler en fazla %36.8’lik oranla Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunları iken, Yüksek Lisans mezunları bu seçeneğe hiç yanıt vermemişlerdir.

5.2.38. Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken Öğrenci Başarısını Değerlendirmede Kullanılan Tekniklere İlişkin Görüşler:

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken Öğrenci Başarısını Değerlendirmede Hangi Teknikleri Kullanıyorsunuz?” şeklinde bir soru yöneltilmiş ve alınan yanıtlar Tablo 82’de sunulmuştur.

Tablo 82. Türkiye’imiz Ünitesini İşlerken Öğrenci Başarısını Değerlendirmede Aşağıdaki Tekniklerden Hangilerini Kullanıyorsunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

Değerlendirme Teknikleri	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)
Yazılı Yoklama	83	76
Sözlü Yoklama	60	55
Çoktan Seçmeli Test	88	81
Doğru-Yanlış Testi	24	22
Kısa Yanıtlı Test	31	28
Eşleştirmeli Test	12	11
Başka...	7	6

Tablo 82’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (%81) öğrenci başarısını değerlendirmede çoktan seçmeli testleri kullanmaktadır. Öğretmenlerin %76’sı öğrenci başarısını değerlendirmede yazılı yoklamaları, yarısından biraz fazlası (%55) sözlü yoklamaları, %28’i kısa yanıtlı testleri, %22’si doğru-yanlış testlerini, yalnızca %11’i ise eşleştirmeli testleri kullanmaktadırlar. Bu durumda öğretmenlerin,

öğrenci başarısını değerlendirmede en çok çoktan seçmeli testleri ve yazılı yoklamaları kullandıkları, en az ise eşleştirmeli testleri kullandıkları söylenebilir.

5.2.39. Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilerle Bireysel Çalışmaların Yapılmasına İlişkin Görüşler:

Araştırmada bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, “Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle bireysel çalışmalar yapıyor musunuz?” sorusu sorulmuş ve öğretmenlerden alınan yanıtlar Tablo 83’te gösterilmiştir.

Tablo 83. Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilerle Bireysel Çalışmalar Yapıyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	19	17.4	17.4	17.4
Kısmen	47	43.1	43.1	60.6
Hayır	43	39.4	39.4	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 83’teki verilere göre, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarıya yakını (%43.1), öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle “kısmen” bireysel çalışmalar yaptığını belirtmiştir. Öğretmenlerin %39.4’ü bireysel çalışmalar yapmadığını belirterek olumsuz görüş sunarken %17.4’lük bir oranı ise öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle bireysel çalışmalar yaptığını belirtmişlerdir.

Tablo 84. Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilerle Bireysel Çalışmalar Yapılmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	3	15.8	13	27.7	18	41.9	34	31.2	4.654	2	P=0.098	Anlamsız
	Erkek	16	84.2	34	72.3	25	58.1	75	68.8				
	Toplam	19	100	47	100	43	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	13	68.4	28	59.6	25	58.1	66	60.6	7.297	10	P=0.697	Anlamsız
	6-10 Yıl	4	21.1	13	27.7	11	25.6	28	25.7				
	11-15 Yıl	1	5.3	3	6.4	4	9.3	8	7.3				
	16-20 Yıl	1	5.3	2	4.3	1	2.3	4	3.7				
	26 ve Yukarı			1	2.1	2	4.7	3	2.8				
	Toplam	19	100	47	100	43	100	109	100				
	Lisans Tam.			2	4.3	4	9.3	6	5.5				
Tarih Öğr.Pr.	6	31.6	17	36.2	5	11.6	28	25.7					
Coğ. Öğr.Pr.	3	15.8	8	17	10	23.3	21	19.3					
Sos.Bil. Ö.P.	9	47.4	17	36.2	20	46.5	46	42.2					
Yüksek Lis.	1	5.3	1	2.1	1	2.3	3	2.8					
Diğer			2	4.3	3	7	5	4.6					
Toplam	19	100	47	100	43	100	109	100					

Verilen bağımsız değişkenlere göre çözümlemesi yapıldığında, bulgularla değişkenler arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir ($X^2 = P > 0.05$). Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde şunlar gözlenmektedir: Erkek öğretmenlerin %84.2'si, kadın öğretmenlerin %15.8'i öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle bireysel çalışmalar yaptığını belirtirken, erkek öğretmenlerin %72.3'ü, kadın öğretmenlerin %27.7'si bu çalışmalarını bazen yaptığını belirtmektedir. Erkek öğretmenlerin %58.1'i, kadın öğretmenlerin ise %41.9'u bireysel çalışmalar yapmamaktadır.

Tablo 84'te görüldüğü gibi, mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %68.4'ü, 11-15 yıl ve 16-20 yıl arası olanların %5.3'ü öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle bireysel çalışmalar yapmaktadır. Mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %59.6'sı, 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin %27.7'si öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle "kısmen" bireysel çalışmalar yaptığını belirtmektedir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %58.1'i bireysel çalışmalar yapmadığı görüşünü sunarken, bu görüşe en az desteği (%2.3) mesleki kıdemi 16-20 yıl arası olan öğretmenler vermiştir.

Bulgular öğretmenlerin en son bitirdikleri okul yada eğitim-öğretim programı yönünden değerlendirildiğinde şu sonuçlara varılmıştır: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı

mezunu öğretmenlerin %47.4'ü, Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin % 31.6'sı öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle bireysel çalışmalar yapmaktadır.Tarih ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu olan öğretmenlerin %36.2'si “kısmen” bireysel çalışmalar yaptığını belirtirken, bu görüşe en az (%2.1) desteği Yüksek Lisans mezunu öğretmenler vermiştir.Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %46.5'i, Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %23.3'ü ise bireysel çalışmalar yapmamaktadır.

5.2.40. Öğrencilerin Olumlu Çalışmalarının Ödüllendirilip, Eksik ve Yanlışlarının Giderilmesine İlişkin Görüşler:

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, öğrencilerin olumlu çalışmalarını ödüllendirip, eksik ve yanlışlarını giderip gidermediği sorulmuş ve öğretmenlerden alınan cevaplar Tablo 85'de gösterilmiştir.

Tablo 85. Öğrencilerin Olumlu Çalışmalarını Ödüllendirip, Eksik ve Yanlışlarını Gideriyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Evet	74	67.9	67.9	67.9
Kısmen	31	28.4	28.4	96.3
Hayır	4	3.7	3.7	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 85'teki bulgular irdelendiğinde, “Öğrencilerin Olumlu Çalışmalarını Ödüllendirip, Eksik ve Yanlışlarını Gideriyor musunuz?” sorusuna Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası (%67.9), “evet”, %28.4'ü “kısmen”, %3.7'lik bir oranı ise “hayır” cevabını vermişlerdir.

Tablo 86. Öğrencilerin Olumlu Çalışmalarının Ödüllendirilip, Eksik ve Yanlışlarının Giderilmesine İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	22	29.7	12	38.7			34	31.2			P=0.259	
	Erkek	52	70.3	19	61.3	4	100	75	68.8	2.703	2	P>0.05	Anlamsız
	Toplam	74	100	31	100	4	100	109	100				
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	46	62.2	17	54.8	3	75.0	66	60.6	4.856	8	P=0.773	
	6-10 Yıl	20	27.0	7	22.6	1	25.0	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	11-15 Yıl	4	5.4	4	12.9			8	7.3				
	16-20 Yıl	3	4.1	1	3.2			4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	1.4	2	6.5			3	2.8				
	Toplam	74	100	31	100	4	100	109	100				
	Lisans Tam.	2	2.7	4	12.9			6	5.5	45.248	10	P=0.000	
Tarih Öğr.Pr.	22	29.7	6	19.4			28	25.7			P<0.001	İleri Düzeyde Anamlı	
En son bitirilen okul	Coğ. Öğr.Pr.	12	16.2	8	25.8	1	25	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	35	47.3	10	32.3	1	25	46	42.2				
	Yüksek Lis.	1	1.4			2	50	3	2.8				
	Diğer	2	2.7	3	9.7			5	4.6				
	Toplam	74	100	31	100	4	100	109	100				

Veriler bağımsız değişkenlere göre çözümlendiğinde, “en son bitirilen okul yada eğitim-öğretim programı” değişkeni ile bulgular arasında ileri düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuş, diğer değişkenlerle bulgular arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Cinsiyet değişkeni açısından bulgulara bakıldığında, erkek öğretmenlerin %70.3’ünün, kadın öğretmenlerin ise %29.7’sinin öğrencilerin olumlu çalışmalarını ödüllendirip, eksik ve yanlışlarını giderdiği ve yine, erkek öğretmenlerin %61.3’ünün, kadın öğretmenlerin ise %38.7’sinin bunu “kısmen” yaptığı görülmektedir. Erkek öğretmenlerden 4 kişi öğrencilerin olumlu çalışmalarını ödüllendirmeyip, eksik ve yanlışlarını gidermediğini belirtirken, kadın öğretmenlerden bu seçeneği işaretleyen olmamıştır.

Bulgular, öğretmenlerin meslekteki kıdemleri açısından incelendiğinde şunlar söylenebilir: Öğrencilerin olumlu çalışmalarını ödüllendirip, eksik ve yanlışlarını giderdiğini belirten öğretmenlerin %62.2’si 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olanlar, %27’si ise 6-10 yıl arası mesleki kıdemi olanlardır. Öğrencilerin olumlu çalışmalarını bazen

ödüllendirip, eksik ve yanlışlarını da bazen giderdiğini belirtenlerin en çoğu (%54.8) 1-5 yıl arası mesleki kıdemi olanlar iken, en azı (%3.2) 16-20 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenlerdir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %75'i, 6-10 yıl olanların %25'i öğrencilerin olumlu çalışmalarını ödüllendirmeyip, eksik ve yanlışlarını gidermemektedir.

Tablo 86'da görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %47.3'ü, Tarih Öğretmenliği Programı mezunlarının %29.7'si öğrencilerin olumlu çalışmalarını ödüllendirip, eksik ve yanlışlarını giderirken, Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunlarının %25.8'i, Lisans Tamamlama Programı mezunlarının %12.9'u bunu "kısmen" yapmaktadır. Coğrafya ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %25 ile, Yüksek Lisans mezunlarının %50'si öğrencilerin olumlu çalışmalarını ödüllendirmeyip, eksik ve yanlışlarını gidermemektedir.

Araştırma kapsamında bulunan öğretmenlerin en son bitirdikleri okul ile öğrencilerin olumlu çalışmalarının ödüllendirilip, eksik ve yanlışlarının giderilmesi durumu arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 45.248 değeri bulunmuştur. 10 serbestlik derecesi ile 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında ileri düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.001$).

5.2.41. Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesinde 5'lik Not Sisteminin Kullanılmasının Uygunluğuna İlişkin Görüşler:

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, "Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesinde 5'lik Not Sisteminin Kullanılması Uygun mudur?" sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerden sağlanan veriler Tablo 87'de sunulmuştur.

Tablo 87. Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesinde 5'lik Not Sisteminin Kullanılması Uygun mudur? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

	Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar Evet	60	55.0	55.0	55.0
Kısmen	15	13.8	13.8	68.8
Hayır	34	31.2	31.2	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 87'deki veriler incelendiğinde, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından biraz fazlası (%55), %5'lik not sistemini uygun bulduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin %31.2'si, öğrenci başarısının değerlendirilmesinde 5'lik not sisteminin kullanılmasını uygun bulmadığını belirterek olumsuz görüş sunarken, öğretmenlerin yalnızca %13.8'i 5'lik not sisteminin kullanılmasını "kısmen" uygun bulduğunu belirtmiştir.

Tablo 88. Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesinde 5'lik Not Sisteminin Kullanılmasının Uygun Olmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	18	30	9	60	7	20.6	34	31.2			P=0.022	
	Erkek	42	70	6	40	27	79.4	75	68.8	7.621	2	P<0.05	Anlamlı
	Toplam	60	100	15	100	34	100	109	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	37	61.7	12	80.0	17	50.0	66	60.6	13.306	8	P=0.102	
	6-10 Yıl	16	26.7	1	6.7	11	32.4	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	11-15 Yıl	4	6.7			4	11.8	8	7.3				
	16-20 Yıl	2	3.3	2	13.3			4	3.7				
	26 ve Yukarı	1	1.7			2	5.9	3	2.8				
	Toplam	60	100	15	100	34	100	109	100				
En son bitirilen okul	Lisans Tam.	2	3.3	1	6.7	3	8.8	6	5.5	17.780	10	P=0.059	
	Tarih Öğr.Pr.	21	35			7	20.6	28	25.7			P>0.05	Anlamsız
	Coğ. Öğr.Pr.	9	15	3	20	9	26.5	21	19.3				
	Sos.Bil. Ö.P.	27	45	9	60	10	29.4	46	42.2				
	Yüksek Lis.			1	6.7	2	5.9	3	2.8				
	Diğer	1	1.7	1	6.7	3	8.8	5	4.6				
	Toplam	60	100	15	100	34	100	109	100				

Veriler bağımsız değişkenlere göre çözümlendiğinde, “cinsiyet” değişkeni ile bulgular arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, diğer değişkenlerle bulgular arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde şunlar gözlenmektedir: Erkek öğretmenlerin %79.4'ü, kadın öğretmenlerin %20.6'sı öğrenci başarısının değerlendirilmesinde 5'lik not sisteminin uygun olmadığını belirtmiştir. 5'lik not sisteminin uygun olduğu görüşü ise erkek öğretmenlerin %70'i, kadın öğretmenlerin ise %30'u tarafından desteklenmektedir. Araştırmaya katılan, kadın öğretmenlerin %60'ı, erkek öğretmenlerin ise %40'ı öğrenci başarısının değerlendirilmesinde 5'lik not sisteminin kullanılmasının “kısmen” uygun olduğu görüşündedir.

Araştırma kapsamında bulunan öğretmenlerin cinsiyeti ile öğrenci başarısının değerlendirilmesinde 5'lik not sisteminin kullanılmasının uygun olma durumu arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 7.621 değeri bulunmuştur. 2 serbestlik derecesi ile 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir ($X^2 = P < 0.05$).

Bulgular öğretmenlerin mesleki kıdemleri yönünden incelenmesi sonucunda şunları söylemek olanaklıdır: Mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %61.7'si 5'lik not sisteminin kullanılmasının uygun olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüş mesleki kıdemi 6-10 yıl arasında olan öğretmenler tarafından %26.7 oranında desteklenmektedir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin %80'i 5'lik not sisteminin kullanılmasını "kısmen" uygun bulmaktadır. Bu görüşe 11-15 yıl ve 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler hiç katılmamaktadır. Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde 5'lik not sisteminin uygun olmadığı görüşü en fazla (%50) 1-5 yıl arasında mesleki kıdemi olan öğretmenler tarafından benimsenmektedir.

Tablo 88'de görüldüğü gibi, öğrenci başarısının değerlendirmesinde 5'lik not sisteminin uygun olduğu görüşü, en fazla (%45) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler arasında yaygındır. Bu görüşe ikinci sırada Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler (%35) katılmaktadır. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %60 ile, Lisans Tamamlama Programı ve Yüksek Lisans mezunu öğretmenlerin %6.7'si öğrenci başarısının değerlendirilmesinde 5'lik not sisteminin kullanılmasının "kısmen" uygun olduğunu belirtmektedir. 5'lik not sisteminin uygun olmadığı düşüncesine Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler %26.5 oranında katılırken, bu görüşe en az (%5.9) Yüksek Lisans mezunu öğretmenler destek vermiştir.

5.2.42. Türkiye'miz Ünitesini İşlerken Öğrenci Başarısını Değerlendirmek İçin Kullanılan Araçların Geçerlik ve Güvenirlik Durumlarına İlişkin Görüşleri:

Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine, "Türkiye'miz ünitesini işlerken öğrenci başarısını değerlendirmek için kullandığınız araçların geçerlilik ve güvenirlilik çalışması yapılmakta mıdır?" sorusu yöneltilmiş ve alınan yanıtlar Tablo 89'da gösterilmiştir.

Tablo 89. Türkiye'miz Ünitesini İşlerken, Öğrenci Başarısını Değerlendirmek İçin Kullandığınız Araçların Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması Yapılmakta mıdır? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı:

		Kişi Sayısı (s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Evet	35	32.1	32.1	32.1
	Kısmen	35	32.1	32.1	64.2
	Hayır	39	35.8	35.8	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 89'daki verilerde görüldüğü gibi, Türkiye'miz ünitesini işlerken, öğrenci başarısını değerlendirmek için kullanılan araçların geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapmayan öğretmenlerin %35.8 oranında olduğu görülmektedir. Ölçme araçlarının geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapan öğretmenlerin oranı ile (%32.1), "kısmen" yapanların oranı (%32.1) eşit durumdadır.

Tablo 90. Türkiye'miz Ünitesini İşlerken, Öğrenci Başarısını Değerlendirmek İçin Kullanılan Araçların Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmasının Yapılmasına İlişkin Bulguların Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı:

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	sd	P	C
		S	%	S	%	S	%	S	%				
Cinsiyet	Kadın	5	14.3	13	37.1	16	41	34	31.2	6.996	2	P=0.030	Anlamlı
	Erkek	30	85.7	22	62.9	23	59	75	68.8				
	Toplam	35	100	35	100	39	100	109	100				
Mesleki Kadem	1-5 Yıl	20	57.1	18	51.4	28	71.8	66	60.6	15.067	8	P=0.058	Anlamsız
	6-10 Yıl	11	31.4	12	34.3	5	12.8	28	25.7				
	11-15 Yıl	1	2.9	3	8.6	4	10.3	8	7.3				
	16-20 Yıl			2	5.7	2	5.1	4	3.7				
	26 ve Yukarı	3	8.6					3	2.8				
	Toplam	35	100	35	100	39	100	109	100				
	Lisans Tam.	3	8.6	2	5.7	1	2.6	6	5.5				
En son bitirilen okul	Tarih Öğr.Pr.	8	22.9	13	37.1	7	17.9	28	25.7	P>0.05		Anlamsız	
	Coğ. Öğr.Pr.	8	22.9	6	17.1	7	17.9	28	25.7				
	Sos.Bil.	14	40	11	31.4	21	53.8	46	42.2				
	Ö.P.												
	Yüksek Lis.	1	2.9	1	2.9	1	2.6	3	2.8				
	Diğer	1	2.9	2	5.7	2	5.1	5	4.6				
	Toplam	35	100	35	100	39	100	109	100				

Veriler, bağımsız değişkenlere göre incelendiğinde, "cinsiyet" değişkeni ile bulgular arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, diğer değişkenlerle bulgular arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Bulgulara cinsiyet yönünden bakıldığında şunları

söylemek olanaklıdır: Araştırmaya katılan erkek öğretmenlerin %85.7'si, kadın öğretmenlerin %14.3'ü üniteyi işlerken, öğrenci başarısını değerlendirmede kullandığı ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yaptığını belirtirken, erkek öğretmenlerin %62.9'u, kadın öğretmenlerin ise %37.1'i bunu "kısmen" yapmaktadır. Ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılmadığı görüşünü ise erkek öğretmenlerin %59'u, kadın öğretmenlerin ise %41'i paylaşmaktadır.

Araştırmada bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin cinsiyeti ile öğrenci başarısını değerlendirmede kullanılan ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılma durumu arasında görülen ilişkinin derecesini belirlemek amacıyla uygulanan khi kare testi sonucunda 6.996 değeri bulunmuştur. 2 serbestlik ile 0.05 anlamlılık düzeyinde elde edilen tablo değeri khi kare değerinden küçük olduğu için iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir($X^2 = P < 0.05$).

Bulgulara öğretmenlerin mesleki kıdemleri yönünden bakıldığında ise şunlar görülmektedir: Mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin %57.1'i, mesleki kıdemi 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin %31.4'ü ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapıldığı görüşünde birleşmişlerdir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olanların %51.4'ü ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının "kısmen" yapıldığı görüşünü desteklerken 26 ve daha çok yıl mesleki kıdemi olanlar bu görüşe hiç destek vermemiştir. Ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılmadığı görüşü en çok (%71.8) 1-5 yıl arasında mesleki kıdemi olanlar tarafından belirtilmiştir.

Tablo 90'da görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunu Öğretmenlerin %40'ı Tarih Öğretmenliği ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %22.9'u ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapıldığı görüşünü benimsemişlerdir. Ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının "kısmen" yapıldığı görüşü en çok (%37.1), Tarih Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenler tarafından, en az ise (%2.9) Yüksek Lisans mezunu öğretmenler tarafından kabul edilmiştir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı mezunlarının %53.8'i ile, Tarih Öğretmenliği ve Coğrafya Öğretmenliği Programı mezunu öğretmenlerin %17.9'u ise ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmamaktadır.

5.3. Öğretmenlerin, 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesine İlişkin Geleceğe Yönelik Önerileri:

Araştırmanın bu bölümünde, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine uygulanan anketin üçüncü bölümünde bulunan sorulara yönelik olarak, ilköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin amaçları, başarılı bir içerik öğretimi, başarılı bir öğretme-öğrenme süreci, başarılı bir ölçme ve değerlendirme süreci ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programlarına katılmasına ilişkin olarak, öğretmenlerin geleceğe yönelik önerilerini ortaya koyan bulgular ve bu bulgular doğrultusunda oluşturulan yorumlara yer verilmiştir. Bulguların yüzdeleri doğrultusunda yapılan yorumlar, öğretmenlerin “kesinlikle katılmıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum”, “kesinlikle katılmıyorum” seçeneklerine verdikleri cevaplar sonucu elde edilmiştir.

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesinin Amaçları:

Tablo 91. Birbirleri İle Tutarlı Olmalıdır, Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle	64	58.7	59.3	59.3
	Katılıyorum				
	Katılıyorum	35	32.1	32.4	91.7
	Kararsızım	6	5.5	5.6	97.2
	Katılmıyorum	2	1.8	1.9	99.1
	Kesinlikle	1	,9	,9	100.0
	Katılmıyorum				
	Toplam	108	99.1	100.0	
Cevap	Vermeyenler	1	,9		
Toplam		109	100.0		

Tablo 91'deki Türkiye'miz ünitesinin amaçlarıyla ilgili bulgulara genel olarak bakıldığında, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin %90.8'i ünitenin amaçları “birbirleri ile tutarlı olmalıdır” düşüncesine katılırken, bu düşünceye katılmadığını belirten öğretmenlerin oranı %2.7'dir.

Tablo 92. Gözlenebilir Öğrenci Davranışları Bakımından İfade Edilmelidir , Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle	58	53.2	53.7	53.7
	Katılıyorum	42	38.5	38.9	92.6
	Katılıyorum	4	3.7	3.7	96.3
	Katılmıyorum	4	3.7	3.7	100.0
	Toplam	108	99.1	100.0	
Cevap	Vermeyenler	1	,9		
Toplam		109	100.0		

- “Kesinlikle Katılmıyorum” yanıtını veren öğretmen olmadığı için bu seçeneğe tabloda yer verilmemiştir.

Ünitenin amaçları, “gözlenebilir öğrenci davranışları bakımından ifade edilmelidir” görüşüne ise, %91.7 oranında öğretmenin katıldığı anlaşılmaktadır. Bu görüşe katılmayan öğretmenlerin oranı ise %3.7’dir.

Tablo 93. Eğitim Yoluyla Kazandırılabilir Bir Özelliği Belirtmelidir , Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle	58	53.2	54.2	54.2
	Katılıyorum	43	39.4	40.2	94.4
	Katılıyorum	1	,9	,9	95.3
	Katılmıyorum	5	4.6	4.7	100.0
	Toplam	107	98.2	100.0	
Cevap	Vermeyenler	2	1.8		
Toplam		109	100.0		

- “Kesinlikle Katılmıyorum” yanıtını veren öğretmen olmadığı için bu seçeneğe tabloda yer verilmemiştir.

Öğretmenlerin %92.6’sı ünitenin amaçlarının eğitim yoluyla kazandırılabilir bir özelliği belirtmesi gerektiği önerisine katılırken, %4.6’sı bu öneriye katılmamıştır.

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye’imiz Ünitesinin Başarılı Bir İçerik Öğretimi İçin:

Tablo 94. Öğrencilere Yakın Çevredeki Ortam İle Olayları Gözleme ve İnceleme Olanağı Sağlamalıdır , Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle Katılıyorum	75	68.8	69.4	69.4
	Katılıyorum	28	25.7	25.9	95.4
	Kararsızım	1	,9	,9	96.3
	Katılmıyorum	4	3.7	3.7	100.0
	Toplam	108	99.1	100.0	
Cevap	Vermeyenler	1	,9		
Toplam		109	100.0		

- “Kesinlikle Katılmıyorum” yanıtını veren öğretmen olmadığı için bu seçeneğe tabloda yer verilmemiştir.

Tablo 94’teki Türkiye’imiz ünitesinin başarılı bir içerik öğretimi ile ilgili bulgular irdelendiğinde, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin %94.5’inin ünitenin içeriği, “öğrencilere yakın çevredeki ortam ile olayları gözleme ve inceleme olanağı sağlamalıdır” görüşünü benimsediği, %3.7’sinin ise bu görüşü benimsemediği anlaşılmaktadır.

Tablo 95. Öğrencilerde Araştırma Yapma İsteği Uyandırmalıdır , Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle Katılıyorum	79	72.5	73.1	73.1
	Katılıyorum	25	22.9	23.1	96.3
	Kararsızım	2	1.8	1.9	98.1
	Katılmıyorum	2	1.8	1.9	100.0
	Toplam	108	99.1	100.0	
Cevap	Vermeyenler	1	,9		
Toplam		109	100.0		

- “Kesinlikle Katılmıyorum” yanıtını veren öğretmen olmadığı için bu seçeneğe tabloda yer verilmemiştir.

Türkiye’imiz ünitesinin içeriği, “öğrencilerde araştırma yapma isteği uyandırmalıdır” önerisi %95.4’lük bir oranla destek görürken, öğretmenlerin yalnızca %1.8’i bu öneriyi desteklememiştir.

Tablo 96. Öğrencilerde Eleştirel, Mantıksal, Yaratıcı Düşünme Becerileri Geliştirmelidir, Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle Katılıyorum	77	70.6	71.3	71.3
	Katılıyorum	28	25.7	25.9	97.2
	Kararsızım	2	1.8	1.9	99.1
	Katılmıyorum	1	,9	,9	100.0
	Toplam	108	99.1	100.0	
Cevap Vermeyenler	1	,9			
Toplam		109	100.0		

- “Kesinlikle Katılmıyorum” yanıtını veren öğretmen olmadığı için bu seçeneğe tabloda yer verilmemiştir.

Öğretmenlerin %96.3’ü ünitenin içeriği, “öğrencilerde eleştirel, mantıksal, yaratıcı düşünme becerileri geliştirmelidir” düşüncesine katılmaktadır. Bu düşünceye “katılmıyorum” yanıtını veren ise sadece %0.9’luk oranla 1 öğretmen olmuştur

Tablo 97. Dünyaya Açık, Nesnel (Objektif) Bir Bakış Açısı Yansıtmalıdır, Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle Katılıyorum	69	63.3	63.3	63.3
	Katılıyorum	36	33.0	33.0	96.3
	Katılmıyorum	4	3.7	3.7	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

- “Kararsızım ve Kesinlikle Katılmıyorum” yanıtlarını veren öğretmen olmadığı için bu seçeneklere tabloda yer verilmemiştir.

Ünitenin içeriğinin dünyaya açık, nesnel (objektif) bir bakış açısı yansıtması gerektiği

önerisi ise öğretmenlerin tamamına yakını (%99.3), tarafından kabul edilmişken, %3.7'si tarafından kabul görememiştir.

Tablo 98. Kuramsal Bilgilerin, Günlük Yaşamda Kullanılmasına Olanak Vermelidir , Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle	64	58.7	59.3	59.3
	Katılıyorum	43	39.4	39.8	99.1
	Katılıyorum	1	,9	,9	100.0
	Katılmıyorum	108	99.1	100.0	
	Toplam	109	100.0		
Cevap	Vermeyenler	1	,9		
Toplam		109	100.0		

- “Kararsızım ve Kesinlikle Katılmıyorum” yanıtlarını veren öğretmen olmadığı için bu seçeneklere tabloda yer verilmemiştir.

Yine öğretmenlerin tamamına yakını (%98.1), ünitenin içeriği, “kuramsal bilgilerin, günlük yaşamda kullanılmasına olanak vermelidir” görüşünü paylaşırken, sadece %0.9’u yani 1 öğretmen bu görüşü desteklememiştir.

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye’imiz Ünitesinin Başarılı Bir Öğretme-Öğrenme Süreci İçin:

Tablo 99. Sınıflardaki Öğrenci Sayısı 35’i Geçmemelidir, Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle	92	84.4	84.4	84.4
	Katılıyorum	16	14.7	14.7	99.1
	Katılıyorum	1	,9	,9	100.0
	Katılmıyorum	109	100.0	100.0	
	Toplam	109	100.0		

- “Kararsızım ve Kesinlikle Katılmıyorum” yanıtlarını veren öğretmen olmadığı için bu seçeneklere tabloda yer verilmemiştir.

Tablo 99'daki Türkiye'miz ünitesinin başarılı bir öğrenme-öğretme süreci ile ilgili bulgular incelendiğinde, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin tamamına yakını (%99.1), ünitenin öğretme-öğrenme sürecinde, "sınıflardaki öğrenci sayısı 35'i geçmemelidir" önerisine katılmış, sadece %0.9'luk bir oranla yalnız 1 öğretmen bu görüşe katılmamıştır.

Tablo 100. İçeriği, Öğrenciye Aktaracak Uygun Yöntemler Seçilmeli ve Öğretim Sırasında Birden Fazla Yöntem Kullanılmadığı, Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle Katılıyorum	83	76.1	76.1	76.1
	Katılıyorum	26	23.9	23.9	100.0
	Katılmıyorum				
	Toplam	109	100.0	100.0	

- “Kararsızım, Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum” yanıtlarını veren öğretmen olmadığı için bu seneklere tabloda yer verilmemiştir.

Ünitenin başarılı bir öğretme-öğrenme süreci için, öğretmenlerin tamamı yani %100'ü, ünitenin “içeriğini öğrenciye aktaracak uygun yöntemler seçilmeli ve öğretim sırasında birden fazla yöntem kullanılmalıdır” görüşüne katılmıştır. Bu öneri hakkında olumsuz görüş bildiren öğretmen olmamıştır.

Tablo 101. Öğretim, Öğrencilerin İlgisi ve Güdülenmelerini Artıracak Araç-Gereçlerle Desteklenmelidir, Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle Katılıyorum	86	78.9	78.9	78.9
	Katılıyorum	23	21.1	21.1	100.0
	Katılmıyorum				
	Toplam	109	100.0	100.0	

- “Kararsızım, Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum” yanıtlarını veren öğretmen olmadığı için bu seçeneklere tabloda yer verilmemiştir.

Araştırmanın çalışma evreninde bulunan öğretmenler, ünitenin öğretme-öğrenme sürecinde, “öğretim, öğrencilerin ilgi ve güdülenmelerini artıracak araç-gereçlerle

desteklenmelidir” görüşüne de %100 oranında katılmışlardır. Bu öneri hakkında olumsuz görüş bildiren öğretmen olmamıştır

Tablo 102. Öğretmen, Programların Hazırlanması ve Geliştirilmesi Sürecinde Her Aşamada Doğrudan ve Etkin Biçimde Katılmalıdır, Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle Katılıyorum	62	56.9	56.9	56.9
	Katılıyorum	33	30.3	30.3	87.2
	Kararsızım	6	5.5	5.5	92.7
	Katılmıyorum	7	6.4	6.4	99.1
	Kesinlikle Katılmıyorum	1	,9	,9	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

Ünitenin, öğrenme-öğretme sürecinde, “öğretmen, programların hazırlanması ve geliştirilmesi sürecinde her aşamada doğrudan ve etkin biçimde katılmalıdır” görüşü %87.2 oranında kabul edilirken, %7.3 oranında öğretmen ise bu görüşü paylaşmamaktadır.

Tablo 103. Öğrenciler Ezbercilikten Kurtarılmalı, Öğrencilere Araştırma Süreçleri Kazandırılmalıdır, Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle Katılıyorum	85	78.0	78.7	78.7
	Katılıyorum	20	18.3	18.5	97.2
	Kararsızım	2	1.8	1.9	99.1
	Kesinlikle Katılmıyorum	1	,9	,9	100.0
	Toplam	108	99.1	100.0	
	Cevap Toplam	Vermeyenler	1	,9	
	Toplam	109	100.0		

- “Katılmıyorum” yanıtını veren öğretmen olmadığı için bu seçeneğe tabloda yer verilmemiştir.

Araştırmada bulunan öğretmenlerin %96.3 oranıyla tamamına yakını, ünitenin öğretme-öğrenme sürecinde, “öğrenciler ezbercilikten kurtarılmalı, öğrencilere araştırma süreçleri kazandırılmalıdır” görüşünü benimsemişlerdir. Yalnızca %0.9 oranıyla 1 öğretmen bu görüşe katılmamıştır.

Tablo 104. Türkiye'miz Ünitesinin İçeriğinde Yer Alan Konular Geliştirilmelidir, Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle Katılıyorum	59	54.1	54.6	54.6
	Katılıyorum	36	33.0	33.3	88.0
	Kararsızım	3	2.8	2.8	90.7
	Katılmıyorum	10	9.2	9.3	100.0
	Toplam	108	99.1	100.0	
	Cevap Vermeyenler	1	,9		
Toplam		109	100.0		

- “Kesinlikle Katılmıyorum” yanıtını veren öğretmen olmadığı için bu seçeneğe tabloda yer verilmemiştir.

Ünitenin başarılı bir öğrenme-öğretme süreci için “Türkiye'miz ünitesinin içeriğinde yer alan konular geliştirilmelidir” görüşüne %87.1 oranında öğretmen katılırken %9.2 oranında öğretmen bu görüşe katılmadığını belirtmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Programlarına Katılması İçin:

Tablo 105. İhtiyaç Duyulan Alanlarda Milli Eğitim Bakanlığı'nca Daha Sık Hizmet İçi Eğitim Programları Düzenlenmelidir, Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle Katılıyorum	44	40.4	40.4	40.4
	Katılıyorum	42	38.5	38.5	78.9
	Kararsızım	10	9.2	9.2	88.1
	Katılmıyorum	10	9.2	9.2	97.2
	Kesinlikle Katılmıyorum	3	2.8	2.8	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 105'teki Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programlarına katılması için olması gerekenlerle ilgili bulgulara bakıldığında, öğretmenlerin

%78.9'unun "ihtiyaç duyulan alanlarda Milli Eğitim Bakanlığı'nca daha sık hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir" görüşünü desteklediği görülmektedir. Öğretmenlerin, %12'si ise bu öneriye katılmamaktadır.

Tablo 106. Özendirici ve Teşvik Edici Yasal Düzenlemeler Yapılmalıdır, Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle Katılıyorum	52	47.7	48.6	48.6
	Katılıyorum	43	39.4	40.2	88.8
	Kararsızım	7	6.4	6.5	95.3
	Katılmıyorum	4	3.7	3.7	99.1
	Kesinlikle Katılmıyorum	1	,9	,9	100.0
	Toplam	107	98.2	100.0	
	Cevap Vermeyenler	2	1.8		
Toplam		109	100.0		

"Özendirici ve teşvik edici yasal düzenlemeler yapılmalıdır" önerisi ise öğretmenlerin %87.1'i tarafında kabul görürken, %4.6'sı tarafından desteklenmemiştir.

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesinin Başarılı Bir Ölçme ve Değerlendirme Süreci İçin:

Tablo 107. Ölçme Araçlarının Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları Yapılmalıdır, Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

		Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar	Kesinlikle Katılıyorum	57	52.3	52.3	52.3
	Katılıyorum	44	40.4	40.4	92.7
	Kararsızım	5	4.6	4.6	97.2
	Katılmıyorum	3	2.8	2.8	100.0
	Toplam	109	100.0	100.0	

- "Kesinlikle Katılmıyorum" yanıtını veren öğretmen olmadığı için bu seçeneğe tabloda yer verilmemiştir.

Çizelge 107’deki Türkiye’imiz ünitesinin başarılı bir ölçme ve değerlendirme süreci ile ilgili sunulan bulgular incelendiğinde, “ölçme araçlarının geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmalıdır” önerisi öğretmenlerin %92.7’si tarafından benimsenirken, %2.8’i tarafından kabul edilmemektedir.

Tablo 108. İllerde Uzmanlardan ve Alan Öğretmenlerinden Oluşan, Test Üretim Merkezleri Kurulmalı, Tüm Öğretmenlerin Bu Merkezlerden Yararlanmaları Sağlanmalıdır, Önerisi İle İlgili Öğretmen Görüşleri:

	Kişi Sayısı(s)	Yüzde (%)	Cevap Verenler Yüzde(%)	Toplamlı Yüzde(%)
Cevaplar				
Kesinlikle Katılıyorum	71	65.1	65.1	65.1
Katılıyorum	31	28.4	28.4	93.6
Kararsızım	2	1.8	1.8	95.4
Katılmıyorum	4	3.7	3.7	99.1
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,9	,9	100.0
Toplam	109	100.0	100.0	

Yine öğretmenlerin %93.5’i “illerde uzmanlardan ve alan öğretmenlerinden oluşan, test üretim merkezleri kurulmalı, tüm öğretmenlerin bu merkezlerden yararlanmaları sağlanmalıdır” görüşünü paylaşırken, %4.6’ sı bu görüşe katılmamaktadır.

İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye’imiz Ünitesi’nin öğretmen görüşlerine göre değerlendirildiği bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular; Anıl’ın (1999), İlköğretim Kurumlarında Uygulanan 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler Programını incelediği çalışmasında 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler programının genelde “kısmen” yararlı ve uygun olduğu, amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutları açısından ise yeterli ölçüde etkili olmadığı sonuçları;

Kahveci’nin (1986), Ortaokullardaki Sosyal Bilgiler Ders Programını 300 öğretmenin görüşüne dayalı olarak değerlendirdiği çalışmasında programın amaçlarının Milli Eğitim amaçlarını, öğretmenlerin % 80’inin görüşüyle “kısmen” gerçekleştirdiği, öğretmenlerin yarısından çoğunun okullarda ders araç ve gereçlerini yetersiz buldukları, dersin öğretiminde düz anlatım ve soru-cevap yönteminin kullanıldığı bulguları;

Aydiner'in (1995), İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi öğretim programlarını öğretmen ve müfettiş görüşlerine göre incelediği araştırmasında 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler programının, program geliştirme ilke ve tekniklerine uygun hazırlanmadığı tespitleri;

Jay'in (1995), Missouri Ortaokullarında uygulanan Sosyal Bilgiler Programını var olan durum ve programın uygulanışı açısından incelediği çalışmasında programın tekrar gözden geçirilmesi ve program süreci dikkate alınarak uygulamaya geçirilmesi yönündeki bulguları;

Şahan'ın (2000), Sosyal Bilgiler dersini bilimsel davranışları kazandırma yönünden öğretmen görüşlerine göre değerlendirdiği çalışmasında Sosyal Bilgiler dersinin bilimsel davranışları kazandırma yönünden yetersiz olduğu bulguları; Candan'ın (1990) İlkokul beşinci sınıf Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyini örneklem kapsamına aldığı araştırmasında, Sosyal Bilgiler dersinde amaçların beşte üçüne (% 61.8), ulaşıldığı sonuçları;

Aynacı'nın (2001), Sosyal Bilgiler Programını uzman, müfettiş ve öğretmenlerin görüşlerine göre değerlendirdiği çalışmasında hedeflerin birey ve konu alanı özellikleri dikkate alınarak, Türkiye'nin toplumsal gerçeğine uygun olarak, öğrencilere kazandırılacak davranışlar şeklinde yeniden yazılması gerektiği tespitleri;

Polat'ın (1996), Ortaokul Milli Tarih Programını değerlendirdiği araştırmasında ilköğretim okullarında uygulanan Milli Tarih Programının yararlı ve uygun olmadığı, programın amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutlarının yeniden düzenlenmesi ve uygulamada sürekli geliştirilmesi gerektiği bulguları;

Anıl'ın (2000) Okul Deneyimi I Dersi Kapsamında, Sosyal Bilgiler dersini gözleyen öğretmen adaylarının görüşlerine göre Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminin değerlendirildiği çalışmasında, öğretmenlerin dersin öğretiminde soru-yanıt ve düz anlatım yöntemini birlikte kullandıkları, yeterli araç-gereç kullanmadıkları, öğretim sırasında değerlendirmeye yer verdikleri ve öğretmenlerin; tekrar, etkin katılım, dönüt-düzeltilme, ipucu öğretim ilkelerini sürekli, pekiştirici ve güdüleme ilkelerini ise zaman zaman göz önünde bulundurdıkları sonuçları;

Aktan'ın (2003), İlköğretim 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi ünitelerine ilişkin öğretmen ve müfettiş görüşleri doğrultusunda yaptığı araştırmasında öğretmenlerin yarısından, müfettişlerinde üçte ikisinden fazlasının 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler derslerinin, öğrencilerin lise öğrenimleri sırasında görecekları Tarih ve Coğrafya derslerine temel oluşturmaktan uzak olduğu tespitleri;

Acar'ın (2003), Sosyal Bilgiler Dersi içeriğinin öğretiminde karşılaşılan sorunları ve çözüm önerilerini öğretmen görüşleri doğrultusunda belirlemeye çalıştığı araştırmasında, 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi içeriğini öğretmenlerin genelde “kısmen” yararlı ve uygun bulduğu, % 51,7'sinin içeriği, “öğrencilerde bilgi ve becerilerin geliştirilmesini ön planda tutma” yönünden yeterli görmediklerine ilişkin bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Bununla birlikte ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirildiği bu araştırmanın ortaya koyduğu bulgular; Demirtaş ve Barth (1997:61) Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullardaki eğitim araç ve gereçleri konusunda yaptırdığı bir araştırmada, ilköğretim okulu öğretmenlerinin hemen hemen yarısının Sosyal Bilgiler dersinde öğretim araç ve gereçleri kullanmadıkları yönündeki tespitleriyle,

Gümüş'ün (1993) ortaöğretim kurumlarında coğrafya öğretiminin değerlendirildiği çalışmasında; coğrafya öğretiminde anlatım, soru-cevap, problem çözme, gösteri, gezi-gözlem ve deney tekniği kullanılması , araç-gereç olarak; T.V., video ve bilgisayar gibi üstün teknoloji ürünü araçların da kullanılması gerektiği sonuçlarıyla;

Ayar'ın(2003) ve Amerikan Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi'nin (1993) yapmış oldukları araştırmaların bulgularıyla örtüşmekte ve uyum göstermektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada, ilköğretim okullarının altıncı sınıfında Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesine ilişkin olarak, bu sınıflarda Sosyal Bilgiler dersini okutan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin görüş ve önerileri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu görüş ve önerilerin belirli bağımsız değişkenler açısından belirlenmesine çalışıldığı araştırmanın bu bölümünde ise, Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen bulgular doğrultusunda, sonuçlar ortaya konmuş ve bu alanda araştırma yapan ilgili kişilere kaynak olması açısından katkı sağlayacağı düşünülen bazı öneriler geliştirilmiştir.

Sonuç:

Araştırmanın bu bölümünde Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen sonuçlar; “İlköğretim 6.sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesi ve İşlenişine İlişkin Sonuçlar” ile “Geleceğe Yönelik Önerilerle İlgili Sonuçlar” olmak üzere iki başlık altında sunulmuştur.

İlköğretim 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesi ve İşlenişine İlişkin Sonuçlar:

- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarıdan fazlası (%57.8), Türkiye'miz ünitesini genelde yararlı ve uygun bulmaktadır.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası (%62.4), Türkiye'miz ünitesinin amaçlarının, toplumun gereksinimlerini “kısmen” karşıladığını belirtmektedir.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası(%58.7) Türkiye'miz ünitesinin amaçlarının öğrencilerin ihtiyaçlarını “kısmen” karşıladığını belirtmektedir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası (%61.5), ünitenin amaçlarının öğrencilerin gelişim özelliklerine “kısmen” uygun olduğu görüşündedir.

- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinden, ünitenin amaçlarının birbirleriyle tutarlı olduğu düşünenlerle, “kısmen” tutarlı olduğunu düşünenlerin oranı eşit durumdadır. (%45).
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (%63.3), ünitenin amaçlarının “kısmen” gerçekleştirilebilecek nitelikte olduğunu belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (%68.8), ünitenin, Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kendisinden beklenen işlevi yeterince yerine getirmediği görüşündedir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (%75.2), ünitenin içeriğini, öğrencilere amaçları kazandırabilecek nitelikte görmektedir.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısına yakını (%47.7), içerikte yer alan tüm konuları yeterince önemli ve gerekli görmemektedir.
- Öğretmenlerin %59.7’si ünitenin içeriğinin öğrencilerin ilgisini yeterince çekmediği görüşündedir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (%85.4), ünitenin içeriğinin, öğrencilerin ihtiyaçlarını yeterince karşılamadığı görüşüne sahiptir.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin az bir bölümü(%29.4), ünitenin içeriğinde yer alan bilgilerin basitten karmaşığa doğru bir sıra izlediğini düşünmektedir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (%88.9), ünitenin içeriğinin, yeterince yakın çevre ve zamandan, uzak çevre ve zamana doğru sıralanmadığı görüşüne sahiptir.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası (%67), ünitenin içeriğinin gerçek yaşamla bağ kurmaya olanak tanıma durumunu yeterli bulmamaktadır.
- Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yarısından fazlası (%57.8), ünitenin içeriğinin öğrenciler için “kısmen” anlamlı olduğunu düşünmektedir.

- Öğretmenlerinin yarısına yakını(%47.7),Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinin bilimsel açıdan doğru olduğunu belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu(%73.4), ünitenin içeriğini yeterince güncel bulmamaktadır.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir oranı (%63.3), ünitenin içeriğini kültürel ve sosyal bakımdan yeterince anlamlı bulmamaktadır.
- Öğretmenlerin %69.8’i ünitenin içeriğini öğrencilerin gelişim düzeylerine yeterince uygun bulmamaktadır.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (%90.9) ünitenin içeriğinin, öğrencilerin becerilerini geliştirmesini yeterince ön planda tutmadığını düşünmektedir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin %93.6’sı, ünitenin içeriğinin, öğrencilerin olgu ve olaylara geniş bir görüş açısıyla bakmasına yeterince olanak sağlamadığını düşünmektedir.
- Öğretmenlerin yarısına yakını(%49.5),Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinin öğrencilerin önceki öğrendikleri ile bağ kurmasını “kısmen” sağladığını düşünmektedir
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (%78), ünitenin içeriğini yeterince işevuruk nitelikte görmemektedir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısına yakını (%49.5), ünitenin içeriğinde yer alan konuların sayısının fazla olmadığı görüşünü benimsemektedir.
- Araştırmada yer alan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısına yakını (%48.6) ünitenin öğrenci merkezli olmadığını düşünmektedir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu(%78.9) ünitenin içeriğinde yer alan konuları, öğrenci düzeyine göre soyut bulmaktadır.
- Öğretmenlerin tamamına yakını(%91.8) ünitenin içeriği hazırlanırken, öğrencilerin bireysel farklılıklarına yeterince dikkat edilmediğini düşünmektedir.

- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası(%54.1) öğrencilerin üniteye karşı olan tutumlarını yeterince olumlu görmemektedir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından biraz fazlası (%51.4) programdaki ders saati süresinin ünitenin içeriğinin öğrencilere kazandırılmasında yeterli olmadığını düşünmektedir.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (%84.4), üniteye öğrencilerin derse katılımlarını sağlayacak yeterince etkinlik olmadığı görüşüne sahiptir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (%78) üniteye ayrılan sürenin, gezi-gözlem ve inceleme yapmak için yetersiz olduğunu belirtmektedir.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş büyük bir çoğunluğu (%52.3), halen öğrenci sayısı 36-45 arası olan sınıflarda eğitim-öğretim yapmaktadır.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısına yakını (%49.5), Türkiye’imiz ünitesini işlerken “kısmen” farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereç kullandığını belirtmektedir.
- Araştırmada bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin, büyük bir çoğunluğu(%92) Türkiye’imiz ünitesinin öğretiminde, soru-yanıt yöntemini kullanmakta , ikinci sırada ise (% 86) düz anlatım yöntemini tercih etmektedirler. Öğretmenler en az, proje yöntemi ile gezi-gözlem yöntemini kullanmaktadırlar (% 6).
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu(%90.8), okullarındaki ders araç-gereçlerini ünitenin öğretimi için gereksinimi karşılamakta yetersiz görmektedirler.
- Araştırmada yer alan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin, genel olarak büyük çoğunluğu (% 93) ders kitabı ve öğretmen kitabı, % 84’ü yazı tahtası, pazen tahta ve bülten tahtası, % 79’ u harita, atlas ve küre gibi görsel araçları kullanmakta, radyo, teyp ve plak gibi işitsel araçları ise hiç kullanmamaktadırlar.

- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası (%75.3) ünitenin sonunda yeterince izleme testi uygulamamaktadır.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu, öğrenci başarısını değerlendirmede çoktan seçmeli testleri ve yazılı yoklamaları kullanmakta, en az ise eşleştirmeli testleri kullanmaktadırlar.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısına yakını(%43.1) öğrenme gücünü olan öğrencilerle “kısmen” bireysel çalışmalar yaptığını belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası (%67.9), öğrencilerin olumlu çalışmalarını ödüllendirip, eksik ve yanlışlarını giderdiğini belirtmektedir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısına yakını (%45), öğrenci başarısının değerlendirilmesinde 5’lik not sisteminin kullanılmasını yeterince uygun bulmamaktadır.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından fazlası(%67.9), öğrenci başarısını değerlendirmede kullandıkları ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yeterince yapmamaktadır.

Geleceğe Yönelik Önerilerle İlgili Sonuçlar:

- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (%90.8), “Türkiye’imiz ünitesinin amaçları birbirleriyle tutarlı olmalıdır” görüşünü paylaşmaktadır.
- Ünitenin amaçları “gözlenebilir öğrenci davranışları bakımından ifade edilmelidir” görüşüne öğretmenlerin %91.7’si katılmaktadır.
- Araştırmada yer alan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin %92.6’sı ünitenin “amaçlarının eğitim yoluyla kazandırılabilir bir özelliği belirtmesi” gerektiği görüşünde birleşmişlerdir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin %94.5’i ünitenin “içeriği öğrencilerle yakın çevredeki ortam ile olayları gözleme ve inceleme olanağı sağlamalıdır” önerisine katılmaktadır.

- Ünitinin “içeriği, öğrencilerde araştırma yapma isteği uyandırmalıdır” görüşünü öğretmenlerin %95.4’ü benimsemektedir.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenleri tarafından, ünitinin “içeriği öğrencilerde eleştirel, mantıksal, yaratıcı düşünme becerileri geliştirmelidir” görüşü %96.3’lük bir oranla destek görmektedir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin tamamına yakını (%99.3), ünitinin “içeriğinin dünyaya açık, nesnel (objektif) bir bakış açısı yansıtması gerektiği” düşüncesini paylaşmaktadır.
- Ünitinin “içeriği, kuramsal bilgilerin, günlük yaşamda kullanılmasına olanak vermelidir” görüşü öğretmenlerin tamamına yakını (%98.1), tarafından kabul görmektedir.
- Araştırmada bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yine tamamına yakını (%99.1), ünitinin başarılı bir öğretme-öğrenme sürecinin olabilmesi için, “sınıflardaki öğrenci sayısı 35’i geçmemelidir” görüşünü desteklemektedir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin tamamı (%100), ünitinin içeriğini öğrenciye aktararak uygun yöntemler seçilmeli ve öğretim sırasında birden fazla yöntem kullanılmalıdır” önerisine katılmaktadır.
- Ünitinin öğretme-öğrenme sürecinde “öğretim öğrencilerin ilgi ve güdülenmelerini artıracak araç-gereçlerle desteklenmelidir” görüşüne, öğretmenlerin yine tamamı (%100), destek vermişlerdir.
- Araştırmada yer alan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin, %87.2’si “öğretmen programların hazırlanması ve geliştirilmesi sürecinde her aşamada doğrudan ve etkin biçimde katılmalıdır” önerisine katıldıklarını belirtmişlerdir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin tamamına yakını (%96.3), “öğrenciler ezbercilikten kurtarılmalı, öğrencilere araştırma süreçleri kazandırılmalıdır” görüşünü kabul etmektedir.
- “Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinde yer alan konular geliştirilmelidir” şeklinde görüşlerini belirten öğretmenlerin oranı ise %87.1’dir.

- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin %78.9'u, "ihtiyaç duyulan alanlarda Milli Eğitim Bakanlığı'nca daha sık hizmet içi eğitim programları düzenlemelidir" önerisini benimsemişlerdir.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin %87.1'i "özendirici ve teşvik edici yasal düzenlemeler yapılmalıdır" görüşünü paylaşmaktadır.
- Türkiye'miz ünitesinin başarılı bir ölçme ve değerlendirme süreci için, sunulan "ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmalıdır" önerisi öğretmenlerin tamamına yakını (%92.7) tarafından destek görmektedir.
- Araştırmada bulunan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük çoğunluğu (%93.5), "illerde, uzmanlardan ve alan öğretmenlerinden oluşan test üretim merkezleri kurulmalı, tüm öğretmenlerin bu merkezlerden yararlanmaları sağlanmalıdır" görüşünde birleşmişlerdir.

2005-2006 eğitim-öğretim yılında, Şanlıurfa il merkezi ve Birecik ilçesinde yapılan bu araştırmada elde edilen Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak; ilköğretim okullarının altıncı sınıfında uygulanan, Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin, genelde yararlı ve uygun olduğu (%57.8) ancak, ünitenin amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme öğeleri bakımından yeterince etkili ve uygun olmadığı söylenebilir.

Öneriler:

Araştırmada Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak elde edilen bulgular sonucu, ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin var olan durumun daha iyi hale getirilmesi ve ünitenin daha verimli, faydalı, başarılı ve etkili işlenebilmesi amacıyla şu öneriler geliştirilmiştir:

- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin yarısından biraz fazlası tarafından, Türkiye'miz ünitesi genelde yararlı ve uygun bulunmasına rağmen, ünite amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme boyutları açısından yeterince etkili ve uygun bulunmamıştır. Türkiye AB'ye üye ülkeler içindedir ve eğitim politikaları arasında AB eğitim politikalarına uyum sağlama hedefi de bulunmaktadır. Bu nedenle Türkiye'miz ünitesinin mevcut olan eksikleri giderilerek,

ünite yeni ve güncel bilgileri içeren daha çağdaş bir yapıya kavuşturulmalı ve genel anlamda kendi öz değerleri ile bütünleşen yeni bir Sosyal Bilgiler öğretim programı oluşturulmalıdır. Bu amaçla program değerlendirme ve geliştirme uzmanları, psikologlar, sosyologlar, ekonomistler, sanayiciler, siyasiler, öğretmenler, okul idarecileri, tüm konu alanı uzmanları ve araştırmacılar tarafından ünite programın dört temel ögesi yönünden yeniden ele alınıp incelenmeli, değerlendirilmeli, geliştirilmeli ve bu çalışmaların devamlılığı sağlanmalıdır.

- Ünitinin amaçları birbirleriyle tutarlı olmalı, gözlenebilir öğrenci davranışları bakımından ifade edilebilir olmalı, eğitim yoluyla kazandırılabilir bir özelliği belirtmelidir. Aynı zamanda ünitenin amaçları, toplumun ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamalı, öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olmalı, Türk Milli Eğitimi'nin amaçların gerçekleştirilmesine yardımcı olmalı ve gerçekleştirilebilecek nitelikte olmalıdır.
- Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin büyük çoğunluğu ünitenin içeriğinde yer alan tüm konuları yeterince önemli ve gerekli görmediğini, öğrencilerin ilgisini çekmediğini, gereksinimlerini karşılamadığını belirtmektedirler. Bu durumda ünitenin içeriği yeniden gözden geçirilmeli; detaylı ve gereksiz bilgiler içerikten çıkarılmalı, içerikte kuramsal bilgilerin günlük yaşamda kullanılmasına olanak verilmeli, ünitenin içeriği sadece teorik bilgi aktarmamalı, öğrencilerde araştırma isteği uyandırmalı, eleştirel mantıksal, yaratıcı düşünme becerileri geliştirmelidir. Aynı zamanda ünitenin içeriği dünyaya açık, objektif bir bakış açısı yansıtmalı öğrenci merkezli, güncel, bilimsel açıdan doğru olmalı, önceki öğrenilenlerle bağ kurmalıdır.
- Türkiye'miz ünitesinin içeriği düzenlenirken somut yaşantılara yer vererek, öğrencilerin becerilerini geliştirmesini ön planda tutmaya özen göstermeli, amaçları öğrenciye kazandırabilecek ve kullanılabilir nitelikte olmalıdır. Bununla birlikte ünitenin içeriği, öğrencilerin gelişim ve hazırbulunuşluk düzeylerine uygun, kültürel ve sosyal bakımdan anlamlı olmalı, olgu ve olaylara geniş bir görüş açısıyla bakmaya olanak sağlamalıdır. Ünitenin içeriği oluşturulurken öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat edilmeli, bilgiler basitten karmaşığa, yakın çevre ve zamandan uzağa doğru sistemli bir sıra izlemelidir. Ayrıca içerikte, konular birbirine temel

oluşturmalıdır. Örneğin “Yurdumuzda Tarım” başlıklı konudan önce “Yurdumuzda Yerşekilleri, İklim ve Bitki Örtüsü” adlı yeni bir konu üniteye eklenmelidir.

- Türkiye’imiz ünitesinin öğretme-öğrenme sürecinin başarılı ve verimli olabilmesi için, sınıflardaki öğrenci sayısı 35’i geçmemelidir. Öğretim sırasında tek bir yöntem değil, konuya uygun çeşitli strateji, yöntem, teknik ve araç-gereçler kullanılarak öğrencilerin ilgi ve güdülenme durumları artırılmalıdır. Bireysel farklılıklar doğrultusunda öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun öğretim ortamları oluşturulmalı, bireysel yöntem ve teknikler kullanılmalıdır.
- Türkiye’imiz ünitesinin içeriğinde yer alan konular yeniden irdelenmeli, konu alanı uzmanları ve öğretmenlerin katılımıyla geliştirilmeli, öğrencilerin derse katılımını sağlayacak etkinlikler düzenlenmelidir.
- Her ilde okulların ders araç-gereç ihtiyacını giderecek belirli merkezler oluşturulmalı, bu araç-gereçler ilköğretim okullarındaki ilgili öğretmenlere ulaştırılmalı, böylece okullardaki araç-gereçler nitelikli ve nicelikli duruma getirilmelidir.
- Türkiye’imiz ünitesi ile ilgili ders kitabındaki istatistiksel bilgiler güncelleştirilmeli, konularla ilgili açıklayıcı, pekiştirici, öğrenmeyi kolaylaştırıcı, ilgi ve motivasyonu artırıcı, yönlendirici ve dikkat çekici harita, resim, grafik, tablo ve şekillere yer verilmelidir. Kısa ve dikkat çekici ifadeler bulunmalı, konuların yakın çevre ve ortamdaki örneklerle zenginleştirilerek gerçek yaşamla bağ kurması sağlanmalıdır. Böylece Türkiye’imiz ünitesi öğrenciler için daha anlamlı olacak ve üniteye ve Sosyal Bilgiler dersine karşı öğrencilerin olumsuz tutuma sahip olmaları önlenecektir.
- Sosyal Bilgiler dersinin haftalık ders saati süresi dörde çıkarılmalı, bu ders içinde Türkiye’imiz ünitesine ayrılan zaman da artırılmalıdır. Böylece öğrencileri ezbercilikten kurtaracak, ufku genişletecek, onları bilimsel araştırma yapmaya sevk edecek, yaparak-yaşayarak öğrenmelerini sağlayacak gezi-gözlem ve inceleme etkinliklerine de yer verilebilecektir.

- Ünitinin içeriği, geliştirilirken öğrencilerin içinde yaşadığı sosyal çevreden alınan sorunlara da yer verilerek , onların kendi sorunlarını kendilerinin çözebileceği bilinci kazandırılmalıdır.
- Ünitinin içeriği, öğrencinin bilgiye kendilerinin ulaşmalarını sağlayacak şekilde oluşturulmalıdır. Böylece öğrenci bilgiyi daha kolay yapılandırabilecektir. Bu durumda öğrenci başarısı artacak ve öğretimin niteliği hedeflenen düzeye ulaştırılabilecektir.
- Uzmanlarca Sosyal Bilgiler programındaki yeni öğretme-öğrenme stratejilerine yönelik Türkiye'miz ünitesi için öğretim materyalleri geliştirilerek öğretmenlerin yardımcı kaynak eksiklikleri giderilmelidir. Bu materyaller öğretmenler tarafından da hazırlanabilir.
- Yapılan araştırmada Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin öğrencilerin başarılarını daha çok, çoktan seçmeli testlerle ve yazılı yoklamalarla değerlendirdikleri, üniteyi işledikten sonra yeterince izleme testleri uygulamadıkları, öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle yeterince bireysel çalışmalar yapmadıkları, öğrencilerin olumlu çalışmalarını yeterince ödüllendirip eksik ve yanlışlarını gidermedikleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğretmenler ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yeterince yapmamaktadır. Bu nedenle illerde, uzmanlardan ve alan öğretmenlerinden oluşan test üretim merkezleri kurulmalı, bütün öğretmenlerin bu merkezlerden faydalanmaları sağlanmalıdır. Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerine yönelik, Sosyal Bilgiler programı, Türkiye'miz ünitesi,öğeleri ve diğer ilgili alanlarda Milli Eğitim Bakanlığı'nca daha sık hizmet içi eğitim programları düzenlenmeli, bununla birlikte özendirici ve teşvik edici yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Ayrıca öğretmenlerin programların hazırlanması ve geliştirilmesi sürecinin her aşamasında doğrudan ve etkin bir şekilde katılımları sağlanmalıdır.

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin bazıları cevaplamaları amacıyla anketin üçüncü bölümünün altına bırakılan boşluğa şu önerileri sunmuşlardır:

- Okullarda Sosyal Bilgiler sınıfları kurulmalıdır. Bu sınıflar görsel-işitsel-teknolojik araç gereçlerle donatılmalıdır.

- Okullarda her derse ait panolar oluşturularak, bu panolarda her ünite ile ilgili öğrencilerin araştırma ve proje çalışmalarına yer verilmelidir.
- Sosyal Bilgiler dersi özellikle Türkiye'miz ünitesinin öğretimi güncel olaylarla desteklenmelidir.
- Türkiye'miz ünitesi genişletilerek yedinci sınıf Sosyal Bilgiler dersinde de işlenmelidir.
- Türkiye'miz ünitesi yıllık planda ilk ayda ve ilk sırada yer almalıdır.
- Her yıl belli merkezlerde Sosyal bilgiler branş öğretmenlerine yönelik seminer ve sempozyumlar düzenlenmelidir.
- Sosyal Bilgiler dersi eskiden olduğu gibi Milli Tarih ve Milli Coğrafya olarak ayrılmalıdır. Çünkü Sosyal Bilgiler adı altında konular birbiriyle alakasız şekilde ard arada sıralanmış aralarında bir bütünlük sağlanmamıştır.
- Üniteye her konudan sonra soru kutucukları oluşturulmalı ve bu sorular öğrencinin eleştirel düşünmesini, öğrendiğini pekiştirmesini ve kendi değerlendirmesini sağlamalıdır.
- Üniteye hazırlık çalışmaları;kolay ulaşılabilecek, günlük yaşamla ilgili, istek uyandırıcı, araştırma, gözlem ve inceleme yapmaya teşvik edecek,ortadaki sorular; uyarıcı ve pekiştirici ve değerlendirme soruları; ilgi çekici gerçekçi, araştırmaya yönelik, muhakeme edici, kendi kendini değerlendirici,öğrenilen tüm bilgi, beceri, tutum ve davranışları kapsayacak nitelikte olmalıdır.
- Okutulan 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı değiştirilmelidir. Kitapta konular uzun bir şekilde değil, maddeler ve alt başlıklar halinde verilmelidir. Ayrıca kitapta okuma parçalarına, öğrenciyi yönlendirecek, ufuklarını açacak tartışma konularına, örnek olaylara yer verilmelidir. Bununla birlikte kitapta, öğrencilerin maddi açıdan ülkemizin her yerini görme imkanı olmadığından ülkemizin güzelliklerini gösteren resimlere, kartpostallara yer verilerek ülkemizin tarihi, beşeri, coğrafi, fiziki v.b. özellikleri tanıtılmalı, içerik görsel açıdan zenginleştirilmelidir.

Alanla ilgili geniş bir literatür taraması ile birlikte, Şanlıurfa il merkezi ve Birecik ilçesindeki ilköğretim okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesi değerlendirilmiştir. Daha etkili, başarılı ve verimli bir eğitim-öğretim için bu araştırmanın benzeri niteliğinde;

- Programın dört temel ögesi yönünden ilköğretim 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programlarında yer alan diğer üniteler,
- İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programlarında yer alan üniteler,
- İlköğretim Hayat Bilgisi Öğretim Programında yer alan üniteler,

gözlem, anket görüşme v.b. teknikler kullanılarak değerlendirilmesinin önemli derecede faydaları olacaktır.

Aynı zamanda bu araştırma, Türkiye'nin diğer illerinde ve özel okullarda görev yapan Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda da yapılabilir.

KAYNAKÇA

- ACAR, Remziye (2003), “**Sosyal Bilgiler Dersi İçeriğinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri**”, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- AKTAN, Turan (2003), “**İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (6 ve 7) Ünitelerine İlişkin Branş Öğretmenleri ve Müfettiş Görüşleri**”, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ALKAN, Cevat (1984a), **Eğitim Teknolojisi**, Ankara.
- _____.(1984b), “Sosyal Bilimlerin Öğretiminde Yenileşme Eğilimleri”, **Eğitim ve Bilim**, Mayıs, s.3-9.
- _____.(1991), **Özel Öğretim Teknolojileri**, A.Ü.E.F. Basımevi, Ankara.
- _____.(1998),**Özel Öğretim Yöntemleri: Disiplinlerin Öğretim Teknolojileri**, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- ANIL,Handan(1999),“**İlköğretim Kurumlarında Uygulanan Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- _____.(2000), “Okul Deneyimi I Dersi Kapsamında Sosyal Bilgiler Dersini Gözleyen Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Sosyal Bilgiler Öğretiminin Değerlendirilmesi”, **Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Cilt 10, Sayı 2, Güz, 2000, s.17-38, Eskişehir.
- ARENDS,Richard(1998)“**Learning to Teaching**”, Çev., Serkan Geridönmez, Eskişehir (Ünlü,20000, s:71’deki alıntı).
- AYAR, Özgül (2003), “**Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretim Hizmetinin Niteliğini Belirleyen Öğelerin (İpucu, Öğrenci Katılımı, Pekiştirme, Dönüt-Düzeltilme) Kullanımı**”, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- AYDINER, Nurettin (1995), “**İlköğretimde Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarına İlişkin Öğretmen ve Müfettiş Görüşleri**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- AYNACI, Celal (2001), “**Sosyal Bilgiler Programı Hakkında Uzman, Müfettiş ve Öğretmenlerin Görüşü**”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BACANLI, Hasan (1999), **Gelişim ve Öğrenme**, 2.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- BİLEN, Mürüvvet(1999), **Plandan Uygulamaya Öğretim**, 3.Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.
- _____.(1993),**Plandan Uygulamaya Öğretim**,3.Baskı,Takav Yayıncılık, Ankara.
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit (1999), **Cumhuriyet Dönemi Eğitim Bilimleri Tarihi**, Tekişik Yayıncılık A.Ş. Veb Ofset Tesisleri, Ankara.
- _____.(1981), **Özel Öğretim Yöntemleri**, 4.Baskı, Binbaşioğlu Yayınevi, Ankara.
- BLOOM, S.Benjamin (1995), “**İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme**”, Çev., Durmuş Ali Özçelik, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş (1997), **Program Geliştirme**, “Kaynak Metinler”, Genişletilmiş 2.Baskı, Konya.
- CAN, Gürhan (1998), “**Sosyal Bilgiler Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme**”, Editör: Gürhan Can, **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Açıköğretim Fakültesi Yayınları, No:581, s.159-172, Eskişehir.
- CAN,G.,Ş.Yaşar ve E.Sözer (1998), **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Açıköğretim Fakültesi Yayınları, No:581, Eskişehir.
- CAN, Gürhan ve Diğerleri (1998), **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

CANDAN, Ragıp (1990) “**İlkokul Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi Derslerinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇİLENTİ, Kamuran (1984), **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**, Kadioğlu Matbaası, Ankara.

DELEN, Hasan (1998), **Temel Eğitim Beşinci Sınıf Sosyal Bilimler Dersinde Kubaşık Öğrenme Yönteminin Akademik Başarıya Etkisi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DEMİREL, Özcan (1999), **Plandan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**, 1.Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara.

_____.(1997), **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**, Usem Yayınları, Ankara.

_____.(1993), **Genel Öğretim Yöntemleri**, Usem Yayınları, Ankara.

DEMİRTAŞ, Abdullah ve James L.Barth (1997), **İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi: Öğretmen Klavuzu**, YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara.

DEVECİ, Handan (2002), “**Sosyal Bilgiler Dersinde Probleme Dayalı Öğrenmenin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına, Akademik Başarılarına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi**”, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

DOĞAN, İsmail (1985), “Bilim Politikası ve Sosyal Bilimler”,**Eğitim ve Bilim**,Eylül,s.38-42.

DOĞANAY, Ahmet (2002a), “Bir Öğretim Materyali Olarak Yaşam Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Ders Kitapları”, Editörler: ÖZTÜRK, C., ve D.Dilek, **Yaşam Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Pegem A Yayıncılık Tic. Ltd. Şti., s.15-46, Ankara.

_____.(2002b), “Sosyal Bilgiler Öğretimi”, **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

- DUMAN, Bilal, Cercis İKİEL (2002), “Yapıcı Öğrenme Kuramına Göre Sosyal Bilgiler Öğretimi”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt12, Sayı 2, Elazığ.
- ERDEN, Münire (2000), **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Alkım Yayınevi, İstanbul.
- _____.(1993),**Eğitimde Program Değerlendirme**, 1.Baskı, Pegem Yayınları, Ankara.
- _____.(1??), **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Alkım Yayıncılık, Ankara.
- ERDEN, Münire ve Yasemin Akman (1996), **Eğitim Psikolojisi, Gelişim-Öğrenme-Öğretme**, 9.Baskı, Arkadaş Yayınevi, Ankara.
- ERTÜRK, Selahattin (1998), **Eğitimde Program Geliştirme**, 10.Baskı, Meteksan A.Ş, Ankara.
- Etkili Bir Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğrenimi Düşüncesi (1993), NCSS, **Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi**, Çev., Sedat Yazıcı, s.427-439.
- FİDAN, Nurettin ve Münire Erden (1996), **Eğitime Giriş**, Alkım Yayınevi, Ankara.
- GÜLTEKİN Mehmet(1999), **Temel Eğitim İkinci Kademe İçin Alternatif Program Modelleri**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1103, Eskişehir.
- GÜMÜŞ, Nevzat (1993), “**Ortaöğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi**” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- GÜNGÖRDÜ, Ersin (2002), **Eğitim Fakülteleri İçin Coğrafya Öğretim Yöntemleri: İlkeler ve Uygulamalar**, 1.Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- HENSON, Kenneth T.(1998),“**Methods and Strategies for Teaching in Secondary and Middle Schools** (Ünlü,2000, s.71’deki alıntı).
- HESAPÇIOĞLU, Muhsin (1998), **Öğretim İlke ve Yöntemleri Eğitim Programları ve Öğretim**, 5.Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.
- HIZAL, Alişan (1993), “**Eğitim Teknolojisi**” Yayınlanmamış Ders Notları, Eskişehir.

- İlköğretim Okulu Programı** (2002), 37. Baskı, Kocaoluk Yayınevi, İstanbul.
- İŞMAN, Aytakin ve Ahmet Eskicumalı (2000), **Eğitimde Planlama ve Değerlendirme**, 2.Baskı, Değişim Yayınları, Adapazarı.
- JAY, Jordan H.(1995), “**The Social Studies Curriculum in Missouri Secondary Schools: Dissertation Abstracts International**, 57,9:3798, March 1997(Anıl,1999,s.83’deki alıntı).
- KAHVECİ, Ahmet (1986), “**Ortaokullarda Sosyal Bilgiler Ders Programlarının Değerlendirilmesi**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KALTSOUNİS, Theodore(1987),“**Teaching Social Studies in the Elementary School “The Basics for Citizenship”** Second edition, prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs(Anıl,1999, s.43’deki alıntı).
- KAPTAN, Saim (1995), **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**, Ankara.
- KARASAR, Niyazi (1999), **Bilimsel Araştırma Yöntemi : Kavramlar, İlkeler, Teknikler**, 9.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- KISAKÜREK, Mehmet Ali (1989), **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Editör: Bekir Özer, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- _____.(1988),“Sosyal Bilgiler Öğretiminin Niteliği, Kapsamı ve Amaçları”, **Özel Öğretim Yöntemleri**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Eğitim Önlisans Programı Yayınları, No:97, Eskişehir.
- KOCAOLUK, Mehmet Şükrü ve Fatma Kocaoluk (2002), **İlköğretim Okulu Programı**, Kocaoluk Yayıncılık Sanayi ve Ticaret LTD.ŞTİ., İstanbul.
- KÜÇÜKAHMET, Leyla (1997), **Eğitim Programları ve Öğretim: Öğretim İlke ve Yöntemleri**, 8.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- LİNNELL, Rosemary (1982)“Approaching Classroom Drama-Teaching, Matters, London: Edwar Arnold Publishers Lt (Anıl, 1999 ,s.58’deki alıntı).

- MEB (1998), “İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı”,**“Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi**, 2487, Nisan, s.537-538.
- _____.(1995), İlkokul Programı, M.E.B. Yayınları, 2487, Ankara.
- _____. (1987), **Haftalık Ders Programları**, Ankara. (Gültekin,1999, s.78’deki alıntı).
- _____.(1973), Milli Eğitim Temel Kanunu.
- MAGER, R.F. (1996), **Eğitim Amaçlarının Hazırlanması**, Çev., Osman Yaralıoğlu, New York: Hv, Tek. O. K.lığı Basımevi Gaziemir (Selvi, 1998, s. 43’teki alıntı).
- MICHAELIS U.J.(1988),**“Social Studies for Children: A Guide to Basic Instruction**, Nerw Jersey: Prentice Hall), (Erden, 1???, s. 80’deki alıntı).
- NAYLOR T.D.ve R.Diem(1987)**“Elemantary and Middle Schooll Social Studies**, New York: Random House(Erden, 1???, s. 80’deki alıntı).
- NELSON, R.M.(1987),**“Children and Social Studies: Creative Teaching The Elemantary Classroom**, U.S.A: Harcourt Brace Jovanovich, Publishers(Erden, 1???, s. 80’deki alıntı).
- OĞUZKAN, A.Ferhan (1989), **Orta Dereceli Okullarda Öğretim: Amaç, İlke, Yöntem ve Teknikler**, 2.Baskı, Gül Yayınevi, Ankara.
- ÖZDAMAR, Kazım (1996), **Hazır Yazılımlar II. Yayınlanmamış Ders Notları**, Eskişehir.
- ÖZER, Bekir (1994), “Uzaktan Eğitim Sisteminin Evrensel Yapısı”, **Evrensel Yapısı ve Çeşitli Uygulamaları ile Uzaktan Eğitim**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eskişehir.
- ÖZGÜVEN, İ.Ethem (1994), **Psikolojik Testler**, Psikolojik Danışma, Rehberlik ve Eğitim Merkezi, Ankara.
- ÖZOĞLU, Süleyman Çetin (1974), **Liselerde Sosyal Bilimler Öğretimi: Çeşitli Değişkenlere Göre Liselerde Sosyal Bilimler Öğretimi Sorunları Araştırması**, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:38, Ankara.

ÖZTÜRK, Cemil ve Dursun Dilek (2002), ‘‘Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programları’’, **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

PAYKOÇ, Fersun (1991), **Tarih Öğretimi**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Tarih Lisans Tamamlama Programı Yayınları, No:408, Eskişehir.

POLAT, Kemal (1996), ‘‘Ortaokul Milli Tarih Programının Değerlendirilmesi’’, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Resmi Gazete, 12.01.1961 Tarihli, 1075 Sayılı.

Resmi Gazete, 24.06.1973 Tarihli, 14574 Sayılı.

Resmi Gazete, 18.08.1997 Tarihli, 23084 Sayılı.

SAVAGE, Tom ve David G.Armstrong (1987), Effective Teaching in Elementary Social Studies , New York: Macmillian Publishing Company(Anıl,1999, s.25’teki alıntı).

SELVİ, Kıymet (1998), **Öğretim Amaçlarının Belirlenmesi**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1034 , Eskişehir.

_____.(1996), ‘‘Fen Lisesi Fen ve Matematik Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi’’ Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

SENEMOĞLU, Nuray (1997), **Gelişim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya**, Ertem Matbaacılık, Ankara.

SÖNMEZ, Veysel (1998), **Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

_____.(1996), **Sosyal Bilgiler Dersi Öğretmen Kılavuzu**, Pegem Yayınları, Ankara.

_____.(1994a), **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Pegem Yayınları, Ankara.

_____.(1994b), **Program Geliştirmede Öğretmen El kitabı**, 7.Baskı
Anı Yayıncılık, Ankara.

SÖZER, Ersan(1998a), “Sosyal Bilgiler Programının Amaçları, İlkeleri ve Temel Özellikleri”, Editör: Gürhan Can, **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:581, Eskişehir.

_____.(1998a), “Sosyal Bilgiler Öğretiminde İçerik ve Düzenlemesi”, Editör:Gürhan Can, **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları, No:581,Eskişehir.

_____.(1998a), “Sosyal Bilgiler Öğretiminde İlke, Strateji, Yöntem ve Teknikler”, Editör: Gürhan Can, **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, No:581, Eskişehir.

_____.(1998a), “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Belli Başlı Yöntem ve Tekniklerin İncelenmesi”, Editör:Gürhan Can, **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:581, Eskişehir.

_____.(1998a), “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Araç-Gereçler”, Editör: Gürhan Can, **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:581, Eskişehir.

_____.(1998a), “Sosyal Bilimler Kapsamında Sosyal Bilgilerin Yeri ve Önemi” Editör: Gürhan Can, **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları No:581, Eskişehir.

_____.(1998b), **Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:50, Eskişehir.

ŞAHAN, Hasan Hüseyin (2000), “**Sosyal Bilgiler Dersinin Bilimsel Davranışları Kazandırma Yönünden Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**”, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ŞAHİN, Cemalettin ve Diğerleri (2001), **Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

- TED (1987), **Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimi ve Sorunları**, Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- TEKİN, Halil (1996), **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, Yargı Yayınları, Ankara.
- TERTEMİZ, N., L. Ercan ve Y. Kayabaşı (2001), “Ders Kitabı ve Eğitimdeki Önemi”, **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- TEZCAN, Mahmut (1998), **Toplumsal Değişme ve Eğitim**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.
- TONTA, Yaşar ve Mustafa İlhan (1997), “Sosyal Bilimlerde Türkiye’nin Dünya’daki Yeri”, **Türk Psikolog Dergisi** , s.67-74.
- TURGUT, Fuat (1992), **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları**, 9. Baskı, Ankara.
- UYŞAL, Şefik (1974), **Sosyal Bilimler Öğretimi: Üniversite Lisans Seviyesine İlişkin Sorunları**, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 37, Ankara.
- ÜNLÜ, Döndü (2000), “**Sosyal Bilgiler Öğretimi Amacıyla Ahmet Yesevi İşitme Engelliler İlköğretim Okulu 5. Sınıf Öğrencileriyle Yapılan Farklı Öğretim Uygulamalarının Karşılaştırılması**”, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- VARIŞ, Fatma (1998), “Temel Kavramlar ve Program Geliştirmeye Sistemantik Yaklaşım”, Editör: Ayhan Hakan, **Eğitim Bilimlerinde Yenilikler**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1016, s.3-15, Eskişehir.
- _____.(1996), **Eğitimde Program Geliştirme “Teori ve Teknikler”**, 6. Baskı, Alkım Kitapçılık, Yayıncılık, Ankara.
- _____.(1988), **Eğitim Bilimine Giriş**, Alkım Yayınevi, Ankara.
- _____.(1985),“Program Geliştirmede Metodolojik Sorunlar”,**Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, s.67-78.

_____.(1969), “Eğitimde Program Araştırmaları”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, s.23-32.

YALIN, Halil İbrahim (1999), **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Nobel Yayın Dağıtım Limited Şirketi, Ankara.

YANPAR, Tuğba Ş. ve Soner Yıldırım (1999), **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Anı Yayıncılık, Ankara.

YAŞAR, Şefik(1998), “Sosyal Bilgilerde Öğretim Etkinliklerinin Planlanması” Editör: Gürhan Can, **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1064, s.143-147, Eskişehir.

_____.(1992), “**Öğrencilerin Bilgisayara İlişkin Genel Tutumları**” **Ortaokul Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma** , Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 638, Eskişehir.

EKLER:

Ek 1. TÜRKİYE’MİZ ÜNİTESİNİN AMAÇLARI

Tablo 109. Türkiye’imiz Ünitesinin Amaçları

1.’Türkiye’imiz ünitesinde geçen kavramların anlam bilgisi.
2.Genel nüfus sayımı bilgisi.
3.Genel nüfus sayımının sağladığı yararların farkında oluş.
4.Yurdumuzda nüfusun genel dağılışı bilgisi.
5.Yurdumuzun nüfus dağılışını gösteren haritayı okuyabilme.
6.Kırsal yerleşim yerlerinden kentlere göçün nedenleri bilgisi.
7. Kırsal yerleşim yerlerinden kentlere göçün sonuçlarını kavrayabilme.
8.Kent yaşamına uyum kurallarının farkında oluş.
9.Yurdumuzdaki nüfus artışının nedenleri bilgisi.
10.Yurdumuzdaki nüfus artışının sonuçlarını açıklayabilme.
11.Aile planlamasının önemini kavrayabilme.
12.Yurdumuzdaki nüfus kaybının nedenleri bilgisi.
13.Yurdumuzdaki nüfus kaybının sonuçlarını açıklayabilme.
14.Yurdumuzdaki yerleşim yerleriyle ilgili sınıflamalar bilgisi.
15.Yurdumuzdaki yerleşim yerleriyle ilgili sorunlar bilgisi.
16.Yurdumuzdaki yerleşim yerleriyle ilgili sorunların giderilmesinin önemini kavrayabilme.
17.Yurdumuzdaki yerleşim yerleriyle ilgili sorunlara çözüm önerilerinde bulunabilme.
18.Yurdumuzdaki ekonomik hayatı oluşturan alanları tanıyabilme.
19.Yurdumuzdaki tarım bilgisi.
20.Yurdumuzdaki hayvancılık bilgisi.
21.Yurdumuzdaki su ürünleri bilgisi.
22.Yurdumuzdaki orman ürünleri bilgisi.
23.Yurdumuzdaki madenler ve enerji kaynakları bilgisi.
24.Yurdumuzdaki sanayi bilgisi.
25.Yurdumuzdaki ulaşım bilgisi.
26.Trafik kazalarının topluma verdiği zararların farkında oluş.
27.Yurdumuzdaki iletişim bilgisi.
28.Yurdumuzdaki turizm bilgisi.
29. Turizmin ülke ekonomisine katkılarını kavrayabilme.
30.Eğitimin bir toplumun sağlıklı gelişmesindeki yerini ve önemini kavrayabilme.
31.Sporun bir toplumun sağlıklı gelişmesindeki yerini ve önemini kavrayabilme.
32.Sportif faaliyetlere katılmaktan zevk alış.

Kaynak: Şahin ve Diğerleri (2001:45).

Ek 2. TÜRKİYE’MİZ ÜNİTESİNİN İÇERİĞİ

A.Yurdumuzda Nüfus ve Yerleşme

1. Yurdumuzda Nüfus

A.Genel Nüfus Sayımları ve Yararları

B.Yurdumuzda Nüfusun Genel Dağılışı

C. Kırsal Yerleşmelerden Kentlere Göçün Nedenleri ve Sonuçları

Ç Yurdumuzda Nüfus Artışının Nedenleri ve Sonuçları

D. Yurdumuzda Nüfus Kaybının Nedenleri ve Sonuçları

2.Yurdumuzda Yerleşme

a.Kırsal Yerleşmeler

1.Köyler

2.Köylerimizin başlıca sorunları (sağlık, eğitim, iletişim, ulaşım, ısınma aydınlanma, vb).

b.Kentsel Yerleşmeler

1.Kentler (Şehirler)

2.Kentlerimizin başlıca sorunları(hava kirliliği, çarpık kentleşme, konut yetersizliği,su ihtiyacı, atık sular,ulaşım,sağlık tesisleri ve yeşil alanların yetersizliği vb.)

B. Yurdumuzda Ekonomik Hayat

1.Tarım (Tarla ve bahçe kütllüleri)

Tahıllar – Sanayi bitkileri

Sebze ve Meyveler

2. Hayvancılık

3. Su Ürünleri

4.Orman Ürünleri

5.Madenler ve Enerji Kaynakları

6.Sanayi

7.Ulaşım

8.İletişim (Haberleşme)

9.Ticaret (İç ticaret ve Dış ticaret)

10.Turizm

C. Yurdumuzda Eğitim, Sanat ve Spor

1.Yurdumuzda Eğitim

2.Yurdumuzda Sanat

3.Yurdumuzda Spor

Kaynak: Aktan (2003: 21-22).

Ek 3. İLKÖĞRETİM OKULU SOSYAL BİLGİLER PROGRAMININ UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

İlköğretim Okulları Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı; 4., 5., 6. ve 7. sınıflarda haftada üçer ders saati olmak üzere, her sınıf için 36 haftada toplam 108 saatlik bir süre öngörülmektedir.

Bu dersin eğitim ve öğretiminde;

- 1) Öğrencilerin, Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı, lâik, demokratik ve çağdaş değerleri benimseyen ve koruyan bireyler olarak yetişmeleri sağlanır.
- 2) Öğrencilere, Atatürk'ün "Millî kültürümüzü çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarma" idealini gerçekleştirmek gerektiği bilinci kazandırılır.
- 3) Her fırsattan yararlanarak öğrencilere, Atatürk'ün "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh." ilkesinin ve devletin bağımsızlığının, yurt ve millet bütünlüğünün ancak güçlü olmakla sürdürülebileceği bilinci kazandırılır.
- 4) Toplumun bireyi olan öğrencilerin güven duygularını kuvvetlendirmek için Atatürk'ün "Türk, övün, çalış, güven." ve "Ne mutlu Türküm diyene!" sözleri temel alınır.
- 5) Öğrencilerin; Türk milletine, Türk bayrağına, Türk ordusuna ve vatanına hizmet eden kişilere karşı sevgi, saygı ve güven duyguları kuvvetlendirilir; millî birlik ve dayanışmanın anlam ve önemi kavratılır.
- 6) Konular tarih, coğrafya, vatandaşlık, ekonomi, psikoloji, sosyoloji, antropoloji, hukuk ve eğitim alanlarıyla ilişkili olmak üzere çok yönlü bir bütün olarak işlenir.
- 7) Konuların işlenişinde, programdaki sıraya uymak esas olmakla birlikte öğretmen, ünitelere çevre özelliklerini de dikkate alarak Türk millî eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun yeni konular ekleyebilir veya verilmiş olan konuların yerlerini değiştirebilir.
- 8) Öğrencilere, demokrasinin en güzel yaşam tarzı olduğu kavratılır, demokrasimizin korunması ve geliştirilmesi gerektiği bilinci kazandırılır.
- 9) Öğrencilere, çoğulcu demokratik rejimin, başka rejimlerden üstünlüğü, tarihten örnekler verilerek kavratılır. Demokratik bir toplum hayatının gerektirdiği duyuş, düşünüş ve davranışları kazanabilmelerini sağlamak için okul içi eğitici faaliyetlerden yararlanır. Özellikle sınıf ve eğitici kol faaliyetlerine aday olmada, çeşitli iş ve grup çalışmalarında öğrenciler cesaretlendirilir.
- 10) Öğrencilere, vatandaşlık hak ve görevleri ile sorumlulukları kavratılır, yasalara uyma alışkanlığı kazandırılır.
- 11) Öğrencilere, topluluk hâlinde yaşayan insanların sevgi, saygı ve anlayış duyguları içinde iş birliği yapmaları, birbirlerinin görüş ve düşüncelerine saygı göstermeleri ve başarılarını takdir etmeleri gerektiği benimsetilir.
- 12) Millî bilince sahip, bilimsel düşünmeye açık, sorumluluk almaya istekli bireylerin yetleştirilmesi esas alınır.
- 13) Öğrenciler, insan ve toplum hayatının sürekli bir değişme ve gelişme içinde olduğu, insanların ihtiyaçlarının yaşadıkları zaman ve ortama göre farklılıklar ve gelişmeler gösterdiği belirtilir. Teknolojinin getirdiği yeniliklerin, insanların yaşam tarzlarını etkilediği veya değiştirdiği, geçmişten ve günümüzden verilecek örnekler ile açıklanır.

14) Toplum hayatında insan zekâsının ve gücünün; insana daha rahat, daha mutlu bir yaşam sağlanması için kullanıldığı, elde edilen her başarının birbiri ardından gelen kuşakların çalışmalarının bir sonucu olduğu vurgulanır.

15) İlköğretim okulunu bitirecek öğrencilerden bazılarının bir mesleğe yönelecekleri göz önüne alınarak istihdam alanı çok olan meslekler hakkında bilgi verilir. Bu mesleklerle ilgili iş yerlerine ziyaretler yapılarak bu meslekleri tanımaları sağlanır.

16) Öğrencilere, Anadolu uygarlıklarına ait tarihî eserlerin ve anıtların tarihin bir belgesi olduğu kavratılır. Bu eserleri yıkılmaktan, bozulmaktan ve yabancı ellere geçmekten korumanın, bakım ve temizliklerine önem vermenin millî bir görev olduğu belirtilir.

17) Öğretmen, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı, Kurtuluş Savaşı'ndaki bir zaferin veya Türk inkılaplarıyla ilgili herhangi önemli bir olayın yıl dönümü, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılması, geçit töreni gibi fırsatlardan yararlanarak Sosyal Bilgiler konularına karşı öğrencilerin ilgisi uyandırılır ve bu konuların canlandırılmasına çalışılır. Ayrıca gazetelerde, dergilerde çıkan seviyeye uygun yazı ve resimlerle öğrencilerin dikkatlerini çeker.

18) Öğretmen, tarihî bir olay, Kurtuluş Savaşı veya Türk inkılâplarının herhangi bir yönü üzerinde dururken, bu olayların çevredeki izlerini araştırır ve çocukların dikkatini bunun üzerine çeker. Atatürk, hayatının herhangi bir safhasında okulun bulunduğu yerde bulunmuş, oradan geçmiş ve orada bir kongre toplamış, bir beyanname yayınlamış, bir nutuk söylemiş veya Türk inkılâplarının önemli bir safhasını başlatmış ise okulun bulunduğu yerde onun adına bir anıt varsa bir binaya, bir caddeye, bir meydana adı verilmiş ise bunlar üzerinde durur.

19) Öğretmen, Osmanlı Devleti'nin son yıllarında ülkenin nasıl geri kaldığını, parçalanıp yok olma durumuna geldiğini ve bu şartlarda Atatürk'ün önderliğinde Türkiye Cumhuriyeti'nin nasıl kurulduğunu, geliştiğini öğrencilere kavratır; bu maksatla Atatürk ilke ve inkılapları üzerinde önemle durur.

20) Konuların işlenişinde kavramlar, ilgili olduğu konu ile birlikte verilir.

21) Konularda olayların geçtiği yer, zaman, devlet ya da ilgili kişi (padişah, sadrazam, devlet iş adamı, bilim adamı, komutan vb.) adları belirtilir.

22) Tarihî olaylara yön veren kişilerin yerinde ve zamanında gösterdikleri ileri görüşlülük, yüksek kavrayış, cesaret, fedakârlık ve kahramanlıkları örnek olaylarla kavratılır.

23) Öğretmen, tarih konularını işlerken olayların seyrinden çok neden-sonuç ilişkisi üzerinde durur, varsa günümüze etkilerinden söz eder. Ayrıntı sayılabilecek tarih yer ve kişi isimlerini ezberletmez.

Aynı şekilde öğretmen, coğrafya konularını işlerken ayrıntı sayılabilecek yer adları ve devamlı değişen istatistik verileri ezberletmek yerine, coğrafi olayların neden ve sonuç analizlerini yapar. İnsanla doğal ortamın etkileşimi üzerinde durur, sözü edilen olayların farklı dağılış nedenlerini açıklar. Gerekli olan yer adları ve istatistiklerin en tipik olanlarını seçer, istatistikleri grafikler şeklinde sunarak dersi sevimli hâle getirir ve öğrenmeyi kolaylaştırır.

24) Öğrencilere; yurdumuzun doğal kaynaklarının (tarım toprakları, madenler, enerji kaynakları, akarsular, göller, denizler, ormanlar, çayır ve meralar vb.) tükenmez olmadığı, bunlardan gelecek nesillerin de yararlanacağı, dolayısıyla bunların korunması ve verimli kullanılması gerektiği bilinci kazandırılır

25) Türkiye'nin coğrafi bölgeleri işlenirken;

- a.** Karadeniz Bölgesi konusunda, Atatürk'ün 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkışı ile Millî Mücadelemizin başlamış olduğu vurgulanır, Amasya Genelgesi'nin kapsamı ve sonuçlarına değinilir, Kastamonu'dan bahsederken şapka ve dolayısıyla kılık kıyafet inkılabından söz edilir.
- b.** Marmara Bölgesi konusunda, Boğazların önemine ve Lozan Antlaşmasının bu konudaki sonuçları ile daha sonra boğazlara yeni bir statü getiren Montrö(Montreux) Sözleşmesi'ne de yer verilir.
- c.** Ege Bölgesi işlenirken, Millî Mücadele yıllarında bu bölgede yapılan savaşlar ve sonuçlarından bahsedilir.
- ç.** İç Anadolu Bölgesi konusunda, Sivas Kongresi ve önemi, Atatürk'ün Ankara'ya gelişi, Sakarya Meydan Muharebesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışı ve Ankara'nın başkent oluşunun coğrafi nedenleri üzerinde durulur.
- d.** Akdeniz Bölgesi konusunda, Atatürk'ün Hatay'ın ana vatana katılmasına verdiği önemden söz edilir.
- e.** Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri konularında Erzurum Kongresi ile bu kongrede alınan kararların önem ve sonuçlarına yer verilir; ayrıca bölgeler incelenirken bu bölge halkının, Millî Mücadele sırasındaki kahramanlıkları (Gaziantep, Şanlıurfa ve Kahraman Maraş örnekleriyle) açıklanır.
- 26)** Yurdumuzun jeopolitik konumunun önemi ve bunun doğurduğu sonuçlar üzerinde özellikle durulur.
- 27)** Türkiye'de nüfus konusu işlenirken, Atatürk'ün eğitime ve öğretime verdiği önem, yeni Türk alfabesinin kabul edilmesi ve okuma yazma seferberliği üzerinde önemle durulur.
- 28)** Türkiye ekonomisi konusu işlenirken; Lozan Barış antlaşması ile kapitülasyonların kaldırılması ve bunun ekonomik yönden sonuçları açıklanır. Atatürk'ün tarım, endüstri ve madencilik alanlarında yapılması gerekenler konusundaki görüşleri belirtilir.
- 29)** Konuların işlenişinde, yalnız ders kitapları ile yetinmez, öğrencinin seviyesine uygun çeşitli kaynaklardan da yararlanır. Böylece, öğrencinin araştırma yapması ve bunu alışkanlık hâline getirmesi sağlanır.
- 30)** Konuların işlenişinde, yalnız anlatım ve soru-cevap teknikleriyle yetinmeyip konuların özelliğine göre münazara, örnek olay incelemesi, problem çözme gibi öğrenciyi aktif kılan, onu araştırmaya ve incelemeye sevk eden tekniklere de başvurulur.
- 31)** Öğrencilerin, çalışma ortamları - yalnız derslikler değil- aile, okul, çeşitli topluluklar, kitaplıklar, müzeler, sergiler, vb. yerleri de kapsar. Öğrencilere bu yerlerde incelemeler, gezi, gözlem ve ilgili kişilerle görüşmeler de yaptırılır.
- 32)** Öğretmenin belirleyeceği bazı ünitelerde küme çalışması yöntemi uygulanır. Bu suretle öğrencilerin; çeşitli kaynaklardan bilgi elde etme ve bilgilerini başkalarına savunma yolları, yardımlaşma, iş birliği yapma, birlikte çalışma, eleştirel düşünme, başkalarının görüşlerine saygı duyma, gruba katılma, grubu yönetme, kendine güvenme, sorumluluk alma, topluluk karşısında konuşabilme becerileri geliştirilir.
- 33)** Konulardaki önemli tarihî olaylar, öğrencilerle birlikte tarih şeridinde işlenerek onlarda zaman kavramı geliştirilir.
- 34)** Tarihî tablolar, resimler, kartpostallar incelenip bunlarla konular somutlaştırılır. Resimler, ünite köşelerinde veya okulun çeşitli yerlerinde sergilenir. Gelecek yıllarda da kullanılabilecek albüm hâline getirilir.
- 35)** Programda araç listesinde belirtilen harita, yer küre, video kaset filmi, film şeridi, slâytlar vb. eğitim araçları donatım merkez müdürlükleri ile Film - Radyo ve

Televizyonla Eğitim Bakanlığı'ndan sağlanarak konuların işlenişi sırasında yeri geldikçe etkili bir şekilde kullanılır. Konularla ilgili bulunabilen eğitim araç ve gereçlerinden -bilgisayar, CD ve disketlerden- yararlanır.

36) Konuların işlenişinde, “yakından uzağa, somuttan soyuta, basitten karmaşığa” ilkesine uyulur.

37) Konuların özelliklerine göre ilgili haritalar ve atlaslar üzerinde gerekli çalışmalar yapılır. Ayrıca gerekli bilgiler dilsiz haritalar üzerine işlenir.

38) Ders kitaplarında yer alan istatistikî bilgiler ile bunlara dayalı olarak hazırlanan harita, grafik ve şemaların en son verileri içermesine dikkat edilir ve çalışmalar buna göre yapılır.

39) Öğretmen, ders kitabında yer alan millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerler bakımından besleyici; demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici ve bu değerlerle ilgili ders konularını sevdirci okuma parçalarından (her ünite de en çok iki okuma parçası) derslerin işlenişi sırasında araç olarak yararlanır.

40) Öğretmen, geçmiş uygarlıkları anlatıp tarihî kalıntılar üzerinde dururken öğrencilere; o devirden kalan yurda ve insanlığa hizmet etmiş, orada doğmuş ve orada yaşamış Türk büyüklerinin müzede korunan yazılı ve yazısız eserleriyle araç-gereçleri inceletir.

41) Öğrencilerin davranışlarındaki gelişmeler ve edindikleri alışkanlıklar gözlenir, kazandıkları bilgiler, çeşitli teknikler ve ölçme araçları ile ölçülüp değerlendirilir.

42) Eylül 1999 tarih ve 2504 sayılı Tebliğler Dergisinde yer alan “Atatürkçülükle ilgili konular”, bütünüyle ve bütün yönleriyle (açıklamalar, hedefler ve davranışlar) 4., 5., 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programı için aynen geçerlidir.

Kaynak: Şahin ve Diğerleri (2001:31-36).

Ek 4. SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KULLANILABİLECEK ARAÇ VE GEREÇLER

A.HARİTA VE LEVHALAR

- 1-ASYA-AVRUPA. HUN VE KAVİMLER GÖÇÜ
- 2-BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ
- 3-İSTİKLÂL SAVAŞI HARİTASI
- 4-MOĞOL DEVLETİ VE PARÇALANMASI
- 5-ORTA ASYADA KURULAN TÜRK DEVLETLERİ
- 6-ORTA ÇAĞDA İSLÂM İMPARATORLUĞU
- 7-OSMANLI DEVLETİNİN KURULUŞU-YÜKSELİŞİ
- 8-OSMANLI DEVLETİNİN GERİLEMESİ
- 9-TİMUR DEVLETİ
- 10 - TÜRKİYE SELÇUKLU DEVLETİ
- 11-TÜRKLERİN ANA YURDU VE GÖÇLER
- 12-BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI AVRUPA VE OSMANLI DEVLETİ
- 13-AFRİKA FİZİKÎ HARİTASI
- 14-AFRİKA SİYASÎ HARİTASI
- 15-ASYA FİZİKÎ HARİTASI
- 16-ASYA SİYASÎ HARİTASI
- 17-ATATÜRK RESMİ
- 18-AVRUPA FİZİKÎ HARİTASI
- 19-AVRUPA SİYASÎ HARİTASI
- 20-DÜNYA SİYASÎ HARİTASI
- 21-DÜNYA FİZİKÎ HARİTASI
- 22-GENÇLİĞE HİTABE
- 23-GÜNEY AMERİKA FİZİKÎ HARİTASI
- 24-İSTİKLÂL MARŞI
- 25-KIBRIS HARİTASI
- 26-KUZEY AMERİKA FİZİKÎ HARİTASI
- 27-OKYANUSYA FİZİKÎ HARİTASI
- 28-TÜRKİYE FİZİKÎ HARİTASI
- 29-TÜRKİYE MÜLKİ İDARE BÖLÜMLERİ
- 30-TÜRKİYE TARIM ÜRÜNLERİ HARİTASI
- 31-YENİ ANDIMIZ LEVHASI
- 32-YERKÜRE

B.VİDEOKASETLER

- a. **Dizi adı: HAVAYI ANLAMAK**
- (1)İklim ve Yaşadığımız Dünya
- (2)Bulutlar ve Yağış.....
- (3)Dünya Hava Tahminleri
- (4)Enerji Dengesi.....
- (5)Şiddetli Fırtınalar.....
- (6)Hareket Halindeki Hava Sistemleri.....
- (7)Rüzgârlar ve Hava Akımları
- (8)Dünyanın Atmosferleri
- (9)Dünyamızda Rüzgârlar

b.Dizi adı: DÜNYAMIZ**Süre(dakika)**

(1)Yeryüzünün Yapısı	10
(2)Yer Kabuğundaki Değişmeler.....	13
(3)Buzullar.....	11
(4)Yanardağlar.....	10
(5)Nehirlerin Hareketleri.....	10
(6)Okyanuslar	14
(7)Kayalar ve Mineraller.....	12
(8)Enlem Boylam ve Zaman Birimleri	14
(9)Atmosfer	10
(10)Kirlilik Sorunu	15
(11)Dünyamız ve Sular	11
(12)Toprak.....	11

c.Dizi adı: SOSYAL BİLGİLER

(1)Yurdumuzda İlk İnsanlar 1	10
(2)Yurdumuzda İlk İnsanlar 2	10
(3)Anadolu'da İlk Medeniyetler 1	10
(4)Anadolu'da İlk Medeniyetler 2	8
(5)Türkiye'nin Dağları.....	11
(6)Türkiye'nin Denizleri ve Kıyıları	10
(7)Türkiye'nin iklim ve Bitki Örtüsü	12
(8)Türkiye'nin Akarsuları ve Gölleri	13
(9)Ekonomik Hayat.....	11
(10)Kurtuluş Savaşı	13
(11)Atatürk	12
(12)Yeryüzünde Kara ve Denizler	15
(13)Dünyamız ve Türkiye	9
(14)Osmanlı Devletinin Kuruluşu	15
(15)Osmanlı Devletinin Yükselişi	13
(16)Osmanlı Devletinin Yıkılışı	14

ç. Dizi adı: CUMHURİYETİMİZİ NASIL KURDUK

(1)Mucizeler Yaratan Türk Atatürk	25
(2)Atatürk ve Millî Mücadele 1-2-3-4	109
(3)Cumhuriyetin İlânı (Atatürk Anlatıyor).....	13
(4)Hatay'ın Kurtuluşu (50.Yılın İçinden).....	16
(5)Cumhuriyetin İlk Konukları (50. Yılın İçinden)	14
(6)Hoş Geldin Gazi (50. Yılın İçinden)	20
(7)1936 TBMM (50. Yılın İçinden).....	12
(8)Cumhuriyetin 10. Yılı (50. Yılın içinden)	21
(9)Atatürk Anlatıyor 1 (Kurtuluş Savaşına Başlarken)	18
(10) Atatürk Anlatıyor 2 (İnönü ve Sakarya Savaşları)	16
(11)Atatürk'e 1-2-3-4	16'sar
(12)Demokratik Hayat.....	11
(13)Alparslan ve Malazgirt Meydan Savaşı.....	19

d.Dizi adı: ÇEVRE KORUMA (1-12 ÇEVREDE BİR GEZİ) 15'er**e.Dizi adı: TÜRKİYE'MİZ**

(1)Batı Karadeniz Bölümü	17
--------------------------------	----

(2)Doğu Karadeniz Bölümü	15
(3)Orta Karadeniz Bölümü	16
(4)Karadeniz'de Bir Köy	15
(5)Fındık	15
(6)Amasya	14
(7)Bolu.....	15
(8)Erzincan	11
(9) Erzurum.....	14
(10) Kars.....	18
(11)Sinop	17
(12)Tokat	17
(13) Zonguldak	19
(14) Bilecik.....	14
(15)Bursa	15
(16)Sakarya.....	20
(17)Kocaeli	20
(18)Balıkesir	20
(19)Edirne.....	18
(20)Çanakkale.....	18
(21)Kırklareli	15
(22)Tekirdağ	15
(23) İpek Böcekçiliği,	20
(24) Haşhaş, Pamuk, Üzüm, incir. Tütün.....	15'er
(25) Kıyı Ege	15
(26)İç Ege	15
(27)Marmara Bölgesi Turizmi	25
(28)Marmara Bölgesi Genel.....	18
(29)Marmara Bölgesi Endüstrisi	18

FİLM ŞERİDİ

Kodu Dizi adı: SOSYAL BİLGİLER – TÜRKİYE’MİZ

	Film karesi
(1) Çevremizde Turizm.....	26
452	
(2) Çevremizdeki Tarihi Eserler.....	23
453	
(3) Çevremizde Ulaştırma ve Taşıma İşleri.....	28
407	
(4) Barınaklarımız.....	30
408	
(5) İç Anadolu Bölgesi Doğal Durum.....	36
297	
(6) Akdeniz Bölgesi Doğal Durum.....	57
305	
(7) Ege Bölgesinde Turizm.....	35
400	
(8) Ege Bölgesi Eski Uygarlık Merkezleri.....	39
463	
(9) Marmara Bölgesi (genel).....	36
486	

487	(10) Marmara Bölgesi (endüstri).....	36
488	(11) Marmara Bölgesi (turizm).....	39
490	(12) Ege Bölgesi 1.....	30
491	(13) Ege Bölgesi 2.....	23
355	(14) Rize.....	24
359	(15) Artvin.....	35
360	(16) Siirt.....	28
361	(17) Sinop.....	35
362	(18) Zonguldak.....	38
363	(19) Amasya.....	25
364	(20) Hatay.....	40
36	(21) Bitlis.....	35
366	(22) Tokat.....	34
367	(23) Bolu.....	36
368	(24) Kastamonu.....	33
395	(25) Malatya.....	36
396	(26) Muş.....	30
397	(27) Elazığ.....	34
398	(28) Adıyaman.....	27
409	(29) Bingöl.....	30
410	(30) Tunceli.....	32
421	(31) Kütahya.....	32
422	(32) Afyonkarahisar.....	27
423	(33) Uşak.....	32

424	(34) Denizli.....	31
325	(35) Aydın.....	37
432	(36) Muğla.....	36
454	(37) İzmir.....	42
455	(38) Manisa.....	35
459	(39) Bursa.....	35
460	(40) Bilecik.....	35
464	(41) Ankara.....	37
479	(42) Edirne.....	44
480	(43) Tekirdağ.....	26
481	(44) Kırklareli.....	31
482	(45) Çanakkale.....	38
483	(46) Balıkesir.....	35
484	(47) Kocaeli.....	31
485	(48) Sakarya.....	29
461	(49) Haşhaş.....	23
462	(50) Pamuk.....	29
446	(51) Tütün.....	29
477	(52) İncir.....	32
478	(53) Çekirdeksiz Üzüm.....	40
497	(54) İpek Böcekçiliği.....	35
381	(55) Atatürk ve Kurtuluş Savaşı 1.....	38
382	(56) Atatürk ve Kurtuluş Savaşı 2.....	38

Kaynak: İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (1998).

Ek 5.

6.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ PROGRAMINDA YER ALAN TÜRKİYE’MİZ ÜNİTESİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ ARAŞTIRMASI ÖĞRETMEN ANKET FORMU

Değerli Meslektaşım,

Size sunulan bu anket formu, İlköğretim okullarının 6. sınıflarında okutulmakta olan Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye’imiz ünitesinin değerlendirilmesi konusunda sizlerin görüş ve önerilerinizi belirlemeyi amaçlayan bilimsel bir araştırma için düzenlenmiştir. Uygulamanın doğrudan içinde bulunan kişiler olarak sizlerin görüş ve önerileri bu araştırmanın sonuçları bakımından büyük değer taşımaktadır.

Üç bölümden oluşan bu anket formunun birinci bölümünde kişisel bilgilere, ikinci bölümünde 6.sınıf sosyal bilgiler dersi programında yer alan Türkiye’imiz ünitesinin var olan durumuna ilişkin sorulara, üçüncü bölümde ise önerilerinize yer verilmiştir.

Bu ankette sizden istenen, ankette yer alan ifadeleri dikkatle okuyarak, size en uygun olan seçeneği işaretlemenizdir. Yanıtlarınızın yanlış olması söz konusu değildir. Burada önemli olan işaretlediğiniz seçeneğin sizin gerçek durumunuzu yansıttığıdır.

Bu araştırmada elde edilecek bulguların geçerliliği, sizlerin anketi yanıtlamadaki içtenliğinize bağlıdır. Vereceğiniz bilgiler yalnızca bilimsel amaçlı olarak bu araştırma için kullanılacaktır. **Lütfen ankette yer alan ifadelerin tümünü yanıtlayınız.** Anketin üzerine adınızı yazıp yazmamak sizin tercihinize bırakılmıştır. Araştırmanın gerçekleşmesine değerli görüşlerinize katkıda bulunduğunuz için şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Havva ÖZDAL

Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Sakarya Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İlköğretim Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

Ek 5.1.

1. BÖLÜM

A. KİŞİSEL BİLGİLER

Değerli Meslektaşım,

Bu bölüm sizi tanıtan bilgileri içermektedir. Aşağıdaki sorular bilimsel bir çalışmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Sorularla ilgili seçeneklerden durumunuza uygun olanı (x) işareti ile belirtiniz ve ilgili yerleri yazıyla doldurunuz. Her ifade için yalnızca bir seçenek işaretleyiniz.

1) Görev Yaptığınız Okul:.....

2) Cinsiyetiniz :

a. Kadın b. Erkek

3) Mesleki Kıdeminiz(Yıl Olarak) :

- a. 1-5 yıl
 b. 6-10 yıl
 c. 11-15 yıl
 d. 16-20 yıl
 e. 21-25 yıl
 f. 26 ve daha yukarısı

4) En Son Bitirdiğiniz Okul / Eğitim-Öğretim Programı :

- a. Öğretmen Okulu
 b. Eğitim Enstitüsü
 c. Eğitim Ön Lisans / İki Yıllık Eğitim Yüksekokulu
 d. Lisans Tamamlama Programı
 e. Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği Programı
 f. Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Programı
 g. Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı
 h. Yüksek Lisans (Belirtiniz) :.....
 ı. Doktora (Belirtiniz) :.....
 i. Diğer (Belirtiniz) :.....

Ek 5.2.

II. BÖLÜM

B. 6.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ PROGRAMINDA YER ALAN TÜRKİYE'MİZ ÜNİTESİNİN VAROLAN DURUMUNA İLİŞKİN SORULAR

Aşağıdaki sorularla ilgili seçeneklerden görüşünüze uygun olanı (x) işareti ile belirtiniz. Her soru için yalnızca bir seçenek işaretleyiniz.

1. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler programında yer alan Türkiye'miz ünitesini **genelde yararlı ve uygun** buluyor musunuz?

() a. Evet () b. Kısmen () c. Hayır

2. Türkiye'miz ünitesinin amaçları, toplumun gereksinimlerini karşılayacak **nitelikte midir?**

() a. Evet () b. Kısmen () c. Hayır

3. Türkiye'miz ünitesinin amaçları, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada **yeterli midir?**

() a. Evet () b. Kısmen () c. Hayır

4. Türkiye'miz ünitesinin amaçları, öğrencilerin buldukları dönemdeki gelişim özelliklerine uygun **nitelikte midir?**

() a. Evet () b. Kısmen () c. Hayır

5. Türkiye'miz ünitesinin amaçları, birbirleriyle **tutarlı mıdır?**

() a. Evet () b. Kısmen () c. Hayır

6. Türkiye'miz ünitesinin amaçları, gerçekleştirilebilecek **nitelikte midir?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

7. Türkiye'miz ünitesinin amaçları, Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kendisinden beklenen işlevi yerine **getirmekte midir?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

8. Türkiye'miz ünitesinde yer alan içerik (konular),öğrencilere amaçları kazandırabilecek **nitelikte midir?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

9. Türkiye'miz ünitesinin içeriğinde yer alan tüm konular **önemli ve gerekli midir?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

10. Türkiye'miz ünitesinin içeriği, genel olarak öğrencilerin ilgisini **çekiyor mu?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

11. Türkiye'miz ünitesinin içeriği, öğrencilerin gereksinimlerini **karşılıyor mu?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

12. Türkiye'miz ünitesinin içeriğinde yer alan bilgilerin sunuluşu, basitten karmaşığa **doğru bir sıra izliyor mu?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

13. Türkiye'miz ünitesinin içeriğinde yer alan bilgilerin sunuluşu, yakın çevre ve zamandan uzak çevre ve zamana göre **sistemli düzenlenmiş midir?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

14. Türkiye'miz ünitesinde yer alan içerik, gerçek yaşamla bağ kurmaya olanak **tanıyor mu?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

15. Türkiye'miz ünitesinde yer alan içerik, öğrenciler için **anlamli midir?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

16. Türkiye'miz ünitesinin içeriği, bilimsel açıdan **doğru mudur?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

17. Türkiye'miz ünitesinin içeriği **güncel midir?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

18. Türkiye'miz ünitesinin içeriği, kültürel ve sosyal bakımdan **anlamli midir?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

19. Türkiye'miz ünitesinin içeriği, öğrencilerin gelişim düzeylerine **uygun mudur?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

20. Türkiye'miz ünitesinin içeriği, öğrencilerde becerilerin geliştirilmesini ön planda tutmakta mıdır?

- a. Evet b. Kısmen c. Hayır

21. Türkiye'miz ünitesinin içeriği, öğrencilerin olgu ve olaylara geniş bir görüş açısıyla bakmasına olanak sağlamakta mıdır?

- a. Evet b. Kısmen c. Hayır

22. Türkiye'miz ünitesinin içeriği, öğrencilerin önceki öğrendikleri ile kaynaşıklık (bağ kurmasını) sağlamakta mıdır?

- a. Evet b. Kısmen c. Hayır

23. Türkiye'miz ünitesinin içeriği, uygulanabilir, kullanılabilir (işevuruk) özellikte midir?

- a. Evet b. Kısmen c. Hayır

24. Türkiye'miz ünitesinin içeriğinde yer alan konuların sayısı fazla mıdır?

- a. Evet b. Kısmen c. Hayır

25. Türkiye'miz ünitesi, öğrenci merkezli midir?

- a. Evet b. Kısmen c. Hayır

26. Türkiye'miz ünitesinin içeriğinde yer alan konular, öğrenci düzeyine göre soyut mudur?

- a. Evet b. Kısmen c. Hayır

27. Türkiye'miz ünitesinin içeriği hazırlanırken, öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat **edilmiş midir?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

28. Öğrencilerin Türkiye'miz ünitesine olan tutumları genel olarak **olumlu mudur?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

29. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında, Türkiye'miz ünitesine, ayrılan ders saati süresi, üniteye yer alan içeriğin öğrencilere kazandırılması için **yeterli midir?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

30. Türkiye'miz ünitesinde öğrencilerin derse katılımlarını sağlayacak etkinlikler **var mı?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

31. Türkiye'miz ünitesine ayrılan süre gezi-gözlem ve inceleme yapmak için **yeterli midir?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

32. Halen eğitim-öğretim yaptığınız sınıflarda ortalama öğrenci sayısı **kaçtır?**

a. 1-20 d. 46-55
 b. 21-35 e. 56-65
 c. 36-45 f. 65 ve daha yukarı

33. Türkiye'miz ünitesini işlerken, farklı strateji, yöntem, teknik ve araç-gereçler **kullanıyor musunuz?**

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

34. Türkiye'miz ünitesinin öğretiminde aşağıda belirtilen öğretim yöntem ve tekniklerden hangilerini **kullanıyorsunuz**?

☐ a. Düz Anlatım Yöntemi	☐ h. Bireysel Çalışmalar
☐ b. Soru-Yanıt Yöntemi	☐ ı. Örnek Olay Yöntemi
☐ c. Tartışma Yöntemi	☐ i. Oyunlaştırma
☐ d. Problem Çözme Yöntemi	☐ j. Gezi-gözlem Yöntemi
☐ e. Gösteri Yöntemi	☐ k. Beyin fırtınası
☐ f. Proje Yöntemi	☐ l. Bilgisayar destekli öğretim
☐ g. Küme Çalışmaları	☐ m. Başka (belirtiniz) :

35. Okulunuzdaki ders araç-gereçleri Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin öğretimi için, gereksinimi karşılamakta **yeterli midir**?

- a. Evet b. Kısmen c. Hayır

36. Türkiye'miz ünitesinin öğretiminde aşağıda belirtilen araç-gereç türlerinden hangilerini **kullanıyorsunuz**?

- a. Ders kitabı, öğretmen kitabı
 b. Yazı tahtası, pazen tahta, bülten tahtası
 c. Zaman ve tarih şeridi
 d. Resim, grafik, kroki, plan
 e. Harita, atlas, küre
 f. Slayt, levha, film şeridi, tepegöz
 g. Radyo, teyp, plak
 h. Hareketli filmler, TV, video, bilgisayar
 ı. Başka (Belirtiniz) :.....

37. Türkiye'miz ünitesini işledikten sonra öğrencilere, ünite kazandırılmak istenen bütün davranışları yoklayan izleme testleri **uyguluyor musunuz?**

- a. Evet b. Kısmen c. Hayır

38. Türkiye'miz ünitesini işlerken öğrenci başarısını değerlendirmede aşağıdaki tekniklerden hangilerini **kullanıyorsunuz?**

- a. Yazılı yoklama e. Kısa yanıtı test
 b. Sözlü yoklama f. Eşleştirmeli test
 c. Çoktan seçmeli test g. Başka (belirtiniz) :
 d. Doğru-yanlış testi

39. Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle bireysel çalışmalar **yapıyor musunuz?**

- a. Evet b. Kısmen c. Hayır

40. Öğrencilerin olumlu çalışmalarını ödüllendirip, eksik ve yanlışları **gideriyor musunuz?**

- a. Evet b. Kısmen c. Hayır

41. Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde 5'lik not sisteminin kullanılması **uygun mudur?**

- a. Evet b. Kısmen c. Hayır

42. Türkiye'miz ünitesini işlerken öğrenci başarısını değerlendirmek için kullandığınız araçların geçerlik ve güvenilirlik çalışması **yapılmakta mıdır?**

- a. Evet b. Kısmen c. Hayır

Ek 5.3.

III. BÖLÜM

C. GELECEĞE YÖNELİK ÖNERİLER

Aşağıda belirten görüşlere ne derece katıldığınızı belirtmek için ilgili yerlere (X) işareti koyunuz. Her madde için yalnızca bir seçenek işaretlenecektir. **Lütfen yanıtız madde bırakmayınız.**

6.Sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin amaçları:

1) Birbirleri ile tutarlı olmalıdır.

☐ Kesinlikle katılıyorum	☐ Katılmıyorum
☐ Katılıyorum	☐ Kesinlikle katılmıyorum
☐ Kararsızım	

2) Gözlenebilir öğrenci davranışları bakımından ifade edilmelidir.

☐ Kesinlikle katılıyorum	☐ Katılmıyorum
☐ Katılıyorum	☐ Kesinlikle katılmıyorum
☐ Kararsızım	

3) Eğitim yoluyla kazandırılabilir bir özelliği belirtmelidir.

☐ Kesinlikle katılıyorum	☐ Katılmıyorum
☐ Katılıyorum	☐ Kesinlikle katılmıyorum
☐ Kararsızım	

6.Sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin başarılı bir içerik öğretimi için :

4)Öğrencilere yakın çevredeki ortam ile olayları gözleme ve inceleme olanağı sağlamalıdır.

- ()Kesinlikle katılıyorum () Katılmıyorum
()Katılıyorum () Kesinlikle katılmıyorum
()Kararsızım

5)Öğrencilerde araştırma yapma isteği uyandırmalıdır.

- ()Kesinlikle katılıyorum () Katılmıyorum
()Katılıyorum () Kesinlikle katılmıyorum
()Kararsızım

6)Öğrencilerde eleştirel,mantıksal,yaratıcı düşünme becerileri geliştirmelidir.

- ()Kesinlikle katılıyorum () Katılmıyorum
()Katılıyorum () Kesinlikle katılmıyorum
()Kararsızım

7)Dünyaya açık ,nesnel (objektif) bir bakış açısı yansıtmalıdır.

- ()Kesinlikle katılıyorum () Katılmıyorum
()Katılıyorum () Kesinlikle katılmıyorum
()Kararsızım

8)Kuramsal bilgilerin ,günlük yaşamda kullanılmasına olanak vermelidir.

- ()Kesinlikle katılıyorum () Katılmıyorum
()Katılıyorum () Kesinlikle katılmıyorum
()Kararsızım

6. Sınıf Sosyal Bilgiler programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin başarılı bir öğrenme –öğretme süreci için:

9)Sınıflardaki öğrenci sayısı 35'i geçmemelidir.

- Kesinlikle katılıyorum Katılmıyorum
 Katılıyorum Kesinlikle katılmıyorum
 Kararsızım

10)İçeriği öğrenciye aktaracak uygun yöntemler seçilmeli ve öğretim sırasında birden fazla yöntem kullanılmalıdır.

- Kesinlikle katılıyorum Katılmıyorum
 Katılıyorum Kesinlikle katılmıyorum
 Kararsızım

11)Öğretim ,öğrencilerin ilgi ve güdülenmelerini artıracak araç-gereçlerle desteklenmelidir.

- Kesinlikle katılıyorum Katılmıyorum
 Katılıyorum Kesinlikle katılmıyorum
 Kararsızım

12)Öğretmen ,programların hazırlanması ve geliştirilmesi sürecinde her aşamada doğrudan ve etkin biçimde katılmalıdır.

- Kesinlikle katılıyorum Katılmıyorum
 Katılıyorum Kesinlikle katılmıyorum
 Kararsızım

13)Öğrenciler ezbercilikten kurtarılmalı,öğrencilere araştırma süreçleri kazandırılmalıdır.

() Kesinlikle katılıyorum

() Katılmıyorum

() Katılıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

() Kararsızım

14. Türkiye'miz ünitesinin içeriğinde yer alan konular geliştirilmelidir.

() Kesinlikle katılıyorum

() Katılmıyorum

() Katılıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

() Kararsızım

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programlarına katılması için:

15)İhtiyaç duyulan alanlarda Milli Eğitim Bakanlığı'nca daha sık hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir

() Kesinlikle katılıyorum

() Katılmıyorum

() Katılıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

() Kararsızım

16)Özendirici ve teşvik edici yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

() Kesinlikle katılıyorum

() Katılmıyorum

() Katılıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

() Kararsızım

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Programında yer alan Türkiye'miz ünitesinin başarılı bir ölçme ve değerlendirme süreci için :

17)Ölçme araçlarının geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları yapılmalıdır.

()Kesinlikle katılıyorum

() Katılmıyorum

()Katılıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

()Kararsızım

18)İllerde uzmanlardan ve alan öğretmenlerinden oluşan,test üretim merkezleri kurulmalı,tüm öğretmenlerin bu merkezden yararlanmaları sağlanmalıdır.

()Kesinlikle katılıyorum

() Katılmıyorum

()Katılıyorum

() Kesinlikle katılmıyorum

()Kararsızım

Ek 6.

**BİRECİK YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULU MÜDÜRLÜĞÜNE
BİRECİK/ŞANLIURFA**

18 /04 /2006

Okulunuzda Sosyal Bilgiler Öğretmeni olarak görev yapmaktayım.Aynı zamanda Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans yapmakta olup, Şanlıurfa il merkezi ve Birecik ilçesine bağlı ilköğretim okullarında görev yapan sosyal bilgiler branş öğretmenlerine yönelik olarak “İlköğretim 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye’imiz Ünitesinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı tezimle ilgili olarak anket uygulaması için, Birecik İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Birecik İlçe Kaymakamlığı, Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Şanlıurfa Valiliği’nin olurları gerekmektedir.Gereğinin yapılmasını arz ederim.

18 /04 /2006

Havva ÖZDAL

Birecik Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

T.C
BİRECİK KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI :232/1387
KONU :Anket Uygulaması

22/03/2006

KAYMAKAMLIK MAKAMINA
BİRECİK

İlçemiz Birecik Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'nda görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmeni Havva ÖZDAL; Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans yapmakta olup ilçemiz ilköğretim okullarında görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerine yönelik olarak "İlköğretim 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan Türkiye'miz Ünitesinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" adlı teziyle ilgili olarak anket uygulaması için izin istemektedir.

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans programı öğrencisi olan Havva ÖZDAL'ın ilçemiz ilköğretim okullarında görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerine söz konusu anketinin uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde tensiplerinizi arz ederim.

ALİ TAVACI
İlçe Milli Eğitim Müdürü

OLUR
22/03/2006

Tuncay SONEL
Kaymakam

T.C.
BİRECİK KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

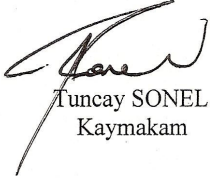
SAYI:B.08.4.MEM.4.63.02.00.232/1960
KONU: Havva ÖZDAL

18/04/2006

ŞANLIURFA VALİLİĞİNE
(Milli Eğitim Müdürlüğü)

İlçemiz Yatılı İlköğretim Bölge Okulu Sosyal Bilgiler öğretmeni Havva ÖZDAL Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalında Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans yapmakta olup, İl Merkezinde görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine yönelik olarak "İlköğretim 6.Sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan Türkiye'miz Ünitesinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi" adlı tezi ile ilgili anket uygulamasını yapabilmesi için vermiş olduğu dilekçesi yazımız ekinde sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Tuncay SONEL
Kaymakam

EKİ :
1- 1 Adet Dilekçe

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

Sayı : B.08.0.EGD.0.33.05.311-658/2097
Konu : Araştırma İzni

16/05/2006

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

İlgi : 27.04.2006 tarih ve B.30.2.SAÜ.0.E1.00.00-771.01/1121 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı öğrencisi Havva ÖZDAL'ın "İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programında Yer Alan -Türkiye'miz- Ünitesinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" konulu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak anketlerin, Şanlıurfa İli merkez ilköğretim okullarında uygulama izin talebi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilen onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen (12 sayfa - 65 sorudan oluşan) anketin belirtilen okullarda uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir.

Araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Cumaali DEMİRTAŞ

Bakan a.
Müsteşar Yardımcısı

EKLER :
EK-1: Anket Örneği (1 Adet-12 Sayfa)

EGİTİM
%100
DESTEK

DANISMA
444 0 632
HATTI

G.M.K. Bulvarı No: 109
06570 Maltepe / ANKARA

Tel : (0312) 230 36 44
Faks : (0312) 231 62 05
e-posta: earged@meh.gov.tr

ÖZGEÇMİŞ

Havva ÖZDAL, 1981 yılında Eskişehir’de doğmuştur. İlköğrenimini Eskişehir Ali Fuat Cebesoy İlköğretim Okulu’nda, Ortaöğrenimini Eskişehir Açık Öğretim Lisesi’nde tamamlamıştır. 2003 yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur. İlk görevini, 2003-2004 eğitim-öğretim yılında Eskişehir ilinin Alpu ilçesine bağlı Atatürk İlköğretim Okulu’nda Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak yapmıştır. 2004-2005 eğitim- öğretim yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı’nda yüksek lisansa başlamıştır. 2005-2006 eğitim-öğretim yılının birinci döneminde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Afyonkarahisar ilinin Bolvadin ilçesine bağlı Büyükkarabağ İlköğretim Okulu’na Sözlüşmeli Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak atanmıştır. Aynı yılın ikinci döneminde, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Şanlıurfa ilinin Birecik ilçesine bağlı Birecik Yatılı İlköğretim Bölge Okulu’na kadrolu Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak atanmıştır ve halen bu göreve devam etmektedir. 2006-2007 öğretim yılının I. döneminin sonunda bu tez çalışmasıyla yüksek lisans öğrenimini tamamlamıştır.